

PÉCS

MEGYEI JOGÚ VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

2014-2020

Pécs

*Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 261/2014. (09.25.)
számú határozatával elfogadva*

ECO-CORTEX KFT. ÉS MSB ZRT. KONZORCIUM

A munkát koordinálta és a tanulmányt szerkesztette Dr. Göndöcs István Dr. Kiss Tibor közreműködésével

A tanulmány kidolgozásában résztvevő szakértők:

Baracsi Viktória

Bognárné Tóth Réka

Busa Csilla

Csete Sándor

Fontányi Eszter

Dr. Göndöcs István

Heindl Zsombor

Horváth András

Horváth Márton

Jónás Gergő

Dr. Kiss Tibor (PTE KTK)

Dr. Madár Péter

Dr. Tistyán László

Udvardi Péter

TARTALOM

Vezetői összefoglaló.....	1
Bevezető	9
1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	13
1.1. A stratégiai fejlesztési célok meghatározása.....	13
1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása.....	22
1.2.1. A városrészek lehatárolása és a lehatárolás indoklása	26
1.2.2. A város fő jellemzői városrészi vetületben.....	29
1.2.2.1. Egészséges környezet biztosítása.....	29
1.2.2.2. Fenntartható, fejlődő társadalom	32
1.2.2.3. A város gazdasági alapjainak újjáépítése.....	42
1.2.2.4. Kompakt város	47
1.2.3. A városrészek célrendszeri érintettsége	53
2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK.....	75
2.1. Projektek rendszerének bemutatása: stratégiai célok és projektek összefüggése.....	75
2.1.1. A célrendszerből levezetett beavatkozások	77
2.2. Kulcsprojektek bemutatása	91
2.2.1. Kulcsprojektek indoklása	91
2.2.2. Kulcsprojektek elemeinek bemutatása	92
2.3. Hálózatos projektek bemutatása.....	99
2.3.1. Hálózatos projektek indoklása	99
2.3.2. Hálózatos projektek elemeinek bemutatása.....	99
2.4. Akcióterületi projektek bemutatása	102
2.4.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával.....	103
2.4.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló bemutatása (projektelemek bemutatása)	103
2.5. Szociális városrehabilitációs projektek bemutatása.....	106
2.5.1. Szociális városrehabilitációs projektek indoklása	107
2.5.2. Szociális városrehabilitációs projektek elemeinek bemutatása.....	107
2.6. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz (egyéb projektek).....	108
2.6.1. Az akcióterületen kívül végrehajtandó, jelentős projektek indoklása	108
2.6.2. Egyéb projektek elemeinek bemutatása	109
2.7. Akcióterületen kívüli, egyéb fejlesztések bemutatása.....	111
2.7.1. Akcióterületen kívüli, nem jelentős fejlesztések indoklása.....	111
2.7.2. Akcióterületen kívüli, egyéb fejlesztések elemeinek bemutatása.....	112
2.8. Intézkedés típusú projektek (koormányzás) bemutatása.....	112
2.8.1. Intézkedés típusú projektek indoklása.....	112
2.8.2. Intézkedés típusú projektek elemeinek bemutatása.....	113
2.9. Innovatív és hatékony Pécs - Smart City projektek bemutatása.....	115
2.9.1. Smart City projektek indoklása	115
2.9.1.1. SMART CITY MODELL (SCM)	115
2.9.1.2. A SMART CITY modell egy lehetséges szervezeti megoldása	117
2.9.1.3. SCM feladatok és kompetenciák.....	122
2.9.2. Smart City projektek elemeinek bemutatása	122
2.10. A fejlesztések ütemezése	129

2.11.	A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve	130
3.	ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM (amennyiben a településen található szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett terület)	132
3.1.	A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)	138
3.2.	A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések.....	140
3.3.	A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések.....	141
4.	A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI.....	142
4.1.	A célok és projektek illeszkedése az EU 11 tematikus célkitűzéseire.....	142
4.2.	Külső összefüggések - A célrendszer hazai illeszkedése	152
4.3.	Belső összefüggések.....	165
5.	A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI	167
6.	A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE	169
6.1.	A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek	169
6.2.	Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló szervezeti keretek meghatározása.....	169
6.2.1.	A projektmegvalósítás menedzsmentje	169
6.2.2.	A stratégiai célok elérésének menedzsmentje - a monitoring szervezeti keretei	170
6.3.	Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok	171
6.4.	Monitoring rendszer kialakítása	172
6.4.1.	A SMART CITY rendszer monitoring funkciója	172
6.4.2.	A horizontális célokhoz kapcsolódó indikátorok rendszere	173
6.4.3.	A stratégiai, operatív és részcélok rendszerének indikátorai.....	174
6.4.4.	A projektek rendszerének indikátorai.....	199
7.	A stratégiai programozás során megvalósított partnerségi folyamatok.....	210
7.1.	Partnerségi terv	210
7.2.	A partnerségi folyamat bemutatása	211
7.2.1.	Nyílt társadalmi partnerség	211
7.2.2.	Tervező szakértők által szervezett szakmai workshopok.....	215
7.2.3.	A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet által meghatározott szervezetek által történt véleményezés	216
7.3.	A partnerségben résztvevők száma	221
	Mellékletek.....	222

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: Fejlesztési zónák elhelyezkedése a várostestben.....	4
2. ábra: A fenntartható fejlődés kritériumainak szakértői megítélése.....	10
3. ábra: A fenntartható fejlődés kritériumai terén elérhető teljesülési szint a megkérdezett szakértők szerint	11
4. ábra: A célrendszer felépítése	13
5. ábra: Célrendszer	14
6. ábra: Fejlesztési zónák elhelyezkedése a várostestben.....	22
7. ábra: Pécs város egyes városnegyedei, illetve városrészei	28
8. ábra: Pécs város zöldfelületi borítottsága.....	30
9. ábra: Pécs zöld és kék infrastruktúrájának meghatározó elemei.....	31
10. ábra: Pécs városnegyedeinek, illetve a városnegyedeket alkotó városrészek népsűrűségének áttekintő térképe	35
11. ábra: Pécs városnegyedeit, illetve a városnegyedeket alkotó városrészeket jellemző öregedési indexek áttekintő térképe.....	37
12. ábra: Az aktív korú lakónépesség aránya Pécs egyes városnegyedeiben, városrészeiben	39
13. ábra: A diplomával rendelkezők aránya a 25 éves és idősebb lakónépességen belül Pécs egyes városnegyedeiben, városrészeiben.....	42
14. ábra: Gazdasági zónák kihasználtsága a városban.....	44
15. ábra: Gazdasági szereplők elhelyezkedése a város területén	45
16. ábra: A gazdasági tevékenység térbeli összefüggései.....	46
17. ábra: A jelenlegi térszerkezet főbb elemei.....	47
18. ábra: A kívánatos főbb szerkezeti kapcsolatok hatása.....	48
19. ábra: A jelenlegi térszerkezet kialakult és nem kialakult elemei.....	49
20. ábra: Konfliktuspontok a várostestben	50
21. ábra: Térbeli kapcsolatok fejlesztési irányai.....	51
22. ábra: Pécs közlekedési hálózatának fejlesztési koncepciója	52
23. ábra: Lakózónák kihasználtsága a városban	53
24. ábra: Egészséges környezet biztosítása – területi relevancia	67
25. ábra: Fenntartható, fejlődő társadalom – területi relevancia.....	69
26. ábra: A város gazdasági alapjainak újjáépítése – területi relevancia	71
27. ábra: Kompakt város – területi relevancia	72
28. ábra: A SMART CITY modellben működtethető tevékenységek.....	116
29. ábra: Pécs szegregátumainak áttekintő térképe a 2011-es népszámlálás alapján	132
30. ábra: A statisztikai adatok alapján lehatárolt és a fejlesztés alá bevont további szegregátumok elhelyezkedése	136
31. ábra: Rehabilitációs célú fejlesztések a pécsi szegregátumokban 2011-2015.....	138
32. ábra: A partnerségi folyamat elvi vázlat.....	210

TÁBLÁZATJEGYZÉK

1. táblázat: Áttekintő célrendszer.....	21
2. táblázat: Pécs városnegyedei.....	26
3. táblázat: Pécs városrészei.....	27
4. táblázat: Pécs város egyes városnegyedeinek népsűrűsége fő/km ²	32
5. táblázat: Pécs város egyes városnegyedeinek népsűrűsége fő/km ²	34
6. táblázat: Pécs város egyes városnegyedeit, városrészeit jellemző öregedési indexek ...	37
7. táblázat: Az aktív korú népesség aránya Pécs város egyes városnegyedeiben, városrészeiben.....	39
8. táblázat: A diplomával rendelkező személyek aránya a 25 éves és idősebb népességben belül Pécs város egyes városnegyedeiben, városrészeiben.....	41
9. táblázat: Relevanciatáblázat városrészi bontásban.....	66
10. táblázat: Az EU 11 célkitűzése és a stratégiai célok közötti kapcsolat.....	143
11. táblázat: Az EU 11 célkitűzése és az operatív célok közötti kapcsolat.....	144
12. táblázat: Az EU 11 célkitűzése és a projektek közötti kapcsolat	151
13. táblázat: IVS – OFTK célmátrix: a stratégiai célok – átfogó célok kapcsolatrendszere	153
14. táblázat: IVS – OFTK célmátrix: az operatív – stratégiai célok kapcsolatrendszere	154
15. táblázat: IVS – OFTK célmátrix: az operatív – területi célok kapcsolatrendszere	155
16. táblázat: IVS – ÚSZT célmátrix: az operatív célok – ÚSZT programok kapcsolatrendszere	159
17. táblázat: A célrendszer kapcsolata a területi és helyi programokkal	164
18. táblázat: A célok komplex indikátortáblázata	198
19. táblázat: A projektekhez kapcsolódó indikatív indikátorok	209
20. táblázat: Visszaérkezett reakciók és intézkedések	220

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A stratégia-alkotás előzménye, céljai és feladatai

A város jövőtervezési munkáinak harmadik fázisában, a Megalapozó tanulmány és a Településfejlesztési koncepció elkészítését követően került sor a Településfejlesztési stratégia elkészítésére.

A Koncepció a Megalapozó tanulmány és a városi szintű helyzetelemzés alapján bemutatta a SWOT analízist, ebből levezetésre kerültek a követendő stratégiai irányok. Szakértői megkérdezés, a stratégiai irányok és az elemző anyagok alapján felállításra került a célrendszer. A Koncepció –műfajánál fogva – általánosan (a város egésze szintjén) és hosszú távból (2030) kiindulva, a jelen felé visszakövetkeztetve („back casting” módszerrel) tárgyalta a város fejlődési lehetőségeit.

A dokumentum legfontosabb eredménye a jövőtervezés alapelveinek rögzítése, valamint a célrendszer kidolgozása volt. A koncepcióalkotás keretében kidolgozott célrendszer a jövőkép – távlati cél- stratégiai célok – operatív célok – részcélok bontásban tartalmazza a célhierarchiát, sőt a részcélok eléréséhez rendelkezésre álló eszközök és feladatok felmérésére is sor került. A célok - jellegüknek megfelelően - a közép-és a rövidtávot is felölelik. A konkrét fejlesztési akciók tervezése, a célok városrészekre való vonatkoztatása e dokumentumnak nem volt határozott célja, a részcélokra, eszközökre, feladatokra való bontás azonban előkészítette a projektekből való gondolkodást.

A Koncepció készítését követi az **Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS)**, mely már konkrét fejlesztési jellegű beavatkozásokat is tartalmaz a középtávú stratégiai célok megvalósítása érdekében, valamint a célokat és a beavatkozásokat a városrészek szintjén is értelmezi.

A Stratégia továbbítte a Megalapozó tanulmányban és a Koncepcióban alkalmazott fenntartható fejlődési szemléletet. A Koncepcióban kidolgozott célrendszerből levezetve kerültek kidolgozásra azok a beavatkozások, amely megvalósulása jó eséllyel biztosítja a város számára, hogy a hanyatló folyamatoknak gátat vessen, a tendenciákat megfordítsa, és újra elindítsa a várost egy fejlődési pályán. A projektek azonosítása és megfelelő csoportosításban való bemutatása képezi a dokumentum gerincét. A 2014-2020 közti tervezési ciklus alatt megvalósításra kerülő projekteknél a város intézményi és földrajzi környezetében érintett szervezetek stratégiáival is összhangban kell állnia, és meg kell felelnie az EU és Magyarország fejlesztési céljainak, kritériumrendszerének és operatív programjainak. A stratégia készítésének e követelmény teljesítése is fontos szempontja volt.

A partnerség fontossága

A város fenntarthatóságának helyzetéből következik, hogy az Önkormányzat csak intézményesített és stratégiai mélységű partnerségben tudja megfordítani a több évtizedes negatív trendeket. Ez abból adódik, hogy a változás legérzékenyebb területei – pl. oktatás, gazdaság, civil- lakossági szféra- nagyrészt az Önkormányzattól független autonómiákként működnek, rájuk csak közvetett hatás gyakorolható. Ezekben az esetekben a hatósági, hatalomgyakorlási eszközök csak kiegészítő szerepet játszhatnak, elsősorban a célok

egyeztetése, a megvalósításba való szakmai bevonás, a közös elvi alapok feltárása és tudatosítása és a kölcsönös érdekeken nyugvó együttműködés lehet eredményes. Az Önkormányzat az egyetlen olyan entitás a térségben és a városban, amely a koordináció feladatát felvállalhatja, kooperáció keretében juttathatja érvényre a sinergiákat és –mint első az egyenlők között- kölcsönös és felismert érdekek mentén vezetheti a sokszereplős folyamatokat.

A stratégiának kifejezett célja, hogy ezt a jelen helyzetben mással nem helyettesíthető megoldást az érintettekben tudatosítsa, és bizalmukat megteremtve megvesse a partnerség alapjait.

A tervezett beavatkozások köre és tartalma

Abból adódóan, hogy a város stratégiai helyzetének megváltoztatása csak szoros partnerségi rendszerben lehetséges, a tervezett beavatkozásoknak olyan tételeket is tartalmazniuk kell, amelyek megvalósításában az Önkormányzat koordinációs vagy együttműködési szerepet játszik, de a fő megvalósító szervezet tőle független autonómiaként működik. A stratégia ebben az értelemben nem csupán az Önkormányzat programja, hanem a városé is, beleértve minden szervezetet és a lakosság közösségeit. Ez a kiterjesztés nagy bizonyossággal javítja a városvezetésről alkotott képet is annak révén, hogy javul az együttműködés, és ismertté válik a vezetés felelősségvállalása.

A stratégia számos olyan projektet tartalmaz, amelyek nem beruházás tartalmúak, hanem helytelen vagy eredménytelen folyamatok megváltoztatására, hiányzó vagy előnyösen bevezethető folyamatok megszervezésére, majd a folyamatok fenntartására irányulnak. Az időütemezés és a pénzügyi tervezés - a stratégia fejlődés- és fejlesztés-irányultsága kapcsán – azonban csak a fejlesztési elemeket, a fenntartási típusúakat nem, vagy csak az említés szintjén jeleníti meg. Ezzel összhangban a költségbecslésben nem szerepelnek fenntartási típusú tételek. A pénzügyi tervezés célja azoknak a fejlesztésfinanszírozási szükségleteknek a meghatározása, amelyeket a város kisebb részben saját forrásaiból, nagyjából részben támogatásokból, és a partnerségi kapcsolatban megvalósításra kerülő projektek esetén a partnerségi együttműködés keretében szerez vagy szervez meg. A pénzügyi terv főként az önkormányzati finanszírozásra koncentrál, a tisztán külső forrásból történő finanszírozáshoz nem készül becslés a stratégiában.

A stratégia és a kormányzás

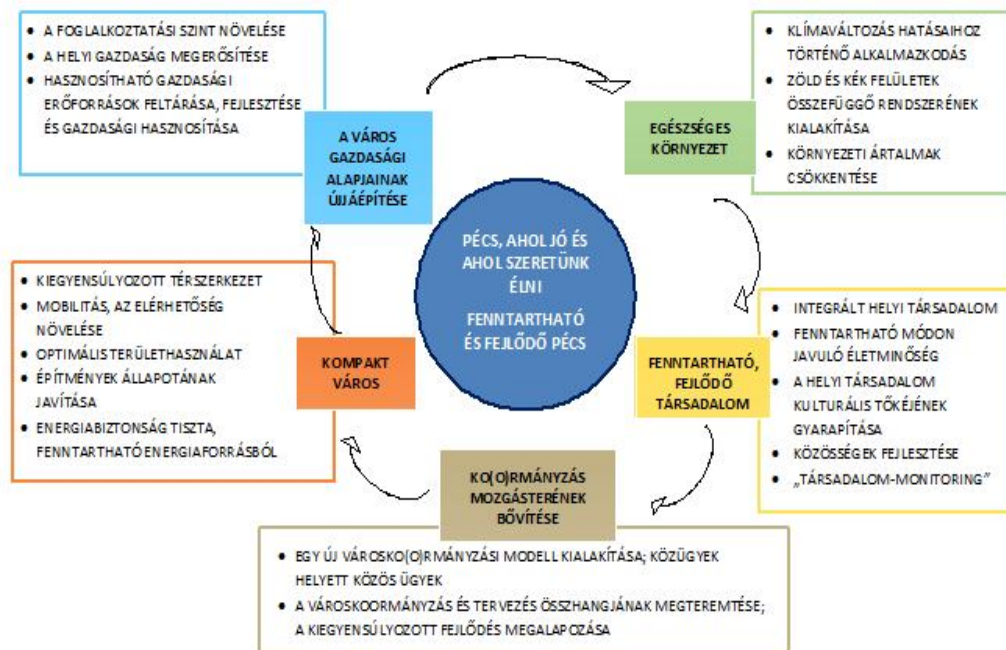
A Koncepcióban elhatározott célok elérése és a Stratégia keretében megfogalmazásra kerülő beavatkozások, projektek megvalósulása az Önkormányzat helyi kormányzási tevékenysége keretében történik. A dokumentumok tartalmának megfelelésége mellett ezért kiemelt fontossággal bír, hogy a kormányzás a tervezési dokumentumokban meghatározott és a Testület által elfogadott elvek mentén végzi-e tevékenységét, hatékonyan képes-e megszervezni a végrehajtás feltételeit, kellő fegyellemmel és önfegyellemmel követi-e a megvalósulás folyamatát és meghozza-e a szükségessé váló korrekciós döntéseket. A Stratégiának nem célja a kormányzási tevékenység egészére vonatkozó javaslatok kidolgozása, azonban nem kerülhető el, hogy intézkedési típusú beavatkozásokat is tartalmazzon, melyek a következőkre irányulnak:

- Nem beruházási jellegű, fejlesztési célú beavatkozások
- Olyan intézkedések, amelyek a többi stratégiai akció, projekt megvalósulását szolgálják (megteremtik azok szervezeti, együttműködési, hatósági, döntéshozatali markering- stb. hátterét).
- Olyan kormányzási változtatások, amelyek lehetővé teszik az új partnerségi viszonyok érvényre jutását és a kormányzásnak a tervezéssel (jelen esetben a stratégiával) való összhangját, valamint segítik a partnerek tevékenységét fejlesztési projektjük helyes előkészítése, a megvalósítási feltételek megszervezése, megteremtése terén, vagy városi eszközökkel javítják azok megvalósítási feltételrendszerét.

Az új stílusú és tartalmú kormányzás a partnerség egyenrangú viszonyaira épül, módszere a koordináció és a kooperáció, ezért stílusának újszerűségére a Stratégia a „ko(o)rmanzás” írásmóddal utal.

A város célrendszere

A stratégia követi a Konceptióban elhatározott célrendszert, melyet az operatív célok szintjéig a következő ábra mutat be.

A város városrészi felosztása

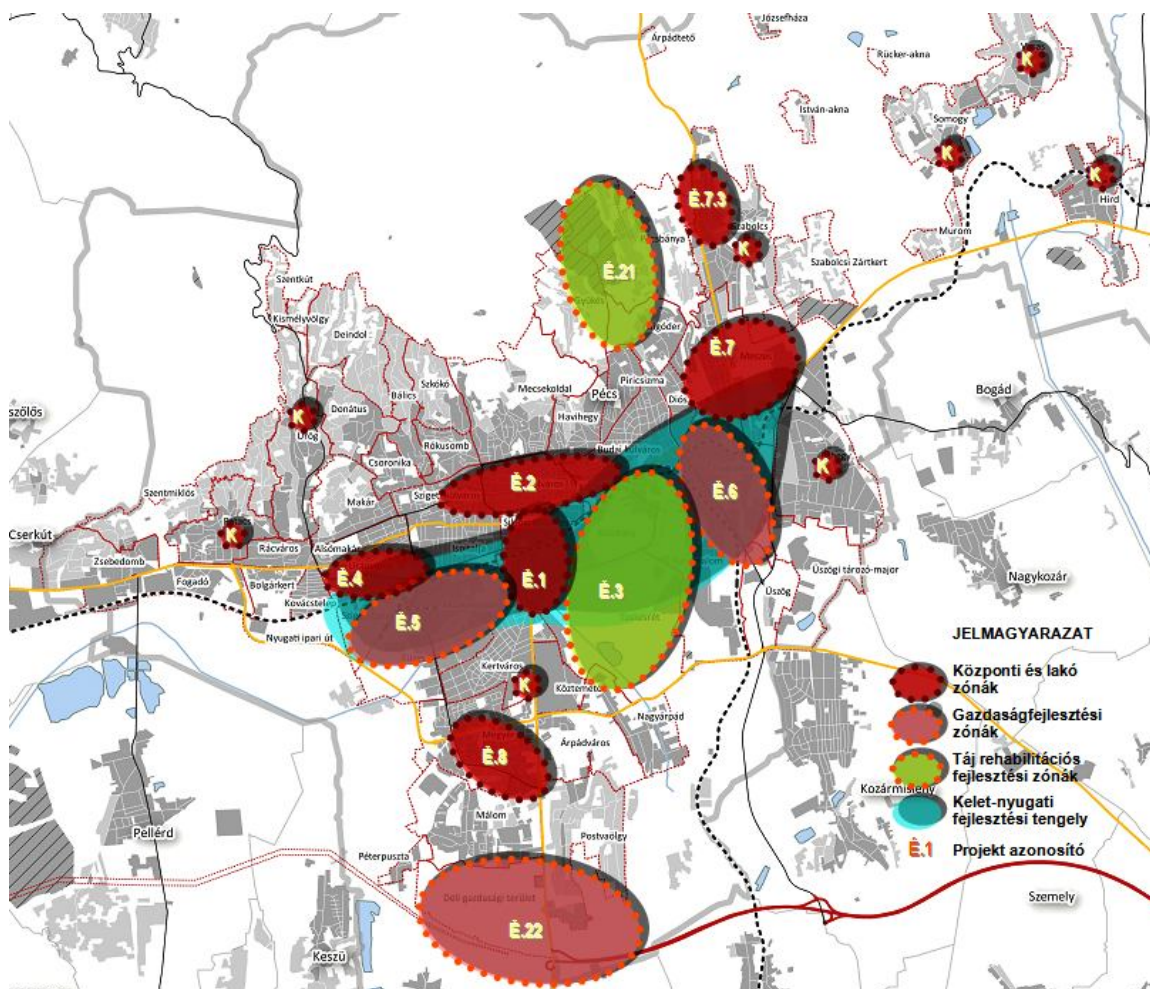
A Stratégia a várost négy városnegyedre osztva mutatja be:

Központi városnegyed	Városmegye, Szigeti városrész, Mecsekoldal, Budai külváros
Nyugati városnegyed	Újmecsekfalja, Rácváros, Patacs, Magyarürög, Istenkút, Nyugati Mecsek
Keleti városnegyed	Keleti Mecsekoldal, Pécsszalolcs, Bánom, Meszes, Gyárváros, Újhegy, a várostól távol eső települések: Somogy, Vasas, Hird, Üszögpuszta
Déli városnegyed	Kertváros, Megyerváros-Málom, Nagypárad, Árpádváros, Postavölgy

A városnegyedek további tagolása visszatükrözi a város földrajzi tagoltságát és a beépítési, lakosság-eloszlási, társadalmi különbségek sokszínűségét. A négy városnegyed összesen 13 városrészre tagolódik, melyek összesen 67 „kis városrészt” tartalmaznak. A túlzónak látszó felosztás mögött magas heterogenitás húzódik meg, amit egy-egy városrész tervezése, a projektek városrészi hatásai tekintetében tudatosítani szükséges. (A 13 városrész közül csak kettő van, mely homogenitása folytán nem tagolódik további részekre.)

Területi célok kijelölése – Fejlesztési zónák

Az integrált településfejlesztési stratégia feladata, hogy a város a fejlesztési elképzeléseit a település egészére nézve, átfogó módon foglalja rendszerbe. A város szerkezeti széttagoltsága, egyenetlen területhasználata, belső összefüggéseinek hiányosságai miatt nagyobb, pontos határokkal egyelőre nem definiált szerkezeti egységek – fejlesztési zónák - azonosítására van szükség, melyek a továbbiakban kisebb (akcióterületi, egyedi, városrészi, szakaszolt) egységekben kerülnek megvalósításra. A kiépítetlen K-NY irányú tengely mentén a város kettéosztott, ezért szükség van a fő várostestek összekapcsolására, a zavart használatú területek tervezhető hasznosítására.

1. ábra: Fejlesztési zónák elhelyezkedése a várostestben

Jelentős városszerkezet-alkotó elemek:

- **Észak-déli tengely - a Városközpont déli irányú komplex fejlesztése a Siklósi út mentén**
- **Kelet-nyugati tengely - a Belső városrészek komplex kulturális, turisztikai és vállalkezési fejlesztése**
- **Városliget - környezetfejlesztés és környezetgazdálkodás a Balokány területén**
- **Uránváros – a Nyugati városrész rehabilitációs zónája**
- **Tudásvölgy – területek az innovatív iparágak számára a Pécsi-víz mentén**
- **A Kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése (csatlakozva a Tüskésrét tengelyhez)**
- **Gyárváros – Keleti gazdasági területek újrahasznosítása és fejlesztése**
- **Meszes – Keleti városrész szociális célú rehabilitációs zónája**
- **Kertek városa – Déli városrész szociális célú rehabilitációs zónája**

A városrészek jellegzetességei

A városrészek a fenntarthatósági tényezők mindegyike szempontjából rendkívül heterogén. A *természeti adottságaikat* tekintve az egyes pécsi városrészek között jelentős különbségeket találunk. A viszonylag magas zöldfelületi borítottság ellenére a levegőszennyezettség országos összehasonlításban magas.

A klímaváltozás negatív hatásainak leginkább kitett, egyben a legkisebb alkalmazkodóképességgel rendelkező városrész a történelmi belváros.

A humán rekreációt szolgáló zöld és kék felületek hiánya rendszeres és sokat emlegetett probléma a városlakók részéről. E tekintetben elvárás lehet, hogy véges távolságon (ált. 500 m-en) belül elérhető, a mindennapos testmozgást, kikapcsolódást szolgáló, sokféle korosztály számára megfelelő szolgáltatásokat nyújtó zöldterületek kerüljenek kialakításra kellő sűrűségben. Noha a város rendelkezik megfelelően felszerelt és kellően nagy befogadóképességű zöldterületekkel több városrészben is, ezek általában távol esnek a sűrűn lakott, fiatal családok által preferált lakóhelyektől, és a történelmi városrészekről.

A *lakosság* városrészek közti eloszlása is rendkívül heterogén. Ez jellemző a laksűrűségre, az életkori eloszlásra, a gazdasági aktivitásra és az iskolai végzettség szerinti eloszlásra is. Az egy lakásban lakók száma az elidősödött belvárosban a legalacsonyabb, s a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők aránya is belváros és a Mecsekoldal területén a legmagasabb. A fiatalabb keleti területeken magasabb alacsonyabb foglalkoztatási ráta és alacsonyabb iskolai végzettség jellemző.

A *gazdasági funkciók* tekintetében meg kell különböztetni a működő vállalkozások területi eloszlását és a fejlesztésére alkalmas gazdasági területeket, melyek közt részben van átfedés. Sok az alulhasznált és a felhagyott terület, melyek a preferálandó KKV-k elhelyezésére tehetőek alkalmassá. Nagyfoglalkoztatók letelepítésére főként az M60 környezetében lévő, ipari parkban lehet elhelyezni. A terület logisztikai értékének fejlesztéséhez szükség van a repülőtér aktiválására, szükség esetén bővítésére, valamint a vasúti összeköttetés biztosítására.

A gazdaságfejlesztés tekintetében figyelembe veendő, hogy a lakosság mozgásának mérséklése érdekében törekedni kell a munkahelyek és a sűrűn lakott területek közelségére és az egyszerű, természetkímélő közlekedési megoldások alkalmazására.

A város turisztikai vonzerőkínálata főként a belvárosra koncentrálódik, holott a város számos egyéb, ki nem használt potenciállal rendelkezik. A vonzerő szempontjából fontosak a fürdők, melyek kínálata szegényessé vált, főleg országos és nemzetközi összehasonlításban. Különösen a termálfürdő, gyógy-és egészségturisztikai szolgáltatások hiánya okoz vonzerőhiányt.

Városszerkezeti szempontból a város sűrűn beépített része egy hosszan elnyúló kelet-nyugati irányú várostestből – ennek mértani közepén a történelmi belvárossal – valamint egy ettől délre elhelyezkedő különálló városrészről áll. A kettő között elhelyezkedő mélyvonal, a város vízgyűjtő vonala, a Pécsi víz völgye, mely geográfiai adottságai miatt csak részben és általában tervszerűtlenül került gazdasági célú használatba. Keleti irányban lényegében faluszerű létformával tartozik Pécshez Somogy, Vasas és Hird. A Mecsek oldal beépítését a domborzati viszonyok, a kiszolgáló infrastruktúra, és az elmúlt évtizedek sajátos dezurbanizációs trendje határozta meg.

A várostesten belül jelentős kiterjedésben fordulnak elő rosszul vagy alul-használt, területek, melyek működési és kapcsolati zavarokat, felesleges forgalomnövekedést, értékvesztést jelentenek.

A városfejlesztési célok városrészi relevanciája

A célrendszer eltérően érinti az egyes városrészeket. A célok meghatározása során figyelembe vett legfontosabb szempontok közt hangsúlyosan szerepelt, hogy a célok megvalósulás ne növelje, hanem csökkentse a különbségeket, javítsa a társadalom integráltságát és szolgálja a társadalmi igazságosságot.

A zöldfelületek szempontjából az egyenletes hozzájárulás és a város átszellőzésének javítása szerepel kiemelt nézőpontként.

A társadalom szempontjából a célok városrészi hatása nagyon összetett, a célok nagyobb súllyal a hátrányosabb helyzetű társadalmi rétegek felemelésére irányulnak, ezért hatásuk a keleti-déli területeken markánsabb lehet, azonban az integráció, a kulturális tőke fejlesztése vagy a közösségek fejlődésének elősegítése minden területen fontos lehet.

A gazdaságfejlesztési célok a beruházások potenciális helyszínét illetően az ipari parkokat, a barnamezős területeket érintik legjobban, de megjelennek a Pécsi víz vonala mentén is. A lakosság eloszlását tekintve a nagy lakosságszámú területek a legérintettebbek, de a város egészséges társadalmi összetétele tekintetében nem kevésbé fontos a ritkább lakosságú, de magasabb iskolai végzettségű területek lakosság-megőrzése.

Térszerkezeti vonatkozásban a város középső és keleti területei a legérintettebb fejlesztési területek, valamint a nagyobb városrészek alközpontfejlesztései jelentősek, melyek célja a kiegyensúlyozott térszerkezet kialakítása.

A fejlesztések csoportosítása és néhány fejlesztési példa

Az összefoglaló szintjén a tervezett beavatkozások struktúrájának megértéséhez elegendő a célrendszer megtekintése, mivel a projektek eredendően a célokból kiindulva kerültek megfogalmazásra.

Az időbeliséget tekintve az első két év a tervezések, pályázatkészítés, forrásszervezés időszaka lesz, valamint ebben az időszakban szükséges koncentrált energiával megkezdeni a nem beruházási típusú projektek megvalósítását. Később a beruházások lebonyolítása vonja el a figyelmet és a kapacitásokat.

A fejlesztések a következő fejlesztési csoportosítást követik:

- kulcsprojektek
- hálózatos projektek
- akcióterületi projektek
- szociális városrehabilitációs projektek
- akcióterületen kívül végrehajtandó, jelentős projektek
- akcióterületen kívül végrehajtandó, egyéb projektek
- intézkedés típusú projektek
- a SMART CITY modell keretébe illeszkedő projektek.

A projektek közt több, a város jövőjét jelentősen befolyásoló fejlesztés található, közülünk néhány, a város jövőjét jelentősen befolyásoló fejlesztési irányt és fejlesztést (a teljesség igénye nélkül):

- a zöld és kék felületek (vizek) hálózatának létrehozása
- komplex vízgazdálkodási rendszer kialakítása, ideértve a csapadék-, hulladékvizeket is
- nagyfoglalkoztató letelepítése
- a helyi gazdaság fejlesztésének ösztönzése, a területi gazdaság fejlesztése, KKV-k támogatása
- integrált megyei turizmus megszervezése
- komplex erőforrás-feltárás, -elemzés és megtérülő fejlesztésekre irányuló hasznosítási K+F+I program kidolgozása
- Karolina Zöld Energiapark nagyprojekt – komplex megújuló energia- hulladékvíz-barnamezős terület-hasznosítási, helyi gazdaságfejlesztési és foglalkoztatási program
- A foglalkoztathatóság javítását és a társadalmi felemelkedést szolgáló városi kísérleti nagyprojekt
- SMART CITY projekt: komplex innovatív, infokommunikációs technikán alapuló városfejlesztési és -működtetési, monitoring- és stratégiai tervezési alrendszer fejlesztése.

A fejlesztési javaslatok szinte teljes körűen átfogják a város működését. A kulcsprojektek közt számos olyan projekt szerepel, amelyek intézkedési, társadalomfejlesztési típusúak, valamint nagyrészt a város működésének modernizálására és innovativitásának jelentős fejlesztésére irányul a SMART CITY program.

A város erőforrásai közt a fejlődés szempontjából a szellemi potenciál és a jövő generációja a legjelentősebb. Arra célszerű törekednie a városnak, hogy a nem beruházási típusú, jelentős innováció-tartalommal bíró és a jövő generációit jobb helyzetbe hozó projektek megvalósítási feltételeit megteremtse és megvalósítsa ezeket az akciókat, mivel megfelelő összetételben minden időtávon ennek révén érheti el a legnagyobb fejlesztési költség-hatékonyságot.

A beruházási típusú fejlesztések körében a minél jobb minőségű és időben történő előkészítésre és a fejlesztések megtérülési feltételeinek elemzésére és azok megteremtésére szükséges törekedni.

A projektervezés során biztosítani kell az időbeli átfedések olyan kombinációját, amely a gyors megtérülése eredményt hozó projekteket időben előresorolja, a lassú megtérülésűeket pedig időben elosztva valósítja meg.

BEVEZETŐ

A településfejlesztési stratégia (ITS) a várostervezési folyamat harmadik állomása. A tervezési folyamatok tartalmát a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szabályozza.

Az első fázisban egy Megalapozó tanulmány készült el, amelynek keretében helyzetfeltárásra, helyzetelemzésre és helyzetértékelésre került sor. Ez a tanulmány képezte Településfejlesztési koncepció alapját.

A második fázisban a Településfejlesztési Koncepció kidolgozására került sor. A Koncepció is tartalmaz Helyzetelemzési részt, mely összefoglalja a Megalapozó tanulmányban foglaltakat, egyúttal ki is egészíti azt. A Koncepció –műfajánál fogva – általánosan és hosszú távra vonatkozóan (2030-ig) tárgyalta a város fejlődési lehetőségeit, konkrét fejlesztési akciók tervezése e dokumentumnak nem volt célja. A dokumentum legfontosabb eredménye a jövőtervezés alapelveinek rögzítése, valamint a célrendszer kidolgozása volt. A koncepcióalkotás keretében kidolgozott célrendszer a jövőkép – távlati cél- stratégiai célok – operatív célok – részcélok bontásban tartalmazza a célhierarchiát, sőt a részcélok eléréséhez rendelkezésre álló eszközök és feladatok felmérésére is sor került.

A Koncepció készítését követi az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS), mely már konkrét fejlesztési jellegű beavatkozásokat is tartalmaz a középtávú stratégiai célok megvalósítása érdekében.

A helyzetelemzés keretében a múlt vizsgálata a rendszerváltás időszakáig nyúlt vissza. A hosszú idősorok tanúsága szerint a közismert alapvető változások (a város bányaiiparának, könnyűiparának, stb. felszámolódása, a tőkebefektetéseket akadályozó délszláv háború, a közlekedési kapcsolatok hiányosságai) következtében a város hanyatló pályára került, mely ma is tart.

Az elemzett kritériumok a fenntarthatóság négy fő területét – természeti környezet, épített környezet, gazdaság, társadalom – bontják részletesebb elemekre. A vizsgált kritériumok az alábbiak voltak:

A. A város természeti környezete, ezen belül:

1. az ökológiai hálózatokhoz kapcsolódó kék és zöld infrastruktúra (zöldfelületek és vizek rendszere)
2. a hulladék- és csapadékvíz gazdálkodási rendszer
3. a klímaváltozás várható hatásaira való felkészülés a természeti környezet esetében

B. A város épített környezete, ezen belül:

1. a területhasználat tervszerűsége
2. a közintézményi ellátottság
3. a közterületek műszaki állapota, üzemeltetése
4. a közlekedési kapcsolatok hálózata

C. A város gazdasági környezete, ezen belül:

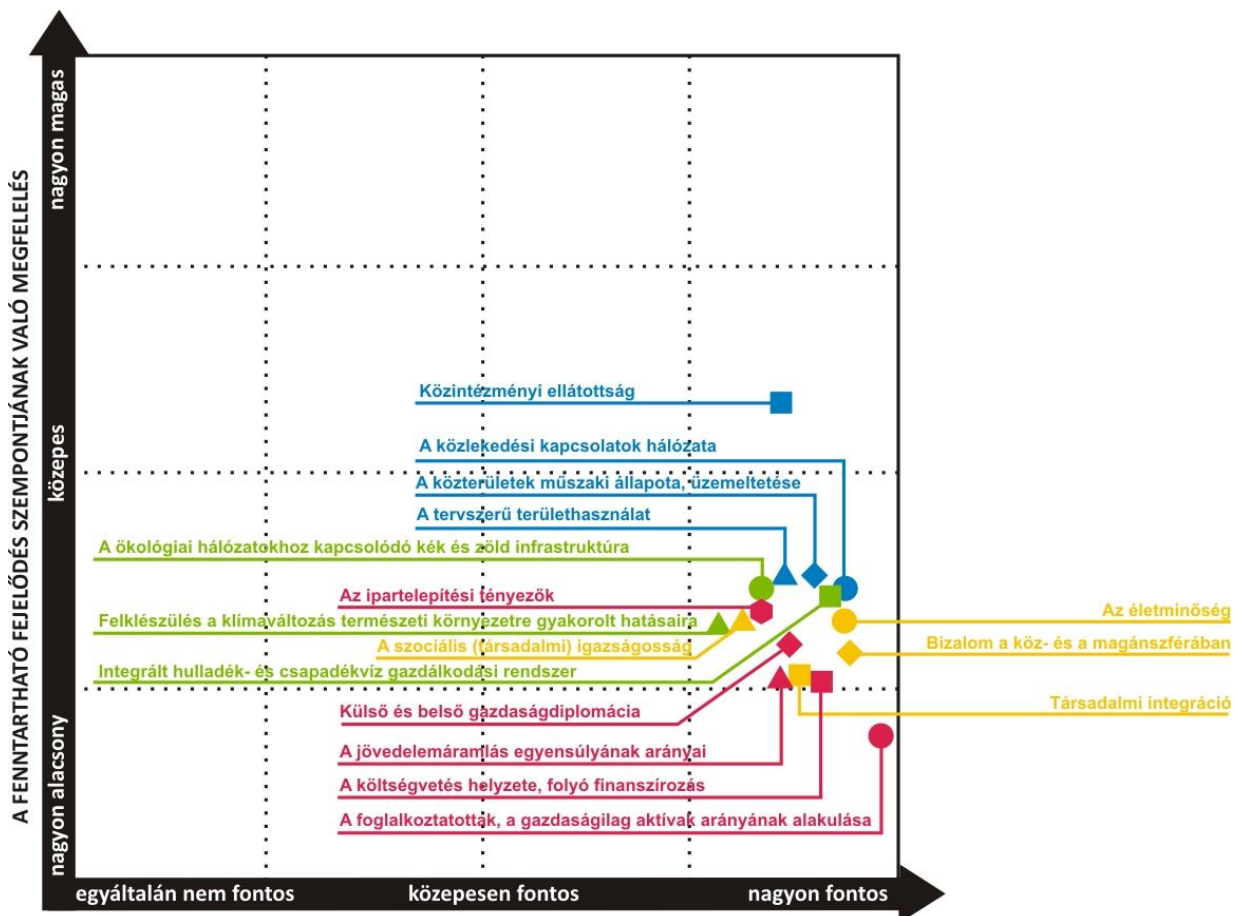
1. az ipartelepítési tényezők
2. a külső és belső gazdaságdiplomáciai tevékenységek
3. a jövedelemáramlás egyensúlya
4. a foglalkoztatottak, a gazdaságilag aktívak arányának alakulása

5. Az önkormányzati költségvetés, a folyó finanszírozás helyzete

D. A város társadalmi környezete, ezen belül:

1. a társadalmi integráció
2. a társadalmi igazságosság
3. a köz- és magánszférát jellemző bizalom
4. az életminőség.

Szakértői megkérdezés (közel ötven városfejlesztésben érintett szakértő és az önkormányzati képviselők fele válaszolt) alapján is az a következtetés adódott, hogy a város a két évtizedes folyamatok alapján nem felel meg a fenntartható fejlődés követelményeinek. (A kiválasztott kritériumok fontosak, de gyengén teljesülnek.)

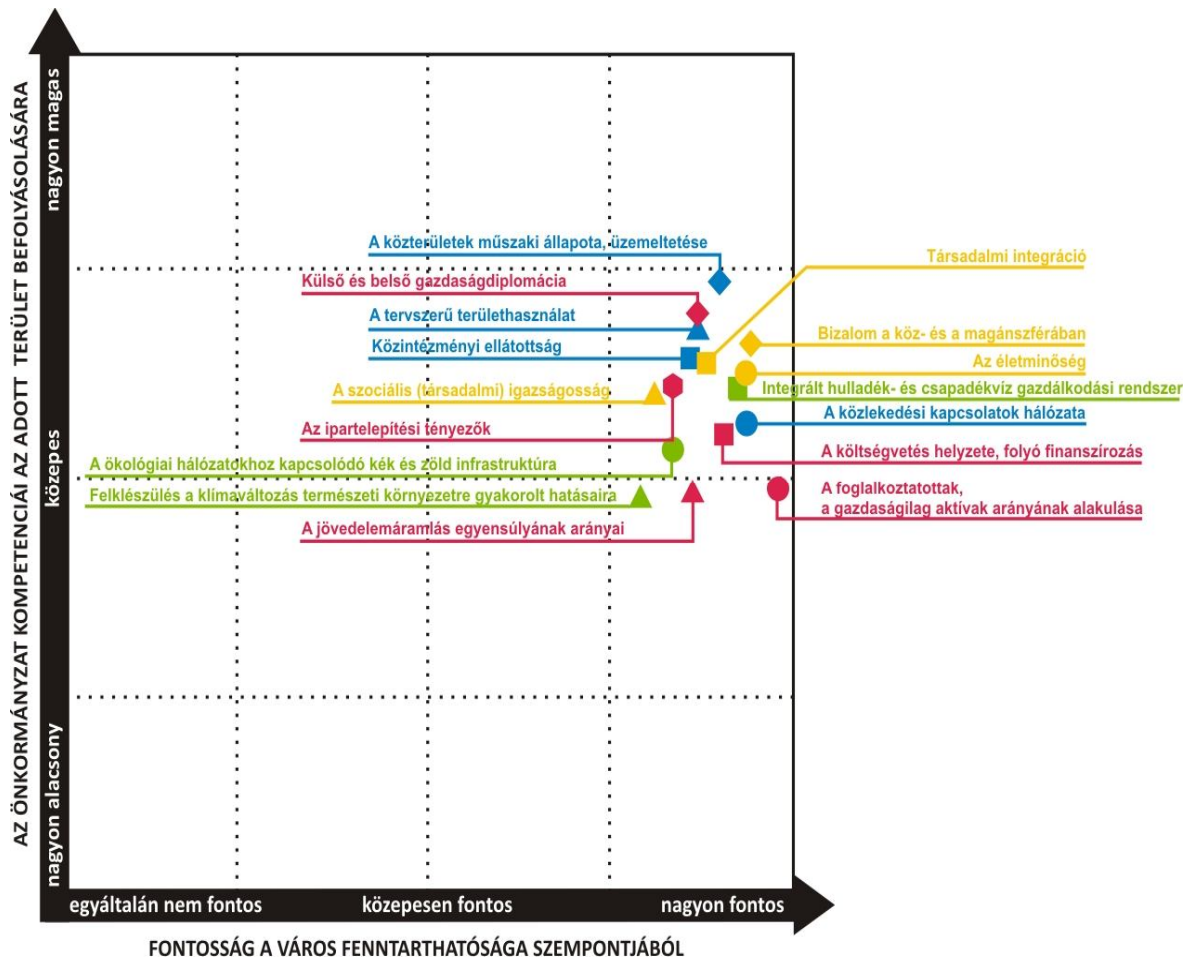

FONTOSSÁG A VÁROS FENNTARTHATÓSÁGA SZEMPONTJÁBÓL

2. ábra: A fenntartható fejlődés kritériumainak szakértői megítélése

(Az ikonok geometriai eltérősége csak a megkülönböztethetőséget szolgálja.)

A megkérdezettek szerint a helyzet ma még megváltoztatható, elérhető olyan fordulat, amelynek eredményeképpen e fontos fenntartható fejlődési kritériumok teljesülése lényegesen javul, s kedvező zónába mozdul el. A vélemények a város helyzetét jól ismerő szakemberek optimizmusát tükrözik, akik ismerik a város meglévő, de nem kellően kiaknázott értékeit, szellemi potenciálját, az itt lakók szellemiségét, innovációs képességeit.

3. ábra: A fenntartható fejlődés kritériumai terén elérhető teljesülési szint a megkérdezett szakértők szerint (Az ikonok geometriai eltérése csak a megkülönböztetőséget szolgálja.)

A célrendszer a Konceptió keretében került kidolgozásra. Alapját a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtésére irányuló szándék jelenti. A fenntarthatóság általában horizontális szempontként jelenik a célrendszerekben, ami feltételezi, hogy a fenntarthatóság feltételei alapvetően fennállnak, de fontos, hogy minden területen továbbra is érvényesüljenek, megszilárduljanak.

Pécs esetében a fenntarthatóság kritériumai jelenleg nem teljesülnek. Levezetésre került, hogy a város folyamatban lévő méretbeli csökkenése a minőségi, szerkezeti tényezőkben is radikális romlást eredményező negatív spirált indíthat el, ezért a város elsősorú feladata a fenntarthatósági tényezők megszilárdítása és a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése. A célrendszer mindazonáltal tartalmaz horizontális szempontokat is, amelyek a fenntarthatóság általános alkotóelemeiként kerültek definiálásra.

A Megalapozó tanulmány a részletes SWOT mellett hasonló részletezettségben tartalmazta az abból levezethető, követendő stratégiai irányokat is, melyek a célrendszer tervezése keretében figyelembe vételre kerültek, így állítható, hogy **a célrendszer a helyzetelemzésben feltárt összefüggéseken nyugszik, a belső összefüggései megjelenítik a város életének teljességét.**

A célrendszer a négy fenntarthatósági szegmens (természeti és épített környezet, társadalom, gazdaság) fenntarthatósági tényezőinek meghatározására és azok fejlesztésére irányul. A fenntarthatóság biztosítása érdekében a Koncepció és a Stratégia kitért azokra a kormányzás terén szükséges feltételekre is, amelyek révén biztosítható a célokat teljesítő projektek érdemi megvalósulása. A célok meghatározása a fenntarthatósági területek és a célok közti kereszthatások következetes számításba vételén alapult.

A teljesség érdekében a projektek elsődlegesen a célrendszerből kerültek levezetésre, a kereszthatások figyelembe vétele alapján pedig lehetőség nyílt arra, hogy ez a struktúra úgy kerüljön átcsoportosításra kulcsprojektek, hálózati projektek, akcióterületi projektek stb. keretében, hogy a kereszthatások figyelembe vételével ismert szinergiák érvényre jussanak. Ennek révén koncentráltabb és a megvalósíthatóság szempontjából gyakorlatiasabb rendszer alakult ki, mely világosabban összefüggésbe hozható az operatív programok rendszerével. Az összefüggések megtartása érdekében több esetben a nagy formátumú projektek alprojektekre bontva jelennek meg a rendszerben.

A célrendszer teljességre törekvő kibontása következtében a projektek számos nem beruházási jellegű elemet tartalmaznak, amelyek a társadalom, a partnerség és a kormányzás keretében valósítandók meg.

Az elemzések rávilágítottak, s az anyagok társadalmi egyeztetése is egyértelműen visszaigazolta, hogy a város legégetőbb problémája jelenleg a foglalkoztatás alacsony szintje, amely a megtartó képességet, a vonzerőt, az egyetemre való jelentkezések számát és a befektetési kedvet egyaránt negatívan érinti. Ebből következően a gazdaságfejlesztési tényezők jelentős súlyt kapnak, emellett a közvetlenül a foglalkoztatást érintő akciók is helyet kapnak. Mindez nem jelenti a gazdaságfejlesztés kizárólagosságát.

A fenntartható fejlődés belső összefüggései miatt rendkívül fontos, hogy a kijelölt célok döntő része megvalósuljon, s a folyamat a források által kínált lehetőségek kiaknázása mellett megtartsa stratégia-vezéreltségét.

A társadalom rossz kilátásai miatt az egészséges és vonzó környezetre kiemelt hangsúlyt kell fektetni, mivel egyrészt a kevés és csökkenő számú munkaképes korú egészsége egyre fontosabb, másrészt erősíti a város megtartó képességét és vonzerejét. Ez a tényező elsősorban az egészség- és minőségtudatos társadalmi rétegre hat, ők pedig egyúttal az a réteg, akikre a tudásigényes gazdaságot építeni lehet. A viszonylag lassú fejlődési eredményekkel járó követő ipartelepítés mellett, amit a gyors munkahelyteremtés igénye indokol, a város problémáinak megoldása főként az innováció-orientált, kreatív tevékenységektől és emberektől várható, ezért erre a társadalmi és gazdasági szegmensre külön figyelmet szükséges fordítani.

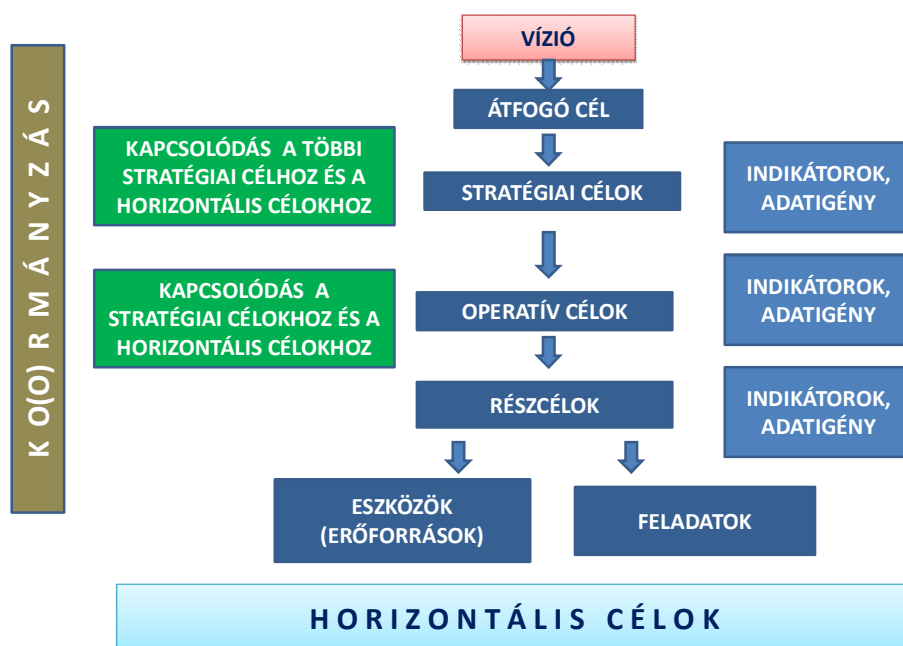
A célok és az azok alapján megfogalmazott projektek, köztük a számos nem beruházási típusú beavatkozás egymást támogató rendszert alkot. A projektek egy része program jellegű, ami a város jövőjének gyökeres átalakítási szándékából adódik. Ezek egy része nem valósítható meg a stratégia 2020-ig tartó időhorizontján belül, azonban az eredményesség szempontjából fontos e stratégiai folyamatok elindítása és következetes végigvitele.

1. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

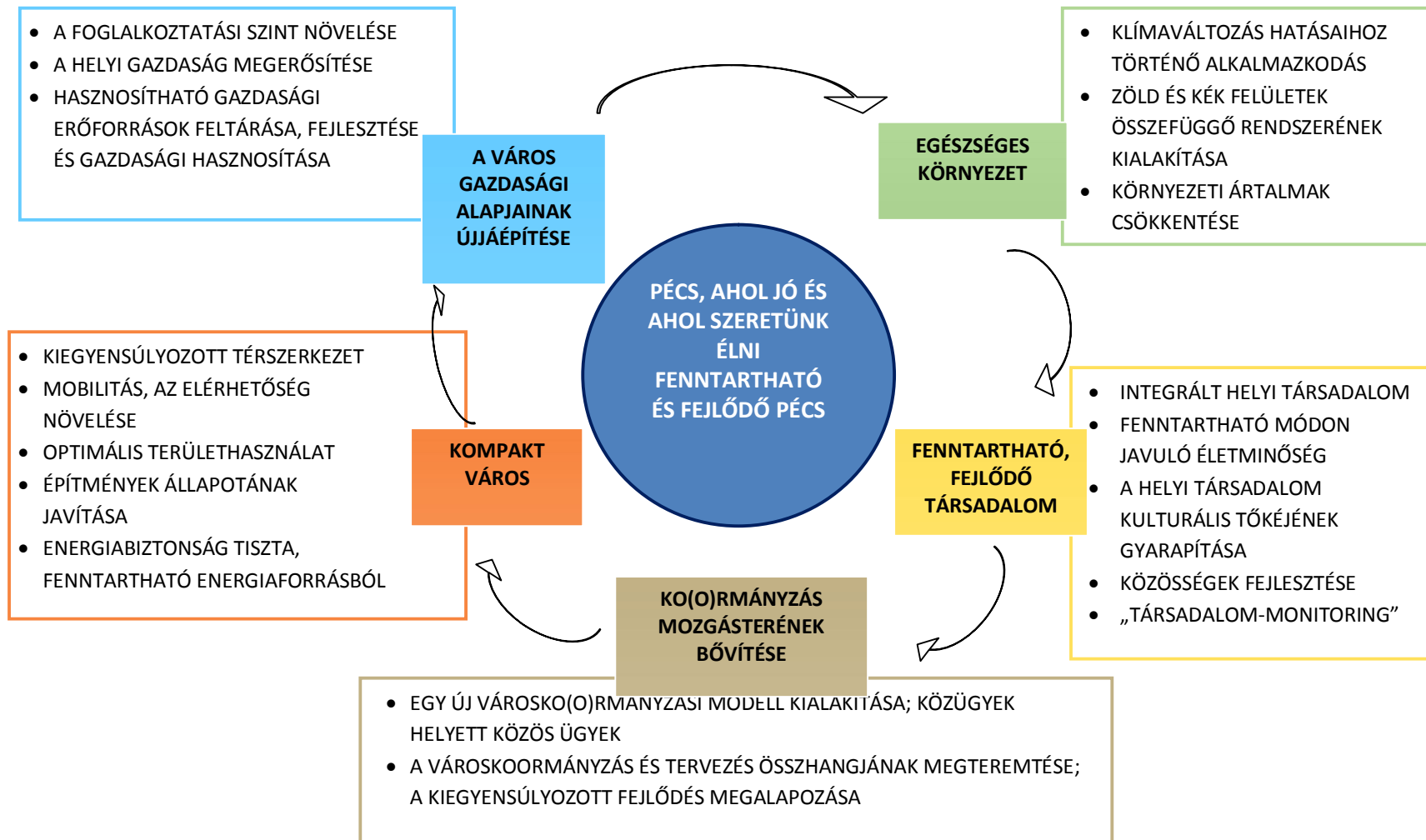
1.1. A stratégiafejlesztési célok meghatározása

A célrendszer fő jellemzői az alábbiak:

- A fejlődést szolgáló célhierarchia a hosszú távtól a rövid távú cselekvésekig, a legátfogóbb jövőképtől a legközvetlenebb módon megfogalmazható részcélokig kerül lebontásra
- A célokhoz azok mérését, alakulásának nyomon követését lehetővé tevő indikátorokat kapcsol
- Feltárja a célok közötti kapcsolódási pontokat
- Megjelöli a részcélok eléréséhez figyelembe vehető eszközöket és feladatokat
- Minden, a fejlődés kibontakozását szolgáló hierarchikus cél-elem esetében figyelembe veendő horizontális célokat fogalmaz meg, melyek a fenntartható fejlődésen belül a fenntarthatóság kritériumait jelenítik meg.
- A célok teljesülése a helyi kormányzás, irányítás tartalmának, minőségének, szerveztségének függvénye, ezért a célok rendszerét átfogó keretként tekinthetünk a kormányzásra, mely a megvalósulás szempontjából megkerülhetetlen tényező.

4. ábra: A célrendszer felépítése

5. ábra: Célrendszer

Hosszú távú jövőkép

PÉCS LEGYEN OLYAN VÁROS, AHOL JÓ ÉLNI, ÉS LAKÓI SZERETNEK IS ÉLNI. AZ ÉLETMINŐSÉG KÖZELÍTSÉN AZ EURÓPAI ÉLVONALHOZ.

A városok esetében általában megfogalmazott igény – "ahol jó élni" – egy szubjektív elemmel is kiegészül: „ahol szeretnek élni” a lakói. A megfogalmazás tartalma: a városhoz ragaszkodó és azért tenni is akaró, felelősséget vállaló helyi társadalom kialakítása a cél.

Átfogó cél

Konkrétabban –mint átfogó cél – fenntartható fejlődésre képes térségi vonzasközpontként került megfogalmazásra a jövőkép. Ennek indoka, hogy jelenleg a fenntarthatóság, a fejlődőképesség és a térségi vonzasközponti szerep egyike sem teljesül maradéktalanul. E cél integrálja mindazokat a követelményeket, amelyek teljesülése biztosítja, hogy a város töretlenül tovább vihesse történetileg kialakult értékeit és azokat képes legyen nagyobb- országgrésznyi- területen, s a közeli déli határon túlnyúló- területen kisugározni, érvényre juttatni.

Stratégiai célok

Fenntartható fejlődési területenként egy stratégiai cél megfogalmazására került sor. A négy cél kiegészül a helyi kormányzás terén elérendő céllal, amely biztosítja, hogy a stratégiai célok megvalósulásának politikai és szervezeti feltételei is megteremtődjenek.

A célok fenntarthatósági területenkénti megfogalmazása nem jelenti a területek különállását, mivel a célok megfogalmazásához minden esetben a többi célhoz való kapcsolat feltárása is társul. Ez azért fontos, hogy olyan projektek szülessenek, amelyek minél több lényeges összefüggés mentén hatást gyakorolnak a pozitív irányú elmozdulás érdekében.

A tervezett stratégiai célok:

1. Egészséges környezet biztosítása

A cél megfogalmazását indokolja, hogy noha a város magas természeti értéket képviselő erdővel határos, levegője rendszeresen, hosszú időszakokra átlépi a megengedett levegőtisztasági határértékeket, egyes városrészeiben kiugró a zajterhelés, és a klímaváltozás által okozott, a városi környezetben felfokozottan jelentkező felmelegedés is jelentős stressz-terhelést okoz. A környezeti terhek a lakosság egészségi állapotának romlásával járnak. Külön tényező, hogy a város korábbi bányászati múltja következtében az idősödő férfilakosság jelentős hányada szenved légzőszervi és keringési bántalmakban. A rendszert alkotó zöldfelületek és vizek hiánya, a csapadékeloszlás szélsőségesége, a csapadék- és hulladékvizek hasznosításának hiánya indokolja, hogy rendszerszerű fejlődési folyamat kezdődjön.

2. Fenntartható, fejlődő társadalom

A város lakosságának létszámcsökkenése, elöregedése és a munkaerő-piaci kompetenciák szempontjából gyengülő összetétele a fejlődés akadályozó tényezőjévé válik, ezért nagy hangsúlyt kell fektetni a társadalom fejlődőképességére is. Olyan társadalomfejlesztésre van szükség, amely képes biztosítani azokat a humán erőforrásokat, amelyek elegendőek a fenntarthatóságot és a fejlődést biztosító folyamatok kialakításához. Különösen az alacsony iskolázottságú réteg felemelése, kulturális tőkéjének intenzív fejlesztése, ennek révén foglalkoztathatóvá tétele jelent kihívást. A város fenntarthatóságához a jelenleginél lényegesen erősebb gazdaság szükséges, amely magasabb hozzáadott értéket csak képzett munkaerővel tud előállítani. A humán erőforrás-igények kielégítéséhez a részleges munkavégző képességgel, de nagy felhalmozott tudással és tapasztalattal rendelkező inaktív rétegek (pl. nyugdíjasok, járadékosok) részleges reaktiválására is szükség lesz.

3. A város gazdasági alapjainak újjáépítése

A város gazdasági alapjai a rendszerváltást követően olyan mértékben rendültek meg és épültek le, hogy a jelenlegi potenciál nem áll arányban a város méreteivel. Ez a foglalkoztatás és a jövedelemtermelő képesség súlyos hiányosságaiban jelentkezik elsősorban, de a háttérben a fejlődőképes gazdasági ágazatok, profilok, vállalkozások hiánya húzódik meg. A városnak új gazdasági arculatot, befektetési vonzerőt biztosító intézkedések meghozatalára, új ágazatok meghonosítására van szüksége, melyek biztosítják a stabil és tervezhető működőképességet, a dolgozni készülő és a már dolgozó fiatal és a munkaképes korú lakosság helyi életpálya-tervezésének feltételeit és tanulási motivációját.

4. Kompakt város – kiegyensúlyozott városszerkezet

A város szerkezete több szempontból – pl. területhasználat, zöld és kék infrastruktúra- hiányosságokat, ellentmondásokat mutat. Egyes területek intenzív területhasználatával szemben mások elhanyagoltak, a beépített területek számottevő részének karaktere kialakulatlan. Több helyen felhagyott ipari tevékenységek barnamezős területei rontják az összképet. A város Mecsek oldali beépítése környezeti hátrányokkal járhat, hasonlóképpen a jelenleg zöld mezősnek számító területekre is vonatkozik ez a kockázat. Az egyes városrészek decentrumai gyengék vagy hiányoznak, a város belső szövetében számos terület funkciószegény. Mindezek miatt a város egyenletes sűrűségű és minőségű funkcióellátása, a decentrumok kialakítása és egymáshoz való területi kapcsolódása, az alulhasznált vagy kialakulatlan területek hasznosítása irányába szükséges elmozdulni a város területi terjeszkedése és a belső kohézió lazulását eredményező szétterülése helyett. A funkciók, a közlekedési hálózat belső kapcsolódásainak logikus rendje és kiegyensúlyozottsága biztosíthatja a gördülékeny működőképességet.

5. A kormányzás mozgásterének bővítése

Az első négy operatív cél megvalósulását az garantálhatja, ha olyan helyi kormányzás működik, amely következetesen szem előtt tartja e célokat. A korábbi gyakorlat jellemzője volt, hogy a hivatali apparátust főként hatósági feladatok terhelték le, így a fejlődés feltételrendszerének megteremtésére kevesebb erőforrás jutott, valamint az önkormányzat programjai döntően olyan célokat és tevékenységeket tartalmaztak, amelyekre közvetlen hatást tudott gyakorolni. A közigazgatás átalakításának eredményeként a Hivatal hatósági feladatainak jelentős része más szervezetekhez – alapvetően a Kormányhivatalhoz- került, így több erőforrást lehet a fejlődés szolgálatába állítani. Másrészt a koncepció abból az új paradigmából indul ki, hogy az önkormányzatnak – a témakörtől függően más-más mértékben- felelősséget kell vállalnia a közvetlen kompetenciakörén kívül eső területek fejlődésének koordinációjáért is, mivel más szereplő nem kompetens az összes helyi szereplő jövőtervező tevékenységének koordinációját illetően. A koordináció lehetőségét a kooperáció, a helyi szervezetekkel, entitásokkal való együttműködés teremti meg. Az új megközelítést a ko(o)rmanyszás kifejezés érzékelteti, utalva a kooperáció és a koordináció szavakra. A változást egyrészt a „közügyek helyett közös ügyek” kifejezés mögött húzódó tartalom váltja ki: a közös ügyek körébe számos olyan tevékenység- (pl. gazdaságfejlesztés, oktatás, civil tevékenységek, lakosság körében elérendő célok) tartozik, amelyekre az önkormányzat koordináló tevékenysége, szemléletformálása, partnerségi aktivitása, vagy szervezet és egyeztetett lobbytevékenysége révén képes hatást gyakorolni. Az eredményességet pedig alapvetően a másik kormányzási operatív cél: a kormányzás és a tervezés összhangjának megteremtése teremti meg.

Horizontális célok

A fejlődési elemeket jelentő célok mellett minden cél elérését szolgáló tevékenységek során érvényesítendő horizontális elvek megfogalmazására is sor került. A horizontális célok a fenntarthatóság elemeiként is felfoghatóak.

A horizontális célok a következők:

- **Cselekvőképesség**

A mindenkor fennálló jogi- kormányzati feltételrendszer keretei közt a városnak maximálisan ki kell használnia lehetséges mozgásterét annak érdekében, hogy önálló céljait meg tudja valósítani, felismert problémáit meg tudja oldani. A cselekvőképesség fogalma részben az önálló célkitűzési, stratégia-alkotási képességet, részben az ennek megvalósítását eredményező egységes (köz)akaratot és a célok mellett való kitartást, a városérdek elsődlegességét jelöli.

- **A sokféleség növelése**

A sokféleség növelése a kockázat mérséklésének egyik fontos eszköze, mivel csökkenti a kiszolgáltatottságot (ld. az Elcoteq révén egy lábon álló gazdaság és foglalkoztatás példáját). A sokféleség a természeti környezet területén pl. a biodiverzitást, vagy a zöld- és kékfelületek alkotta városi terek változatosságát, az energia-ellátás területén a megújuló energiaforrások kombinált és kreatív alkalmazását, az épített

környezetben a funkciókhoz, környezethez illeszkedő, változatos megoldásokat, a gazdaságban hosszú távon a fejlett KKV-szektorra való támaszkodást jelenti.

- **Rendszerhatékonyság**

Rendszerhatékonyság alatt a szűkösen rendelkezésre álló természeti, humán, pénzügyi, információs erőforrások magas hatékonyságú használatát, az őket felhasználó rendszerek hatékonyságát jelenti. A cél a hulladékok, veszteségek, redundanciák nélküli erőforrás-gazdálkodás, amely megfelelő kreativitással társulva átlag feletti fejlődést eredményez (a természeti rendszerek és az ezen alapuló Kék gazdaság példáján: minden kimenet egyúttal egy következő folyamat input-eleme is).

- **Esélyteremtő hozzájárulás**

A társadalmi integráció fellazulása és a társadalmi különbségek növekedése rontja a társadalom teljesítőképességét. Koncentráltan szükséges foglalkozni a növekvő arányú leszakadás megakadályozásával, ellensúlyozásával annak érdekében, hogy a helyi társadalom önfenntartó képessége erősödjön, ez által kiszolgáltatottsága csökkenjen. A gyenge esélyekkel rendelkező rétegek számára olyan kitörési, fejlődési esélyeket kell biztosítani, amelyek az érintettek körében ösztönzik a társadalmi felemelkedés felé vezető úttal együtt járó kötelezettségek, terhek vállalását.

- **Felelősségvállalás**

A Konceptió deklarálja azt az elvet, hogy az önkormányzat –bár nem minden téren egyenlő súllyal – felelős a városban minden működési területért. Azokon a területeken, ahol közvetlen kompetenciákkal nem rendelkezik, közvetett módszerekkel kell érvényre juttatnia a város érdekeit. Az önkormányzat számára felelősségvállalással járnak a földrajzi környezetben betöltött térségi szerepek is.

A felelősség és a feladatok megosztásához vezet az a széles körű **partnerség**, amely ahhoz szükséges, hogy az önkormányzat által csak közvetett módon befolyásolható területek a város célrendszerébe integrálódjanak, tevékenységüket összehangolják az önkormányzattal és más városi szereplőkkel (pl. az egyetem a gazdasági kamarával). A civil szervezetek, a lakosok is vállaljanak részt a közös célok általuk teljesíthető részében (pl. családi házas telkeken a felszíni burkoltság csökkentése, a talaj művelése), továbbá erősödjön a lakosságon belül az egymásért viselt felelősség.

PÉCS LEGYEN OLYAN VÁROS, AHOL JÓ ÉLNI, ÉS LAKÓI SZERETNEK IS ÉLNI. AZ ÉLETMINŐSÉG KÖZELÍTSEN AZ EURÓPAI ÉLVONALHOZ.																
A város legyen vonzó a mindenkori lakói és az ide érkezők számára is, magas szinten biztosítsa a kor követelményeinek megfelelő környezeti, anyagi, szolgáltatási feltételeket, vonzó életperspektívát nyújtó foglalkoztatási feltételeket kínáljon, és egyúttal a lakosságnak a városhoz fűződő pozitív érzelmi viszonya, elégedettsége, a városért való tenni akarása is járuljon hozzá a város megtartó- és fejlődőképességéhez.																
PÉCS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSRE KÉPES TÉRSÉGI VONZÁSKÖZPONT																
Hosszú távon a természeti és épített környezet, a gazdaság és a társadalom egyensúlyos, a regionális környezethez harmonikusan kapcsolódó fejlődésére van szükség.																
Az egyensúly hiánya a fenntarthatóság ellen hat. A fenntarthatóság és a fejlődés elválaszthatatlan követelmények, mivel fejlődés hiányában a fenntarthatóság megkérdőjeleződik, a fenntarthatósági követelmények figyelmen kívül hagyása mellett pedig a fejlődés ütközik korlátokba. A városnak meg kell erősítenie történelmi távlatokban kialakult regionális vonzerejét, integratív és fejlődés-ösztönző szerepét, mert a város és környezete az erőforrások tekintetében erősen egymásra utalt, s Pécs a régió legnagyobb városaként felelősséggel is rendelkezik a térségi fejlődés segítése, ösztönzése terén.																
STRATÉGI AI CÉLOK	EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET			A FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM					A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÚJJÁÉPÍTÉSE			KOMPAKT VÁROS Kiegészültyözött városszerkezet				
OPERATÍV CÉLOK	1. Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás	2. Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása	3. A környezeti ártalmak csökkentése	1. Integrált helyi társadalom	2. Fenntartható módon javuló életminőség	3. A helyi társadalom kulturális tőkájének gyarapítása	4. Közösségek fejlesztése	5. „Társadalom-monitoring”	1. A foglalkoztatási szint növelése	2. A Helyi Gazdaság megerősítése	3. Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása	1. Kiegészültyözött térszerkezet	2. Mobilitás, az elérhetőség növelése	3. Optimális területhasználat	4. Építmények állapotának javítása	5. Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból
RÉSZCÉLOK	Csapadék helyben tartása, a gyűjtött csapadékvizek és hulladékvizek komplex hasznosítása	Kondicionáló zöldfelületek intenzitásának növelése	A levegőtisztaság javítása	A közbizalom erősítése az állami és önkormányzati intézményekkel, a helyi kormányzás, a közélet és a gazdaság szereplőivel szemben	Az életminőségre hatást gyakorló - természeti és épített - környezeti tényezők alakítása, a hozzáférés esélyeinek növelése	A családok támogatására irányuló intézményesített, vagy közösségi alapú programok annak érdekében, hogy a kulturális tőkegyarapító képességük fejlődjön	A területi alapokon keletkező kezdeményezések elősegítése közösségi fejlesztési eszközökkel	A „társadalom-monitoring” rendszerének megtervezése, illetve következetes, folyamatos és hosszú távú működtetése	Pécs tudásintenzív (újra)iparosítása egészség-, környezet-, kulturális- kreatív és gépipari fókusszal	Az egyetem és a turizmus fejlődésének támogatása a város jövedelemgyenlegének javítása érdekében	A város és a térség természeti erőforrásaiban (szén, urán, megújuló energiaforrások) rejlő potenciál és a hasznosítási lehetőségek feltárása	Policentrikus városszerkezet erősítése	Az átlagos eljutási idő csökkentése	Funkcionális tömörség	Az épületek energetikai állapotának javulása	Tiszta, fenntartható energiaforrások fokozatos beépítése a város energetikai rendszerébe
	A város átszellőzésének javítása, tájépítészeti, építészeti, városépítészeti megoldásokkal	Kondicionáló vízfelületek növelése	A városi felszíni vizek tisztaságának biztosítása	A bizalom erősödésének elősegítése a magánviszonyok alakításában releváns programok megismertetése, illetve elterjedésük támogatása révén	A materiális jól-lét fejlesztése, e jól-létre hatással lévő közjavak gyarapítása, a hozzáférésükben mutatkozó esélyegyenlőtlenség mérséklése, kiküszöbölése	A formális és nem formális civil szerveződések támogatása annak érdekében, hogy a kulturális tőkegyarapító tevékenységeik hatékonyak legyenek	A közös értékrend alapján szerveződő közösségek erősítése	A helyi társadalom (lakosság) állapotának ciklikusan ismétlődő, rendszeres szondázása	Pécs közszolgáltatás alapú gazdasági fejlesztése, a fejlesztéspolitikai rezsim átalakítása	Helyi termékek és termelők megerősítése	A város- városkörnyék együttműködésében rejlő lehetőségek feltárása	A közlekedési hálózat szolgáltatási szintjének javítása	A modalsplitek arányainak javítása a közforgalmú és a nem motorizált közlekedés javára	Funkcionális változatos ságnövelése	Üresen, kihasználatlanul álló épületek arányának csökkentése	Egységes, tervszerű városi energiagazdálkodási rendszer bevezetése
	A klímaadaptációs képesség irányelvgyűjtéményének kidolgozása és alkalmazása	Közcélú, humán aktivitást kiszolgáló zöldterületi funkciók biztosítása	A felszín alatti vízbázis védelme	A közéleti aktivitás növelése, a különböző szintű döntések előkészítésében, megvalósításában való bekapcsolódás	A mentális jól-lét fejlesztése, e jól-létre hatást gyakorló közjavak gyarapítása, a hozzáférésükben mutatkozó esélyegyenlőtlenség	A kulturális tőke tartalmának és minőségének a foglalkoztathatóságot javító fejlesztése intézményi, illetve közösségi támogatás révén		A helyi gazdaság állapotának a gazdaság szereplői, illetve az adekvát szakértői csoportok által (online módszerek	Nagyfoglalkoztatók Pécsre vonzása és integrálása a megye-régió gazdaságába, klasztereibe	A szociális-, illetve közfoglalkoztatás rendszerének továbbfejlesztése	A városi vagyongazdálkodás fejlesztése					

				lehetőségeinek szélesítése, az együttműködés kultúrájának fejlesztése	mérséklése, kiküszöbölése			alkalmazásával történő értékelése								
	Közcélú zöldterületi ellátottság minőségének és elérhetőségének javítása	A zajszennyezés mérséklése	A civil aktivitás növekedésének támogatása, a közösségek fejlesztése, a szükséges infrastrukturális és dologi háttér biztosításának támogatása révén	Az egészség megőrzését szolgáló ismeretek, magatartásmoделlek bővítése, az adekvát intézményrendszer meglévő feltételeinek optimalizálása, fejlesztése	A másodlagos szocializációs intézmények működésének befolyásolása annak érdekében, hogy a kulturális tőkegyarapító képességük fejlődjön			A város általános állapotának interdiszciplináris megközelítésű értékeltetése szakértői csoportok által								
	A természetes, természetközelí és kultúrtáj tájrészletek ökológiai és képi tájpotenciáljának, valamint a tájkarakter megőrzése, lehetséges növelése, védelme	A szelektív hulladékgyűjtés részarányának további növelése	A közbiztonság érzetének javítása a nyilvánosság eszközeinek használatára támaszkodva	A helyi társadalom életminőségét alakító tényezők folyamatos monitorozása, a korrekciós beavatkozások megalapozása	A megfelelő intenzitású és minőségű társadalmi nyilvánosság kialakulását szolgáló kommunikációs eszközrendszer kialakítása és működtetése											
		A fényszennyezés mérséklése	A lét- és magánbiztonság érzetének javítása	A humán közszolgáltatások rendszerének összehangolt működtetése hatékonyságuk javítása érdekében	A helyi társadalom kulturális tőkéjének tervezett gyarapítását feladatként elismerő szemlélet kialakítása a helyi kormányzás intézményrendszerében											
				A városhoz kapcsoló pécsi identitás alakítása, erősítése												

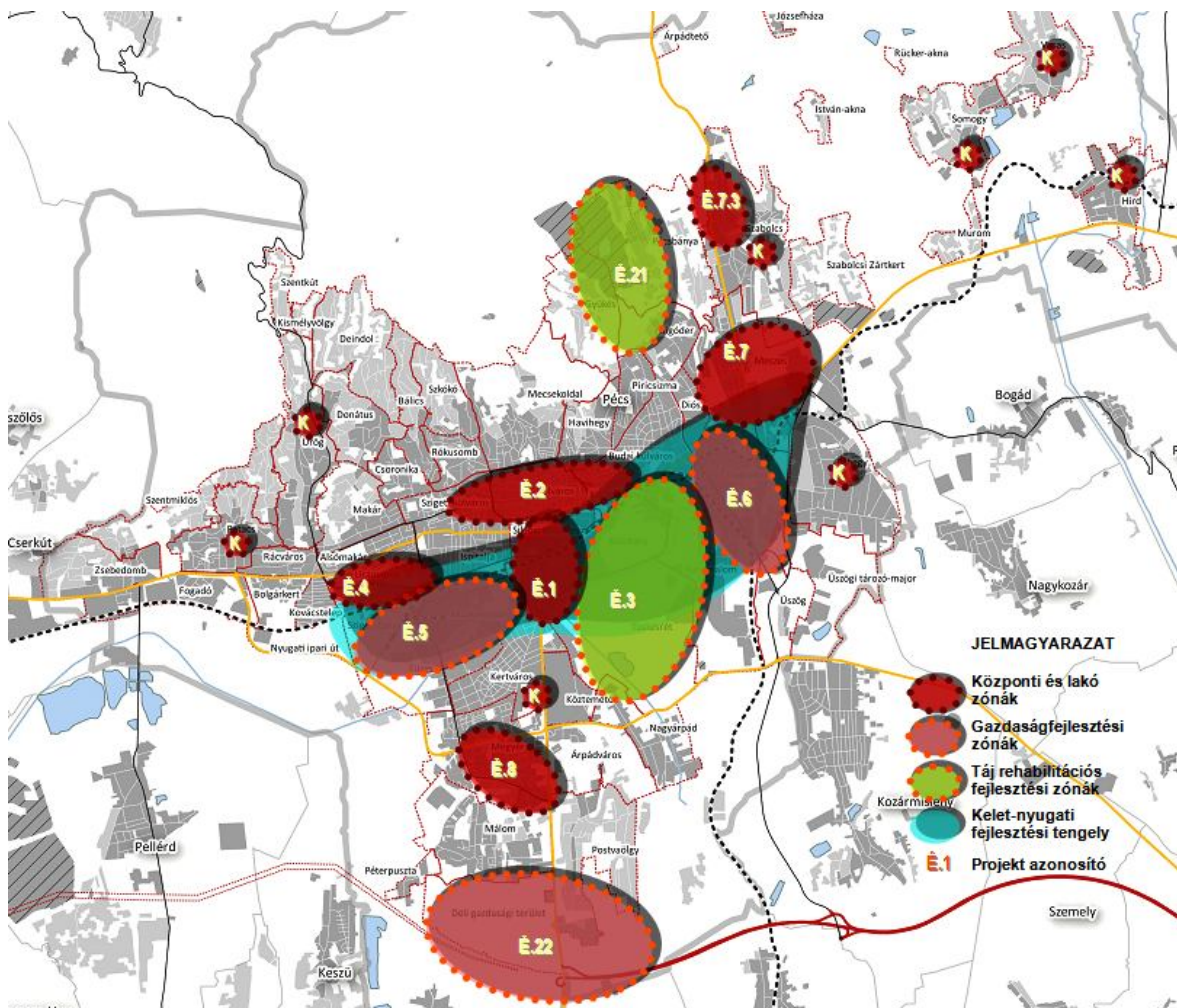
HORIZONTÁLIS CÉLOK	CSELEKVŐKÉPESSÉG
	SOKFÉLESÉG NÖVELÉSE
	RENDSZERHATÉKONYSÁG
	ESÉLYTEREMTŐ HOZZÁFÉRÉS
	FELELŐSSÉGVÁLLALÁS

1. táblázat: Áttekintő célrendszer

1.2. A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A területi célok kijelölése – a fejlesztési zónák

Az integrált településfejlesztési stratégia feladata, hogy a város a fejlesztési elképzeléseit a település egészére nézve, átfogó módon foglalja rendszerbe. A középtávú fejlesztési programban olyan tanulmányokkal és tervekkel megalapozott akcióterületek, illetve egyedi projektek megnevezésére kerül sor, melyek megvalósulása fontos és lehetséges az aktuális tervezési periódusban. Ez a 2014-2020 időszakra szóló átfogó stratégiai dokumentum a koncepcióban is megfogalmazott célok elérését segítő területek kijelölésére is hivatott. Ezen területi lehatárolások sajátja, hogy az átfogó, a városrészi, az akcióterületi illetve egyedi projekt célok elérését együttesen szolgálja. A megjelölt fejlesztési zónák utcaszinten nem rögzítik a területek határait, inkább az integrált tervezés számára készítik elő az együtt tervezés összefüggéseit. Az egyes akciók, projektek megvalósítása előtt környezetalakítási tervek (telepítési tanulmányterv, beépítési terv stb.) kidolgozása szükséges olyan módon, hogy azok hatásai és összefüggései a teljes fejlesztési zónában kerüljenek megvizsgálásra. E tervek részletes kidolgozását követően lehetséges azok eredményeinek a településrendezési eszközökbe történő beépítése, mely így már célra orientáltan és hatékonyan képes elősegíteni a kitűzött célok elérését.

6. ábra: Fejlesztési zónák elhelyezkedése a várostestben

Észak-déli tengely - a Városközpont déli irányú komplex fejlesztése a Siklósi úton

Valamennyi operatív cél megjelenik a területen régóta megfogalmazott fejlesztési igényekben. A szándékok és lehetőségek összehangolt mérlegelése nagy hatékonysággal javítja a mobilitást, élénkíti a gazdaságot, és javítja a vasút által elválasztott városrészek térszerkezeti kapcsolatát.

Az egymással is összefüggő főbb fejlesztési elemek a következők:

Intermodális csomópont I. ütemének kialakítása a távolsági buszpályaudvar és a vasútállomás közötti zónában, a szükséges infrastrukturális fejlesztések tervezése, ütemezése, tulajdonviszonyok rendezése.

Vásárcsarnok a helyi termékeknek, mely az intermodális csomópont-hoz kapcsolódó kereskedelmi funkciók kialakítását jelenti, különös tekintettel a regionális termékek piacra jutását elősegítő korszerű vásárcsarnok kialakítására.

A **közlekedési (közúti, vasúti) területek újraértelmezése** a vasút által elvágott városrészek összekapcsolására. Kiemelten kell kezelni a gyalogutak, gyalogjárdák kialakítását!

Siklósi út és csatlakozó gazdasági területek átfogó rekonstrukciójának és rehabilitációjának előkészítése, a településrész alközponti szerepének erősítése.

Kelet-nyugati tengely - a Belső városrészek komplex kulturális, turisztikai és vállalkozási fejlesztése

A város leginkább kialakult területe, ám értékeinek bemutatása, a városközponti szerepének és rangjának fejlesztése folyamatos beavatkozást és a hiányosságok pótlását igényli. A feladatok nagyobb része konkrét ingatlanhoz kapcsolódik, de elsősorban keleti irányban a tervbe vett fejlesztéseknek a közterületeket és a területhasználatot egyaránt érintő, komplex szemléletű projekteknek kell lenni.

Egyedi, a kulturális tőkét gyarapító feladat a **Régészeti Múzeum** rekonstrukciója, ami a **Nick udvar** és a volt **Fegyveres Erők Klubja** újrahaznosítása esetében gazdasági célokkal is párosul.

Belváros megközelítésének javítása szükséges a kereskedelmi és szolgáltatási funkciók megtartásához, míg a **Belváros és a Zsolnay Negyed kapcsolatának fejlesztésétől** a városközponti funkciók kiterjedését és a **Budai városrész rehabilitációját** lehet várni.

Az Egyetem keleti kampusza és a Zsolnay Negyed közötti zavartalan zöldfelületi kapcsolathoz szükséges a **Breuer Marcell sétány** befejezése.

Nyugati irányban elsősorban a Magasház környékének rehabilitációja és a **Szigeti külváros központjának** fejlesztése lesz kiemelt cél. Ezzel együtt a városrész tengelyét képező Kórház tér – Hungária út vonalának rekonstrukciója is halaszthatatlanná vált.

Városliget - környezetfejlesztés és környezetgazdálkodás a Balokány területén

A Tüskésréti út tengellyel jellemezhető terület, mely magába foglalja a Basamalom, Tüskésréti, Balokány városrészeket a nagy lehetőségek zónája. A lehetséges fejlesztések nagyban hozzájárulhatnak a mobilitás és a térszerkezeti kapcsolatok javításához, meghatározóak lehetnek a város zöldfelületi rendszerének kialakításában, de az energiatermelés és a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

A 6-os út alternatívája, de egyúttal egy új fejlődési potenciál tengelye is lehet a **Kelet-nyugati közlekedési kapcsolat** kiépítése a Mohácsi és Siklósi út között. Ezzel együtt kell kezelni az **Észak-déli közlekedési kapcsolat** fejlesztését, a Búza tér—Kisállomás—Nagyárpádi út kapcsolat kiépítésével.

A zöldfelületi rendszer meghatározó elemei a **Tüskésréti táj rehabilitáció**, a **Pécsi-víz mentén** kialakítható parkterület, a kelet-nyugati irányú zöldfelületi kapcsolat, a vízlépcsős tározó rendszer létrehozása, csatlakozó területek vegyes felhasználása. A Balokány területén kialakítható **Városliget** a Kisbalokány fejlesztésével és déli irányú kapcsolatainak kialakításával a zöld és kék felületek összefüggő rendszerét tudja a belvároshoz kapcsolni.

Tiszta, fenntartható energiaforrást tud biztosítani a **Naperőmű** létesítése a Tüskésréten, mely a Basamalom területével az iparfejlesztésnek adhat lendületet.

Uránváros – a Nyugati városrész rehabilitációs zónája

A fejlesztési zóna alapvetően a telepszerű beépítésű területeket foglalja magába, a városrész értékeinek megőrzése, fejlesztése és bemutatása céljából. Uránváros a 20. század meghatározó városfejlesztési törekvéseinek első rangú megvalósítása. Épületei egyenként és együttesükben is építészettörténeti értéket képviselnek, melyek megfelelő karbantartás és fejlesztés mellett fenntartható és javuló életminőséget tudnak biztosítani a lakóhelyükhöz kötődő, erős identitással rendelkező lakóiknak.

Uránváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése, a közterület rehabilitációja az EKF kapcsán részben megvalósult. Szükség van azonban az Uránbányász tér—Olimpia—Harmadik Színház tengely revitalizációjára és a **lakóterületek komplex fejlesztésére**

Lakóépületek korszerűsítését, energetikai célú felújítását a város energiastratégiájával összhangban kell végrehajtani.

A városnegyed keleti részén van a város legfontosabb **sportcélú intézményterülete**. Az optimális területhasználat eléréséhez a Tüzér utca Megyeri út tengelyen (Sportcsarnok, Jégpálya, Teniszkлуб, Szivárvány Gyermekeház, tervezett Kosárákadémia stb.) kell a lehetséges funkciókat végiggondolni (többcélú csarnok, labdarugó stadion, uszoda, esetleg strand építése).

Tudásvölgy – területek az innovatív iparágak számára a Pécsi-víz mentén

Az északi és déli városrészeket elválasztó vasútvonal mentén mára elavult ipari struktúra vegetál. Teljes újraértelmezése, telek- és tulajdonviszonyainak átrendezése szükséges.

A **Kelet-nyugati közlekedési tengely** kiépítése (csatlakozva a Tüskésrét tengelyhez) növeli a mobilitást az egész városban és új helyzetet teremt a területhasználathoz.

A zöld és kék felületek összefüggő rendszerét folytatja a Balokány felől a **Pécsi-víz mentén kialakítandó parkterület**, a vízlépcsős tározó rendszer létrehozása.

A Hauni Hungária üzemterületének fejlesztése elindíthatja az Északmegyer és Füzes korszerű technológiákra, az egyetemmel együtt kialakított K+F tevékenységre alapozott **gazdasági célú fejlesztését**.

Az Expo Center hasznosítása állandó kereskedelmi funkcióra, mellette az **új Vásártér** kialakítása a helyi gazdaság erősítését (a jövedelem-egyenleg javítását) szolgálhatja. A Tüke Busz telephely kialakítása a MÁV konténer pályaudvar területének felhasználásával a mobilitás növelését és a környezeti ártalmak csökkentését eredményezi.

A területen elindított sportcélú fejlesztéseket mindenképpen a Tüzér utca körzetében levő városi sportlétesítményekkel együtt kell vizsgálni.

Gyárváros – Keleti gazdasági területek újrahasznosítása és fejlesztése

A város első, máig nem teljesen kihasznált ipari parkja mellett a hagyományos iparterületen (volt házgyár, szénfeldolgozás létesítményei) mára nagyrészt elavult ipari struktúra vegetál. Utóbbi teljes újraértelmezése, telek- és tulajdonviszonyainak átrendezése szükséges.

A Tüskésréti tengelyhez kapcsolódó **kelet-nyugati közlekedési tengely** kiépítése az Üszögi út és a Mohácsi út között növeli a mobilitást, és javít a térszerkezeti kapcsolatokon.

A **felhagyott ipari területek és létesítményeket** (volt szénmosó, volt villamos erőmű, volt házgyár, stb.) újra kell hasznosítani.

A gyárvárosi **lakóterületek rehabilitációja**, az építmények állapotának javítása a feltétele a fenntartható és javuló (elfogadható) életminőségnek. Ezzel együtt szükséges a terület szociális célú rehabilitációja, a közterületek rendbetétele és közösség fejlesztése.

Puskin tér és Budai vám közötti területek kereskedelmi szerepének fejlesztése részben pótolhatja a **hiányzó alközponti funkciókat**, melyen belül a templom környéke visszakaphatja tér és közösségszervező szerepét.

Zöldfelületi folyosó kialakítása szükséges rekreációs feladatokkal a Pécsbánya, Névtelen utca, Gyárvárosi tengelyben, mely része tud lenni a zöld és kék felületek összefüggő rendszerének, és fontos szerepet tölthet be az **észak-déli átszellőző folyosó** biztosításában.

Meszes – Keleti városrész szociális célú rehabilitációs zónája

A kiegyensúlyozott térszerkezet és a fenntartható és javuló életminőség biztosítása érdekében a **városrész központ funkcióbővítő fejlesztése, közterületek rehabilitációja** (Szeptember 6-a tér körzete, Szabolcsfalu központja) és a lakóterületek komplex fejlesztése szükséges.

A szociálisan hátrányos lakosság lakókörzetében meg kell szabni a **lakóhely minimum programot**. A különösen elavult lakókörzetek fel kell számolni, a fejleszthető körzetekben meg kell indítani a rehabilitációt.

A **lakóépületek korszerűsítését**, energetikai célú felújítását a város energiastratégiájával összhangban kell végrehajtani.

Kertek városa – Déli városrész szociális célú rehabilitációs zónája

A város legnagyobb lélekszámú városnegyede több korában és beépítési módjában eltérő részből áll. A kertes, családházias területek mellett a markáns építészeti (és társadalmi) problémák a telepszerű beépítés elvei szerint kiépített Megyerváros területén jelennek meg. A városrészben a mérete ellenére, vagy éppen azért nem alakult ki az egyértelmű szervezőerővel rendelkező, alközpont.

A Déli városrészek heterogén központjainak újraértelmezése szükséges, komplex szemléletű **funkcióbővítő fejlesztéssel**, a közterületeknek a közösségek bevonásával tervezett felújításával. A lakóterületek komplex fejlesztése, a közlekedési, gyalogos és parkterületek felújítása előfeltétele a fenntartható és javuló életminőségnek.

Lakóépületek korszerűsítése, energetikai célú felújítása különösen a telepszerű beépítésben kell, teljes körűvé váljon.

A városrészt fel kell készíteni a déli ipari területek használatbavételével kialakuló új városzerkezeti helyzetre.

1.2.1. A városrészek lehatárolása és a lehatárolás indoklása

A lehatárolás alapját a korábbi rendezési, fejlesztési dokumentumok, illetve a városi szakemberek által rendelkezésünkre bocsátott adatok adták.

Az egykori Általános Rendezési Tervek, a városrészek történeti fejlődését – morfológiát – követő, alapvetően lakófunkciójú településszerkezeti egységeket, városnegyedeket határolt le. (1994)

Központi városnegyed	Városközpont, Szigeti városrész, Mecsekoldal, Budai külváros
Nyugati városnegyed	Újmecsekfalja, Rácváros, Patacs, Magyarürög, Istenkút, Nyugati Mecsek
Keleti városnegyed	Keleti Mecsekoldal, Pécsszabolcs, Bánom, Meszes, Gyárváros, Újhegy, a várostól távol eső települések: Somogy, Vasas, Hird, Üszögpuszta
Déli városnegyed	Kertváros, Megyerváros-Málom, Nagypárad, Árpádváros, Postavölgy

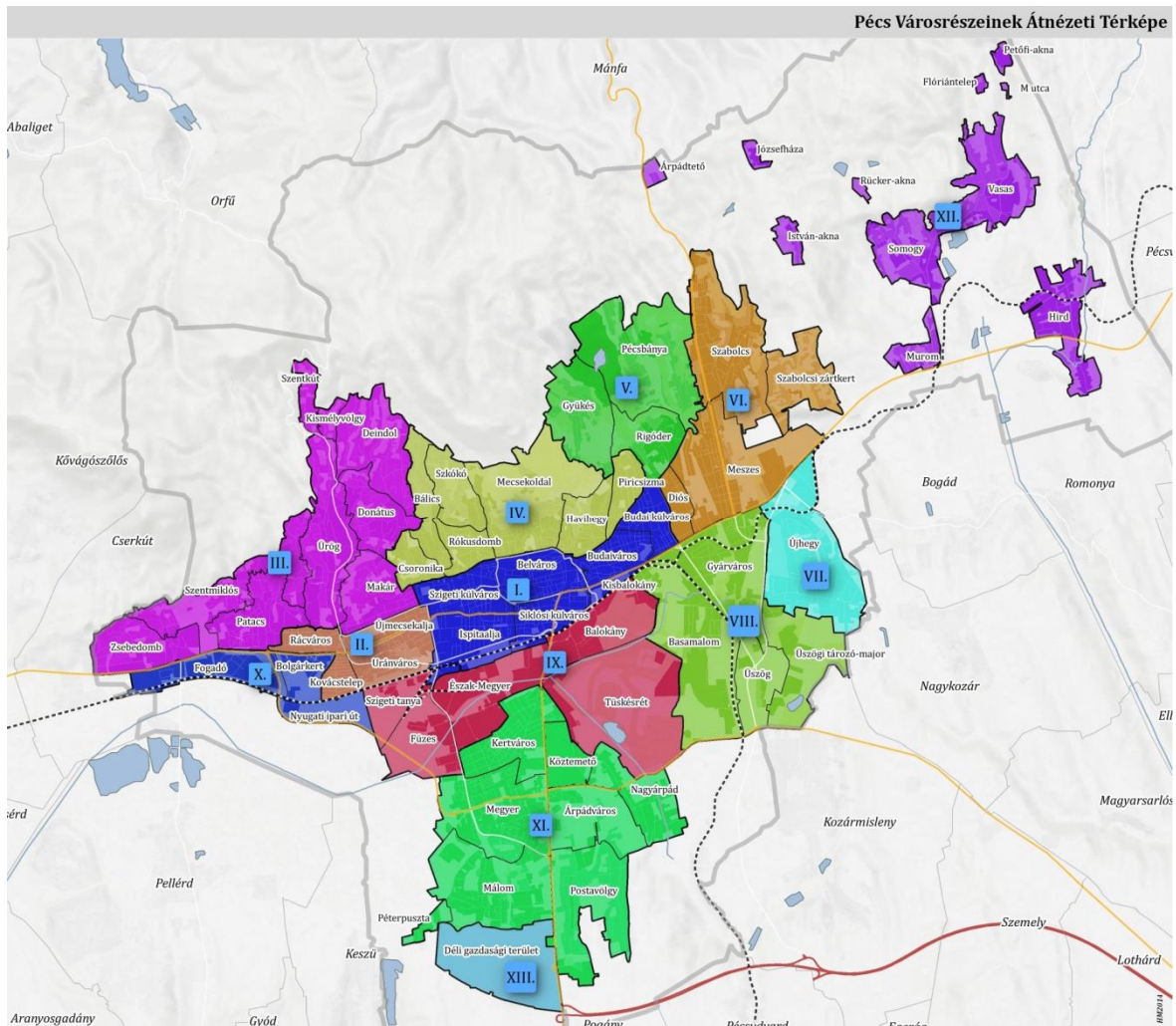
2. táblázat: Pécs városnegyedei

A későbbiekben ez a felosztás képezte az alapját a további „finomított” városrészi lehatárolásoknak, a fejlesztési stratégiák tervezési egységeinek.

Jelen dokumentum esetében az alapegységek határait a településszerkezetben betöltött szerepkörük szerint finomítottuk, pontosítottuk.

I.	Belső városrészek	Ispitaalja, Siklósi külváros, Szigeti külváros, Belváros, Budai külváros, Kisbalokány, Budaiváros
A városrészen belül a Budai külváros belváros felé eső részét, mint Budai város neveztük meg, valamint a városrész együtt tervezhetősége okán a Kisbalokányi területet is ide soroltuk.		
II.	Nyugati városrészek	Kovácstelep, Rácváros, Uránváros, Újmecsekalja
A Szigeti út feletti területet a történeti fejlődése elején Újmecsekaljaként aposztrofálták, jelen felosztásban a beépítettség jellegéből adódóan (is) a Makári egységtől elkülönítetten nevesítettük.		
III.	Mecsek-nyugat	Ürög, Szentkút, Kismélyvölgy, Deindol, Patacs, Szentmiklós, Makár, Zsebedomb, Donátus
IV.	Mecsek-közép	Csoronika, Rókusdomb, Mecsekoldal, Havihegy, Piricsizma, Bálics, Szkókó
V.	Pécsi-víz mente	Füzes, Észak-Megyer, Balokány, Szigeti tanya, Tüskésrét
A városfejlesztésben stratégiai jelentőségű területet önállóan városrészként neveztük meg.		
VI.	Mecsek-kelet	Gyúkes, Rigóder, Pécsbánya
VII.	Keleti városrészek	Diós, Szabolcsi zártkert, Meszes, Szabolcs
VIII.	Újhegy	Újhegy
IX.	Keleti gazdasági terület	Gyárváros, Basamalom, Üszögi tározó-major, Üszög
Az eddig Déli 1 városrészként szerepeltetett területi egységet jellemző területhasználata szerint tovább tagoltuk.		
X.	Nyugati gazdasági terület	Fogadó, Nyugati ipari út, Bolgárkert
XI.	Déli városrészek	Kertváros, Köztemető, Megyer, Árpádváros, Nagypárad, Málom, Postavölgy, Péterpuszta
XII.	Somogy - Vasas - Hird	M utca, Flóriánteleg, Vasas, Somogy, Rücker-akna, István-akna, Murom, Hird, Petőfi-akna, Árpádtető, Józsefháza
XIII.	Déli gazdasági terület	Déli gazdasági terület
Stratégiai, illetve térszerkezeti szerepe okán önálló városrészként került megnevezésre.		

3. táblázat: Pécs városrészei

7. ábra: Pécs város egyes városnegyedei, illetve városrészei

1.2.2. A város fő jellemzői városrészi vetületben

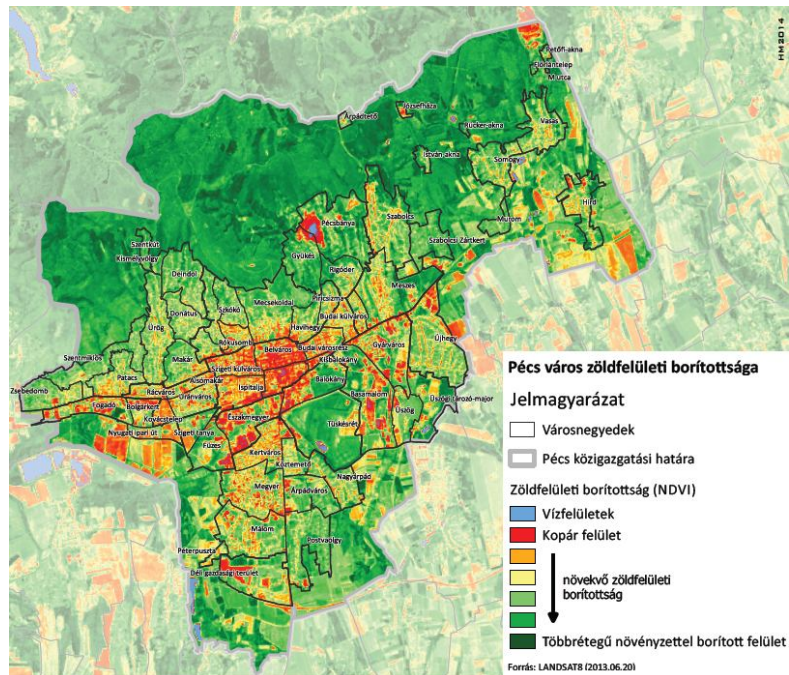
1.2.2.1. Egészséges környezet biztosítása

A zöld felületek, integrálva a kék infrastruktúra elemeit együttesen alkalmasak lehetnek arra, hogy külön beavatkozás nélkül is, pusztán az élő rendszerekre jellemző autonóm szabályozó mechanizmusaikon keresztül mérsékeljék környezetünk szélsőségeit, és a városlakók számára optimális környezeti feltételeket teremtsenek. A zöld- és kék infrastruktúra kiterjesztése a város legtöbb részében hozzájárulhat a klimatikusan szélsőséges (leginkább nyári) hónapok könnyebb túléléséhez, a szellemi és testi frissesség alapjának számító éjszakai nyugodt pihenés feltételeinek megteremtésével. A zöld és kék felületek, legyenek azok akár köztulajdonban vagy magánterületen, hathatósan járulnak hozzá a város esztétikai, városképi megjelenéséhez, biológiailag aktív felületként csökkentik a légszennyező anyagok koncentrációját, mérsékelhetik a fény- és zajhatásokat, megfelelő tárgyi kiegészítésekkel pedig sokféle társadalmi réteg mozgás- és rekreációs igényét is szolgálhatják.

A természeti adottságaikat tekintve az egyes pécsi városrészek között jelentős különbségeket találunk. A városrészek eltérő domborzati fekvése, az ebből adódó eltérő klimatikus sajátossága, felszíni vizekben való gazdagsága, talajadottságai, az egykori természetes élőhelyek maradványfoltjainak nagysága eltérő karaktert, kedvezőbb vagy éppen hátrányosabb feltételeket biztosít az adott városrész lakói számára. A városképileg meghatározó épített környezet mellett kialakult, főként antropogén eredetű zöld- és kékfelületek eltérő arányban, térbeli mintázatban, minőségben és funkcióval vannak jelen az egyes városrészekben.

A klímaváltozás negatív hatásainak leginkább kitett, egyben a legkisebb alkalmazkodóképességgel rendelkező városrész a történelmi belváros. A következő ábrán jól látszik, hogy a város központi, történelmi városmagja hőszigetként emelkedik ki a Mecsekoldal és a Pécsi víz völgyének klímáját tekintve kedvezőbb zónájából. Noha megfelelő alapadatok híján csak becsülni lehet a hőmérsékleti különbségeket az egyes városrészek között, előzetes kalkulációk szerint akár 8-10 fok eltérés is lehet a legmelegebb és leghűvösebb városrészek maximális nappali felmelegedésében. Noha az éjszakai lehűlés mértékét sok tényező is meghatározza (pl. átszellőző-képesség, beépített környezet hőkapacitása stb.), a zöld és kék felületek kiterjedése, a városi növényzet intenzitása egyike a legfontosabbaknak. Éppen ezért a városrészenkénti fejlesztési tervekben az épített környezettel párhuzamosan, azzal egyenrangú mértékben szükséges fejleszteni a kondicionáló felületek mennyiségét és minőségét is.

A humán rekreációt szolgáló zöld és kék felületek hiánya rendszeres és sokat emlegetett probléma a városlakók részéről. E tekintetben elvárás lehet, hogy véges távolságon (ált. 500 m-en) belül elérhető, a mindennapos testmozgást, kikapcsolódást szolgáló, sokféle korosztály számára megfelelő szolgáltatásokat nyújtó zöldterületek kerüljenek kialakításra kellő sűrűségben. Noha a város rendelkezik megfelelően felszerelt és kellően nagy befogadóképességű zöldterületekkel több városrészben is, ezek általában távol esnek a sűrűn lakott, fiatal családok által preferált lakóhelyektől, és a történelmi városrészeketől.

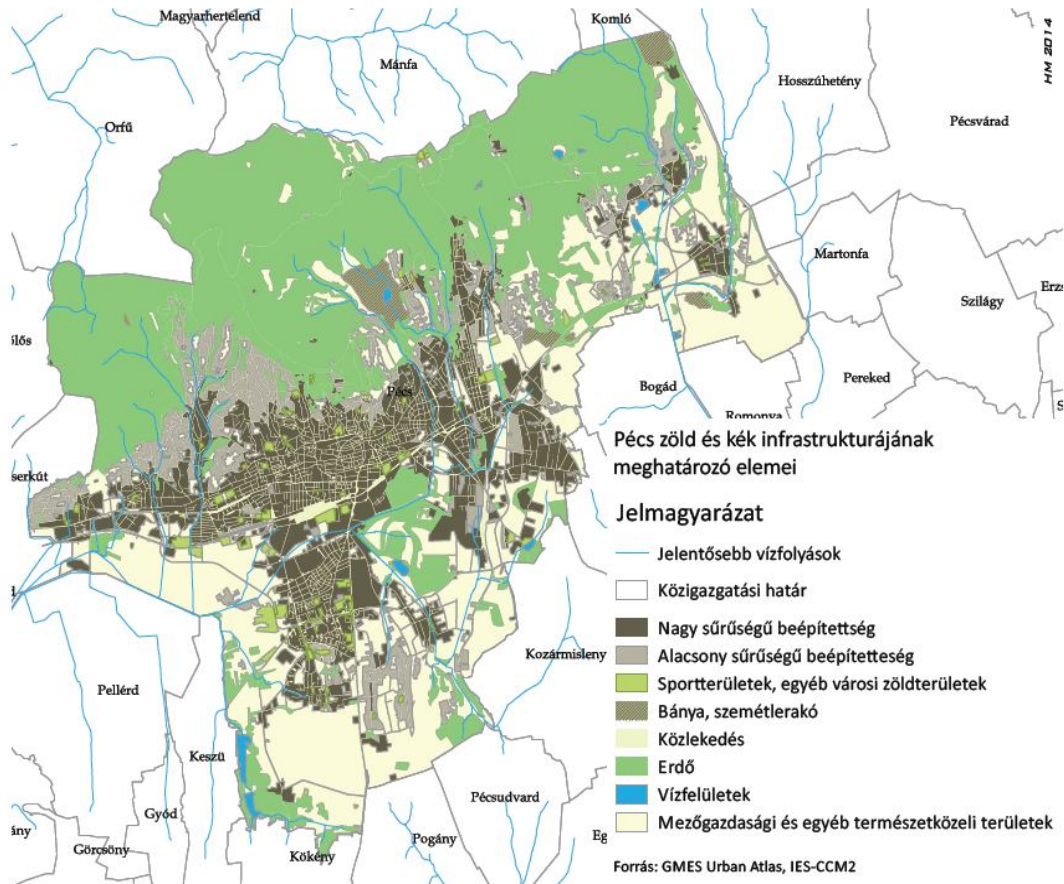

8. ábra: Pécs város zöldfelületi borítottsága
Forrás: LANDSTATS (2013.06.20.) alapján

A város térszerkezetében *jól elhelyezett, megfelelő méretű és intenzitású* zöldfelületek fontos szerepet tölthetnek be a levegőtisztaság- és a termikus komfortfeltételek javítása területén. Egy város klimatikus jellemzőit leginkább a kiterjedt, komplex zöldfelületek (több szintes lombkorona, meghatározó cserjeszint), vagy fizikailag aktív állandó vízfelületek, felszíni vízfolyások képesek befolyásolni.

A tájszerkezet megbontása és a Mecsek É-D irányú völgyeinek beépítése következtében a város átszellőzése sérült. A Mecsek erdőtömbje, valamint a belváros DK-i határában lévő Balokány és Tüskésrét sokhektáros kiterjedésű egybefüggő zöldfelülete kedvező adottság, mely az egész város klímájára meghatározó hatással bírhat. A várost északról határoló erdőség mintájára a déli, jelenleg intenzív mezőgazdálkodással művelt területeken hasonló erdőtömbök létrehozása javasolható. Ez egyrészt a város hőszigetként viselkedő részeivel szemben kisebb mértékben felmelegedve a városi légáramlás megindulásához járulhat hozzá, másrészt pedig csökkentheti a déli mezőgazdasági táj felől érkező szálló por és pollenszennyezés mértékét.

A városon belül kevés és funkcionálisan gyenge kínálatú a köztulajdonú zöldterületek száma. Alacsony a zöldfelületi intenzitás, vagyis nem elegendő a fás-cserjés növényzet borítottsági aránya. Az egyes zöldfelületek szétszórtnan, elszigetelten, területileg kiegyenlítetlen módon helyezkednek el; a foltszerű, vonalas és pontszerű zöldfelületek jelenléte sok városrészben nem biztosított kellő arányban. Mindez nemcsak városképileg aggályos, hanem jelentősen ronthatja az egyes városrészek klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességét is.

9. ábra: Pécs zöld és kék infrastruktúrájának meghatározó elemei
Forrás: GMES Urban Atlas, IES-CCM2 alapján

A zöldfelületek mellett a vízfelületek is rendelkeznek kondicionáló hatással: port és szennyeződésekot kötnek meg, párolgásukkal hűtik a levegőt. Nagyban javítják a növényzet életkörülményeit, ezen keresztül a város mezo- és mikroklimáját. A kondicionáló zöldfelületekkel szinergiában működve növelik egymás esztétikai és környezetjavító hatását. Sok városrészben a burkolt felületek túlzott arányban vannak jelen a zöldfelületekhez képest. Kismértékű a helyben tartott csapadék és kevés a városban a vízfelület. A meglévő vízfolyások medrének revitalizálásával, csatornába vezetett patakok felszínre hozásával, és a hegylábi területek forrásainak hasznosításával jelentősen fejleszthető lenne a város kék infrastruktúrája.

A városi élet mindennapjait érintő egyik fontos várható következménye a klímaváltozásnak, hogy a lehullott csapadék időbeli változatossága megnő: hosszabb aszályos időszakot rövid idő alatt lehulló jelentősebb csapadék követhet, ami a villámárvizek problémájának súlyosbodását vetíti előre. A fokozódó szárazság miatt jelentősen nő a nyári időszakban az ivó- és öntözővíz iránti igény.

A nyári felhőszakadások során lezúduló, esetenként villámárvizet okozó csapadék elvezetéséhez a csapadécsatorna-hálózat elégtelen. Ennek egyik fő oka a belváros és a Mecsek oldal magas burkoltsági aránya, a művelt területek visszaszorulása, a talaj ebből adódóan alacsony vízvisszatartó-képessége. A csapadékvíz nagy része, valamint a volt

bányaterületeken felszínre kerülő nagy mennyiségű szennyezett illetve tisztított víz ugyancsak hasznosítás nélkül elvezetésre kerül, miközben a forgalom által felvert szálló por megkötése és a zöldfelületi arány nagyságrendi növelése jelentős mennyiségű öntözővizet igényelne.

A városi csapadékvizek visszatartására egyrészt a Mecsekoldal megfelelő pontjain létesítendő zárt ciszternák, másrészt a megnövelt kapacitású és megfelelően karbantartott csapadékelvezető rendszeren keresztül ellátott, a Pécsi víz mentén létesítendő és rekreációs célokat szolgáló mesterséges tavak szolgálhatnának. A zápor- és csapadékvíz-tározók létesítésével a város vízgazdálkodása kiegyensúlyozottabbá válik. A tározókban összegyűjtött csapadékvíz a városüzemeltetés számára öntözővízként szolgál, gazdaságosabbá téve ezáltal a városüzemeltetési feladatok ellátását.

1.2.2.2. Fenntartható, fejlődő társadalom

Pécs város területeinek demográfiája – népsűrűség

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint a lakónépesség száma Pécsen 156 049 fő volt. Ez a népesség összesen 76,2 km² területen élt¹. A város népsűrűsége – lakónépességre számítva – 2 047 fő/km² volt. (Lásd a következő táblázat adatait.)

A számítás alapjául a 2011. évi népszámlálás lakónépességre, illetve a népszámlálási tömbökre vonatkozó területi adatok szolgáltak.

Városnegyed	A lakónépesség száma	A lakónépesség súlya	Terület	A terület súlya	Népsűrűség
I. Belső városrész	29 469 fő	18,9%	5,3 km ²	7,0%	5 571 fő/km ²
II. Nyugati városrészek	na	na	na	na	na
III. Mecsek-nyugat	11 656 fő	7,5%	11,2 km ²	14,7%	1 138 fő/km ²
IV. Mecsek-közép	17 481 fő	11,2%	6,4 km ²	8,4%	2 713 fő/km ²
V. Mecsek-kelet	3 513 fő	2,3%	5,4 km ²	7,1%	653 fő/km ²
VI. Keleti városrészek	13 343 fő	8,6%	6,8 km ²	8,9%	1 969 fő/km ²
VII. Újhegy	3 822 fő	2,4%	2,8 km ²	3,7%	1 353 fő/km ²
VIII. Keleti gazdasági terület	2 305 fő	1,5%	7,6 km ²	10,0%	301 fő/km ²
IX. Pécsi-víz mente	549 fő	0,4%	8,4 km ²	11,0%	65 fő/km ²
X. Nyugati gazdasági terület	162 fő	0,1%	2,3 km ²	3,0%	70 fő/km ²
XI. Déli városrészek	40 832	26,2%	11,4 km ²	15,0%	3 590 fő/km ²
XII. Somogy-Vasas-Hird	na	na	na	na	na
XIII. Déli gazdasági terület	18 fő	0,0%	2,2 km ²	2,8%	8 fő/km ²
Pécs város együtt	156 049 fő	100,0%	76,2 km²	100,0%	2 047 fő/km²

4. táblázat: Pécs város egyes városnegyedeinek népsűrűsége fő/km²

¹A népsűrűség számítását a népszámlálási adatokra támaszkodva végeztük. A népszámlálás óta eltelt időszakban a város népessége közel 7%-kal csökkent, 2014.január elsején 146.581 fő volt. Pécs város tényleges területe a szövegben jelzettnél nagyobb, a laksűrűség számítása során azonban figyelmen kívül hagytuk a külterületeket.

A város lakónépessége azonban nem egyenletesen oszlik el a lakott területeken, az egyes nagy városrészek – a továbbiakban *városnegyedek* - népsűrűsége jelentős mértékű eltéréseket mutat. (E tovább is bontható városnegyedek önmaguk is heterogének. E heterogenitást mutatja be az egyes városnegyedek leírása. A városnegyedek, illetve városrészek elhelyezkedéséről lásd 7. ábra, illetve a városrészek részletes leírását mellékletben.)

Ha a városra jellemző népsűrűség-értékeket tekintjük, abban az esetben városnegyed szinten a Belső városrészek népsűrűsége a relatíve legmagasabb – 5 571 fő/km². A második legsűrűbben lakott városnegyed a Déli városrészek nevű terület, itt a népsűrűség 3 590 fő/km². A Mecsek-közép nevű terület az itt jellemző 3 590 fő/km² népsűrűséggel a harmadik legsűrűbben lakott területe a városnak. A városnegyed szintű népsűrűség adatokat a városnegyedeket alkotó városrészek heterogenitása miatt tovább kell finomítani, mivel az egyes területekről nem adnak reális képet.

A népsűrűséget városrész szintű adatokkal jellemezve megállapítható, hogy Pécs legsűrűbben lakott területe a Déli városrészben található Megyer városrész. **Ebben a városrészben a laksűrűség értéke 14 420 fő/km². Ez az érték a város egészére jellemző átlagos laksűrűség hétszerese!**

Pécs második legsűrűbben lakott városrésze a Belső városrészek elnevezésű városnegyedben található Szigeti külváros nevű városrész. **A Szigeti külvárost jellemző laksűrűség értéke 10 466 fő/km². Ez az érték a város egészére jellemző átlagos laksűrűség több mint ötszöröse!** A város harmadik legsűrűbben lakott városrésze a Mecsek közép városnegyed Rókusdomb nevű városrésze. **A Rókusdombot jellemző népsűrűség 7 448 fő/km². Ez az érték a város egészére jellemző érték három és félszerese.** A városi átlagot jelentős mértékben meghaladja a népsűrűség még a Belvárosban – 6224 fő/km², illetve a Budaivárosban – 6171 fő/km². Az egyes városrészeket jellemző népsűrűség-adatokat a következő táblázat tartalmazza. (A 2011. évi népszámlálás lakónépességre, illetve a népszámlálási tömbökre vonatkozó területi adatok alapján készült.)

Városnegyed	Városnegyed népsűrűsége	Városrész	Városrész népsűrűsége
Belső városrész	5 571 fő/km ²	Ispitalja	3 306 fő/km ²
		Siklósi külváros	3 964 fő/km ²
		Szigeti külváros	10 466 fő/km²
		Belváros	6 224 fő/km²
		Budai külváros	3 423 fő/km ²
		Kisbalokány	3 000 fő/km ²
		Budaiváros	6 171 fő/km²
Nyugati városrész	n.a. ²	n.a.	n.a.
Mecsek-nyugat	1 338 fő/km ²	Ürög	1 458 fő/km ²
		Szentkút	338 fő/km ²
		Kismélyvölgy	541 fő/km ²

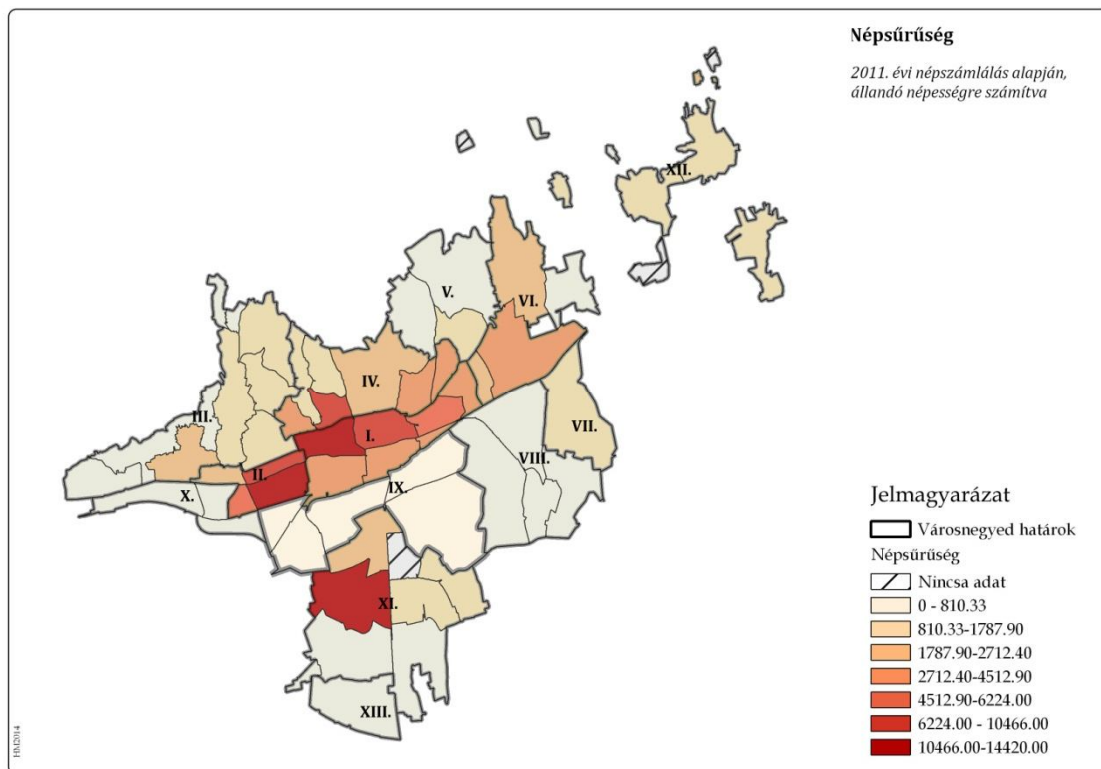
²Az adott városnegyedre vonatkozó, kért adatok e sorok írásáig nem érkeztek meg a KSH-tól. Az Uránvárost is magába foglaló Nyugati városrész-adatok megérkezését követően a laksűrűség sorrendje változhat!

Városnegyed	Városnegyed népsűrűsége	Városrész	Városrész népsűrűsége
		Deindol	810 fő/km ²
		Patacs	2 393 fő/km ²
		Szentmiklós	340 fő/km ²
		Makár	1 530 fő/km ²
		Zsebedomb	665 fő/km ²
		Donátus	1 473 fő/km ²
Mecsek-közép	2 713 fő/km ²	Csoronika	3 165 fő/km ²
		Rókusdomb	7 448 fő/km ²
		Mecsekoldal	2 097 fő/km ²
		Havihegy	3 318 fő/km ²
		Piricsizma	2 928 fő/km ²
		Bálics	1 463 fő/km ²
Mecsek-kelet	653 fő/km ²	Szkókó	1 779 fő/km ²
		Gyűkés	304 fő/km ²
		Rigóder	1 505 fő/km ²
Keleti városrészek	1 969 fő/km ²	Pécsbánya	556 fő/km ²
		Diós	2 389 fő/km ²
		Szabolcsi Zártkert	232 fő/km ²
		Meszes	2 712 fő/km ²
Újhegy	1 353 fő/km ²	Szabolcs	1 908 fő/km ²
		Újhegy	1 353 fő/km ²
Keleti gazdasági terület	301 fő/km ²	Gyárváros	628 fő/km ²
		Basamalom	265 fő/km ²
		Üszögi tározó-major	7 fő/km ²
		Üszög	196 fő/km ²
Pécsi-víz mente	65 fő/km ²	Füzes	9 fő/km ²
		Észak-Megyer	150 fő/km ²
		Balokány	118 fő/km ²
		Szigeti tanya	79 fő/km ²
		Tüskésrét	21 fő/km ²
Nyugati gazdasági terület	70 fő/km ²	Fogadó	129 fő/km ²
		Nyugati ipari út	5 fő/km ²
		Bolgárkert	14 fő/km ²
Déli városrészek	3 959 fő/km ²	Kertváros	2 560 fő/km ²
		Köztemető	-
		Megyer	14 420 fő/km ²
		Árpádváros	1 026 fő/km ²
		Nagyárpád	952 fő/km ²
		Málom	666 fő/km ²
		Postavölgy	652 fő/km ²
		Péterpuszta	216 fő/km ²
Somogy-Vasas-Hird	n.a.	n.a.	n.a.
Déli gazdasági terület	8 fő/km ²	Déli gazdasági terület	8 fő/km ²

5. táblázat: Pécs város egyes városnegyedeinek népsűrűsége fő/km²

Megjegyzés: a táblázatban **szürke színnel kiemeltük** azokat a népsűrűség-értékeket, amelyek legalább 25%-kal magasabbak a város egészét jellemző 2047 fő/km² értéknél. Vastag szedéssel kiemeltük a város legsűrűbben lakott négy területét

A 10. ábra a város városrész mélységű laksűrűség adatait jeleníti meg térképen.

10. ábra: Pécs városnegyedeinek, illetve a városnegyedeket alkotó városrészek népsűrűségének áttekintő térképe

Pécs város területeinek demográfiája – életkori sajátosságok

Pécs egyes városnegyedei, városrészei nem csak a népsűrűséget illetően, de az egyes területeken élő népesség életkori összetételét tekintve is nagyon jelentős eltéréseket mutat. Az életkori összetételben mutatkozó különbségek összegző mutatója az ún. öregedési index, amely a száz 0-14 éves korú gyerekekre jutó 65 éves vagy idősebb személyek számát jeleníti meg. Az öregedési index ennek az értéknek a századrésze. (Pl.: Pécs város egészét jellemző öregedési index értéke 1,40. Ez azt jelenti, hogy száz 0-14 éves korú gyerekekre 140 65 éves vagy idősebb személy esik.)

Városnegyed szinten Pécs leginkább elöregedett területe a Belső városrészek nevű városnegyed. Az e területet jellemző öregedési index értéke 2,22. A második legelőregedettebb terület a Nyugati gazdasági terület, az öregedési index 2,00.

Városrészi mélységben vizsgálva a népesség elöregedtségének mértékét, a Siklósi külváros lakónépessége a „legöregebb”. E városrész öregedési indexe 3,46, közel két és félszerese a város egészét jellemző értéknek. Erősen elöregedett a lakónépesség a Szigeti külvárosban (2,62), az Ispitaalja nevű városrészben (2,56), a Kertváros nevű városrészben (2,21), a Belvárosban (2,08), és a Rókusdomb nevű városrészben (2,06).

Az egyes városrészekre számított öregedési indexek értékeit a következő táblázat tartalmazza. (A 2011. évi népszámlálás lakónépességre, illetve a népszámlálási tömbökre vonatkozó területi adatok alapján.)

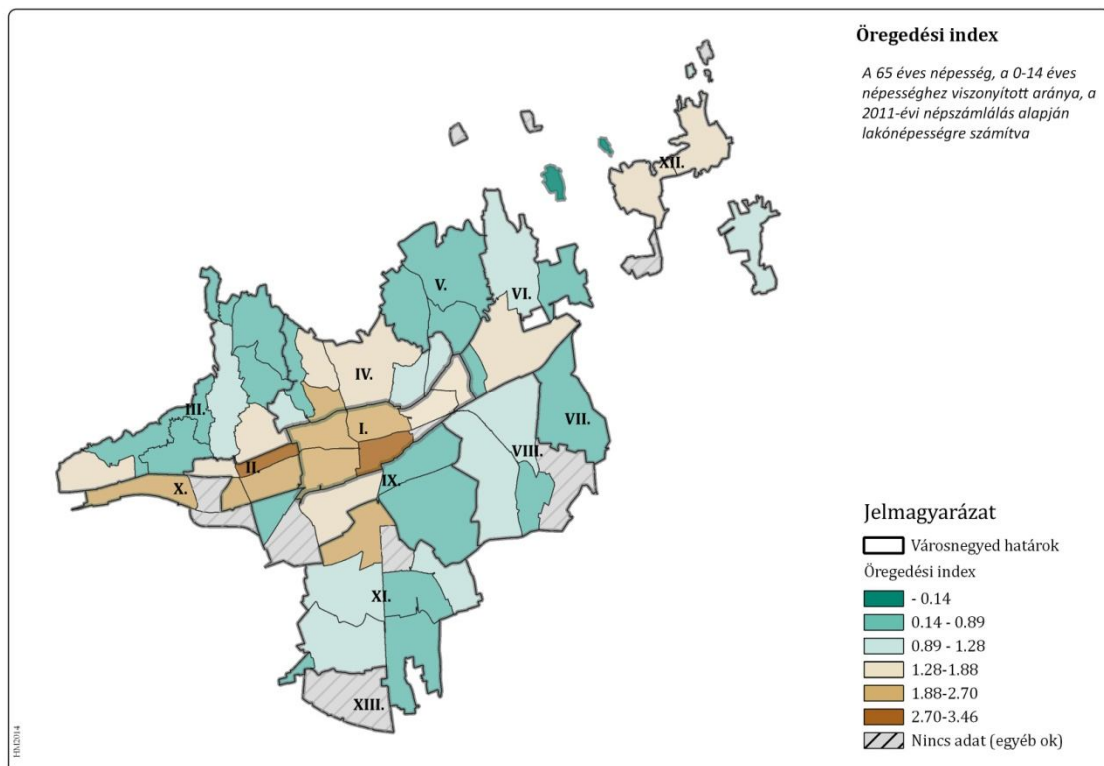
Városnegyed	Városnegyed öregedési indexe	Városrész	Városrész öregedési indexe
Belső városrész	2,22	Ispitalja	2,56
		Siklósi külváros	3,46
		Szigeti külváros	2,62
		Belváros	2,08
		Budai külváros	1,54
		Kisbalokány	n.a. - adatvédelem
		Budaiváros	1,40
Nyugati városrész	n.a.	n.a.	n.a.
Mecsek-nyugat	1,14	Ürög	1,12
		Szentkút	0,76
		Kismélyvölgy	0,60
		Deindol	0,75
		Patacs	0,76
		Szentmiklós	0,83
		Makár	1,35
		Zsebedomb	1,50
		Donátus	0,71
Mecsek-közép	1,32	Csoronika	1,12
		Rókusdomb	2,06
		Mecsekoldal	1,67
		Havihegy	0,97
		Piricsizma	1,16
		Bálics	0,79
		Szkókó	1,51
Mecsek-kelet	0,69	Gyűkés	0,47
		Rigóder	0,63
		Pécsbánya	0,81
Keleti városrészek	1,22	Diós	0,76
		Szabolcsi Zártkert	0,56
		Meszes	1,38
		Szabolcs	1,15
Újhegy	0,74	Újhegy	0,74
Keleti gazdasági terület	1,10	Gyárváros	1,24
		Basamalom	0,95
		Üszögi tározó-major	n.a. - adatvédelem
		Üszög	0,74
Pécsi-víz mente	1,00	Füzes	
		Észak-Megyer	1,82
		Balokány	0,59
		Szigeti tanya	0,45
		Tüskésrét	0,50
Nyugati gazdasági terület	2,00	Fogadó	1,88
		Nyugati ipari út	n.a. - adatvédelem
		Bolgárkert	n.a. - adatvédelem
Déli városrészek	1,21	Kertváros	2,21
		Köztemető	n.a. - adatvédelem
		Megyer	1,18
		Árpádváros	0,62
		Nagyárpád	0,99
		Málom	1,16
		Postavölgy	0,87
		Péterpuszta	0,14
Somogy-Vasas-Hird	n.a.	n.a.	n.a.

Városnegyed	Városnegyed öregedési indexe	Városrész	Városrész öregedési indexe
Déli gazdasági terület	0,00	Déli gazdasági terület	0,00

6. táblázat: Pécs város egyes városnegyedeit, városrészeit jellemző öregedési indexek

Megjegyzés: A táblázatban szürke alapon jelenítettük meg az öregedési indexeket, amennyiben azok magasabbak a város egészét jellemző 1,40-es értéknél. A táblázatban vastagon szedtük azokat az index-értékeket, amelyek legalább 25%-kal magasabbak a város egészére jellemző értéknél.

A következő ábra térképen is megjeleníti az egyes városrészek előregedettségét összefoglaló módon mutató öregedési index-értékeket.

11. ábra: Pécs városnegyedeit, illetve a városnegyedeket alkotó városrészeket jellemző öregedési indexek áttekintő térképe

Pécs város területeinek demográfiája – az aktív korúak arányai

Az öregedési index általánosan elfogadott mutatója a népesség előregedettségének, de jellegéből adódóan nem szolgál információkkal az aktív korú népesség arányainak alakulásáról³. (Emlékeztetőül: aktív korúnak tekintjük a 15–65 év közötti korú népességet.)

Az egyes városnegyedek, városrészek adatait tekintve látható, hogy az aktív korúak aránya nagyon jelentős területi eltéréseket mutat. A legalacsonyabb érték Tüskésrétre jellemző, ahol az aktív korúak aránya mindössze 58,9%. Ebben a dimenzióban a legmagasabb arányt, 84,8%-ot a Csoronika nevű városrész esetében regisztrálhattunk. (E

³Egy terület előregedettségének megítéléséhez legalább e két mutató együttes értelmezése szükséges.

két érték által átfogott range 25,9%, azaz az aktív korú lakónépesség súlyát illetően nagyon jelentős városrészi eltérések jellemzik Pécsset.)

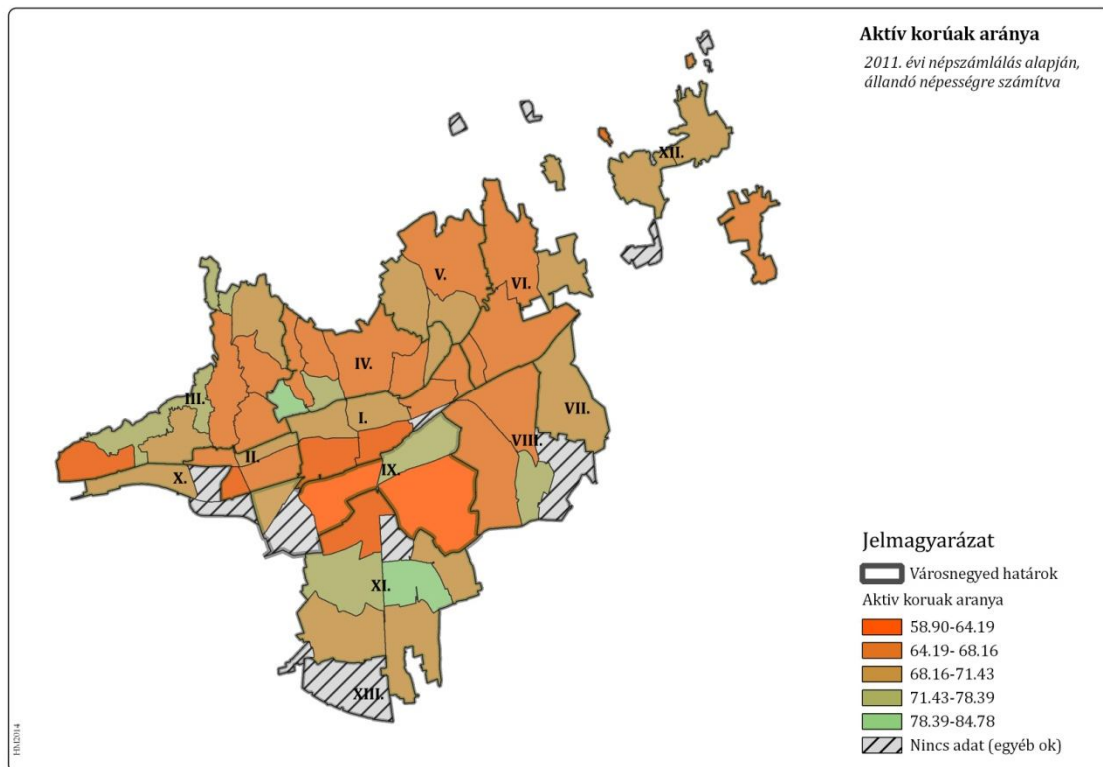
Az aktív korúak arányának a város egészére jellemző értéke 69,3%. Ennél az értéknél legalább öt százalékkal alacsonyabb e korcsoport aránya a Tüskésréten (58,9%), az Észak-Megyer nevű városrészben (60,5%), a Kertváros nevű városrészben (63,1%), az Ispitaalján (63,1%) Zsebedomb nevű városrészben (63,7%), a Siklósi külvárosban (63,8%) és a Budai külvárosban (64,2%).

Az aktív korúak városnegyedekre, városrészekre jellemző arányait a következő táblázat tartalmazza. (A 2011. évi népszámlálás lakónépességre, illetve a népszámlálási tömbökre vonatkozó területi adatok alapján)

Városnegyed	Aktív korúak aránya	Városrész	Aktív korúak aránya
Belső városrész	67,9%	Ispitalja	63,1%
		Siklósi külváros	63,8%
		Szigeti külváros	69,2%
		Belváros	70,3%
		Budai külváros	64,2%
		Kisbalokány	n.a. - adatvédelem
		Budaiváros	66,8%
Nyugati városrész	n.a.	n.a.	n.a.
Mecsek-nyugat	67,8%	Ürög	68,1%
		Szentkút	72,7%
		Kismélyvölgy	75,8%
		Deindol	68,6%
		Patacs	70,1%
		Szentmiklós	73,8%
		Makár	68,1%
		Zsebedomb	63,7%
		Donátus	67,3%
Mecsek-közép	72,5%	Csoronika	84,8%
		Rókusdomb	74,9%
		Mecsekoldal	66,0%
		Havihegy	67,4%
		Piricsizma	69,5%
		Bálics	66,3%
		Szkókó	67,4%
Mecsek-kelet	68,8%	Gyükes	69,3%
		Rigóder	70,2%
		Pécsbánya	67,5%
Keleti városrészek	66,5%	Diós	66,7%
		Szabolcsi Zártkert	71,0%
		Meszes	66,1%
		Szabolcs	66,8%
Újhegy	68,9%	Újhegy	68,9%
Keleti gazdasági terület	66,8%	Gyárváros	66,4%
		Basamalom	66,5%
		Üszögi tározó-major	n.a. – adatvédelem
		Üszög	71,4%

Városnegyed	Aktív korúak aránya	Városrész	Aktív korúak aránya
Pécsi-víz menté	65,0%	Füzes	n.a. – adatvédelem
		Észak-Megyer	60,5%
		Balokány	72,9%
		Szigeti tanya	69,2%
		Tüskésrét	58,9%
Nyugati gazdasági terület	70,4%	Fogadó	69,5%
		Nyugati ipari út	n.a. - adatvédelem
		Bolgárkert	n.a. - adatvédelem
Déli városrészek	71,1%	Kertváros	63,1%
		Köztemető	-
		Megyer	71,8%
		Árpádváros	78,4%
		Nagyárpád	68,6%
		Málom	69,5%
		Postavölgy	70,3%
		Péterpuszta	n.a. - adatvédelem
Somogy-Vasas-Hird	n.a.	n.a.	n.a.
Déli gazdasági terület	78,8%	Déli gazdasági terület	78,8%

7. táblázat: Az aktív korú népesség aránya Pécs város egyes városnegyedeiben, városrészeiben

12. ábra: Az aktív korú lakónépesség aránya Pécs egyes városnegyedeiben, városrészeiben

Pécs város területeinek társadalmi státusa – a diplomások arányai

A város egyes területeinek fontos jellemzője – a demográfiai sajátosságok mellett – az ott élő népesség társadalmi státusa. Ebben az összefoglaló területértékelésben a társadalmi státust alakító tényezők közül egyet mutatunk be, ez a mutató **a diplomások**

aránya a 25 éves vagy idősebb népességén belül. (Az egyes területeken élő népesség társadalmi státusát jellemző adatok már e mutató alapján is erőteljes, szociológiai értelemben vett szegregációt mutatnak⁴.)

A diplomások arányának területi különbségeit tekintve már városnegyed szinten is erőteljes különbségek mutatkoznak. A diplomások aránya a Mecsek nyugat nevű városnegyed egészét tekintve 41,2%, a Mecsek közép nevű városnegyedben 36,9%, a Belső városrészekben pedig 34,6%. Ezek az értékek 25%-kal meghaladják a diplomások város egészére jellemző 26,4%-os arányát.

Városrészi mélységben vizsgálva a diplomások előfordulási gyakoriságát a 25 éves vagy idősebb lakónépességén belül, az adatok alapján látható, hogy arányuk **ötven százalék felett alakul** a Bálics nevű városrészben (55,6%), a Szókó nevű városrészben (55,5%), a Csoronika nevű városrészben (53,8%). További 13 városrészben a diplomások aránya legalább 25%-kal meghaladja a Pécs egészét jellemző arányt. (Lásd erről a következő táblázat adatait.)(A 2011. évi népszámlálás lakónépességre, illetve a népszámlálási tömbökre vonatkozó területi adatok alapján)

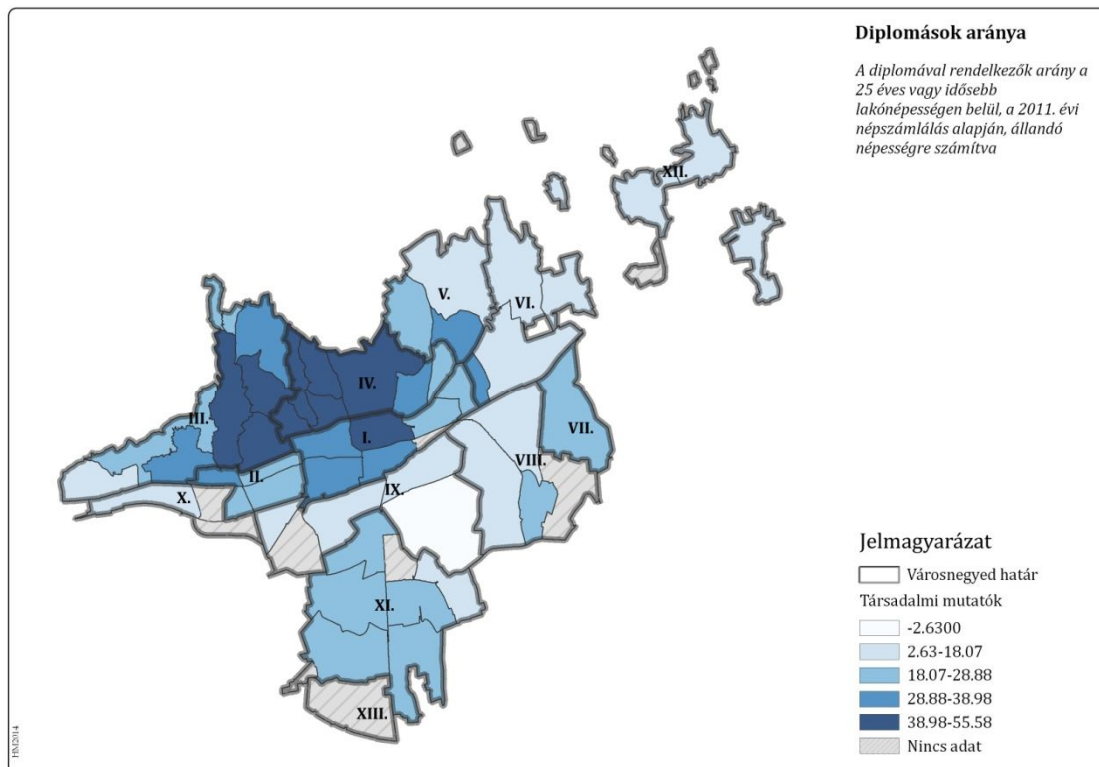
Városnegyed	Diplomások aránya	Városrész	Diplomások aránya
Belső városrész	34,6%	Ispitalja	37,4%
		Siklósi külváros	32,6%
		Szigeti külváros	34,0%
		Belváros	45,5%
		Budai külváros	25,1%
		Kisbalokány	n.a. - adatvédelem
		Budaiváros	25,2%
Nyugati városrész	n.a.	n.a.	n.a.
Mecsek-nyugat	41,2%	Ürög	39,0%
		Szentkút	18,1%
		Kismélyvölgy	21,7%
		Deindol	30,3%
		Patacs	37,3%
		Szentmiklós	22,9%
		Makár	46,9%
		Zsebedomb	16,9%
Donátus	49,5%		
Mecsek-közép	36,9%	Csoronika	53,8%
		Rókusdomb	45,8%
		Mecsekoldal	49,4%
		Havihegy	35,6%
		Piricsizma	27,7%
		Bálics	55,6%
		Szókó	55,5%
Mecsek-kelet	24,1%	Gyűkés	23,5%

⁴ A népesség iskolai végzettség szerinti szegregációs tendenciáinak megítéléséhez önmagában a diplomások arányának vizsgálata nem elegendő. Fontos annak ismerete is, hogy a diplomával nem rendelkezők mely iskolai végzettségi csoportban milyen arányban élnek egy-egy városrészben. Az erre vonatkozó adatokat a részletes területi leírás tartalmazza.

Városnegyed	Diplomások aránya	Városrész	Diplomások aránya
		Rigóder	34,3%
		Pécsbánya	15,0%
Keleti városrészek	16,0%	Diós	34,8%
		Szabolcsi Zártkert	9,9%
		Meszes	16,3%
		Szabolcs	12,3%
Újhegy	21,4%	Újhegy	21,4%
Keleti gazdasági terület	13,2%	Gyárváros	11,7%
		Basamalom	12,4%
		Üszögi tározó-major	
		Üszög	25,7%
Pécsi-víz mente	10,9%	Füzes	
		Észak-Megyer	14,1%
		Balokány	9,8%
		Szigeti tanya	11,8%
		Tüskésrét	0,0%
Nyugati gazdasági terület	9,3%	Fogadó	9,8%
		Nyugati ipari út	n.a. – adatvédelem
		Bolgárkert	n.a. – adatvédelem
Déli városrészek	19,9%	Kertváros	26,1%
		Köztemető	-
		Megyer	18,7%
		Árpádváros	21,3%
		Nagyárpád	12,0%
		Málom	27,7%
		Postavölgy	26,6%
		Péterpuszta	n.a. – adatvédelem
Somogy-Vasas-Hird	n.a.	n.a.	n.a.
Déli gazdasági terület	30,8%	Déli gazdasági terület	30,8%

8. táblázat: A diplomával rendelkező személyek aránya a 25 éves és idősebb népességben Pécs város egyes városnegyedeiben, városrészeiben

Megjegyzés: A táblázatban szürke alapon jelenítettük meg azokat az arányokat, amelyek meghaladják a Pécs város egészére jellemző 26,4%-os értéket,. A táblázatban vastagon szedtük azokat az index-értékeket, amelyek legalább 25%-kal magasabbak a város egészére jellemző értéknél.

13. ábra: A diplomával rendelkezők aránya a 25 éves és idősebb lakónépességén belül Pécs egyes városnegyedeiben, városrészeiben

1.2.2.3. A város gazdasági alapjainak újjáépítése

Pécs gazdaságát tekintve látható, hogy a nagyobb ipari vállalatok a várost kelet-nyugati irányban átszelő vasútvonal mentén sűrűsödnek elsősorban.

Ennek a területnek a keleti felében rengeteg felhagyott, kihasználatlan és jelenleg is ipari funkciókkal teli telek található, amely kifejezetten alkalmassá teszi a további iparfejlesztésre, ám ehhez a terület rendezése szükséges, amely után a „kisebb” gépipari, energetikai és egyéb KKV fejlesztések befogadása itt célszerű.

A város nyugati területén található gazdasági területen ma elsősorban a kiskereskedelmi funkció dominál (hipermarketek), azonban a kereskedelmi, szolgáltatási funkciók és új innovatív iparágak tekintetében a terület célterületté válhat a jövőben elsősorban KKV-k számára.

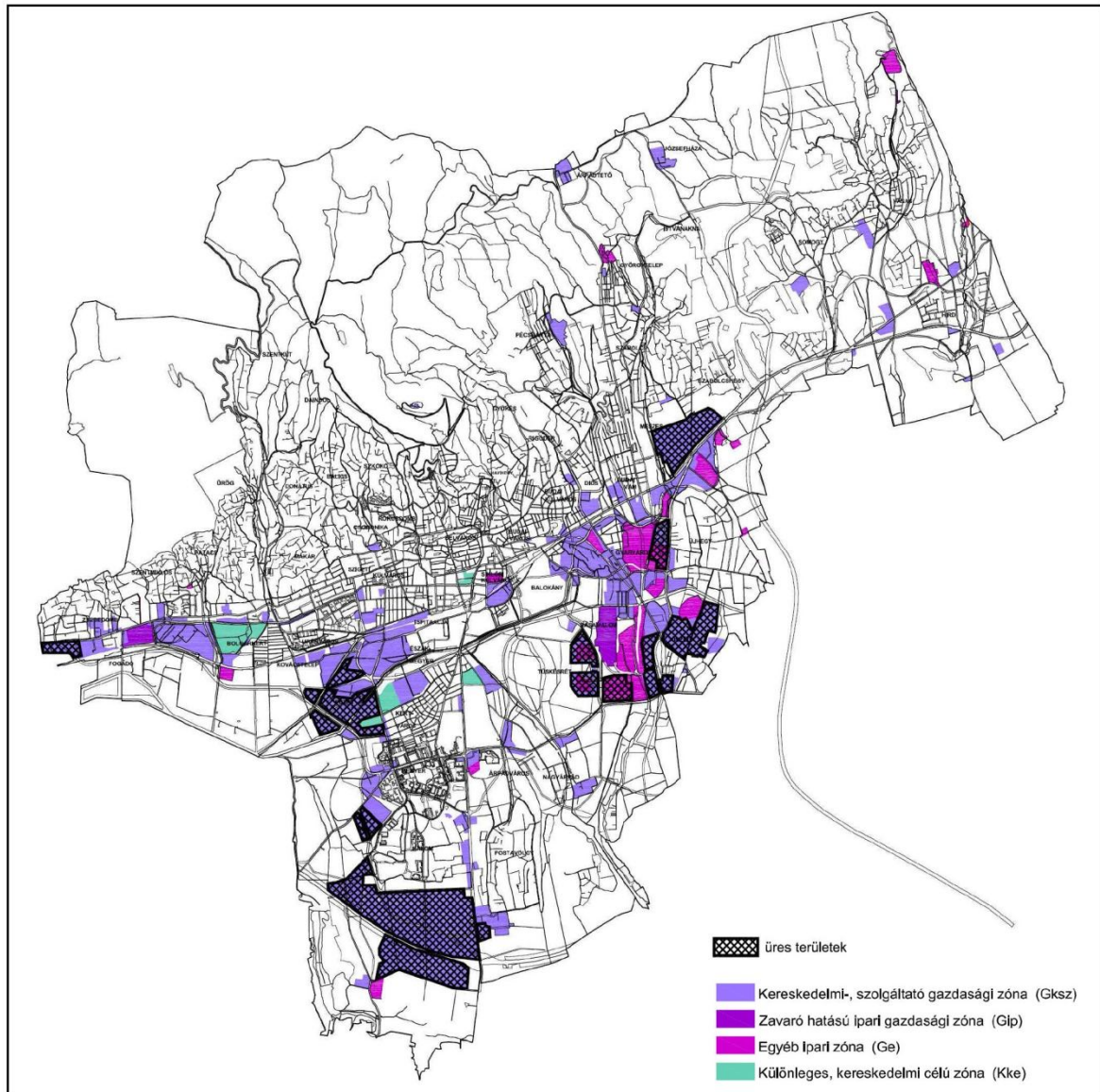
A város „belső” részén a vasúttól délre találhatóak olyan területek (Pécsi víz mente), amelyek jelenleg nem bírnak markáns funkcióval, sok a kihasználatlan és felhagyott telek. Itt nem egyértelműen a gazdasági fókusz a cél, ez egyfajta vegyes területként tekinthető, amelyben kifejezetten az innovatív iparágak, a kreatív ipar és további kisebb KKV fejlesztések kaphatnak helyet a jövőben a rekreációs és egyéb, nem elsősorban gazdasági funkciók mellett, jelentős zöldterületi felületekkel tarkítva.

A város déli szegletében található az közelmúltban kialakított déli ipari park, amely jelenleg még nagyrészt kihasználatlan, ám kiemelkedő a közúti és légi elérhetősége (M60

és Pogány). Ez a fejlesztési zóna kifejezetten a nagyberuházások helyszíne lehet a jövőben, illetve logisztikai, nagykereskedelmi központok letelepítése is itt célszerű. A terület multimodalitásának fejlesztéséhez meg kell vizsgálni a vasútvonal odavezetésének lehetőségét, az M60-as autópálya levezető szakaszának rendezését és a Pogányi reptér fejlesztését is, amelyek tovább növelhetnék az ipari park potenciálját. A vasúti megközelítés vonalvezetése során törekedni kell arra, hogy a város keleti oldalának vasút általi kettéosztottságát megszüntető, alulhasznált vonalat ki lehessen váltani; ez megteremtené a Balokány terület és a tuskésréti zóna fizikai egyesítésének lehetőségét.

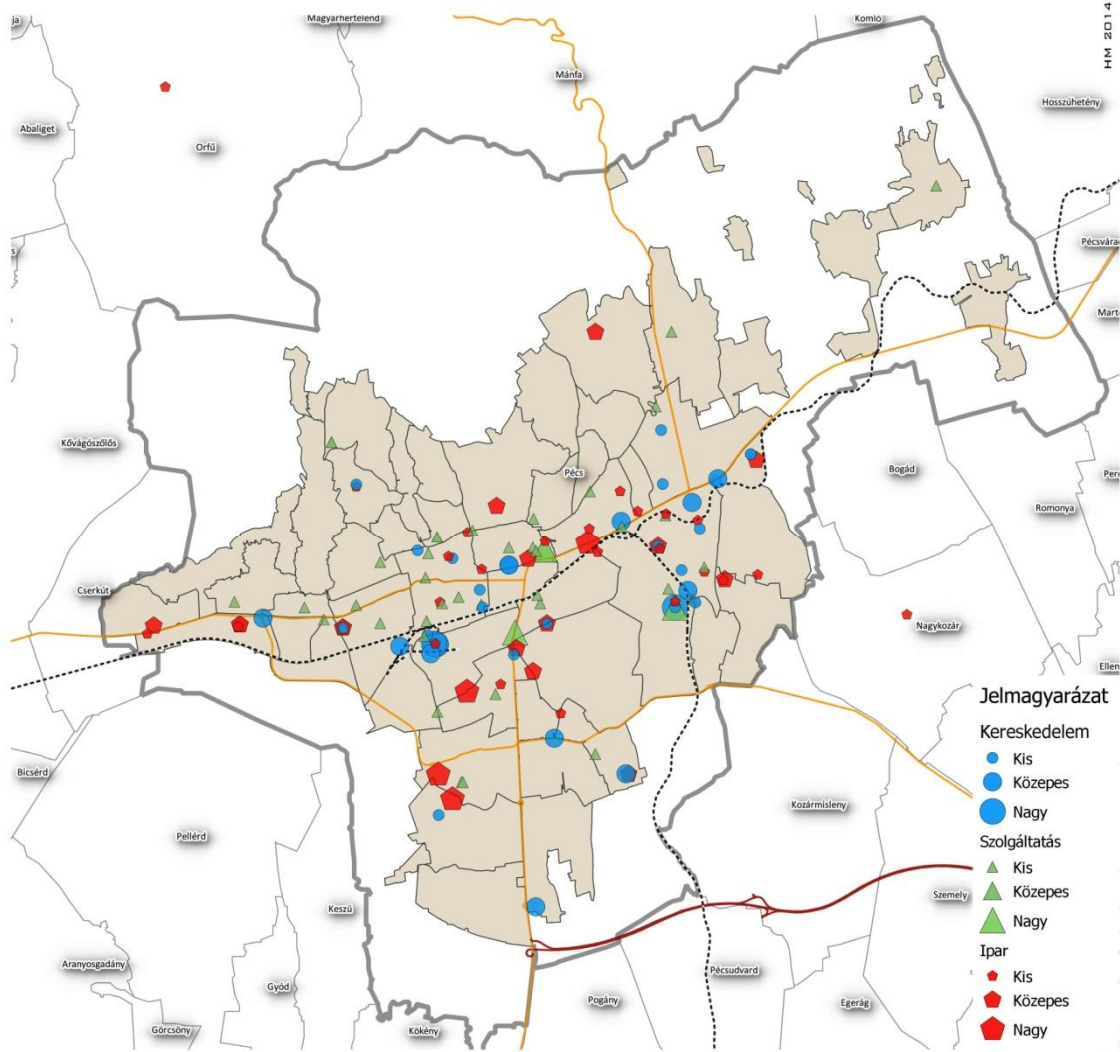
A város közepén a belső városrészekből mára nagyrészt kiszorult a klasszikus ipar, és a jövőben is elsősorban turisztikai, ahhoz kötődő kiskereskedelmi, kreatív és kulturális ipari szolgáltatásait kell erősíteni, amely funkciót már ma is ellátja. Emellett figyelemmel kell lenni arra is, hogy a belvárosnak számos egyéb nem gazdasági jellegű (főként intézményi és közösségi) szerepe is van, amelyeket nem nyomhatnak el a gazdasági fejlesztések.

A turisztikai vonzerőket tekintve egyértelmű, hogy Pécs attrakciói a belső városrészekben sűrűsödnek, ugyanakkor nem lehet megfeledezni a város jelenleg kihasználatlan, de potenciálisan Európában is ritkaságszámba menő szépségű bányászati épített örökségéről, amelyre jelentős turisztikai termékfejlesztés építhető. Ez a város leromlott, gazdasági funkcióit elvesztett keleti városrészében helyezkedik (Pécsbánya, István akna, Vasas), ezért a foglalkoztatás, a területek gazdasági funkcióbővítése és a településkép javítása szempontjából is fontossága van ezen örökség hasznosításának. Emellett Árpádtetőn (István akna szomszédságában) található a Mecsextrém park, amely a turisztikai kínálatot színesíti, és fontos szerepe kell, hogy legyen a jövőben is, amikor elkerülhetetlenül, a város turisztikai attrakcióit megyei szinten is komplex termékekké kell integrálni. A turisztikai kínálatból ugyanakkor feltűnően hiányzik egy egészségipari és szépségipari, rekreációs szolgáltatásokkal gazdagított termálfürdő, amely Pécs (egyébként szegényes) fürdési lehetőségeit egészítené ki, és jelentősen növelhetné a turisztikai vonzerejét a városnak. Ennek kialakítására a Balokány városrészben ideális lehetőség nyílna (Nagykozár határában van megfúrt termálkút, ahonnan be lehetne hozni a vizet).

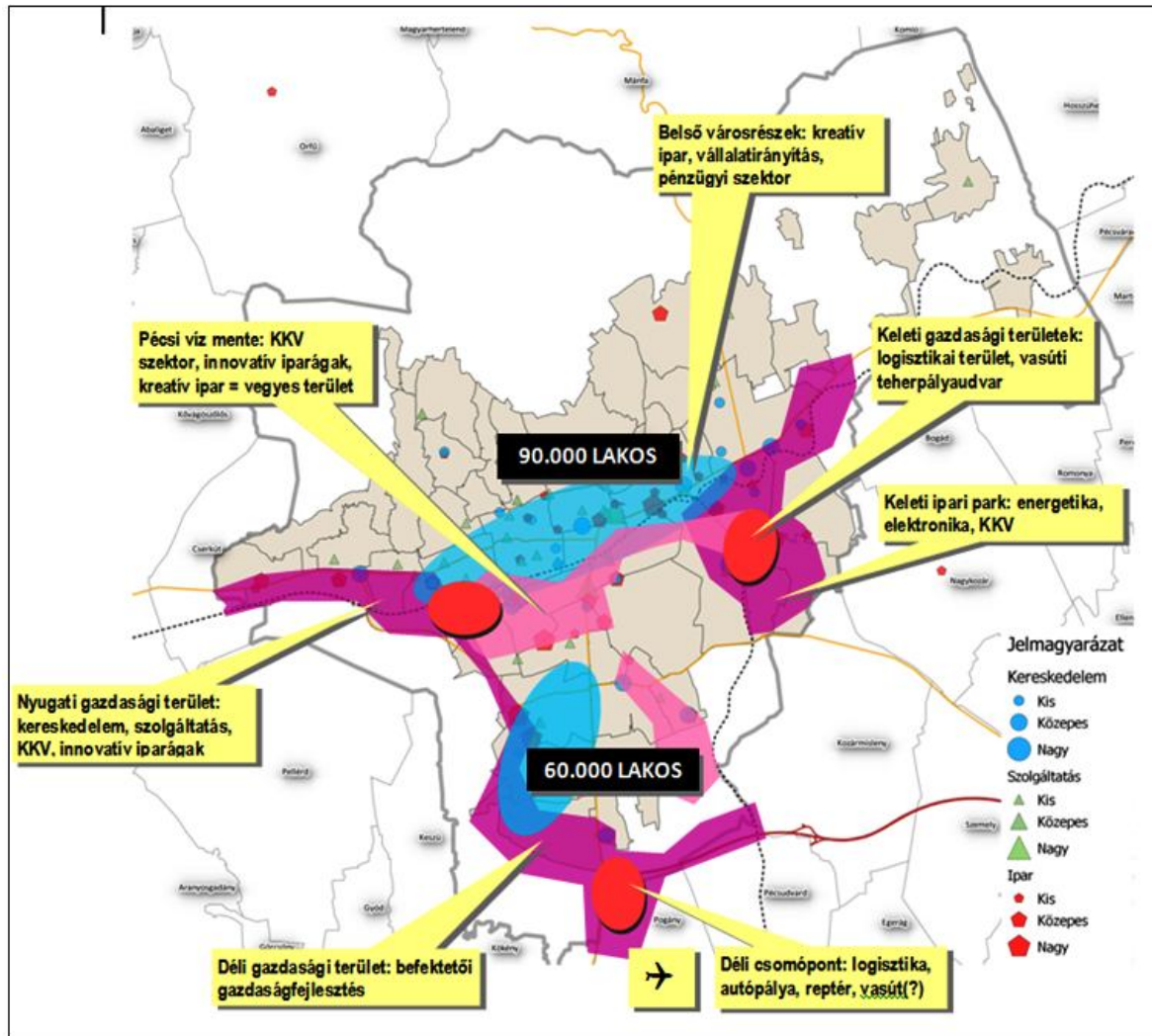
14. ábra: Gazdasági zónák kihasználtsága a városban

A várostest keleti, nyugati és déli peremén kialakult, illetve most kialakuló gazdasági zónák jó elhelyezkedési lehetőséget és kedvező szerkezeti kapcsolatokat biztosítanak az ipar és a kereskedelem számára. A Basamalom – Gyárváros – Tüskésrét – Északmegyer – Fűzes vonalán kialakult, átalakítani szükséges rozsdaovezet és a beépítetlen területek a város szerkezeti kiegyensúlyozatlanságát, de egyúttal a jövő alakításának lehetőségét is mutatják. A központi helyzete miatt vegyes felhasználás irányába formálandó zóna a zöldfelületi, intézményi és lakó funkciók mellett a legkorszerűbb gazdasági tevékenységek számára teremthet lehetőséget, amennyiben a jövőkép megfelelően vonzó tud lenni az iparág szereplőinek.

15. ábra: Gazdasági szereplők elhelyezkedése a város területén

A valóságos gazdasági centrumok még nem jöttek létre Pécsen. Sűrűsödések vannak az Mohácsi út - keleti Ipari Park, továbbá az Északmegyer – Fűzes és a Bolgárkert térségeiben. A telephelyek és a központok gyakran elválnak egymástól, és utóbbiak inkább a városközponthoz közeli helyeket választják, ami nem feltétlenül jó megoldás.

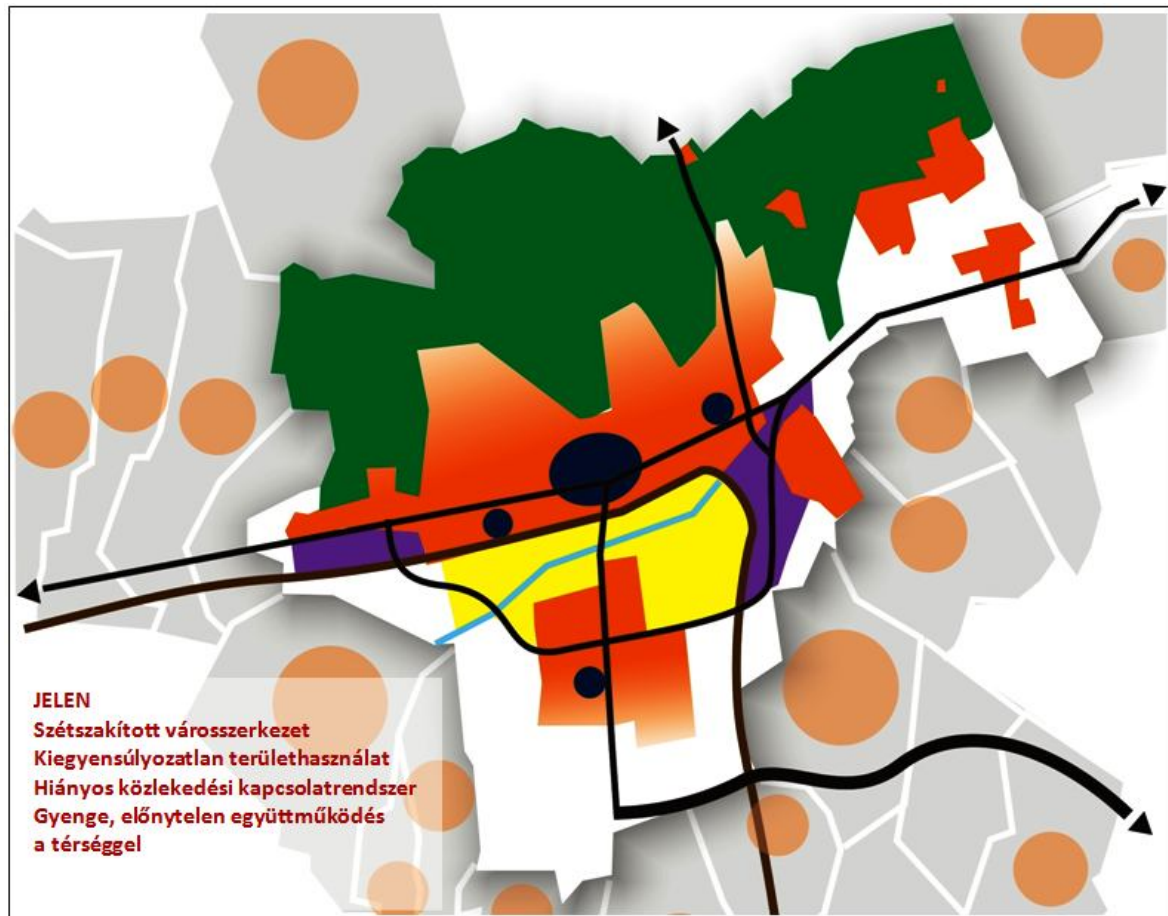

16. ábra: A gazdasági tevékenység térbeli összefüggései

A tisztán gazdasági funkciójú területek mellett meg kell teremteni az innovatív iparágak, korszerű kutatóhely és iroda jellegű munkahelyek számára alkalmas vegyes területfelhasználási formákat. A város számára fontos kreatív ipar elhelyezkedés már ma is azt mutatja, hogy itt a munkahely és a lakóhely a leginkább képes egymás közelségében maradni, és a városközponti helyzet is kedvező számára.

A gazdasági területek pozícionálása és az ezeket kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése csak akkor lesz összhangban a fenntartható városüzemeltetés, a környezetkímélő közlekedés feltételeivel, ha a nagy városnegyedek lakossága nincs rákényszerítve a lakóhelyétől távoli munkahelyek, szolgáltatások igénybevételére.

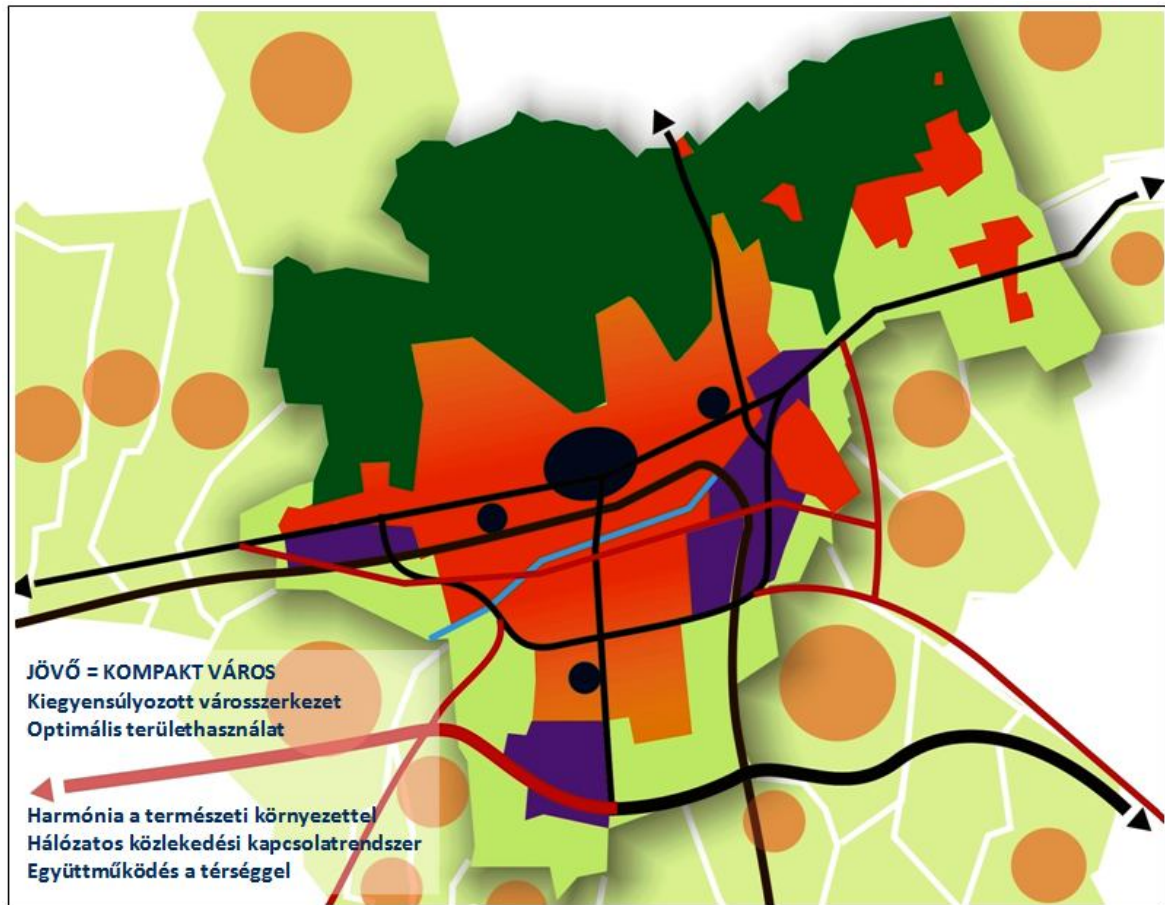
1.2.2.4. Kompakt város

17. ábra: A jelenlegi térszerkezet főbb elemei

A város sűrűn beépített része egy hosszan elnyúló kelet-nyugati irányú várostestből – ennek mértani közepén a történelmi belvárossal – valamint egy ettől délre elhelyezkedő különálló városrészből áll. A kettő között elhelyezkedő mélyvonal, a város vízgyűjtő vonala, a Pécsi víz völgye, mely geográfiai adottságai miatt csak részben és általában tervszerűtlenül került gazdasági célú használatba. Keleti irányban lényegében faluszerű létformával tartozik Pécshez Somogy, Vasas és Hird. A Mecsek oldal beépítését a domborzati viszonyok, a kiszolgált infrastruktúra, és az elmúlt évtizedek sajátos dezurbanizációs trendje határozta meg.

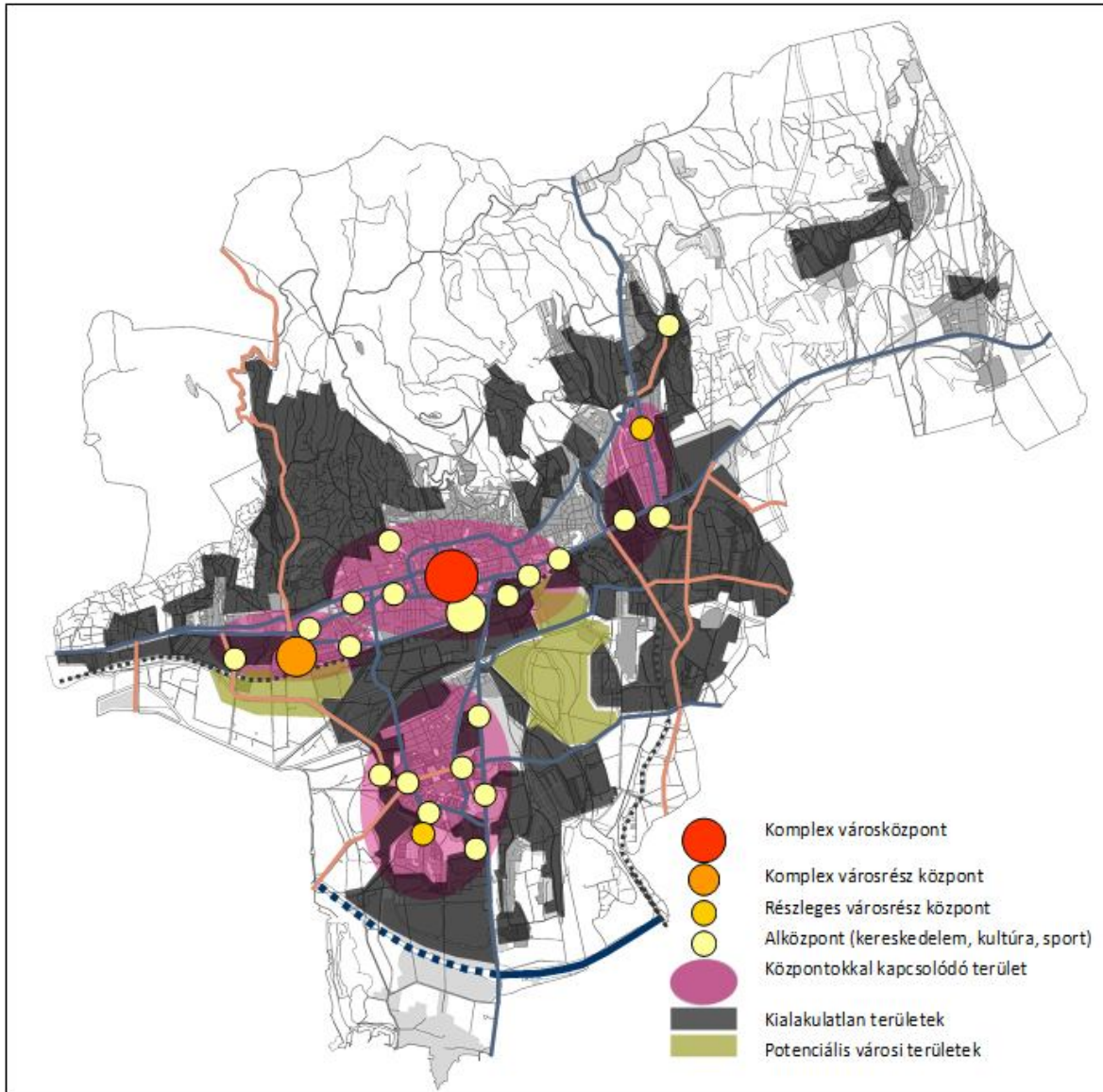
A várostesten belül jelentős kiterjedésben fordulnak elő rosszul vagy alul-használt, területek, melyek működési és kapcsolati zavarokat, felesleges forgalomnövekedést, értékvesztést jelentenek. Gazdasági és vegyes területfelhasználás szempontjából a legtöbb teendőt és a legtöbb lehetőséget a Budai vám – Gyárváros - Tüskésrét – Balokány – Északmegyer – Bolgárkert térsor tartalmazza.

18. ábra: A kívánatos főbb szerkezeti kapcsolatok hatása

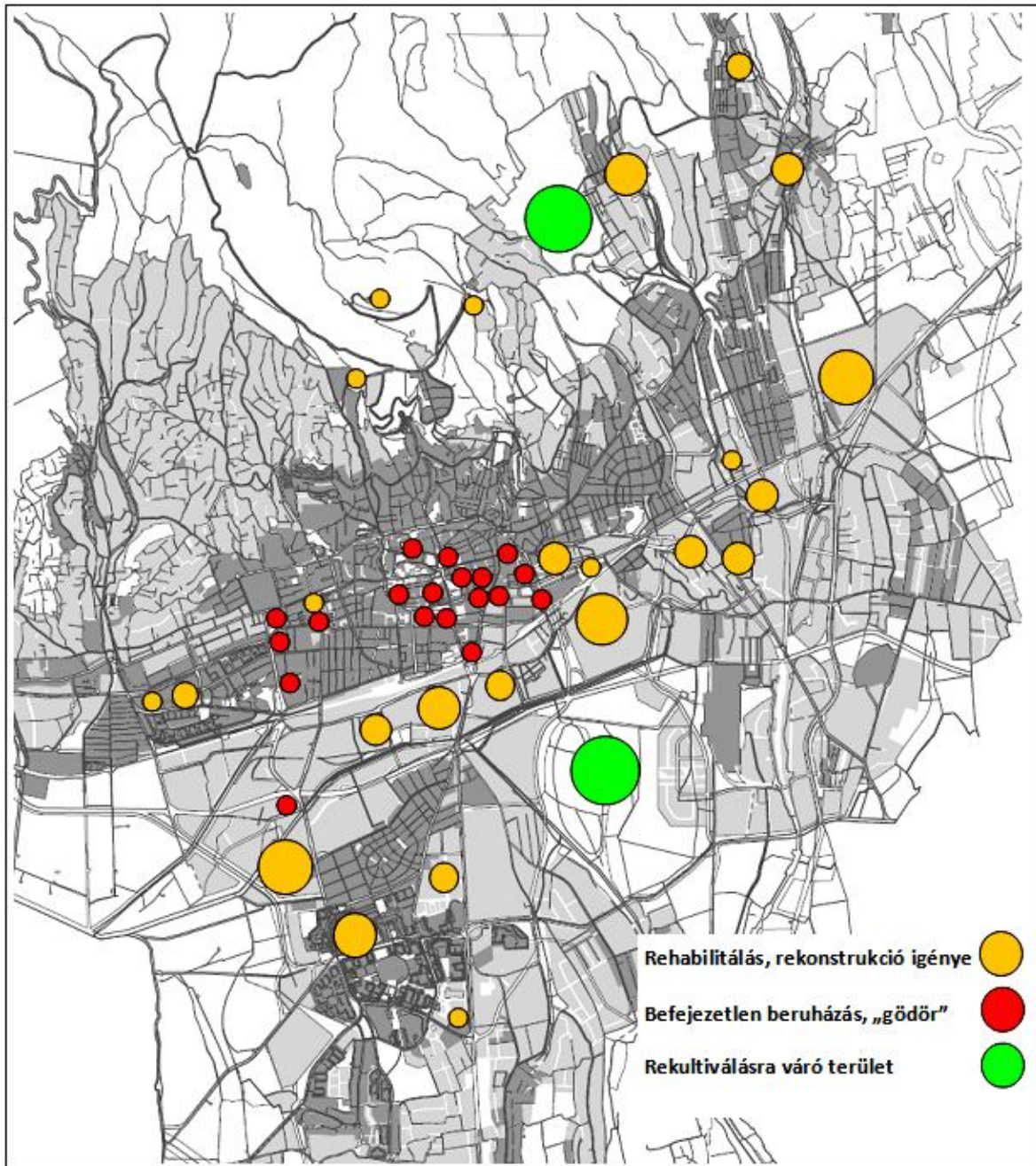
Az ideális állapotú jövőkép egy zömök, kiegyensúlyozott várostestet mutat, mely belső és külső kapcsolataiban megfelelő infrastruktúra hálózatot működtet, de egyúttal harmóniában él táji és természeti környezetével.

A jelentős gazdasági területek lényegében megfelelnek a meglévő keleti, déli és nyugati ipari zónáknak, de ezeket a lakóterületek közötti vegyes zónákban létrejövő nagyszámú, korszerű munkahely egészíti ki. A központok és alközpontok egyenlő elérhetőséget biztosítanak a szolgáltatásokhoz minden városrészben, de jól szolgálnak a környező települések felé is.

19. ábra: A jelenlegi térszerkezet kialakult és nem kialakult elemei

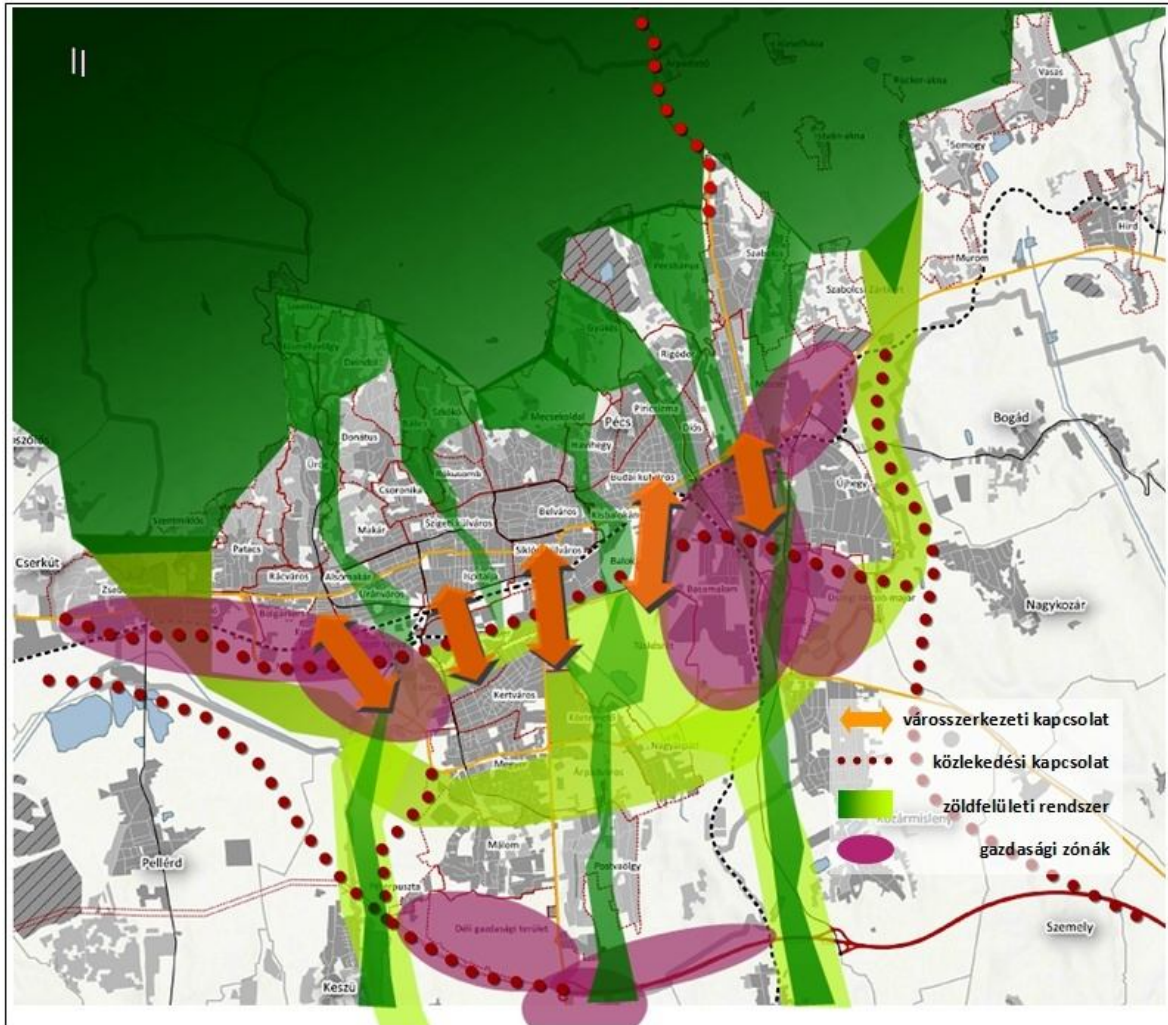
A Belső városrészek és a lakótelepek kivételével a város kiterjedt területén még nem alakult ki a végleges beépítés, vagy a meglévő területhasználat változás előtt áll. Az ábra azt is mutatja, hogy ezek a kialakulatlan zónák megszakítják a kapcsolatot a városrészek között, így az egyes funkciók, munkahelyek csak nagy távolságok megtételével, tehát jelentős közlekedési igénnyel érhetőek el.

20. ábra: Konfliktuspontok a várostestben

A tervszerűtlen, gyakran átgondolatlan fejlesztési szándékok és a gazdasági válság számos befejezetlen beruházást, foghíjat, gödröt hagytak maguk mögött. Az öntörvényűen kialakult gazdasági területeken tipikus jelenség az avulás, a rozsdaovezetek létrejötte. Ez elsősorban a Gyárváros – Balokány – Északmegyer vonalat jellemzi.

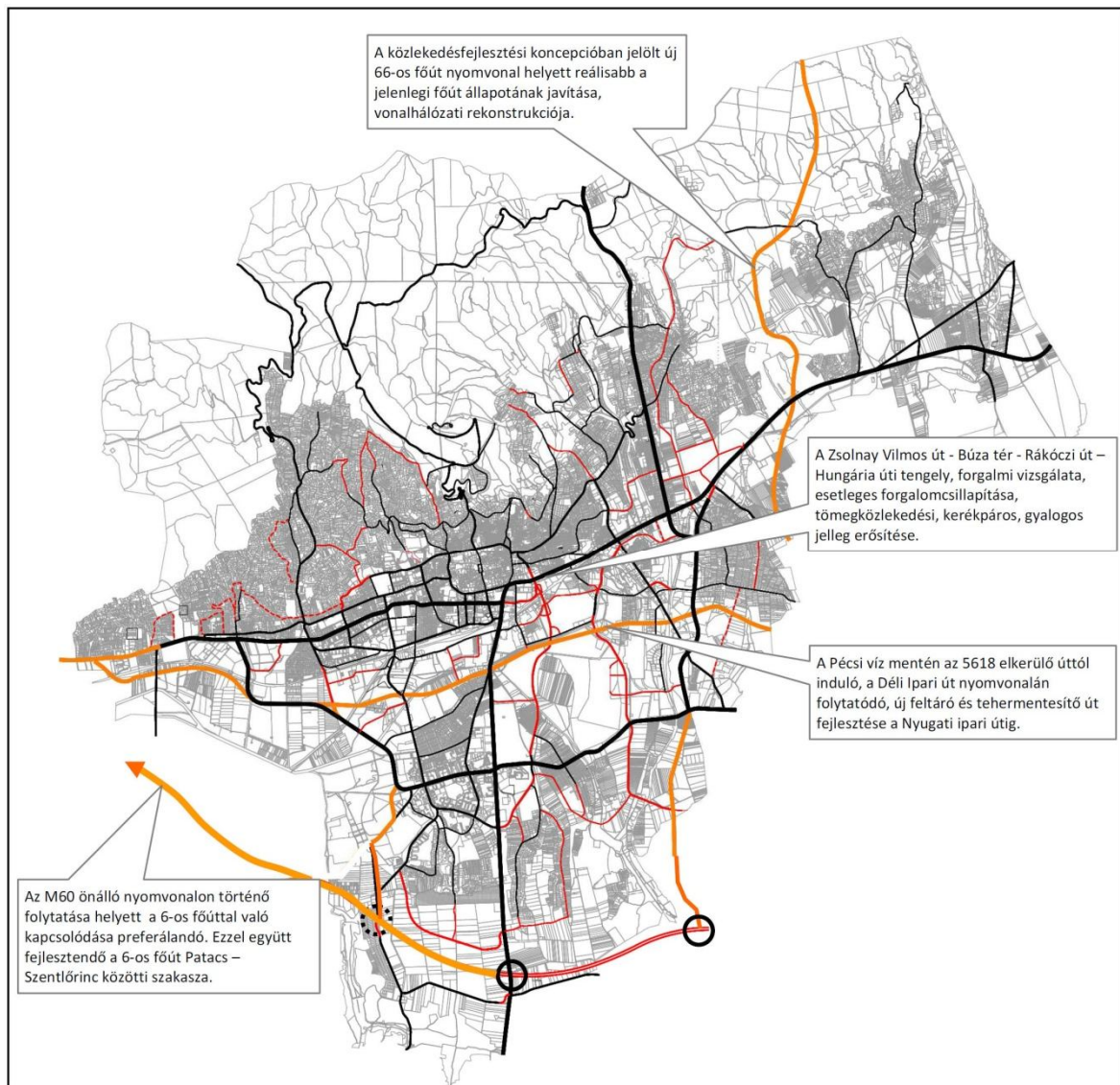
Két kiterjedt terület – a volt Karolina külfejtés és Tüskésrét területe – vár a rekultivációra, vagy annak befejezésére, illetve a táj rehabilitációjára. A külfejtések által ejtett sebek rendbetétele a várostesttől távolabb, Vasas térségében is megoldásra vár.

21. ábra: Térbeli kapcsolatok fejlesztési irányai

A sematikus ábra a térszerkezeti kapcsolatok legfontosabb, a zöldfelületek lehetséges főbb hálózati sávjait és a gazdasági tevékenység elsődleges terjeszkedési zónáit ábrázolja.

Azokat a kapcsolati hiányokat, irányokat, foltszerű összefüggéseket mutatja, melyek létrehozása, vagy erősítése támogatja a városszerkezet kiegyensúlyozottabb működését, a mobilitási igény csökkenését és a lakóterületek élhetőségének javítását. A zöldfelületek foltrendszer nem jelent konkrét területfelhasználást, de a pontszerűen vagy vonalasan létező, illetve létrehozható elemek kapcsolatainak fejlesztésére hívja fel a figyelmet.

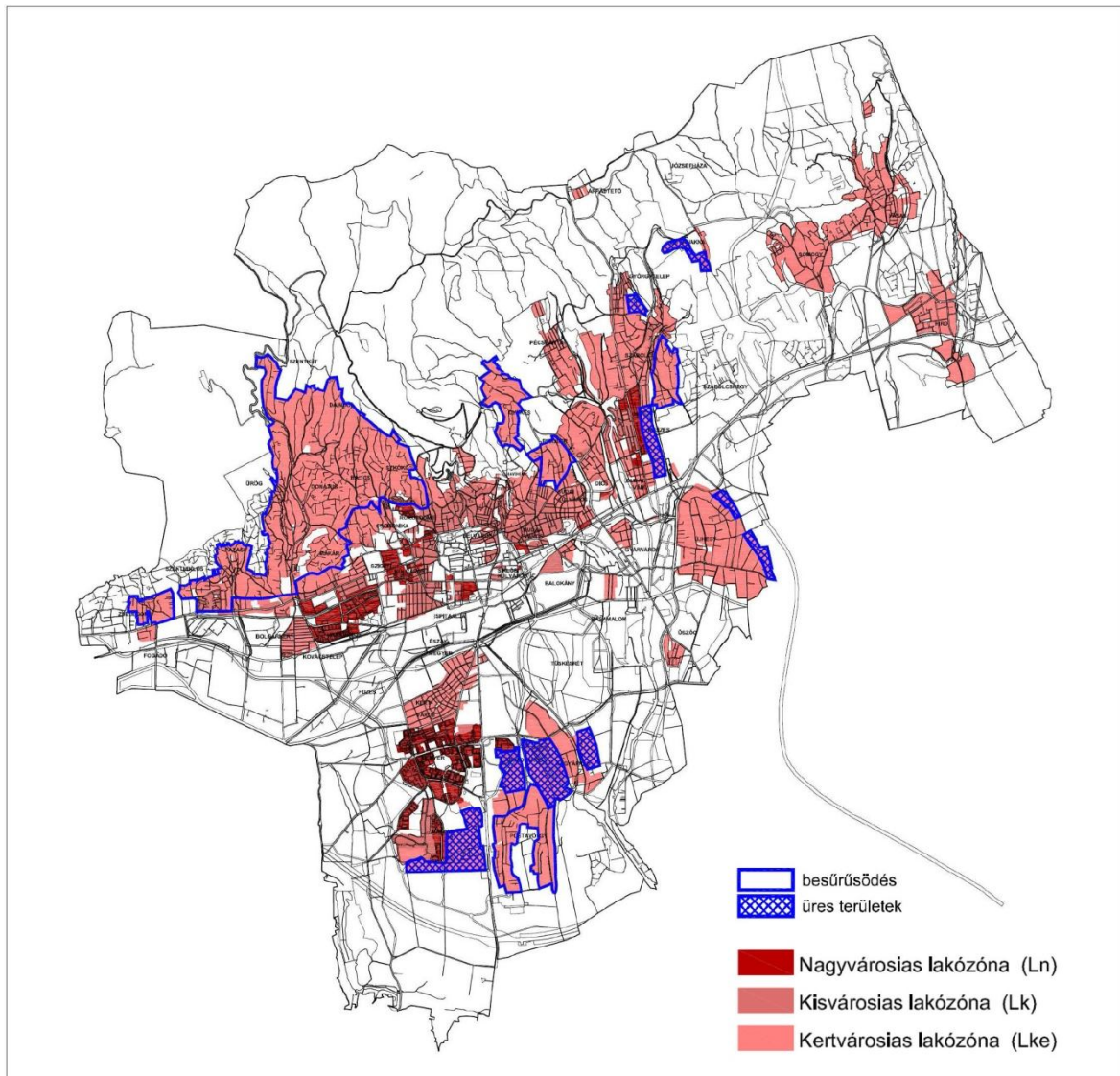
22. ábra: Pécs közlekedési hálózatának fejlesztési koncepciója

A közlekedésfejlesztés legfontosabb feladatait a külső kapcsolatok javítása és a környezetkímélő, de a mobilitás és a hozzáférést a legmagasabb szinten biztosító belső közúthálózat kialakítása határozza meg. Ezek a következők: az M60 autópálya nyugati irányú folytatása, mely legalább a 6-os út külterületi szakaszához való csatlakozást és a Pécs nyugati lehajtó kialakítását kell, jelentse. Az M6 és M60 Horvátországi kapcsolódása az egész régió szempontjából létfontosságú.

A városszerkezetben a legjelentősebb hatást a Pécsi víz mentén kialakítandó kelet-nyugati új tengely kialakítása jelenti. Ez a Belső városrészek tehermentesítése mellett nagy, összefüggő terület újrahasznosítását teszi lehetővé.

Az észak-déli kapcsolatok több ponton javítandóak, kiemelt helyen a Búza tér – Kisállomás – Nagypáti út tengelyen.

Az északi érintő út nyugati irányú kivezetése Újmecsekfalja felé a közúthálózat régi adóssága, amit az egyetem nyugati kampuszának és a klinikai központok területének fejlesztései mára elengedhetlenné tesznek.

23. ábra: Lakózónák kihasználtsága a városban

A háztartások számának fajlagos növekedésével szemben a lakosságszám jelentős csökkenése megállította az új beépítések iránti nyomasztó keresletet. A tendencia jó oldala, hogy nagyobb figyelem és forrás fordítódik a már beépített területekre, és a létező épületállományra. A fenntarthatóság egyik kulcsa az épített környezetünk megfelelő állapotának fenntartása, ezért a lakásépítésre alkalmas, még beépítetlen területek igénybevételét csak különösen indokolt esetben szabad támogatni.

A kertvárosias területek besűrűsödési folyamatában az optimumot a szabályozás kereteinek folyamatos karbantartásával és betartásával kell elérni.

1.2.3. A városrészek célrendszeri érintettsége

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROS RÉSZ					
1	Belső városrészek	<p>A városi hősziget jelenségét leginkább mutató városrészek. Előzetes vizsgálatok szerint a napi maximum hőmérséklet akár 6-10 °C fokkal is melegebb lehet a külső területekhez képest. Zöldfelületek jórészt a Székesegyház és a Balokány-liget környékén található, vízfolyások, vízfelületek alig vannak. A magánterületi zöldfelületek rohamos beépítésének gátat kell szabni. Fő feladat a zöldterületek intenzifikálása és fásítás az arra alkalmas helyeken (pl. Centrum-parkoló, 6-os út mente, Mártírok útja és a vasút közötti terület, Verseny utca, Búza tér, Breuer Marcell sétány, Bajcsy-Zs. utca és Rákóczi út, Budaiváros). A Balokány-liget rekreációs célú fejlesztése javasolható. Csobogók, szökőkutak számának növelése szintén javasolt. A Felsővámház utca környékén problémát okoznak a villámárvizek. A Verseny utcai sporttelepektől D-re csapadéktározó létesítésére van lehetőség. Komoly légszennyezettséggel terhelt terült. A főbb közlekedési útvonalak mentén a zajszennyezés 12-17 dB-bel nagyobb a megengedettnél, a felüljáróra zajvédő fal kiépítése javasolt. A fényszennyezés mértéke csökkentendő.</p>	<p>A városnegyed társadalmi-demográfiai összetételére figyelemmel elsősorban a társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. A terület demográfiai sajátosságai (előregedés) miatt az életminőség azon elemeinek javításán van a hangsúly, melyek illeszkednek, javítják az itt élők életminőségét. A kulturális tőke fejlesztése során a városnegyed társadalmára tekintette különösen hangsúlyos területek: a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az életkori - elsősorban az időskori - sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, az egészségmagatartás, a rekreáció területén. A területre irányuló tevékenységek háttérét a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai adják.</p>	<p>A városrészt a gazdasági célok erősen érintik, mert Pécs legnagyobb turisztikai attrakciói, egyetemi infrastruktúrájának nagy része, tömegközlekedési, szolgáltatási és kereskedelmi központja is itt található. Ugyanakkor az ipar mára nagyrészt kiszorult a területről, és a komolyabb léptékű iparfejlesztés nem célszerű a jövőben sem a területen.</p>	<p>A kompakt város elérésének kiemelt területe. A városközponti funkciók keletnyugati, illetve déli irányú kapcsolásával növelni lehet a terület jelentőségét, miközben a belváros körüli területek alközponti, gazdasági szerepe és ezzel identitása is növekedhet. A funkciók változatosságának biztosítására még komoly tartalékokkal rendelkezik a városrész (Siklói külváros, Kisbalokány), ezen funkciók elérhetőségét és hatékony működését a városrész déli irányú kiterjesztésével, jól szervezett, fenntartható tömegközlekedéssel kell biztosítani.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROS RÉSZ					
2	Nyugati városrészek	<p>Fekvéséből, a zöldfelületek arányából és az épített környezet jellemzői alapján a klímaváltozás negatív hatásainak kevésbé kitétt városrészeket becsüljük. Ez alól kivétel lehet Kovácstelep, ahol a már meglévő zöldfelület (pl. Béke-park) intenzifikálása a cél. A város határán lévő szántók erdősítése javíthatja a városrész adottságait. A városrész északi része sűrűn beépített, jelentősebb parkjai nincsenek. A PMFC pálya környezetének intenzív növényesítése, egyetemi és városi zöld közösségi terek, tömegsportra alkalmas területek fejlesztése hasznos lenne. A Műjégpálya és a Sportszarnok környékének revitalizációja, a zöldfelület intenzifikálása javasolt. A kék infrastruktúra fejlesztési területe lehet a Patacsi-vízfolyás. A hegyoldalon a csapadékvíz helyben tartása közösségi vagy házi csapadékgyűjtőkkel jó hatással lenne az egész város vízgazdálkodására is. A közlekedési eredetű légszennyezettség komoly gond, mely kedvezőtlen körülményt a mezőgazdasági területekről besodort magas pollenkoncentrációjú légtömegek tovább súlyosbítják. Ezen a helyzeten a várost délről övező erdősávok segíthetnek. A kerékpáros közlekedés fejlesztése indokolt lenne.</p>	<p>A városnegyed társadalmi-demográfiai összetétele rendkívül heterogén. Erre az összetételre figyelemmel elsősorban a társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. A területen a rendkívül magas népsűrűségű lakótelep mellett családi házas övezetek is találhatóak, ennek megfelelően az életminőség fejlesztését szolgáló programok a befolyásoló tényezők kiegyenlítő, azonos minőségűvé fejlesztésére irányulnak. A kulturális tőke fejlesztése során különösen hangsúlyos területek: a társadalmi integrációt erősítő, a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az egyes csoportok erősen eltérő életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, egészségmagatartás, a köz- és magánbiztonság-érzetet javító, a konfliktuskezelést szolgáló ismeretek, technikák. A Nyugat-Uránvárosra irányuló tevékenységek tervezését a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai alapozzák meg.</p>	<p>A városrész a gazdasági célok által enyhén érintett, elsősorban azért, mert ide is elnyúlik az egyetemi infrastruktúra egy része, és található itt egy viszonylag nagy piac, amely a környék mezőgazdasági termelőinek "helyzetbe hozásánál" fontos szerepet játszhat. Emellett a terület viszonylag nagy lakúsággal, és önálló szolgáltató/kereskedelmi központtal bír. Az ipar fejlesztése ugyanakkor itt nem lehet első számú cél.</p>	<p>Jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkező, de hatékony decentrum nélkül működő, nagyrészt vegyes intenzitású (kert- kis és nagyvárosias) lakóterületi térség. Itt található a város 2. legnépesebb, ugyanakkor legegységesebb városrésze. Az épületek és a közterületek állagának általános javítása szükséges. Ez a megfelelő lakókörnyezet biztosítása mellett fontos építészeti értékek megőrzését is eredményezi, így összhangba kerül a fenntarthatóság koncepciójával.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRÉSZ					
3	Mecsek-nyugat	<p>Jellemzően kertes beépítettségű, illetve a 6-os út mentén ipari terület. A kertes övezet beépítettség arányát növelni nem szabad, a kertes házak zöldterületeinek diverzitását tudatosság formálással célszerű növelni. Az újonnan beépített területeken a fejlett, intenzív zöldterület létrehozása elmaradt. A burkolt felületek arányának növekedését szükséges elkerülni. A csapadék-visszatartás házi illetve közösségi csapadékgyűjtők telepítésével megoldandó feladat. A klímaváltozás negatív hatásai közül leginkább a villámárvizekkel érintett terület. Patacs zöldállománya a közösségi zöldterületek kialakításával és az utak menti fásítással fejlesztendő. A 6-os úttól délre eső területek erdősítése és az út menti zöld felületeken a növényzet intenzifikálása jelentős mértékben javítaná Pécs-Nyugat zöld infrastruktúráját. A Makár-hegy északi és nyugati oldalának erdősült területeit részben klimatikus részben pedig a város területén megmaradt természetközeli élőhelyek sokszínűsége okán meg kell óvni, a beépíthetőséget korlátozni kell. A Magyarürögi út mentén intenzív növényzát telepítése ajánlott.</p>	<p>A terület relatíve alacsony népsűrűségű, az itt élők magas társadalmi státuszúak, érzékelhető a népesség előregedése is. Erre a heterogén városnegyedre vonatkozó célok: társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. Az életminőség javítása terén szükséges fejlesztések: a városnegyed népességének igényeihez, sajátosságaihoz illeszkedő infrastruktúra fenntartása. A kulturális tőke fejlesztése során különösen hangsúlyos területek: a társadalmi integrációt erősítő, a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az egyes csoportok erősen eltérő életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, egészségmagatartás, a köz- és magánbiztonság-érzetet javító ismeretek, technikák. A városnegyedre irányuló tevékenységek tervezését a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai alapozzák meg.</p>	<p>A városrész keleti része, amely a Mecsek oldalában fekszik, gyakorlatilag irreleváns a gazdasági célok szempontjából, ugyanakkor a nyugati oldalon a 6-os úttól északra eső területek (Patacs, Zsebedomb) kifejezetten kedvező helyen fekszenek az ipari jelenlét szempontjából, a városnak nem ez az elsőszámú iparterülete, de alkalmas lehet kisebb üzemek befogadására.</p>	<p>Monofunkciós, beállt, kert- és kisvárosias térség. A beépítés további sűrűsödése a kompakt városi elvek ellen hat. Fejlesztése elsősorban a minőség és a környezeti hatások csökkentése mentén lehetséges. Megoldandó feladat a csapadékvíz helyben tartása.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRÉSZ					
4	Mecsek-közép	<p>A klímaváltozás negatív hatásai közül leginkább villámárvizekkel érintett terület, a hegyoldali településrészen egyedi és közösségi ciszternák telepítése javasolható, a burkolt felületek csapadékvíz-elvezetését meg kell oldani. Fontos szempont a zöldfelületi állományok, így a mecseki erdő jelenlegi sávjának megőrzése, a beépíthetőség szigorú korlátozása, valamint a jelenlegi kertek intenzitásának és diverzitásának növelése. Hasonlóképpen a PTE épülettömbjei körül az intenzív növényesítés ajánlott. A területnek fontos szerepe van abban, hogy a Mecsekről leáramló hűvös légáramlatokat a már meglévő, de intenzifikálendő zöldfelületeken keresztül a belvárosba vezesse. Az épített környezet légáramlatokat akadályozó hatását érdemes lenne megvizsgálni. A városrész D-i részén a PTE illetve az egészségügyi intézmények által generált nagy forgalom miatt kell számolni komolyabb zaj- és légszennyezéssel. A Hársfa út zajvédelmi szempontból kritikus, a lakóingatlanok elhelyezkedése az úthoz nagyon közeli. A gyalogos közlekedés infrastruktúráját e fontos K-Ny-i közlekedési tengely mentén erősíteni szükséges.</p>	<p>A városnegyed az itt élők társadalmi státusát illetően nagyon heterogén összetételű terület. Erre a heterogenitásra figyelemmel elsősorban a társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. A terület egyes részeinek demográfiai sajátosságai (előregedés) miatt az életminőség azon elemeinek javításán van a hangsúly, melyek illeszkednek, javítják az itt élők életminőségét. A kulturális tőke fejlesztése során a városnegyed társadalmára tekintette különösen hangsúlyos területek: a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, egészségmagatartás. A területre irányuló tevékenységek háttérét a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai adják.</p>	<p>A városnak ez a része gyakorlatilag irreleváns a gazdasági célok szempontjából egy két szétszórt attrakciótól eltekintve, amelyek akár turisztikai vonzerőt is jelenthetnek (állatkert, Tettye).</p>	<p>A vegyes, intézményi, telepszerű, kisvárosias és családiházias beépítés mára megszokott, és összeszokott együttese jellemzi a területet. A Belső városrészt határoló területek, beépítése nagy értéket hordoz. A természeti környezettel való intenzív kapcsolata miatt közkedvelt terület, a beépítési sűrűség további növelését akadályozni kell. Fejlesztése elsősorban a minőség és a környezeti hatások csökkentése mentén lehetséges. Megoldandó feladat a csapadékvíz helyben tartása.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRÉSZ					
5	Mecsek-kelet	<p>A klímaváltozás negatív hatásaival kevésbé érintett terület, leginkább a villámárvizek okozhatnak növekvő problémát. A hegyoldali településrészen egyedi csapadékgyűjtő ciszternák telepítése javasolható. Fontos szempont a zöldfelületek aktuális kiterjedésének megőrzése, a beépíthetőség szigorú korlátozása, valamint a kertek jelenlegi diverzitásának növelése. Az utak menti zöldfelületek állapota javítandó, intenzifikálása szükségesnek látszik. A rekultivált terület tájbaillesztésénél fontos szempont, hogy a Lámpásvögy, Gesztenyés jelenlegi zöldfelületi állományával összeköttetést teremtsen. A városrészben lévő bányaterület rekultivációja kulcsfontosságú a felszín alatti vízbázisok, a tájrehabilitáció, a bányató vizének megtisztítása és az esetleges csapadékvíz-megfogás szempontjából. A felszíni vizek tisztaságának monitorozása, a patakmedrek revitalizálása kiemelt feladat.</p>	<p>A városnegyed társadalmi-demográfiai összetételére figyelemmel elsősorban a társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. A terület társadalmi, illetve demográfiai sajátosságai (előregedés, alacsony társadalmi státuszúak relatíve magas aránya, a területen található szegregátum stb.) miatt az életminőség azon elemeinek javításán van a hangsúly, melyek illeszkednek, javítják az itt élők életminőségét, a lehetőségekhez képest kiegyenlítik a meglévő különbségeket. A kulturális tőke fejlesztése során a városnegyed társadalmára tekintette különösen hangsúlyos területek: a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, egészségmagatartás, család-modellek, életvitellel kapcsolatos magatartásmodellek. A területre irányuló tevékenységek háttérét a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai adják.</p>	<p>A városrész komoly gazdasági jellegű kérdése az itt található felhagyott bányaterület (szénbánya) rekultivációja és annak kapcsán nyíló gazdasági lehetőségek kiaknázása. Emellett a keleti határán található 66-os út mentén kedvezőek az ipartelepítési tényezők, ám nem nevezhető kiemelt iparterületnek.</p>	<p>Kontrasztos városrész. Kihasználatlan bánya épületek, tájsebek (Karolina külfejtés) és nyugodt családiházas beépítések vegyes térsége. A felhagyott bányaterületek kezelése táj rehabilitáció és gazdasági tevékenység szempontjából is kiemelt feladat. A volt bányák épületei az ipartörténet fontos időszakát reprezentálják, hasznosításuk, megmentésük összetett feladat. Megoldandó feladat a csapadékvíz helyben tartása.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROS RÉSZ					
6	Keleti városrészek	<p>A klímaváltozás negatív hatásainak elsősorban a sűrű beépítettségű területei lesznek kitéve. A csapadék helyben tartása a burkolt felületek arányának csökkentésével, egyedi csapadékgyűjtő ciszternák létesítésével megoldandó. A területnek fontos szerepe lehet a mecseki hűvös légáramlatok városba vezetésében. Ehhez célszerű lehet a várost keletről övező, a Gesztenyés-Czerék-völgy-Névtelenutca-Meszes dűlő területein átívelő összefüggő és intenzív zöldfelületi állomány kialakítására. A Meszes patak revitalizációja, a burkolt felületek csapadékelvezetése megoldandó feladat. A Puskin tér revitalizációja, a kollégium területén lévő sportpályák rekreációs célú hasznosítása javasolt. A Zsolnay út környéke a legleterheltebb közlekedési tengely, jelentős a levegőszennyezés és zajterhelés. Ennek a tengelynek a tehermentesítése szükséges. Szintén jelentős környezeti terhelést jelent a Komlói út környéke, ahol az utat övező területek intenzív növényesítésére van szükség. A város keleti határában létesült illegális hulladéklerakók felszámolása, a további szennyezés megelőzése szükséges.</p>	<p>A városnegyed társadalmi-demográfiai összetételére figyelemmel elsősorban a társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. A terület társadalmi, illetve demográfiai sajátosságai (előregedés, alacsony társadalmi státuszúak relatíve magas aránya, a területen található szegregátum stb.) miatt az életminőség azon elemeinek javításán van a hangsúly, melyek illeszkednek, javítják az itt élők életminőségét, a lehetőségekhez képest kiegyenlítik a meglévő különbségeket. A kulturális tőke fejlesztése során a városnegyed társadalmára tekintette különösen hangsúlyos területek: a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, egészségmagatartás, család-modellek, életvitellel kapcsolatos magatartásmodellek. A területre irányuló tevékenységek háttérét a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai adják.</p>	<p>A városrész a gazdasági célok tekintetében erősen érintett, a 6-os és 66-os út melletti részein jelen vannak az ipar és kereskedelmi funkciók, ugyanakkor a terület ipari jellegét célszerű erősíteni a jövőben, a város egyik kiemelt iparterületévé válhat.</p>	<p>Társadalmi problémákkal súlyosan terhelt, közlekedési kapcsolatokkal jól ellátott, de kiemelt alközpont nélküli városrész. A beépítés vegyes intenzitású, épületállománya zömmel értékes (szocreál), túlsúlyban lakó funkciójú. Kereskedelmi és szolgáltató funkciói hiányosak, de a korábbi alközpontok körzetében rekonstruálhatóak. A Budai vámnál kialakult kereskedelmi együttes szerepét át kell értékelni.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRÉSZ					
7	Újhegy	<p>A klímaváltozás negatív hatásaival kevésbé érintett terület. Cél a jelenlegi zöldfelület megőrzése, a beépítéseknél a mostani zöldfelületi arányok megtartása. Az Úszögi út mentén jelentős zöldfelületi potenciál található, ennek fejlesztése kedvező hatással lenne a keleti városrész É-D irányú átszellőzésére. Környezeti ártalmakkal jellemzően kevésbé érintett terület.</p>	<p>A városnegyed társadalmi-demográfiai összetétele viszonylag homogén. Az itt élő népesség relatíve - a város egészéhez képest - fiatal. Erre az összetételre figyelemmel elsősorban a társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. az életminőség fejlesztését szolgáló programok a befolyásoló tényezők kiegyenlítő, azonos minőségűvé fejlesztésére irányulnak. A kulturális tőke fejlesztése során különösen hangsúlyos területek: a társadalmi integrációt erősítő, a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az egyes lakossági csoportok erősen eltérő életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, és e modellek megvalósításához szükséges infrastrukturális feltételek. AZ Újhegyre irányuló tevékenységek tervezését a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai alapozzák meg.</p>	<p>A városrész része annak a nagy kiterjedésű banán alakú területnek, amely a jövőben az iparfejlesztés kiemelt területe kell, hogy legyen, és a felhagyott iparterületek újraértelmezése is szükséges.</p>	<p>Infrastrukturális szempontból jól feltárt, ipari gazdasági területek közé ékelődött, önálló városrész. Belső térszerkezete strukturálatlan, spontán alakult, identitást adó központ nélküli, monofunkciós lakóterület.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRÉSZ					
8	Keleti gazdasági terület	Noha a városrész a klímaváltozás negatív hatásaival valószínűleg kevésbé érintett terület, szerepe mégis fontos lehet a Meszes-Basamalom-Tüskésrét-Balokány, több városrészt összekötő, összefüggő zöldfelületi gyűrű létrehozásában, a városi klíma temperálásában. Ehhez a meglévő zöld felületek átgondolt rendezése, intenzifikálása javasolt. A Zsolnay út környéke a legleterheltebb közlekedési tengely, jelentős a levegőszennyezés és zajterhelés. Ennek a tengelynek a tehermentesítése szükséges a Tüskésrét felé új, kelet-nyugati irányú, a városszerkezetben is meghatározó forgalmi út kiépítésével. Az Üszögi út mentén jelentős zöldfelületi potenciállal bír, célszerű lenne az erdősítés lehetőségét a terület egy részén mérlegelni. Tó és lovarda környékének rekreációs célú fejlesztése javasolt.	A városnegyed lakosság száma rendkívül alacsony (a területen népsűrűsége mindössze 70 fő/km ² .) A területre vonatkozó fejlesztési elképzelések mellett társadalomfejlesztő programok nem tervezhetők.	A városrész része annak a nagy kiterjedésű banán alakú területnek, amely a jövőben az iparfejlesztés kiemelt területe kell, hogy legyen, és a felhagyott iparterületek újraértelmezése is szükséges.	Gazdasági funkciókat tömörítő, közlekedési szempontból strukturálatlan, városi holtter. Az elérhetőség javítása, és a területhasználat átértékelése és újra pozicionálása szükséges. Fejlődése csak a telek és tulajdonviszonyok gyökeres újrendezésével képzelhető el.

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRÉSZ					
9	Pécsi-víz mente	<p>A klímaváltozás hatásainak kevésbé kitett városrész, mint egységes és nagy kiterjedésű zöldfelület fontos szerepet tölthet be a városklíma alakításában. A belvárosi hősziget-jelenség mérséklésében kedvező lehet a Kisbalokány-Balokány-Tüskésrét-Észak-Megyer-Szigetitanya-Nyugati ipari út-Füzes összefüggő, intenzív növényállomány fennmaradása, pótlása, és az arra alkalmas területeken erdő telepítése. Az így kialakuló jelentős zöldfelület által termelt hűvösebb és tiszta levegő elősegítheti a belső városrészek levegőjének cseréjét, biztosítva ezzel a város átszellőzését, növelve a klímaváltozással szembeni alkalmazkodóképességet. Ez a zöldfelületi gyűrű csökkentheti a környező mezőgazdasági területek por- és pollenszennyezésének városba jutását is. A Pécsi víz mente lehetőséget nyújt csapadéktározó létesítésére. A zagyatározók talajvízre gyakorolt hatását monitorozni kell. A Siklósi út és a Megyeri útközlekedési terheltsége komoly probléma, mely a D-i autópálya elkerülő útjának megépítésével csökkenthető. A felüljárók környezetében a zajterhelés nagy, annak zajvédő fal létesítésével történő csökkentése vizsgálandó.</p>	<p>A városnegyed lakosság száma rendkívül alacsony (a területen népsűrűsége mindössze 65 fő/km².) A területre vonatkozó fejlesztési elképzelések mellett társadalomfejlesztő programok nem tervezhetőek.</p>	<p>A városrész része annak a nagy kiterjedésű banán alakú területnek, amely a jövőben az iparfejlesztés kiemelt területe kell, hogy legyen, és a felhagyott iparterületek újraértelmezése is szükséges.</p>	<p>A kompakt városi tér létrehozásának demarkációs területe, mivel elválasztva szétszakítja a vasútvonaltól északra és délre fekvő városnegyedeket. A városrész pólusainak (Tüskésrét, Füzes) újra pozicionálása, az azokat összekötő tengely funkciógazdag kialakítása, a pécsi víz természeti környezetének revitalizációja szükséges. Pécs város fenntartható, kompakt működésének egyik KULCSA.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRÉSZ					
10	Nyugati gazdasági terület	<p>A terület a klímaváltozás hatásainak valószínűleg kevésbé kitett, azonban a zöldfelületi állomány fontos szerepet tölt be közvetett módon a városklíma alakításában. Cél a zöldfelület növelése, a várost D-ről, DNY-ről övező mezőgazdasági területeken zöldfelületi rendszer kialakítása, erdősávok létesítése. A Bolgárkert területén lévő bevásárlóközpontok körüli zöld felületek intenzifikálása, több szintes növényállománnyal való ellátása mindenképpen megoldandó. Ez mérsékelheti a burkolt felületek nagy arányából és a nagy forgalomból adódó hátrányokat. Jelentős a 6-os út terheltsége és nehézgépjármű-forgalma, valamint a Nyugati ipari út nagy forgalma, mely jelentős légszennyezettséget és zajkibocsátást generál.</p>	<p>A városnegyed lakosság száma rendkívül alacsony (a területen népsűrűsége mindössze 70 fő/km².) A területre vonatkozó fejlesztési elképzelések mellett jelenleg társadalomfejlesztő programok nem tervezhetők.</p>	<p>A városrész része annak a nagy kiterjedésű banán alakú területnek, amely a jövőben az iparfejlesztés kiemelt területe kell, hogy legyen, és a felhagyott iparterületek újraértelmezése is szükséges.</p>	<p>Közlekedési szempontból jól pozicionált, nagykereskedelmi és gazdasági terület. Főútvonal melletti tartalékai komoly értéket jelentenek, de a még nem beépített területrészeinek felhasználása egyelőre még nem támogatandó, mert már használatban levő területektől venné el a fejlesztési forrásokat.</p>

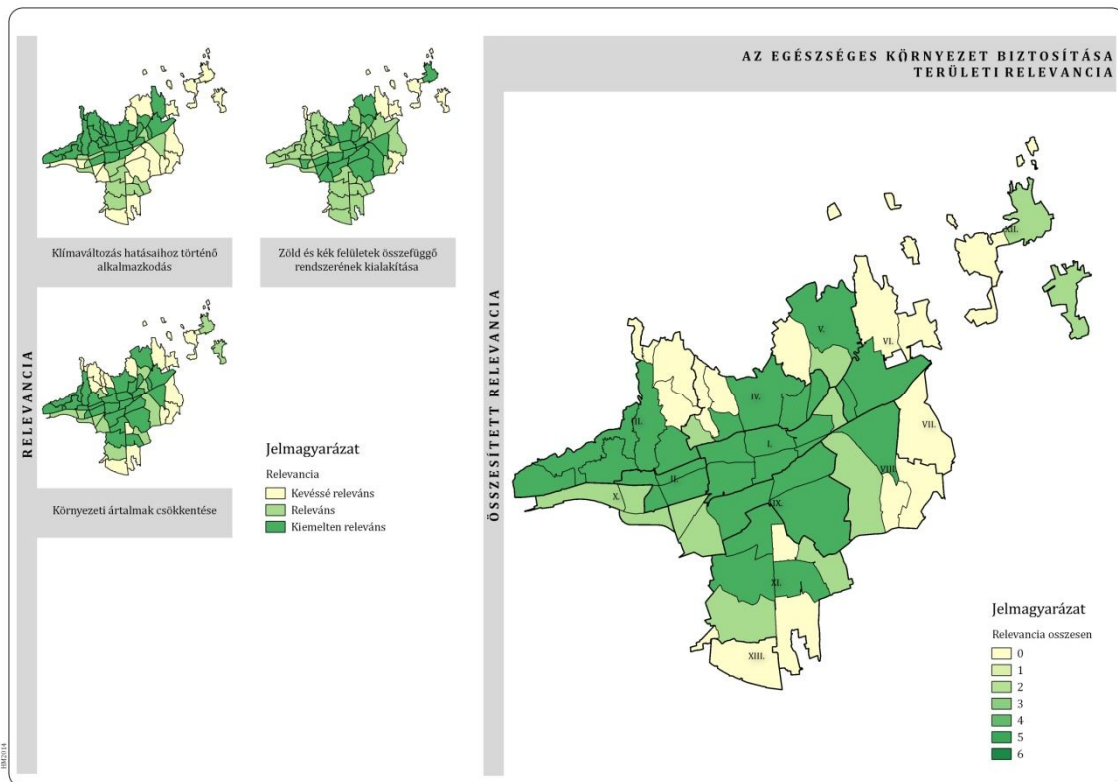
STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRESZ					
11	Déli városrészek	<p>Kiterjedd zöldfelületei, alacsonyabb beépítettsége miatt, valamint kedvező fekvéséből adódóan enyhébb mértékűnek becsüljük a klímaváltozással szembeni kitétséget. A zöldterületek általános revitalizációja szükséges. Fasorok pótlásával, telepítésével és 3-szintes növényállomány kialakításával fokozni lehet a városrész élıhetőségét. A minden korosztály számára elérhető közcélú, humán rekreációs célú fejlesztések kiemelt fontosságúak a zöldterületeken tekintettel a városrész nagy népsűrűségére. Szintén fontos lehet a D-i területek felé zóldsávok biztosítása, erdősávok telepítése. A Megyeri út és a Nagy Imre út területe zajvédelmi szempontból "hot-spot" terület, jelentős az áthaladó teherforgalom. Ezen utak tehermentesítése mindenképpen megoldandó feladat. Nem kielégítő Kertváros kerékpáros infrastruktúrája sem.</p>	<p>A városnegyed társadalmi összetétele rendkívül heterogén. Ebben a városnegyedben fekvő Megyer városrész népsűrűsége a legmagasabb a városban: 14 420 fő/km². A heterogenitásra tekintette a kiemelt beavatkozások célja társadalmi integráció erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése. Fontosak azok a programok, amelyek a nagy népsűrűségéből adódó konfliktusforrások felszámolására irányulna. A terület demográfiai sajátosságai - az előregedett népesség mellett a relatíve sok gyermek, illetve fiatalok - miatt az életminőség azon elemeinek javításán van a hangsúly, melyek jól illeszkednek, javítják az itt élők életminőségét. A kulturális tőke fejlesztése során a városnegyed társadalmára tekintettel különösen hangsúlyosak: a társadalmi integrációnak, a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, egészségmagatartás. A területre irányuló tevékenységek háttérét a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai adják.</p>	<p>A városrész a gazdasági célok által enyhén érintett, de nem kiemelt terület. Az érintettség a helyben található nagybani piac, hipermarketek, és egyéb kereskedelmi/szolgáltató funkciók jelenlétéből adódik, ám ezek jelentős része csak a városrész lakosságát szolgálja ki.</p>	<p>A várostestről a vasút menti területek által elszakított, önálló működésre is alkalmas, kiemelt központ nélküli városnegyed. A legnépesebb városrész a telepszerű beépítés tervezési elvei miatt zöldfelülettel bőségesen ellátott. Kiemelt feladat a gazdasági (munkahelyteremtő), rekreációs (pihenés) és lakó funkciók arányának és területi kiterjedésének városrészen belüli újra pozicionálása és a városrész identitását is erősítő központ, vagy központok erősítése.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROSRESZ					
12	Somogy – Vasas – Hird	<p>A vasasi külfejtés rekultivációja és tájrehabilitációja fontos jövőbeli feladat. Ennek ütemezését össze kell hangolni a feltárt szénvagyon letermelésének programjával, melyet a város és a megye gazdaságfejlődése szempontjából a más, jelentősebb szénvagyontestek (pl. Mázadl) hasznosítását megalapozó K+F és az ahhoz kapcsolódó oktatási folyamat, valamint a feltártságból adódó kiemelkedő gazdaságosság indokolhat. Azonban a hasznosításnak csak olyan módja fogadható el, amely nem jár a környező Natura 2000 területek természeti értékének romlásával, és város légszennyezettségének növekedésével.</p>	<p>A városnegyed nem csupán társadalmi-demográfiai, de földrajzi értelemben is távol esik a városmagtól/várostesttől. A területen szegregátumok is találhatóak. Ezekre a sajátosságokra figyelemmel elsősorban a társadalmi integráció, a pécsi identitás erősítése, a civil szerveződések fejlődése szempontjából fontos informáló-szervező társadalmi nyilvánosság erősítése szükséges. A terület demográfiai sajátosságai (elsősorban a falusias jelleg) miatt az életminőség azon elemeinek javításán van a hangsúly, melyek illeszkednek, illetve javítják az itt élők életminőségét. A kulturális tőke fejlesztése során a városnegyed társadalmára tekintette különösen hangsúlyos területek: a civil szerveződések fejlődésének esélyeit javító kooperációs technikák, az életkori sajátosságokhoz illeszkedő magatartásmodellek, egészségmagatartás. Az alacsony társadalmi státuszúak esetében ez kiegészül a felzárkózást támogató kulturális tőkeelemek fejlesztésével (pl. foglalkoztathatóság, családmodellek, gazdálkodás stb.) A területre irányuló tevékenységek hátterét a városmonitoring helyi társadalomra irányuló kutatásai adják.</p>	<p>A gazdasági célok tekintetében ezek a területek enyhén érintettek, ami abból adódik, hogy miután már igazából a városon kívüli területnek tekinthetőek, a város-városkörnyék termelési célú együttműködésében van szerepük, illetve több feltárandó természeti erőforrás található itt. Emellett Árpádtető a MecseXtrém park jelenléte miatt fontos része Pécs turisztikai attrakcióinak.</p>	<p>Önálló - kompakt - falusias jellegű kistelepülések. A jellegüknek és léptéküknek megfelelő kereskedelmi és szolgáltatási funkciók megtartását és megerősítését támogatni kell. A településrészek központjainak közterületi fejlesztése erősíti a lakosság kötődését és felértékeli az egész lakókörnyezetet.</p>

STRATÉGIAI CÉL		Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása	Fenntartható, fejlődő TÁRSADALOM, a társadalmi hálózatok erősítése	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS - Kiegyensúlyozott városszerkezet
VÁROS RÉSZ					
13	Déli gazdasági terület	Cél a terület beépítése mellett az aktív klímaregulációban szerepet játszó intenzív zöldfelületek kialakítása-megőrzése. Az arra alkalmas területeken erdőtelepítés javasolt annak érdekében, hogy D felé a zöldterületi kapcsolatok biztosítottak legyenek.	A városnegyed lakosság száma rendkívül alacsony (a területen 2011-ben 18 fő élt.) A területre vonatkozó társadalomfejlesztő programok nem tervezhetőek.	A város új déli ipari parkja, amely rendkívül kedvező elérhetőségű, az iparfejlesztés egyik kiemelt területe, potenciális logisztikai központ.	Jó infrastrukturális háttérrel rendelkező, nagyterjedésű gazdaságfejlesztési terület. Jelentős térszerkezet alakító elem, melynek fejlődési potenciált adhatja az autópálya és a repülőtér közelsége. Logisztikai szerepkörét tágabb, regionális összefüggésekben kell vizsgálni.
	Megjegyzés		Pécs város társadalmának állapotáról csupán mennyiségi adatok állnak rendelkezésre. A város társadalmának a fenntarthatósága szempontjából fontos dimenzióra az eddig végzett munka során elsősorban országos, illetve EU-s kutatások adataiból következtethetünk. A város társadalmának különböző csoportjait illetően a városmonitoring keretében elvégzendő további, a konkrét programok megtervezését megalapozó kutatások szükségesek.		

9. táblázat: Relevanciátáblázat városrészi bontásban

Egészséges környezet biztosítása

24. ábra: Egészséges környezet biztosítása – területi relevancia

Az “Egészséges környezet”, mint stratégiai célkitűzés három operatív cél elérésén keresztül valósulhat meg:

- Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás
- Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása
- Környezeti ártalmak csökkentése

Klímváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás

A térképi ábrázolásokon jól látszik, hogy a klímaváltozás negatív hatásai várhatóan a város hegyoldali és belvárosi területein lesznek jobban érzékelhetők. A klímaváltozás számos negatív hatása közül – előzetes becslésünk alapján – két tényező, az emelkedő átlaghőmérséklet és besugárzás okozta felmelegedés, valamint a szélsőségesebbé váló csapadékeloszlás okozta villámárvizek fogják a legnagyobb kihívás elé állítani a város lakóit. A villámárvizek problémája a hegyoldali és a hegylábi belső városrészekben, míg az emelkedő hőmérséklet az erősen beépített, kondicionáló zöld- és kékfelületekkel alig rendelkező és rossz átszellőzésű belső városrészekben okoz majd várhatóan nagyobb életminőség-romlást.

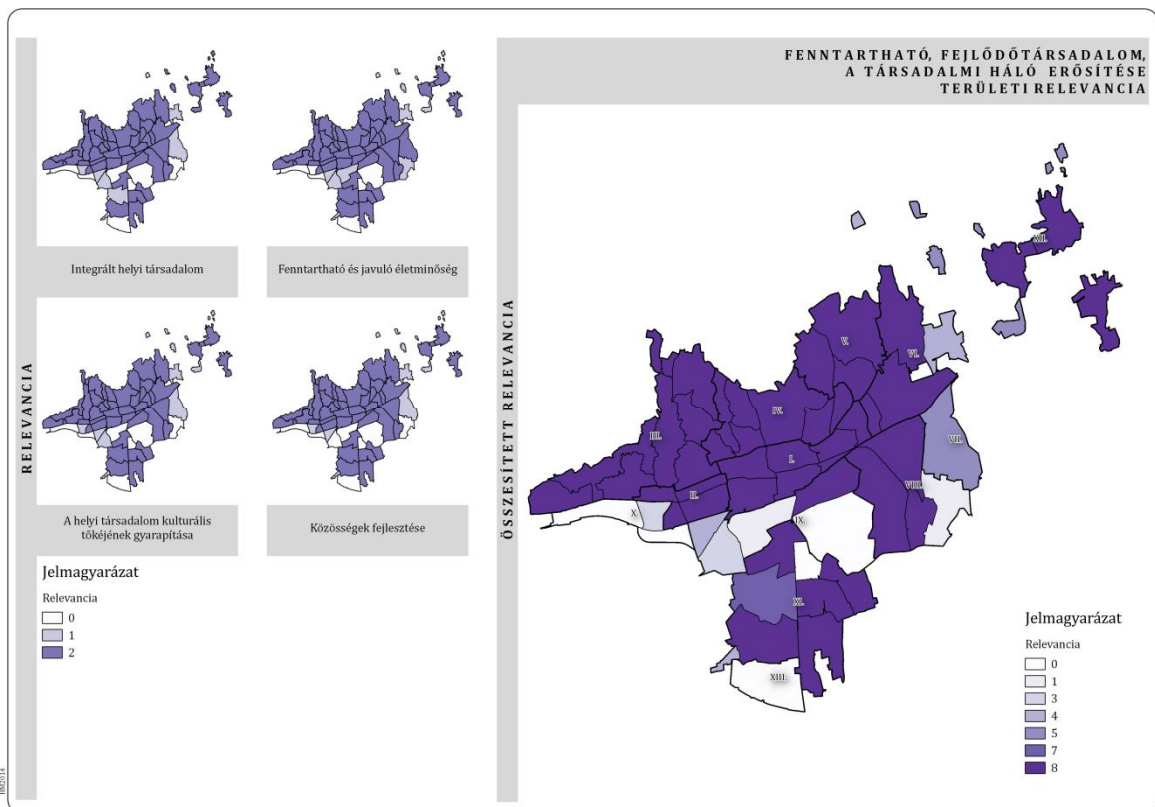
Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása

A város legjelentősebb zöld infrastrukturális elemei: a lakott terület határán kívül található mecseki erdők egybefüggő tömbje, valamint a Meszes—Basamalom—Balokány—Tüskésrét—Észak-Megyer—Szigetanya—Nyugati ipari út—Füzes összefüggő, intenzív növényállománya. Noha a zöld- és kékfelületek mennyiségi és minőségi hiányosságai szinte minden városrészben tapasztalhatók, jelentős aránytalanságok mutatkoznak e tekintetben a mecsekoldali zöld felületekben bővelkedő és a történelmi belváros és külvárosok nagy beépítettségű városrészei között is. A viszonylag új építésű nyugati és déli városrészekben a beépítéssel párhuzamosan arányos zöldfelületi rendszert is kialakítottak. Felszíni áramló vagy állóvizekben a város szegény, a kék infrastruktúra elemeinek bővítése elsősorban a város legmélyebben fekvő, így a természetes lefolyásnak megfelelő területeken valósítható meg, mint amilyen a Pécsi-víz mente.

Környezeti ártalmak csökkentése

A környezeti ártalmak csökkentésére vonatkozó relevancia-térképen a kiugró értéket kapott városrészek megjelenése jól követi a város legfontosabb környezetvédelmi problémájának tartott levegő-és zajszennyezettség városrészek közötti megoszlását, illetve a levegő- és zajszennyezettség háttérében álló, a várost átszelő főbb közlekedési utak és azok csomópontjainak előfordulását. A felszíni vizeink tisztaságával kapcsolatos teendők zömében a város területére eső patakmedrek vonalát követik, kiegészülve a külszíni bányagödrökben visszamaradt bányatavak előfordulásaival, míg a felszín alatti vízbázisok védelme kapcsán a tüskésréti és pellérdi zagytarozók kerülnek előtérbe. Fényszennyezéssel elsősorban a sűrűn lakott, jelentősebb kivilágításban részesülő belváros, valamint a turisztikai szempontból jelentős egyéb városrészek érintettek.

Fenntartható, fejlődő társadalom

25. ábra: Fenntartható, fejlődő társadalom – területi relevancia

A „Fenntartható, fejlődő társadalom” mint stratégiai célkitűzést operatív cél elérésén keresztül valósulhat meg. Ezek közül a „Társadalom-monitoring” operatív cél területi relevanciája nem értelmezhető.

A stratégiai cél elérését szolgáló operatív célok a következők:

- Integrált helyi társadalom
- A közösségek fejlesztése
- A helyi társadalom kulturális tőkéjének fejlesztése
- A fenntartható és javuló életminőség
- Társadalommonitoring

A társadalommonitoring mint cél a Stratégiában integrálódik a Smart City alrendszerbe, ezért részletes kifejtésére nem kerül sor.

Az operatív célok megnevezése, illetve tartalma az elérni kívánt eredményekre utal, amely eredmények a város különböző területeink élő, különböző társadalmi csoportok esetében eltérő megközelítést, eltérő módszereket igényelhet. Ezek az eltérések azonban nem befolyásolják az adott operatív cél területi relevanciáját. Ez az oka annak, hogy a fenntartható, fejlődő társadalom stratégiai cél operatív céljai a város szinte minden területére vonatkoztatva azonosan fontosak, azonos relevanciával jellemezhetőek.

Integrált helyi társadalom

A társadalmi integráció minden társadalmi csoport esetében magas relevanciával jellemezhető. Az integráció a társadalmi csoportok (azon belül egyének) egymáshoz való viszonyának/kapcsolódásának irányultságát, intenzitását stb. jelenti. A társadalmi integráció erősítésében minden társadalmi csoportnak – legyen az nagyon magas státusú, vagy éppen depriválthelyzetben lévő – azonos „fontossága”.

A közösségek fejlesztése

A közösségek fejlesztése operatív cél csak részben köthető földrajzi területhez – a területi alapon szerveződő közösségek esetében.

Az értékalapon, közös érdeklődés, kedvtelés alapján szerveződő közösségek tagjai esetében a területi dimenzió kevésbé értelmezhető. (Pl. egy kedvtelésből túrázó, természetjáró csoport tagjai a város legkülönbözőbb részeiben lakó személyekből kerülhetnek ki.)

A közösségek fejlesztése területi relevanciája ezért a város minden lakott részét illetően azonos.

A helyi társadalom kulturális tőkéjének fejlesztése

A kulturális tőke tartalma a különböző társadalmi csoportok esetében erősen eltérő, de egyik ilyen csoport esetében sem állíthatjuk, hogy „teljes”.

A kulturális tőke tartalmának fejlesztése ugyan jelentős tartalmi eltéréseket mutathat, a fejlesztés azonban minden csoport esetében értelmes és szükséges célkitűzés. (Egyes csoportok esetében pl. a kulturális tőke ismereti részei, más csoportok esetében pl.: a szolidaritással, a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos részek fejlesztendő stb.)

A kulturális tőke fejlesztése operatív cél relevanciája ezért a város minden területén azonos.

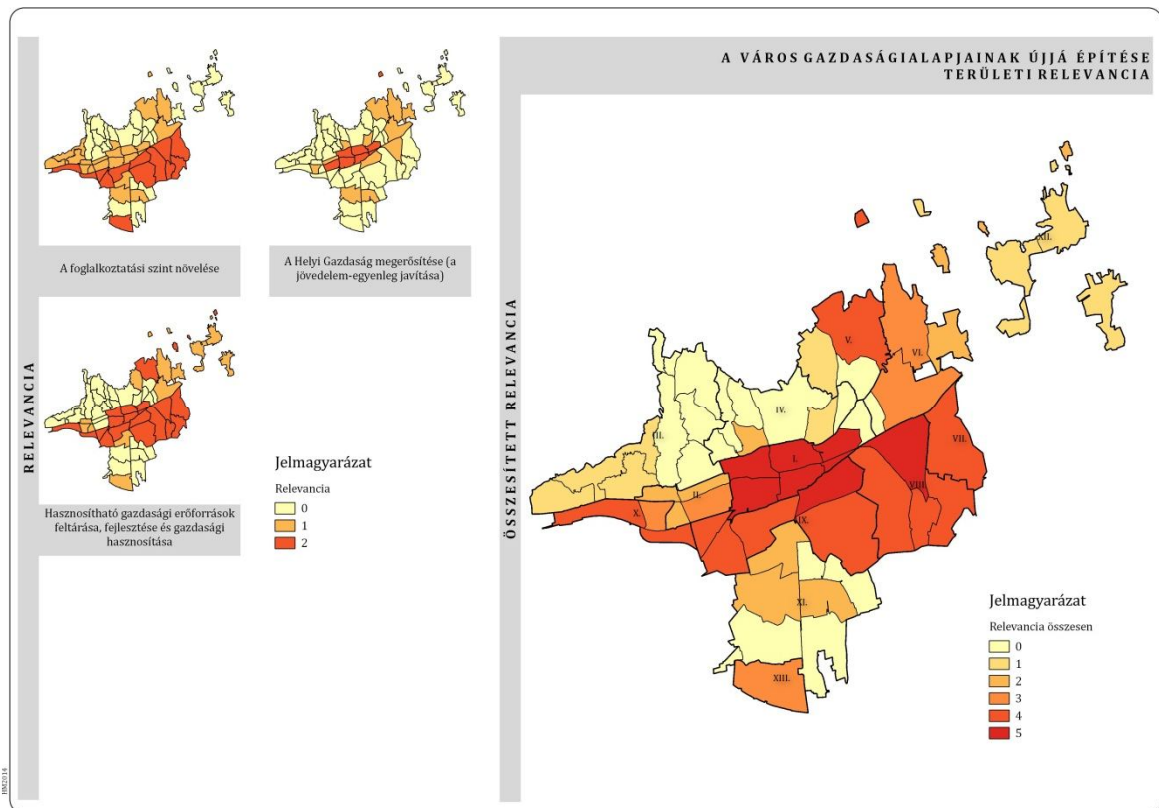
A fenntartható és javuló életminőség

A helyi társadalom életminősége számos összetevő eredője. (A Helyzetfeltárás című tanulmányban az életminőség 11 meghatározó jelentőségű dimenzióját nevesítettük.)

Ma nincs Pécs városában olyan terület, amely esetében e dimenziók mindegyikét megfelelő minőségüként említhetnénk. Akadnak területek, ahol pl. jók a közlekedési lehetőségek, de pl. rossz a környezet minősége. Más területeken jó lehet a környezet minősége, de pl. rosszak a közlekedési, vagy a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei.

Az életminőség fejlesztése operatív cél relevanciája ezért a város minden lakott területén magas.

A város gazdasági alapjainak újjáépítése

26. ábra: A város gazdasági alapjainak újjáépítése – területi relevancia

„A város gazdasági alapjainak újjáépítése” stratégiai célt szolgáló operatív célok közül „A foglalkoztatási szint növelésének” területi relevanciáját vizsgálva megállapítható, hogy a Pécs kelet-nyugati irányban átszelő vasútvonal köré (elsősorban délről szegélyezve) sűrűsödnek azok a területek, amelyeken alapvetően múlik a város iparának jövője. Ez a terület a város keleti részén a 66-os út mentén északra is kinyúlik, illetve „független foltként” található délen a Déli ipari park, amely szintén fontos terület az operatív cél szempontjából.

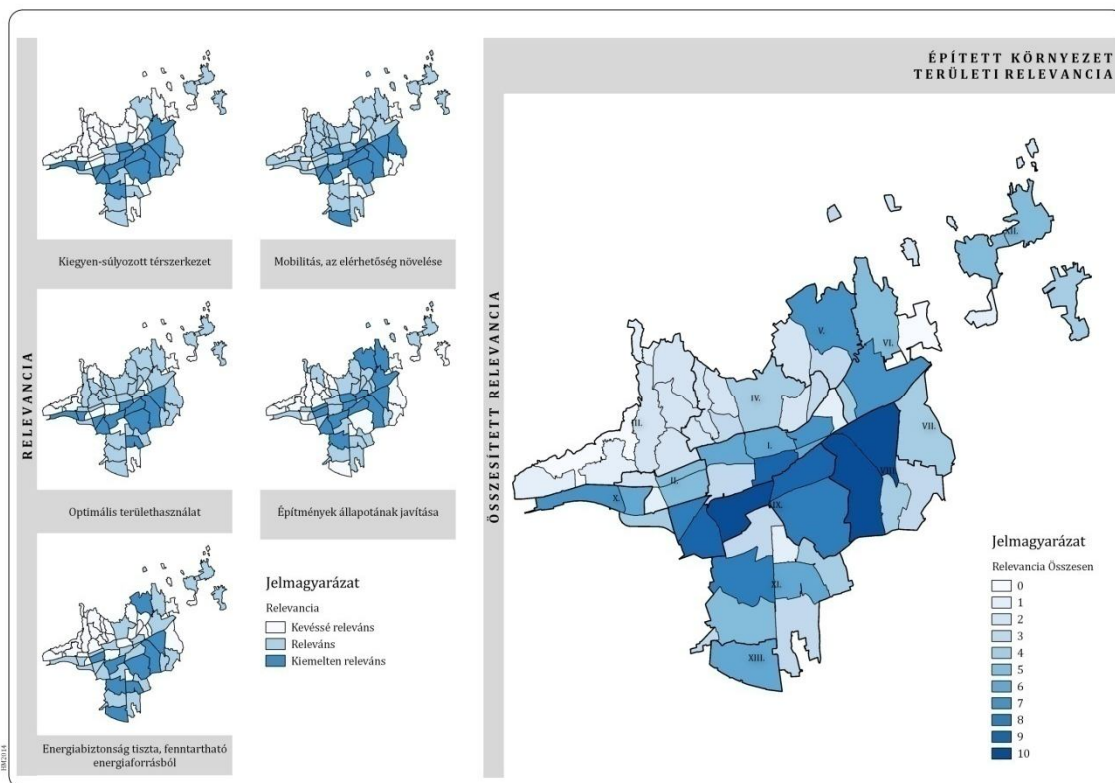
„A Helyi Gazdaság megerősítése (a jövedelem-egyenleg javítása)” operatív cél területi relevanciáját vizsgálva az állapítható meg, hogy elsősorban Pécs belső városrészei érintettek. Ennek alapvető oka az, hogy a teljes egyetemi infrastruktúra, a város turisztikai centruma és a legnagyobb kiskereskedelmi piacok mind itt találhatóak. Ettől függetlenül a város déli és keleti részein is találhatóak enyhén érintett területek, és teljesen független, de fontos foltként jelenik meg Árpádtető, a várostól egyébként elkülönülő északi irányban található városrész, ahol a Mecsextrém Park jelenléte a város turisztikai szolgáltatásait kiegészítve viszonylag jelentős vonzerővel bír.

A „Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása” operatív cél területi relevanciáját vizsgálva az állapítható meg, hogy a Pécs kelet-nyugati irányban átszelő vasútvonal köré (elsősorban délről szegélyezve) sűrűsödnek azok a területek, amelyeken leginkább érintettek. Ez leginkább annak

köszönhető, hogy itt található sok olyan (részben felhagyott, részben még kihasználatlan) ipari jellegű övezet, amelyek a jelenleginél sokkal komolyabb funkcióval bírhatnak a város gazdaságában. Ez a terület a város keleti részén a 66-os út mentén északra is kinyúlik, amelyen belül „kiemelt területként” jelenik meg Pécsbánya városrész, amelynek jövője mindenképpen kérdéses, a várható bánya-rekultiváció, és az azzal kapcsolatosan nyíló gazdasági lehetőségeket tekintve. Emellett a gazdaságilag hasznosítható erőforrások feltárásának szempontjából nagy a jelentősége a város „külső” városrészeinek (Somogy-Vasas-Hird), amelyek a város-városkörnyék viszonylatban már inkább városkörnyékként értelmezhetőek.

Összességében vizsgálva a „A város gazdasági alapjainak újjáépítése” stratégiai cél területi érintettségét a városon belül, az látható, hogy a város legfontosabb gazdasági céljait elsősorban egy „banán alakú” nyugat-kelet-észak irányultságú területen lehet és kell elérni, amelyből kiemelkednek a belső városrészek elsősorban a turisztikai, egyetemi, és piaci koncentráció miatt. Ettől a viszonylag összefüggő területtől elkülönülve, nagyon fontos városrészként jelenik meg a Déli ipari park területe, amely kiemelkedő elérhetőségi potenciálja miatt, és a már kialakított ipar befogadására alkalmas jellege miatt szintén kulcsfontosságú lehet a város gazdaságának jövőjét illetően.

Kompakt város – kiegyensúlyozott városszerkezet

27. ábra: Kompakt város – területi relevancia

A városra értelmezett kompaktság elsősorban a rendelkezésre álló területek tervszerű használatát, az egyes funkciók saját környezetükkel és a tágabb térszerkezettel való harmonikus és kiegyensúlyozott működését, tehát összességében a tömör, de funkcionális térbeliséget jelenti, ahol “minden a helyén van”.

Az ábra sorozat azt mutatja be, hogy az egyes városrészek adottságaik és lehetőségeik alapján milyen jelentős szerepet tölthetnek be az operatív célok elérésében. Az egyes operatív célok és az összesítő ábra alapján is egyértelműen látszik, hogy a továbblépés kulcsa a várostestet kelet-nyugati irányban szétválasztó, megújulásra váró gazdasági területek együttesében van.

Kiegyensúlyozott térszerkezet – a policentrikus városszerkezet és az infrastruktúra szolgáltatási szintje

A város belső kapcsolatait és közlekedési hálózatát a táji és domborzati adottságok, az ezzel összefüggésben kialakult városszerkezet és a térhasználat kultúrája határozza meg. A vasútvonal alatti kelet-nyugati irányú gazdasági zóna ma elválasztja a várostestet, ugyanakkor leromlott állapotával és rossz kihasználtságával le is értékeli önmagát. A térszerkezet hibái és hiányosságai csak tervszerű beavatkozásokkal javíthatóak.

Ideális esetben a központi funkciók a centrumban és annak közvetlen közelében, míg az alapellátást biztosító szolgáltatások térben szórtnak, nagyjából egyenletesen helyezkednek el. A Belváros mellett az lakótelepi alközpontok csak részben valósultak meg (Kertváros), illetve vesztettek szerepükből (Meszes). A városrészi központ a legteljesebb mértékben Uránvárosban épült ki, míg például Újhegy esetében teljesen hiányzik.

A fenntartható, alacsony energiafogyasztású környezet létrehozásának egyik kulcsa, a települések/településrészek optimális sűrűsége és racionális térbeli szervezése. A nyitott hálózatként működő, több kisebb központtal rendelkező policentrikus városszerkezet jelentősen csökkentheti a kényszerközlekedést, és ezzel a káros anyagok kibocsátását. Az a város, amely mérsékelten függ az autóhasználatától, gazdaságosabb, egészségesebb és emberibb is.

Mobilitás, az elérhetőség növelése– az átlagos eljutási idő és a modalsplit arányainak javítása

Az elmúlt 20 év mobilitási trendjei aránytalan és hosszú távon fenntarthatatlan közlekedési munkamegosztást eredményeztek. Mindezek következtében jelentősen növekedett a környezetterhelés, az utak zsúfoltsága, a közlekedési balesetek száma és ennek következtében romlott a városi életminőség. Pécsen a közlekedési alágazatok munkamegosztásának aránya (modalsplit) kedvezőnek mondható. A mobilitási trendek azonban előrevetítik az egyéni közlekedés további térhódítását (még, ha a válság miatt ezt időlegesen megtorpanni is látszik), ebből következően alapvető feladatunk a mobilitási igények és az azok kiszolgálását ellátó rendszerek befolyásolása. Mindannyiunk érdeke, hogy élhetőbb környezetet teremtsünk a magunk és a jövő generációi számára.

A városszerkezeten belül itt is a vasútvonal alatti terület kínálja a legtöbb lehetőséget, hiszen itt megvalósítható a belvárost tehermentesítő alternatív kelet-nyugati

kapcsolat, de egyúttal összekötő elem is tud lenni a szétszakított városrészek között. A területen elhelyezhető munkahelyek a lakóhelyekhez tudnak közelíteni, csökkentve a közlekedési igényt.

Optimális területhasználat – funkcionális tömörség, üzemeltethetőség, változatosság

A változatos területhasználat lényege, hogy egy területi egységen/városrészen belül megjelenő funkciók térben és időben jól kihasználtak legyenek. Pécs esetében az egyes területek funkcionális tömörsége, kihasználtsága javítható hisz számos fejlődés előtt álló (Budai külváros, Kertváros, Szigeti külváros), vagy rosszul, illetve alulhasznált (Pécsi víz menté, Gyárváros, elhagyott bányalétesítmények) terület van még a városszerkezetben. Ma még a különböző funkciók eloszlása, a területhasználat mintázata is alapvetően centralizált, monofunkcionális rendszerű.

Változatos területhasználattal a város beépített területének terjeszkedése fékezhető, az erőforrások a már használatba vett területekre koncentrálhatóak. A különböző szolgáltatások elérhetősége javul, az eljutási idő csökken.

Építmények állapotának javítása – energetikai állapot, kihasználtság, mobilitás

A felhasznált összes energia 40%-át az épületeinkben használjuk el, melynek mintegy kétharmada a fűtést és hűtést szolgálja. A korszerűsítés és az új építés növeli a városi épített környezetének értékét, szükségetlenné teszi az extenzív növekedést és már rövid távon is jelentős megtakarítást jelent az üzemeltetésben. A legtöbb feladat és lehetőség a sűrűn lakott, telepszerű beépítésű, többszintes lakóépületekből álló lakótelepeken (Uránváros, Megyerváros, Meszes), illetve az átalakuló gazdasági területeken (Északmegyer, Gyárváros) van.

Az épületállomány legalább 70 %-a felújítást igényel, mivel az általános avuláson túl energetikailag is pazarló. A műszaki állapot, az üres, kihasználatlan épületek száma nem ismert (felmérés nincs). Kevés az önkormányzati lakás, alacsony az ingatlan mobilitás. Kiemelkedő a város épített öröksége, amit óvni kell. A védelmet (kortárs alkotásoknál különösen) nehéz érvényesíteni. Külön említendő a bányák (részben örökségvédelmet is élvező) elhagyott építményei, melyek hasznosítását meg kell oldani.

Energiabiztonság, tiszta energiaforrás – CO₂ mérleg

Pécsett az energiabiztonság több eleme megvalósult, illetve közel áll a megvalósuláshoz. A fűtés jelentős része a városkörzet biomassza-állományából történik, így a távfűtésbe bekapcsolt lakások ellátásbiztonsága megfelelő. A távfűtés hatóköre növelhető. A villamosenergia-ellátás ellátásbiztonságához is közel áll a város. A közlekedés energiaforrása továbbra is szinte teljes egészében az importtól függ.

A tisztább, helyben rendelkezésre álló, megújuló energiaforrások közül elsősorban a napenergia hasznosítására van lehetőség a volt Karolina külfejtés, illetve a Basamalom – Tüskésrét területén. A lakótelepek koncentrált energia felhasználása jó lehetőséget kínál az épületeken elhelyezett kisebb, decentralizált energiatermelő egységek kiépítésére.

2. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

2.1. Projektek rendszerének bemutatása: stratégiai célok és projektek összefüggése

A stratégia kidolgozása során az a szigorú szempont érvényesült, hogy a projektek rendszerének nem elég összhangban állnia a célrendszerrel, nem elég támogatniuk azok megvalósulását, hanem többségük – 60-70%-uk – megvalósulásának egyúttal garantálnia kell a stratégiai célok teljesülését is. A stratégiai célok pedig a város hosszú ideje tartó hanyatlásának megfordítását, a stabilan fenntartható fejlődés alapjainak megteremtését szolgálják.

Ezt a feltételt az a helyzetelemzési eredmény támasztja alá, mely szerint a város jelenleg ható hosszú és középtávú folyamatainak változatlansága esetén a város komplex fenntarthatósága nem biztosított.

Különösen a gazdasági alapok hiánya eredményezi azt, hogy a foglalkoztatás szintje elfogadhatatlanul alacsony, a társadalom jövedelemhiánya, a városhoz befolyó adók elégtelensége veszélyezteti a város működőképességét. A demográfia negatív trendje pedig- melyben az alacsony születési ráta mellett az intenzív elvándorlás is meghatározó szerepet játszik- a városméret csökkenését, a jóval nagyobb lakosságra kiépült infrastruktúra fenntarthatatlanságát vetíti előre. A gazdaság teljesítménye- mely más megfogalmazásban a helyi társadalom gazdasági teljesítménye- nem biztosítja a lakossággal nagyságrendileg arányos város életének fenntartható finanszírozását. Ebből következik, hogy olyan projektek megfogalmazására van szükség, amelyek újból megteremtik a város gazdasági alapjait, ez által biztosítják a fenntartható fejlődéshez szükséges jövedelmeket, biztosítják a fiatalok számára a jövőbe vetett hit lehetőségét, itt maradásra, tanulásra, családalapításra, utódok vállalására ösztönözve őket.

A társadalom magán viseli a több évtizede tartó gazdasági visszaesés hátrányos következményeit, ezért olyan beavatkozásokra is szükség van, melyek a megbomlott társadalmi egyensúlyok, integráltság-hiány helyreállítása irányába hatnak.

A város lakosság száma, kulturális-szakmai összetétele, infrastruktúrája és korábbi időszakokban szerzett szakmai tapasztalatai alapján a jelenleginél lényegesen nagyobb gazdasági teljesítményre predestinált, ezért rövid- és középtávon a gazdaság teljesítményének gyorsabb növelésére van lehetőség, mint amennyi idő alatt a társadalom főbb szerkezeti, demográfiai tényezői kedvezően befolyásolhatók. Ebből, és nem a gazdaság szerepének mindenható felfogásából adódóan jelenik meg a gazdaságfejlesztés nagyon hangsúlyosan a projektek rendszerében. A hosszú távú egyensúly megalapozása érdekében pedig a társadalomfejlesztés terén is el kell indítani azokat a folyamatokat, amely közép-hosszú távon megteremtik egy önfejlődésre és önellátásra képes helyi társadalom alapjait.

Mindebből következően a projektek nem ötletroham, projektgyűjtés és más, a kreativitásban rejlő lehetőségeket kiaknázó, azonban a fejlődési tényezők integrált reprezentációját nélkülöző módszertan segítségével kerültek kialakításra, hanem elsődlegesen a célrendszer elemeiből vezettük le őket. Ez azt is jelenti, hogy a nemzeti

szintű operatív programok nem a projektmegfogalmazások kiindulópontját, hanem szemléleti háttérét, viszonyítási pontját képezték.

A célrendszer a négy fenntarthatósági terület – természeti környezet, épített környezet, gazdaság, társadalom- szakmai megoszlása szerint került levezetésre. A tervezésben résztvevők azonban a tervezési folyamatban mindvégig arra törekedtek, hogy figyelembe vegyék az egyes területek, majd a megfogalmazásra kerülő célok kereszt hatásait annak érdekében, hogy a végső soron kialakuló projektek a minél több területre hatóak, a változások szempontjából legérzékenyebb pontokra hatóak legyenek. Ebből az igényből fakadóan a célrendszer egészéből levezetett projektek első megközelítésben számos átfedést tartalmaztak, valamint fogalmazásmódjuk és csoportosításuk eredendően nem az operatív programok struktúráját követve áll elő.

Az alábbiakban bemutatásra kerül a célrendszerből levezetett beavatkozási szükségletek rendszere. A további lépésben ezek az elsődlegesen megfogalmazott projektek az operatív programok társadalmatisítás céljából közreadott változatához és az ITS-t finanszírozó pályázat kiírásához, valamint a Városfejlesztési kézikönyv révén elfogadottá vált csoportosításhoz igazodóan kerül átcsoportosításra és átdolgozásra lényegében anélkül, hogy tartalomvesztés állna elő. Az átcsoportosítás további szempontja volt a gyakorlati kezelhetőség és a korábban említett integratív jelleg.

A célrendszer hosszú távú céljaiból és a paradigmaváltást igénylő helyzetből következően a tervezett beavatkozások minden területen mélyreható változtatásokat követelnek, ebből következően a 2020-ig tekintett stratégiai középtáv nem elegendő minden folyamat teljes végigvitelére. Ez a legpregnánsabban a városszerkezetet és a természeti környezetet illetően érhető tetten, mivel ezek térben könnyebben ábrázolható, jelentős beruházási igényeket támasztó folyamatok. A gazdaság és a társadalom átalakítása jelenti a legnehezebb feladatot. A gazdaság terén az aránytalanul kicsi potenciál, a társadalom tekintetében pedig a gyenge foglalkoztatás és annak kilátásai miatt elindult elvándorlás megváltoztatása jelenti a legfontosabb beavatkozásokat.

A projektek az alábbiakban kétfajta csoportosításban kerülnek bemutatásra. Az első struktúra a célrendszert követi, így egyértelműen felismerhető a célok és a projektek összefüggése. A második- a további tervezés alapjául szolgáló- struktúra összhangot teremt az országos programok prioritásai és a város programja között.

2.1.1. A célrendszerből levezetett beavatkozások

	Projekt tárgya	Tartalom
AZ EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA		
TER.1 KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSAIHOZ TÖRTÉNŐ ALKALMAZKODÁS		
TER.1.1	A város klímaváltozással szembeni sebezhetőségének vizsgálata	<ul style="list-style-type: none"> • Városi mikroklíma-térkép készítése és elemző tanulmány a városi mikroklímára hatással lévő háttérváltozók feltárására • Városi légáramlási modell (incl. széltérkép) készítése és elemző tanulmány a város átszellőzését akadályozó tényezők körének feltárására • Pécs városklíma-modelljének elkészítése (incl. mikroklíma-térkép, légáramlási modell stb.) • Épített környezet értékelése városrészek (vagy egyéb, bizonyos szempontból homogénnek tekinthető terület egységek) szintjén: beépítettség; burkolt felületek aránya, típusa; épületegyüttes térszerkezeti komplexitása; belső hőkibocsátók feltérképezése; közlekedési terhelés modellje stb. • Kondicionáló zöldfelületek térbeli eloszlásának leírása (térképezés): integrált zöldterületi nyilvántartás készítése (incl. fakataszter, egészségügyi és oktatási intézmények zöldfelületeinek felmérése). A feltérképezett állomány mennyiségi és minőségi szempontok szerinti osztályozása. • Kondicionáló vízfelületek eloszlásának leírása (térképezés), forrás- és felszíni vízfolyások kataszterének készítése - aktualizálása.

	Projekt tárgya	Tartalom
AZ EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA		
TER.1.2	Klímaadaptációt elősegítő projektek	<ul style="list-style-type: none"> • A klímaadaptációs irányelvgyűjtemény összeállítása és alkalmazása az építészet, gazdaság, energetika, egészségügy, oktatás stb. (azaz a városi élet minden) területén. Az elvek a helyi szabályozásban történő megjelentetése. Lakossági tudatosság formálása. • Csapadék helyben tartása, a gyűjtött csapadékvizek és hulladékvizek komplex hasznosítása (Források és felszíni vízfolyások kataszterének elkészítése, aktualizálása); Csapadék- és vízfolyásadatok reprezentatív mérésére szolgáló mérőhálózat kialakítása és folyamatos üzemeltetése az egész városra vonatkozóan; Városi vízháztartást leíró tanulmány elkészítése; A villámárvizek városi modelljének kidolgozása; Villámárvíz-védelmi rendszer kiépítése; Városi csapadékvízgyűjtő rendszer karbantartása, az aktuális igényekhez igazítása; Karsztvíz-bázis feletti burkolt területek csapadékelvezető-rendszerrel való ellátása; Zárt és nyitott városi csapadékgyűjtő ciszternák létesítése az erre alkalmas városrészekben; Kertes lakóépületek esővízgyűjtővel történő ellátása; Burkolt felületek burkolatának cseréje vizet átresztőre (pl. parkolóknál, lakóingatlanok környezetében)) • A város átszellőzésének javítása (Megvalósíthatósági tanulmány a város szélcsatornáinak restaurálásáról; A város átszellőzésének javítása tájépítészeti, építészeti, várostervezési megoldásokkal) • A zöldfelületeket biztosító talajok védelme • A beépítetlen területek beépítésének rendeleti tiltása • Kondicionáló zöldfelületek intenzitásának növelése (l. TER 2.1) fás növényzet nagyszámú telepítésével, zöldfelületek új formáinak elterjesztésével (befuttatott falak, zöld tetők, lugasok), mezővédő erdősávok és útmenti fasorok telepítésével, a város és városkörnyék zöldfelületeinek összekapcsolásával • Kondicionáló vízfelületek intenzitásának növelése • A város határában található erdők kiterjedésének és természeti értékének megőrzése, bennük a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód alkalmazása • Erdőtelepítés a városkörnyéki mezőgazdasági területek erre használható részén • Levegőtisztaság javítása. • Szemléletformálás, lakossági tudatosság növelése.

	Projekt tárgya	Tartalom
AZ EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA		
TER.2	ZÖLD- ÉS KÉKFELÜLETEK ÖSSZEFÜGGŐ RENDSZERÉNEK KIALAKÍTÁSA	
TER.2.1	A város zöldfelületi rendszerének komplex megújítása	<ul style="list-style-type: none"> • Közéclú, humán aktivitást kiszolgáló zöldterületi funkciók biztosítása • Funkciót tartalmazó zöldterületi kataszter létrehozása (incl. oktatási intézmények játszó- és sportudvarainak katasztere) • Aktivitási igény felmérése • Közösségfejlesztésre alkalmas funkcionális zöldterületek létrehozása, tematikus, korosztályos kertek építése és fenntartása (babától az öregkorig) • Új szabadtéri sport és szabadidős létesítmények építése • Az új és a már meglévő jó minőségű humán aktivitásra alkalmas zöldfelületek megismertetése • Oktatási intézmények (iskolák, óvodák, egyetem) udvarainak és sportpályáinak korszerűsítése, felújítása, hétvégi-szünetekben történő megnyitása a szélesebb városi közönség részére • Közösségi kertek létrehozásához helyszín biztosítása • Szegregált területek megfelelő zöldfelületi ellátása. • Akadálymentesítés kiterjesztése, gyalogos és kerékpárutak bővítése. • A parkfenntartás színvonalának emelése, túlhasználat elkerülése, egységes információs rendszer kiépítése (térkép, piktogramok az eszközök használatához stb.) • A városhatár erdőinek fejlesztése - A növények minőségi cseréje (nem inváziós és nem allergén, a várható klímaváltozáshoz alkalmazkodni tudó fajok telepítése). A mecseki fekete fenyők helyén természetes újulat felnövekedésének biztosítása. • Külfejtések, zagytározók, tájsebek rekultivációja
TER.2.2	A város kékfelületi rendszerének minőségi, komplex megújítása	<ul style="list-style-type: none"> • Városi kékfelületek (pl. források patakok, tavak) revitalizálása, medrek és a kísérő zöldfelületek rendezése, záportározók létesítése és a város vízgazdálkodási rendszerébe való szerves illesztése. • A város kékfelületi rendszerének minőségi megújítása • A város aktuális kékfelületi rendszerének felvétele: I. TER 1.1.6 • A felszíni vízfolyások és mesterséges állóvizek vízminőségének folyamatos mérésére szolgáló hálózat kialakítása. • Szükség esetén a víztisztaságot biztosító beavatkozások megtétele. • A vízfolyások menti inváziós gyomok elterjedtségének felmérése, az inváziós gyomok visszaszorítása. • A városi nagyobb felszíni vízfolyások medrének felmérése, rendezése. • További mesterséges városi vízfelületek létesítése (csobogók, medencék, szökőkutak stb.). • A felszíni vizekkel kapcsolatos szabályozási környezet felülvizsgálata. • A város vízbázisainak védelme • A karsztvíz-bázis, a pellérdi és a tortyogói vízbázis szivárgó szennyeződésektől való fokozott védelme, a veszélyeztető tényezők folyamatos monitorozása. • A karsztvíz-bázis feletti erdőterületeken a folyamatos erdőborítás biztosítása. (I. 1.2.7)

	Projekt tárgya	Tartalom
AZ EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA		
TER.3 KÖRNYEZETI ÁRTALMAK CSÖKKENTÉSE		
TER.3.1	Levegőtisztaság javítása	<ul style="list-style-type: none"> A légszennyezettségi monitorozás folytatása a meglévő városi mérőhálózat működésének támogatásával és a mért adatok széles körű hozzáféréseinek biztosításával (pl. városi döntéshozók, lakosság, társ-tudományterületek szakértői számára). A levegőszennyezettség csökkentésével kapcsolatos intézkedések meghozatala. (Kibocsátások csökkentése; Forgalomtechnikai változtatások; Gyalogos és kerékpáros forgalom arányának növelése (l. 2.2.9. fejezet is); A város erősen szennyezett területén az átszellőzés biztosítása (l. 1.2.3.); Biológijailag aktív felületek növelése a város érintett részein (l. 1.2.5. és TER 2.); A városkörnyéki mezőgazdasági területeken az erdők és gyepek arányának növelése, pollenszennyező növények visszaszorítása (l. 1.2.7. és 2.1.6.); Szemléletformálás (pl. egyéni közlekedés módjának, mobilitási igények befolyásolása stb.).)
TER.3.2	A zajszennyezés mérséklése	<ul style="list-style-type: none"> A zajszennyezés monitorozása. (Zajmérő-hálózat telepítése és folyamatos üzemben tartása; A zajkibocsátási adatok rendszeres mérése, a kapott adatok feldolgozása, egységes szerkezetbe foglalása, lehetőleg integráltan más városi környezeti mérőrendszer (pl. légszennyezettségi mérőhálózat, vízminőségi monitorozó rendszer stb.) adataival közösen kezelve, az adatállomány folyamatos aktualizálása; Az adatok széles körű hozzáférhetőségének biztosítása, a meglévő városi stratégiai zajtérkép folyamatos aktualizálása; A zajszennyezettségi adatok figyelembevétele a városi döntéshozásban.) A zajszennyezettség csökkentésével kapcsolatos intézkedések meghozatala. (Forgalomszabályozási lehetőségek rendszeres vizsgálata a folyamatosan aktualizált zajtérképi adatok alapján (pl. nehézgépjárművek forgalomkorlátozása, általános forgalom-csillapítás, sebességkorlátozás stb.); Tervszerű útfelújítási programok; Kerékpárút-hálózat fejlesztése, kerékpár-használat és gyalogos közlekedés ösztönzése. (l. 2.2.9.); Növényi intenzitás növelése az érintett útszakaszok mentén. (l. 1.2.5.; TER 2.); Szemléletformálás (pl. egyéni közlekedés módjának, mobilitási igények befolyásolása stb.).)
TER.3.3	A hulladékkezelés fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Kereskedelem motiválása a kevesebb és a lebomló csomagoló-anyagok használatára A lebomló hulladék komposztálással történő nagyobb arányú hasznosítása (Komposztálás intézményi kertekben; Kedvezményes komposztládák biztosítása; BOKOM-komposzt kedvezményes lakossági értékesítése; Komposztfelhasználás a zöldfelületek minőségének javításában; Lakossági tudatosság formálása)
TER.3.4	A fényszennyezés mérséklése	Fényszennyezés-térkép készítése.
TER3-5-	A talajszennyezés mérséklése és a talajok védelme	<ul style="list-style-type: none"> A talajszennyezés mérséklése A zöldfelületeket biztosító szabad talajfelületek védelme A termőtalaj védelme

	Projekt tárgya	Tartalom
A FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM		
TÁRS.1	A társadalmi nyilvánosság fejlesztése erre alkalmas médiamix fejlesztése, működtetése	<ul style="list-style-type: none"> A megfelelő intenzitású és minőségű társadalmi nyilvánosságot szolgáló kommunikációs eszközrendszer kialakítása és működtetése Offline kommunikáció eszközeinek, előállítás módjának, tartalmának, szerkesztési elveinek stb. kimunkálása, illetve megvalósítása Online kommunikáció eszközeinek, előállítás módjának, tartalmának, szerkesztési elveinek stb. kimunkálása, illetve megvalósítása A személyes kommunikációra vonatkozó stratégia kimunkálása, illetve megvalósítása
TÁRS.2	A helyi társadalom közösségei fejlődésének támogatása	A civil szervezetek tartalmi tevékenységének, illetve tevékenység minőségi fejlődésének támogatása tervezett pályázati úton
TÁRS.3	Térbeli/lakásmobilitást támogató (csak kisebb mértékben beruházás jellegű) menedzselő rendszer kialakítása	A lakásmobilitást támogató információs, illetve menedzselő rendszer kialakítása az illeszkedő lakhatási módok érdekében megvalósuló városon belüli térbeli mobilitás elősegítése érdekében. (A program csak részben beruházás jellegű)
TÁRS.4	A városüzemeltetési tevékenység minőségivé fejlesztése	A városüzemeltetés minőségivé fejlesztése a társadalmi integrációt (konfliktusforrások), az életminőséget (lepusztultság, épített környezetből származó környezeti hatások), kulturális tőke tartalmát negatív módon befolyásoló hatások felszámolása érdekében
TÁRS.5	Az önkormányzati fenntartású másodlagos szocializációs intézmények infrastruktúrájának és szakmai tevékenységének minőségi fejlesztése	Az önkormányzati intézmények (bölcsőde, óvoda) minőségivé tétele, infrastruktúrájuk és szakmai tevékenységeik fejlesztése, a szülők csoportjainak a tevékenységekbe való bevonása a társadalmi integráció, a kulturális tőke fejlesztése érdekében
TÁRS.6	A városmonitoring rendszerének kidolgozása és működtetése	A helyi társadalom alakulását, illetve az alakító tényezőket, a beavatkozások hatásait folyamatosan figyelemmel kísérő adatgyűjtési, elemzési rendszer
TÁRS.7	A civil szervezetek fejlődését támogató "inkubációs" jellegű tevékenységek rendszerszerű megvalósítása	A civil szervezetek működésének támogatása pályázatok, capacity building, infrastruktúra, és igény szerint testre szabott, folyamatos tanácsadás
TÁRS.8	A foglalkoztathatóság fejlesztése, rugalmassá tétele a képzési rendszeren keresztül	Az alacsony foglalkoztatási ráta részben a munkaképes korúak foglalkoztathatóságának hiányosságaiból adódik. (iskolai végzettségbeli, kulturális és kompetenciahiányok). A képzési rendszerben az alapismeretek bővítése, megszilárdítása, a szakismeretek terén pedig a piaci igényekhez való igazodás jelentősen javíthatja a munkaképes korúak elhelyezkedési esélyeit.

	Projekt tárgya	Tartalom
A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÚJJÁÉPÍTÉSE		
G.1	Pécs tudásintenzív (újra)iparosítása egészség-, környezet-, kulturális-kreatív és gépipari fókusszal	
G.1.1	Iparterületek fejlesztése a helyben lévő és potenciálisan betelepülő vállalkozások számára	<ul style="list-style-type: none"> • meglévő ipari parkok elérhetőségének javítása • barnamezős területek üzleti célú rehabilitációja • az ipari területek olcsó energiával-, hővel való ellátása • potenciális ipari parki területek kijelölése
G.1.2	Vállalkozások számára fejlesztési forrásokat biztosító pénzügyi alap létrehozása	<ul style="list-style-type: none"> • vissz- és nem visszerhes fejlesztési források biztosítása foglalkoztatás-növelési, energiahatékonysági, vagy helyi termék fókusszal • a város ipari parkjaiba betelepülő vállalkozások foglalkoztatási szempontú támogatása pl. önerő-támogatás formájában
G.1.3	Az önkormányzati adópolitika átalakítása gazdaságfejlesztési szempontú, vállalkozásbarát adópolitikává	<ul style="list-style-type: none"> • vállalkozás-barát adminisztráció irányába történő elmozdulás • foglalkoztatási szempontú, patrióta helyi adópolitika kidolgozása és megvalósítása
G.1.4	Vállalkozások támogatása/koordinálás a az uniós források elnyerésében és felhasználásában (ITB)	<ul style="list-style-type: none"> • a város iparterületein fejlesztéseket tervező KKV-k projektelképzeléseinek összegyűjtése • projektkataszter létrehozása • a projektjavaslatok prioritizálásához szükséges kritériumrendszer fejlesztése és alkalmazása • a kiválasztott projektjavaslatok dokumentációjának elkészítése, a projektek megvalósításának menedzsment-támogatása
G.1.5	A PTE tudásbázisának, innovációs kapacitásainak reálgazdaságba való tudatos integrálása	<ul style="list-style-type: none"> • A PTE bázisán létrejött spin-off és start-up vállalkozások támogatása • A reálgazdaság fejlesztéséhez igazodó kutatási és képzési profilok kialakítása és megerősítése a PTE-n
G.2	Pécs közszolgáltatás alapú gazdasági fejlesztése, a fejlesztéspolitikai rezsim átalakítása	
G.2.1	A városi közszolgáltatások optimalizálása, költséghatékonyságának javítása, és a hosszú távú fenntarthatóság megteremtése	<ul style="list-style-type: none"> • közösségi közlekedés költséghatékonysági fejlesztései (javítóbázis kialakítás és alacsony emissziójú buszok beszerzése) • a hulladékgazdálkodás fenntarthatóságot célzó fejlesztése (szelektív gyűjtés penetrációjának emelése, begyűjtött hulladék (energetikai) hasznosítása) • ingatlan-üzemeltetési profil kialakítása a Pécs Holding Zrt.-nél • út-, műtárgy-, és járda-rekonstrukciós program • a víziközmű-vagyon rekonstrukciója • a távhő-ellátás fejlesztése és korszerűsítése • sport- és rekreációs létesítmények fejlesztése
G.2.2	A fejlesztéspolitikai intézményrendszerben működő városi szereplők feladatainak tisztázása, összehangolása	
G.2.3	A város gazdaságának meghatározó szereplőivel való önkormányzati együttműködés intézményesítése	<ul style="list-style-type: none"> • rendszeres egyeztető fórum a pécsi gazdaság meghatározó szereplőivel (virilisták) • rendszeres egyeztető fórum a Kamarával, a PTE-vel városfejlesztési, városüzemeltetési, kutatás-fejlesztési, vállalkozás-fejlesztési, foglalkoztatási, városképviseleti stb. ügyekben

	Projekt tárgya	Tartalom
	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÚJJÁÉPÍTÉSE	
G.3	Nagyfoglalkoztatók Pécsre vonzása és integrálása a megye- régió gazdaságába, klasztereibe	
G.3.1	A felsőoktatás és a szakképzés gazdaságfejlesztési szempontú struktúraváltásának kezdeményezése és támogatása	<ul style="list-style-type: none"> a szak- és a felsőfokú képzési területek gazdaságfejlesztési szempontú struktúraváltásának kezdeményezése együttműködés a PTE-vel a munkaerőpiac kínálati oldalának erősítése és minőségi javítása érdekében: a szakirányú továbbképzésekre vonatkozó igények számbavétele a városi intézményrendszerben, és azok egyetem irányába történő közvetítése
G.3.2	A foglalkoztathatóság javítására irányuló intézkedések rendszerbe szervezése és fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> A pályaorientáció hatékonyságának növelése A munkaerőpiacról kiszorultak képzése, továbbképzése, átképzése a másodlagos és/vagy az első munkaerőpiacra való alkalmasság megszerzése érdekében Másodlagos foglalkoztatási formák (közmunka, szociális foglalkoztatás, nonprofit szféra, családi foglalkoztatás, atipikus foglalkoztatási formák) körének bővítése A közszféra keretében szervezett foglalkoztatási formák rendszerben való kezelése, az átjárhatóság biztosítása, a mobilitás ösztönzése az elsődleges munkaerőpiac irányába
G.3.3	Befektetés-akvizíciós szervezet létrehozása, gazdasági marketing, lobby- tevékenység erősítése	<ul style="list-style-type: none"> befektetés-akvizíciós szervezet létrehozása (Kabinet, PVF N-Zrt, Pécs Holding, valamint a BMÖ és a PBKIK, saját erőforrásokkal, professzionális kiadványok és honlap készítése, folyamatos jelenlét a nemzetközi befektetési vásárokon
G.3.4	SSC-k elhelyezésére alkalmas A és B kategóriás irodaházak kialakítása	<ul style="list-style-type: none"> a Pécs Holding Zrt. felméri az SSC-k elhelyezésére potenciálisan alkalmas ingatlanok körét és kataszterbe rendezi a fejlesztendő ingatlanokat SSC-k elhelyezésére alkalmas állapotba hozza
G.4	Az egyetem és a turizmus fejlődésének támogatása a város jövedelemegyenlegének javítása érdekében	
G.4.1	Megyei szintű turisztikai desztináció összeszervezése és pozícionálása közös TDM szervezet kialakításával, elsősorban a meglévő attrakciók fejlesztésével	<ul style="list-style-type: none"> térségi (megyei) desztináció-menedzsment és desztináció-marketing megvalósítása komplex (élmény alapú és tematikus) turisztikai termékek kifejlesztése a tartózkodási idő meghosszabbítása érdekében a PTE turisztikai képzési vonalának megerősítése a PBMK gyakorlati támogatásával pécsi helyszíneken, a Közgazdaságtudományi Kar szakmai integrátori szerepével a beutaztató turizmus támogatása, különös tekintettel a konferencia és üzleti turizmusra a pécsi múzeumok konszolidálása, szolgáltatásaik megújítása a Pécs2010- program fejlesztéseinek kiegészítése érdekében wellness szolgáltatásokat is kínáló hotel megvalósításának a támogatása a pécsi kulturális negyed környezetében
G.4.2	A PTE intenzív támogatása a hallgatói létszámok szinten tartásában, bővítésében	<ul style="list-style-type: none"> a PTE érdekérvényesítő képességének formális és informális támogatása a város marketing kiadványaiban a PTE hangsúlyos szerepeltetése a PTE segítése a hallgatói akvizícióban a város külföldi kapcsolatrendszerére támaszkodva
G.4.3	A városi infrastruktúra/ közszolgáltatások hallgatóközpontú fejlesztése a PTE-vel együttműködésben	<ul style="list-style-type: none"> hallgatóbarát közszolgáltatások (közlekedés, kerékpáros infrastruktúra, stb.) a PTE külföldi képzései infrastrukturális fejlesztéseinek támogatása

	Projekt tárgya	Tartalom
	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÚJJÁÉPÍTÉSE	
G.5	Helyi termékek és termelők megerősítése	
G.5.1	A helyi termékek piacra jutásának elősegítése, piacszervezési tevékenység	<ul style="list-style-type: none"> a város- és városkörnyék termelői kínálatának felmérése helyi piacok szervezése, a szükséges infrastruktúra és promóciós tevékenység biztosítása Mentorálás, facilitálás, tanácsadói programok
G.5.2	A helyi termékek felhasználási arányának a növelése a városi közszolgáltatásokban	a helyi termékek előnyben részesítése az önkormányzati és a városi közszolgáltatók beszerzéseiben (pl. közétkeztetés)
G.5.3	Patrióta beszerzési gyakorlat meghonosítása	<ul style="list-style-type: none"> a Kbt. által meghatározott keretek közt a helyi vállalkozások preferálása az önkormányzati beszerzésekben helyi vállalkozások ajánlati konzorciumokba szervezésének támogatása a város nagyobb értékű beszerzéseiben való ajánlattétel lehetőségének megteremtése érdekében (építőipar)
G.6	A szociális-, illetve közfoglalkoztatás rendszerének továbbfejlesztése	
G.6.1	A városi közmunkaprogramok és a szociális foglalkoztatás fejlesztése, eszközökkel és hatékony munkaszervezéssel való támogatása	<ul style="list-style-type: none"> közmunka eszközpark fejlesztése közmunka irányítás, munkaszervezési gyakorlatok fejlesztése a közmunka versenypiaci hasznosításának (munkaerő-kölcsönzés) lehetőségeinek feltárása a szociális foglalkoztatás lehetőségének szükségletekhez igazodó bővítése a civil szféra bevonásával
G.7	A város és a térség természeti erőforrásaiban (szén, urán, megújuló energiaforrások) rejlő potenciál és a hasznosítási lehetőségek feltárása	
G.7.1	A városkörnyék ásványvagyon- és energiapotenciáljának felmérése és a hasznosítás K+F programjának kidolgozása	<ul style="list-style-type: none"> az ásványvagyon mennyiségét, minőségét és gazdaságos kitermelési lehetőségeinek felmérése az ásványvagyon különböző hasznosítási lehetőségeinek környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálata és a fenntartható fejlődés kritériumainak való megfeleltetése
G.8	A város-városkörnyék együttműködésében rejlő lehetőségek feltárása	
G.8.1	Város-városkörnyék termelési célú együttműködésének kialakítása, erősítése	<ul style="list-style-type: none"> a várostérség termelői kapacitásainak a felmérése a várostérség energetikai kapacitásainak felmérése (agrárbázisú megújuló energiaforrások) CLLD-típusú együttműködések kialakításának támogatása
G.9	A városi vagyongazdálkodás fejlesztése	
G.9.1	Az önkormányzati vagyonnal való aktív vagyongazdálkodás rendszerének kialakítása (SZIT)	<ul style="list-style-type: none"> ingatlan-kataszter elkészítése megfelelő tér-informatikai bázison az elkészült kataszter összevetése a város meghatározó ingatlan tulajdonosainak adatbázisával (Magyar Állam, PTE), integrált ingatlanhasznosítási stratégia készítése az integrált ingatlan-hasznosítási stratégia alapján a saját erőforrásból fejlesztendő ingatlanok körének meghatározása SZIT létrehozása, a fejlesztéshez szükséges források biztosítása önkormányzati bérlakások felmérése, a műszaki üzemeltetés átadása a PH-tól a Biokom Nonprofit Kft-nek

	Projekt tárgya	Tartalom
A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÚJJÁÉPÍTÉSE		
G.9.2	A köz- és magántulajdonú ingatlanállomány épületenergetikai fejlesztése és a közterületek üzemeltetésének energiahatékonysági fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • a Hőerőművel megkötött HTM felülvizsgálata • önkormányzati tulajdonú ingatlanok energetikai korszerűsítése • a városi távhőszolgáltatás korszerűsítése • a városi-városkörnyéki megújuló energia-potenciál kiaknázása

	Projekt tárgya	Tartalom
KOMPAKT VÁROS - KIEGYENSÚLYOZOTT VÁROSSZERKEZET		
I.	Fejlesztési zónák projektjei	
É.1	Észak-déli tengely - a Városközpont déli irányú komplex fejlesztése	
É.1.1	Intermodális csomópont I. ütemének kialakítása	Intermodális csomópont I. ütemének kialakítása a távolsági buszpályaudvar és a vasútállomás közötti zónában, a szükséges infrastrukturális fejlesztések tervezése, ütemezése, tulajdonviszonyok rendezése.
É.1.2	Vásárcsarnok a helyi termékeknek	Az intermodális csomópont-hoz kapcsolódó kereskedelmi funkciók kialakítása, különös tekintettel a regionális termékek piacra jutását elősegítő korszerű vásárcsarnok kialakítására
É.1.3	Közlekedési területek újraértelmezése	A közlekedési (közúti, vasúti) területek újraértelmezése a vasút által elvágtatott városrészek összekapcsolására. Kiemelten kell kezelni a gyalogutak, gyalogjárdák kialakítását!
É.1.4	Siklói út és csatlakozó területek átfogó rehabilitációja	Siklói út és csatlakozó gazdasági területek átfogó rekonstrukciójának és rehabilitációjának előkészítése, a településrész alközponti szerepének erősítése
É.2	Kelet-nyugati tengely - a Belváros, a Budai városrész és a Szigeti külváros komplex kulturális, turisztikai és vállalkozási fejlesztése	
É.2.1	Régészeti Múzeum rekonstrukciója	Régészeti múzeum funkcióbővítő fejlesztése (integrált régészeti, néprajzi, helytörténeti kiállítás)
É.2.2	Nick udvar üzleti alapú fejlesztése	Nick udvar üzleti alapú fejlesztése, a műemlék épülettömb teljes felújítása, kereskedelmi, kulturális és közösségi célú hasznosítása, az idegenforgalom számára hozzáférhető módon
É.2.3	Volt Fegyveres Erők Klubja újrahasznosítása	FEK fejlesztése: „Kreatív Pláza” helyi kreatív kézművesipari bemutatóterem és belvárosi szolgáltató központ, továbbá közösségi terek kialakítása a volt FEK épületben, belvárosi parkolóhely fejlesztéssel
É.2.4	Belváros megközelítésének javítása	Belváros megközelíthetőségének javítása forgalomtechnikai, infrastruktúra-fejlesztési beavatkozásokkal (buszsávok kialakítása, kereszteződések átépítése, stb.) és környezetkímélő, attraktív közforgalmú közlekedési eszközökkel.
É.2.5	A Belváros és a Zsolnay Negyed kapcsolatának fejlesztése	Király utca – Búza tér – Zsolnay Negyed közötti terület komplex kereskedelmi, szolgáltatási és közterületi fejlesztése, turisztikai attrakció elemekkel való gazdagítása
É.2.6	Budai városrész rehabilitációja	Budai városrész lakóterületi rehabilitációja, közterületeinek rekonstrukciója, idegenforgalmat szolgáló szolgáltatási lehetőségeinek fejlesztése. A Zsolnay út melletti területsáv rekonstrukciója
É.2.7	Breuer Marcell sétány befejezése	48-as tér és Zsolnay Kulturális Negyed közötti közpark és sétány befejezése (benzinkút, kereskedelem megszüntetése)
É.2.8	Szigeti külváros központjának fejlesztése	A Szigeti külváros alközponti funkcióinak komplex fejlesztése, a Magasház környékének revitalizálása
É.3	Városliget - komplex táj rehabilitációs, környezetfejlesztési és környezetgazdálkodási projekt	
É.3.1	Kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése - II.	Közlekedési kapcsolatok fejlesztése: új kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése, illetve nyomvonal rekonstrukció a Siklói út és a Mohácsi út között
É.3.2	Észak-déli közlekedési kapcsolatok fejlesztése	Észak-déli közlekedési kapcsolatok fejlesztése, új felüljáró a Búza tér alatt, Kisállomás - Nagypáti út kapcsolat kiépítése
É.3.3	Pécsi-víz mentén parkterület kialakítása - I.	Pécsi-víz mentén kelet-nyugati irányú zöldfelületi kapcsolat, vízlépcsős tározó rendszer létrehozása, csatlakozó területek vegyes felhasználása
É.3.4	Tüskésréti tájrehabilitáció	Tájrehabilitáció, parkerdő és szabadidős tőfejlesztés a Tüskésréti volt zagyatározók környezetében

	Projekt tárgya	Tartalom
KOMPAKT VÁROS - KIEGYENSÚLYOZOTT VÁROSSZERKEZET		
É.3.5	Városliget a Balokány területén	Városi park kialakítása a Balokány területén, rekreációs és turisztikai létesítmények fejlesztése (lovarda, vizes élménypark, szálloda, sportpályák, tb.)
É.3.6	Kisbalokány fejlesztése és déli irányú kapcsolatainak kialakítása	A Kisbalokány városi parkjának és volt strandterületének fejlesztése és zöldfelületi kapcsolatainak kialakítása a déli Nagybalkánnyal (parkrekonstrukció, wellness szálló, közösségi terek)
É.3.7	Naperőmű létesítése Tüskésréten	Naperőmű létesítése Tüskésrét keleti térségében (ütemezett 500 kWA egységekből)
É.3.8	Iparfejlesztés a Basamalom területén	Iparfejlesztés: ipari terület kijelölése a hőerőmű melletti területen városi üvegház, fermentáló, illetve hőfogyasztó ipari létesítmény számára
É.4	Uránváros - Pécs-Nyugat városrehabilitációs akcióterület - a városrész értékeinek megőrzése, fejlesztése és bemutatása	
É.4.1	Uránváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése	Városrész központ funkcióbővítő fejlesztése, közterület rehabilitációja. Az Uránbányász tér - Olympia - Harmadik Színház tengely revitalizációja
É.4.2	A város sportcélú intézményterületének fejlesztése	Sportközpontok területének fejlesztése a Tüzér utca Megyeri út tengelyen (Sportcsarnok, Uszoda, Jégpálya, Teniszklub, Szívárvány Gyermekház, Kosárákadémia, stb.) Uszoda, élménypark építése.
É.5	Tudásvölgy - átalakuló és fejlődő területek az innovatív iparágak számára a Pécsi-víz mentén	
É.5.1	Kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése - III.	Közlekedési kapcsolatok fejlesztése: új kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése a Siklói út és a Nyugat ipari út között, dupla körforgalom létesítése a Megyeri úton
É.5.2	Pécsi-víz mentén parkterület kialakítása II.	Pécsi-víz mentén kelet-nyugati irányú zöldfelületi kapcsolat, vízlépcsős tározó rendszer létrehozása, csatlakozó területek vegyes felhasználása
É.5.3	Pécsi Technopolisz	Északmegyer és Füzes korszerű technológiákra, az egyetemmel együtt kialakított K+F tevékenységre alapozott gazdasági célú fejlesztése
É.5.4	Hauni Hungária üzemterületének fejlesztése	Iparterületi kialakítása a Hauni Hungária és beszállítói részére a Móra Ferenc utca, Megyeri út, Északmegyer dűlő térségében
É.5.5	Vásártér kialakítása, az Expo Center hasznosítása	Vásártér áttelepítése az Expo Center mellé, az Expo épületének fejlesztése állandó kereskedelmi funkcióra
É.5.6	Tüke busz telephely kialakítása	Tüke busz telephely kialakítása a MÁV konténer pályaudvar területének felhasználásával
É.6	Gyárváros - Keleti gazdasági területek újrahasznosítása és fejlesztése	
É.6.1	Kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése - I.	Közlekedési kapcsolatok fejlesztése: új kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése az Üszögi út és a Mohácsi út között
É.6.2	Felhagyott ipari területek és létesítmények újrahasznosítása	Felhagyott ipari területek és létesítmények újrahasznosítása (volt szénmosó, volt villamos erőmű, volt házgyár, stb.)
É.6.3	Gyárvárosi lakóterületek rehabilitációja	Gyárvárosi lakóterületek szociális célú rehabilitációja, közterület és közösség fejlesztés
É.6.4	Gyárvárosi alközponti területeinek fejlesztése	Puskin tér és Budai vám közötti területek kereskedelmi alközponti szerepének fejlesztése
É.6.5	Észak-déli zöldfelületi folyosó kialakítása	Zöldfelületi folyosó kialakítása rekreációs feladatokkal a Pécsbánya, Névtelen utca, Gyárvárosi tengelyben

	Projekt tárgya	Tartalom
KOMPAKT VÁROS - KIEGYENSÚLYOZOTT VÁROSSZERKEZET		
É.7	Meszes - Pécs-Kelet szociális célú városrehabilitációs akcióterület	
É.7.1	Meszes központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése	Városrész központ funkcióbővítő fejlesztése, közterület rehabilitációja (Szeptember 6-a tér környezete, Szabolcsfalú központja)
É.7.2	Lakóterületek komplex fejlesztése	Lakóterületek komplex fejlesztése, a közlekedési, gyalogos és parkterületek felújítása
É.7.3	Lakóhely-minimum program	Különösen elavult lakókörzetek felszámolása, fejlesztendő körzetekben rehabilitációja
É.7.4	Lakóépületek korszerűsítése, energetikai célú felújítása	Lakóépületek korszerűsítése, energetikai célú felújítása a város energiastratégiájával összhangban
É.8	Kertek városa - Pécs-Dél szociális célú városrehabilitációs akcióterület	
É.8.1	Megyerváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése	A Déli városrészek heterogén központjainak újraértelmezése, komplex szemléletű funkcióbővítő fejlesztése, közterületek közösségek bevonásával tervezett felújítása
É.8.2	Lakóterületek komplex fejlesztése	Lakóterületek komplex fejlesztése, a közlekedési, gyalogos és parkterületek felújítása
É.8.3	Lakóépületek korszerűsítése, energetikai célú felújítása	Különösen elavult lakókörzetek felszámolása, fejlesztendő körzetekben rehabilitációja
II.	Segítő (kis-) projektek	
É.9	Térinformatikai rendszer létrehozása és működtetése	Komplex informatikai rendszer kiépítése, műszaki, üzemeltetési, pénzügyi, tulajdoni, és beavatkozási (tervezési) adatokkal való feltöltése
É.10	Általános épületfelújítás támogatási projekt - helyi foglalkoztatást és gazdaságot élénkítő komplex akció	
É.10.1	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (KEOP 5.5.0) alapján
É.10.2	Lakóépületek energetikai korszerűsítése	Lakóépületek korszerűsítése (energetikai)
É.10.3	Lakóterületek komplex fejlesztése	Lakóterületek komplex fejlesztése, a közlekedési, gyalogos és parkterületek felújítása
É.10.4	Lakóépületek korszerűsítése, energetikai célú felújítása	Lakóépületek korszerűsítése, energetikai célú felújítása a város energiastratégiájával összhangban
É.10.5	Helyi értékvédelmi program	Műemlékileg és helyileg védett épületek megóvásának és megújításának célzott programja
É.11	Lakáspolitikai - a városi tulajdonú ingatlanállomány növelésére	
É.11.1	Szociális lakásállomány növelése	Szociális téren felhasználható lakásállomány növelése (rászorultság, pályakezdők)
É.11.2	Üzleti célú lakásállomány kialakítása	Üzleti célú lakásállomány kialakítása a lakáspiac mobilizálására (bérlakás, apartmanház időseknek, diákoknak, városi ingatlan alap létrehozása)
É.12	Intelligens LED-es közvilágítási rendszer bevezetése Pécssett	

	Projekt tárgya	Tartalom
KOMPAKT VÁROS - KIEGYENSÚLYOZOTT VÁROSSZERKEZET		
É.13	Pécs-kökényi hulladéklerakó energetikai fejlesztése	
É.14	Városüzemeltetés, közterület és intézményfenntartás színvonalának növelése	A közmű szolgáltatások magasszintű biztosítása. Az életminőséget rontó, elhanyagolt, elhagyott környezeti helyzetek FELSZÁMOLÁSA. A közterületek és intézmények TERVSZERŰ KARBANTARTÁSA. Az értékes, de avult, vagy korszerűtlen közterületek és intézmények REHABILITÁCIÓJA, vagy REKONSTRUKCIÓJA.
É.15	SMART City Pécs program megvalósítása	
É.16	E-Smart City Pécs-informatikai fejlesztési program	
É.17	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése a város egész területén	
É.18	A főépítési iroda fejlesztése	A főépítési, főkertési és infrastruktúrát felügyelő főmérnöki munkakörök fejlesztése, a városfejlesztés és tervezés háttérének kialakítása az önkormányzat keretein belül. Mobilitásközpont kialakítása
É.19	Közös energiatervezési rendszer kialakítása	Városi szinten létrejön az a koordináló szervezet, amely az energiastratégiának megfelelő operatív célokat, akcióterveket egységes eszként kezeli, a városban folyó projektekkel tisztában van, mindegyiknek ismeri a helyét és szerepét. Egyesíti az energiaszektor stakeholdereit, számukra információt szolgáltat azért, hogy elkerülje a város a párhuzamos beruházásokat, fejlesztéseket, és minden egyes újabb projekt a nagy egész rendszer hasznos elemeként kerüljön megvalósításra. A város a hozzájárulását az ilyen módon tervezett projektekhez adja, biztosítva ezzel a rendszerszintű építkezést. Előnyként azt kínálja fel, hogy az ilyen módon előállt tudásbázisból részesedhetnek azok, akik a stratégia mentén kívánnak dolgozni és ezt megkönnyíti számukra a koordináló szervezet. A koordináló szervezet szoros együttműködésben van a megye hasonló típusú, hasonló szerepet betöltő szervezetével, és így a város és a közvetlen vonzáskörzete összehangoltan képes fejleszteni az együttes energiastratégiáját. A koordináló szervezet törekszik arra, hogy a decentralizált rendszerek kiépítése érdekében, a stratégiának megfelelően alakítsa ki a szabályozórendszert, még akkor is, ha az nem illeszkedik az országos rendszerhez.
É.20	Közös energiaellátórendszer létrehozása	A másik fontos szervezetfejlesztési cél – a rendszerszemléletű megközelítés érvényesítésének megfelelően – egy egységes, a város által felügyelt energia- és vízellátó központ (egy Pécsi Közüzemi Zrt), ahol egységes rendszerben kezelik a város alapvető ellátását. Egy ilyen szervezet képes kezelni azt, amikor a villamosenergia-termelés, a fűtés és az üzemanyag-termelés egy integrált rendszerben történik, az egyes részelemekre nem rakódnak rá egyéb költség- és adótényezők, és így a rendszer hatékonysága az elsődleges cél. Így az energia előállítása és szállítása lehetőség szerint egyetlen, vagy minél kevesebb tulajdonos segítségével történjék, igazodva a technológiai folyamatokhoz, elkerülendő a felesleges adózási és haszon célú árréseket. Így pl. a villamos árammal együtt termelt hő fűtési célú hasznosítása ugyanabból a rendszerből származik és nincs a részek között adásvételi kapcsolat.
III.	Stratégiai partnerségben megvalósítandó projektek	

	Projekt tárgya	Tartalom
KOMPAKT VÁROS - KIEGYENSÚLYOZOTT VÁROSSZERKEZET		
É.21	Karolina Zöld Energia Park	Környezetvédelmi-energetikai demonstrációs mintaprojekt megvalósítása a Karolina külfejtés rekultiválandó területén - munkahelyteremtő kapcsolódó üzemi tevékenységek telepítése Pécsbánya és Rigóder körzetében
É.22	„M60 – Pécs” intermodális logisztikai- ipari központ	Logisztikai-ipari központ kialakítása a déli gazdasági területhez kapcsolódóan, az autópálya, a vasút és a pogányi repülőtér integrált fejlesztésével
É.23	Pécsi Nemzetközi Egyetemi Képzőközpont létrehozása	A Pécsi Tudományegyetem nemzetközi oktatási bázisának, az egyes karok kiszolgálásának, az oktatók képzésének, a külföldi hallgatók kiszolgálásának komplex fejlesztése önálló infrastrukturális keretek között.

	PROJEKT TÁRGYA	Tartalom
KO(O)RMÁNYZÁS MOZGÁSTERÉNEK A BŐVÍTÉSE		
KOO.1	A tervezés és a vezetés összhangjának biztosítása	A koncepció megvalósítása szempontjából kiemelten fontos, hogy a város vezetése a koncepció alapján hozza a döntéseit. Ennek érdekében - Formalizálni kell azt a döntéshozatali eljárást, ami biztosítja, hogy a megvalósításra kerülő projektek az elfogadott koncepciónak megfelelnek, - Biztosítani kell a funkcionális területek összhangját az egyes projektek esetén, szintén formalizált módon.
KOO.2	Vezető stakeholderek platformja	A város legfontosabb, legnagyobb befolyással bíró intézményei, vállalkozásai összehangolt stratégiáikkal és cselekvési terveikkel olyan szinergiát valósíthatnak meg, amely lehetővé teszi a város összehangolt cselekvését. - Formalizálni kell azt a döntéshozatali eljárást, ami biztosítja, hogy a megvalósításra kerülőprojektek az összes érdekelt jóváhagyásával valósulnak meg. Ennek a folyamatnak túl kell lépnie a formális kereteken, és a tényleges tevékenységeket kell összehangolni.
KOO.3	Egy közös városi adatbázis létrehozása	A fenntartható módon működő város tisztában van azzal az erőforrás-készlettel, amely a rendelkezésére áll, és amit fejlesztenie kell a jövőben várható kihívásoknak való megfelelés érdekében. Ezért fontos a tevékenységek összehangolása, hogy megszűnjenek a párhuzamos tevékenységek, az egyszer már elvégzett munkát ne kelljen még egyszer elvégezni, és egy munka elkezdésekor rendelkezésre álljanak az eddig elvégzett munkák eredményei. Ennek érdekében a következőket kell biztosítani: - Az összes, a város tulajdonát képező adat, kutatási eredmény álljon rendelkezésre azok számára, akik szintén a város érdekében végeznek kutatásokat, fejlesztéseket. - A város által birtokolt erőforrások egy rendszerbe való rendezése. - Szakdolgozatok, kutatási eredmények: közösen elérhető tudásbázis kialakítása.
KOO.4	Lakossági bevonás a döntéshozatalba	A civil kapuk által már elindult kezdeményezés megerősítése: a lakosok motiváltságát, cselekvőképességét – amelyre igen nagyszüksége van a városnak – úgy lehet igazán felélni, ha érzik, hogy a javaslataik bekerülhetnek a döntéshozatali folyamatba. Az igazán sikeres menedzsment-módszerek (pl. a lean-menedzsment) egyik hajtóereje a dolgozók motiváltságának állandó fejlesztése, így érik el a hatékony munkavégzést és a minőségi javaslatok körének jelentős bővülését. Ennek a városi szintre való átültetése a város teljesítményét is megerősítheti.

2.2. Kulcsprojektek bemutatása

2.2.1. Kulcsprojektek indoklása

A kulcsprojektek közt olyan projektek szerepelnek, amelyek megvalósulása lényeges előfeltétele valamely stratégiai vagy operatív célnak, vagy más, összességében lényeges projekteknek, vagy nagy súllyal befolyásolja azok megvalósulását.

Az alábbiakban kiválasztott projektek a rövid-, közép- és hosszú távú társadalom-fejlődés, foglalkoztatás, gazdaságfejlesztés terén játszanak kiemelkedően fontos szerepet.

Az elemzések és a munkafolyamatok során kinyilvánított szakmai és nem szakmai vélemények egyöntetűen azt tükrözték, hogy a város legsúlyosabb problémája és a legsürgősebben és tartós eredménnyel megoldandó feladata a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzet markáns javítása. A foglalkoztatás a gazdaság és a társadalom összetett, egymástól elválaszthatatlan működésének következménye.

A projektek egy része a foglalkoztatás azonnali, közvetlen javítására irányul, mivel azonban a gyors megoldások támogatások, költségvetési források felhasználása révén tudnak eredményt hozni, nem lehetnek tartósak, a támogatás megszűnésével elveszítik létalapjukat. Ezt csak részben ellensúlyozhatja, ha e megoldások tartósságot fokozó elemeinek nagyobb szerepet juttatunk. *(A foglalkoztathatóság javítására irányuló intézkedések rendszerbe szervezése és fejlesztése.)*

Ezen átmeneti, ideiglenes megoldásokhoz ezért párosulnak olyan beavatkozások, amelyek középtávon erősítik a gazdaságot, ennek révén piaci körülmények közt is életképes munkahelyeket teremtenek. *(Térségi gazdaságfejlesztést szolgáló, foglalkoztatást segítő intézkedések.)*

A foglalkoztatás eredményességét jelentősen meghatározza, hogy a piaci igények és a munkaerő-kínálat összhangban állnak-e egymással. Az újonnan keletkező munkahelyek tartóssága és a város eltartó-képessége szempontjából kiemelkedően fontos, hogy minél nagyobb arányban keletkezzenek magas minőségű munkát igénylő, nagy hozzáadott értéket előállító munkahelyek. Az ennek megfelelően, jól működő gazdasági szféra nagy számban és arányban igényel munkaképes korban lévő, a magas munkaerő-piaci követelményeknek egészségi és kulturális-szakmai tekintetben megfelelni képes munkaerőt. A társadalmi fejlődés támogatásának ezért ezen arányok javítására kell irányulnia: javítaniuk kell a munkaképes korúak arányát, piacképes tudását, kultúráját és egészségi állapotát. Ez a tevékenység hosszú távon hoz eredményt, a város jelenlegi helyzete azonban szükségessé teszi, hogy mihamarabb elinduljon egy hosszan tartó, nem projektszemléletű, hatékony program, amely a társadalmi felemelkedés elérésére irányul annak érdekében, hogy a fejleszteni kívánt gazdaság magas kulturális és szakmai igényességű munkahelyeit helyi munkaerővel lehessen kielégíteni. *(A társadalmi felemelkedés gyorsítását és a munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztését szolgáló kiemelt kísérleti projekt.)*

2.2.2. Kulcsprojektek elemeinek bemutatása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
A.KULCSPROJEKTEK				
A1		A felsőoktatás és a szakképzés gazdaságfejlesztési szempontú struktúraváltásának kezdeményezése és támogatása, valamint a képzési szintek összehangjának megteremtése		
	A1.1.	A pályaaorientáció hatékonyságának növelése		
		A gazdaságfejlesztés munkaerő-igényének kielégítése, a pályaelhagyók számának csökkentése, az álláskeresők számának csökkentése és az elvándorlás visszaszorítása érdekében szemléletváltást kell elérni a pályaválasztás terén. El kell érni, hogy növekedjen a város stratégiai ágazataihoz tartozó műszaki szakmák ismertsége és presztízse, és növekedjen az ezekre jelentkezők aránya.	EFOP 3.1 EFOP 3.2 EFOP 3.3	A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása, korai iskolaelhagyás csökkentése A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül A felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése a felsőoktatás szerkezetalakítása és minőségi színvonalának emelése által
	A1.2.	A felsőfokú műszaki képzés stratégia- és piacközpontú fejlesztése		
		A PTE a város és a térség stratégiai fejlesztési igényeihez és az általános hazai szakemberigényekhez igazítja képzési struktúráját (ide értve az idegen nyelvek oktatását is), javítja a piaci igényekre való gyors reagálás képességét. Koordinálja a teljes szakképzési struktúra szintjeinek összehangolását.	EFOP 3.3	A felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése a felsőoktatás szerkezetalakítása és minőségi színvonalának emelése által

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok
A1.3.	A középfokú szakképzés stratégia- és piacközpontú fejlesztése	A középfokú szakképzés rendszerét úgy kell átalakítani, hogy a képzési szintek egymásra épülése biztosított legyen, s az egyes képzési szintekről kibocsátott szakemberek száma, elméleti és gyakorlati ismeretei megfeleljenek a stratégiai fejlesztés tárgyát képező ágazatokban várható piaci igényeknek. A képzési szintek összehangolás keretébe kell illeszteni a felsőfokú szakképzés ("FSZ" képzés) piackonform megoldását.	EFOP 3.1 EFOP 3.2 EFOP 3.3 A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása, korai iskolaelhagyás csökkentése A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül A felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése a felsőoktatás szerkezetalakítása és minőségi színvonalának emelése által
A1.4.	Komplex, több képzési szint és forma kiszolgálására képes központi gyakorlati képzőhely megtervezése és megvalósítása	A duális képzés követelménye Pécs és Baranya környezetében az alacsony fejlettségű gazdaság és a gyenge vállalkozási struktúra miatt nem oldható meg kellő hatékonysággal. A megoldás egy sokoldalú, minden képzési szint igényeit kiszolgáló, a gazdasági és képzési szereplők közös részvételével megtervezett és kialakított gyakorlati képzőhely, amely a piacon lévő vállalkozások kompetencia- és eszközhiányait hivatott pótolni, képes a képzésben résztvevő oktatók továbbképzésére és a műszaki fejlődés révén megjelenő új technikák adaptálására.	EFOP 3.1 EFOP 3.2 EFOP 3.3 A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása, korai iskolaelhagyás csökkentése A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül A felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése a felsőoktatás szerkezetalakítása és minőségi színvonalának emelése által

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
A1.5	A PTE intenzív támogatása a hallgatói létszámok szinten tartásában, bővítésében			
		A PTE érdekérvényesítő képességének formális és informális támogatása A város marketing kiadványaiban a PTE hangsúlyos szerepeltetése A PTE segítése a hallgatói akvizícióban a város külföldi kapcsolatrendszerére támaszkodva	EFOP 3.2 EFOP 3.3	A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül A felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése a felsőoktatás szerkezetalakítása és minőségi színvonalának emelése által
A1.6.	Nemzetközi Egyetemi Szolgáltatóközpont létrehozása			
		A PTE hallgatói összetételében folyamatosan nő a külföldi hallgatók súlya, s az egyetem stratégiai céljai közt létszámuk erőteljes növekedése szerepel. A külföldi hallgatók döntő többsége nyelv- és országismeret nélkül érkezik Pécsre, így az ideiglenesen Magyarországon tartózkodásukkal és az egyetemi élettal kapcsolatos számtalan ügy elintézése, valamint az anyaországokkal való kapcsolattartás jelentős ügyintézési és egyéb (személyes) támogatást tesz szükségessé részükre, melynek az intézményrendszerét és infrastruktúráját meg kell teremteni.	EFOP 3.3	A felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése a felsőoktatás szerkezetalakítása és minőségi színvonalának emelése által
A2	A foglalkoztathatóság javítására irányuló intézkedések rendszerbe szervezése és fejlesztése			
A2.1	A foglalkoztathatóságot rövid távon javító, a munkaerő-kínálat és a kereslet összhangját javító képzések szervezése			
		A munkaerőpiacról kiszorultak képzése, továbbképzése, átképzése a másodlagos és/vagy az első munkaerőpiacra való alkalmasság megszerzése érdekében	TOP 6.	Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
A2.2	Másodlagos foglalkoztatási formák (közmunka, szociális foglalkoztatás, nonprofit szféra, családi foglalkoztatás, atipikus foglalkoztatási formák) körének bővítése			
		<p>A városi közmunkaprogramok és a szociális foglalkoztatás fejlesztése, eszközökkel és hatékony munkaszervezéssel való támogatása: közmunka eszközpark fejlesztése, közmunka irányítás, munkaszervezési gyakorlatok fejlesztése. A másodlagos foglalkoztatási formák keretében is kitüntetett cél a tartós foglalkoztatásra való alkalmassá válás és a tartós foglalkoztatást lehetővé tevő foglalkoztatási keretek megteremtése.</p> <p>A közzféra keretében szervezett foglalkoztatási formák rendszerben való kezelése, az átjárhatóság biztosítása, a mobilitás ösztönzése az elsődleges munkaerőpiac irányába</p>	GINOP 5. TOP 6.	Foglalkoztatás és képzés Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés
A2.3	A társadalmi felemelkedés segítését és a munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztését szolgáló kiemelt kísérleti nagyprojekt			
		<p>A város társadalmi-gazdasági fenntarthatóságának megalapozása a családok és a gyermekek komplex támogatása révén:</p> <ul style="list-style-type: none"> • gyermekellátás • családgondozás • oktatás • felnőttképzés • kulturális szolgáltatások, közösségfejlesztés • kommunikáció <p>komplex fejlesztési modelljének kidolgozása és megvalósítása.</p>	EFOP	A program finanszírozásának és megvalósításának keretei kormányzati egyeztetés keretében alakíthatók ki.

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok		
A3.		Térségi gazdaságfejlesztést szolgáló, foglalkoztatást segítő intézkedések			
A3.1.	A város és vonzáskörzete erőforrásainak felmérése és a bennük rejlő innovációs potenciál K+F+I alapú, innovációs és hatékonyságnövelési célú hasznosítási programjának kidolgozása				
		<p>A Kék Gazdaság újraiparosítást megvalósító módszere alapján fel kell tárnai az összes – fizikai és nem fizikai – erőforrást, ami helyben rendelkezésre áll. Ezekből kell kialakítani működőképes üzleti modelleket. Ehhez szükséges a város és vonzás körzete erőforrásainak felmérése és a bennük rejlő innovációs potenciál K+F+I programjának kidolgozása.</p> <p>A fizikai erőforrások körében a jelenleg nem használt, hulladékként nyilvántartott (pl. a bányákból kiszivattyúzott víz), nem felhasznált (pl. üresen álló gyárépületek), valamint a rendelkezésünkre álló ásványvagyon mennyiségének, minőségének, kitermelési, feldolgozási lehetőségeinek felmérése.</p> <p>A nem fizikai erőforrások körében a nem használt szellemi erőforrásaink (pl. az egyetemről kikerülő szakmai potenciál, a nyugdíjasok szakmai potenciálja – az elérhető tudásbázis) felmérése.</p> <p>Ezek alapján az erőforrások optimális hasznosítási lehetőségeinek kidolgozása, azok innovatív kombinációs lehetőségeinek felmérése, környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálata és a fenntartható fejlődés kritériumainak való megfeleltetése, a hasznosítást elősegítő K+F+I programok elindítása.</p>	GINOP 2.2.	Stratégiai együttműködések kezdeményezések támogatása	K+I és
A3.2.	Karolina Zöld Energia Parknagyprojekt				
		<p>Környezetvédelmi és -fejlesztési, energetikai-, mező-és élelmiszergazdasági, -turisztikai, - munkahelyteremtő a Karolina külfejtés rekultiválandó területén és a korábban rekultivált szomszédos területen. A megtermelt villamos- és hőenergia, valamint az 1millió m³ tisztított víz bázisán a térség foglalkoztatási és versenyképességi helyzetét jelentősen javító mezőgazdasági és élelmiszertermelő kapacitás, valamint turisztikai, részben rekreációs potenciál hozható létre. Az önkormányzat a fejlesztések előkészítésébe és a befektetés megszervezésébe kapcsolódhat be.</p>	TOP GINOP KEHOP VP EFOP	Komplex nagyprojekt, összetett finanszírozással valósítható meg, melynek része a rekultivációs kötelezettségek teljesítése.	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
A3.3.	Vállalkozások támogatása/koordinálása az uniós források elnyerésében és felhasználásában (ITB)			
	A város iparterületein fejlesztéseket tervező KKV-k projektelképzeléseinek összegyűjtése Projektkataszter létrehozása A projektjavaslatok prioritizálásához szükséges kritériumrendszer fejlesztése és alkalmazása A kiválasztott projektjavaslatok dokumentációjának elkészítése, a projektek megvalósításának menedzsment-támogatása	TOP 1.	Térségi gazdaság-fejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	
A3.4.	Vállalkozások számára fejlesztési forrásokat biztosító pénzügyi alap létrehozása			
	Vissz- és nem visszterhes fejlesztési források biztosítása foglalkoztatás-növelési, energiahatékonysági, vagy helyi termék fókusszal A város ipari parkjaiba betelepülő vállalkozások foglalkoztatási szempontú támogatása pl. önerő-támogatás formájában	TOP 1.	Térségi gazdaság-fejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	
A3.5.	A fejlesztéspolitikai intézményrendszerben működő városi és térségi szereplők feladatainak összehangolása, az együttműködés intézményesítése			
	A PVF-Zrt eddigi stratégiai és operatív fejlesztéspolitikai szerepének megerősítése, tevékenységének bővítése a SZIT fejlesztési feladatainak, a befektetés-akvizíció feladatainak és a pénzügyi alapok szakmai gondozásának az ellátásával. A PVF-Zrt, a Pécs Holding, mint városi vagyonkezelő és a Kabinet közti koordináció javítása, intézményesítése (belső fejlesztéspolitikai koordináció) A Város, a megye és a PTE közti fejlesztéspolitikai koordináció intézményesítése (külső fejlesztéspolitikai koordináció)	TOP 1.	Térségi gazdaság-fejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	
A3.6.	Befektetés-akvizíciós szervezet létrehozása, gazdasági marketing, lobby- tevékenység erősítése			
	Befektetés-akvizíciós szervezet létrehozása (Kabinet, PVF NZrt, Pécs Holding, valamint a BMÖ és a PBKIK, saját erőforrásokkal, professzionális kiadványok és honlap készítése, folyamatos jelenlét a nemzetközi befektetési vásárokon	TOP 1.	Térségi gazdaság-fejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
A3.7.		Megyei szintű turisztikai desztináció összeszervezése és pozicionálása közös TDM szervezet kialakításával, elsősorban a meglévő attrakciók fejlesztésével		
		<ul style="list-style-type: none"> Desztináció-marketing megvalósítása Komplex (élmény alapú és tematikus) turisztikai termékek kifejlesztése a tartózkodási idő meghosszabbítása érdekében A PTE turisztikai képzési vonalának megerősítése a PBMK gyakorlati támogatásával pécsi helyszíneken, a Közgazdaságtudományi Kar szakmai integrátori szerepével A beutaztató turizmus támogatása, különös tekintettel a konferencia és üzleti turizmusra A pécsi múzeumok konszolidálása, szolgáltatásaik megújítása a Pécs2010- program fejlesztéseinek kiegészítése érdekében Wellness szolgáltatásokat is kínáló hotel megvalósításának a támogatása a pécsi kulturális negyed környezetében 	GINOP 6.	Turizmus - Versenyképes turisztikai kínálat
A4		A közösségek fejlődését és működését támogató "inkubációs"jellegű tevékenységek rendszerszerű megvalósítása		
		A civil szervezetek működésének támogatása pályázatok, capacity building, infrastruktúra, és igény szerint testre szabott, folyamatos tanácsadás segítségével	TOP 6.	Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés
A5.		A szervező és informáló társadalmi nyilvánosság fejlesztése erre alkalmas médiamix fejlesztése, működtetése		
		A helyi társadalom számára a megfelelő - szervező és informáló - társadalmi nyilvánosságot biztosító médiamix kialakítása, tartalomfejlesztés, a kommunikációs tevékenység folyamatos fenntartása	TOP 2.5	Szemléletformáló akciók, képzések

2.3. Hálózatos projektek bemutatása

2.3.1. Hálózatos projektek indoklása

A hálózatos projektek kategóriájában szerepelnek az alább projekt típusok:

- a városszerkezet átalakítását, jelentős szerkezeti elemeinek, zónáinak átalakítását célzó fejlesztések
- a jelentősebb vonalas infrastruktúra-fejlesztések
- a város egészét vagy nagy területét érintő, vagy területeinek összeköttetését megteremtő fejlesztések
- olyan pontszerű vagy foltszerű fejlesztések, amelyek a város területén rendszert alkotnak.

2.3.2. Hálózatos projektek elemeinek bemutatása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
B. Hálózatos projektek				
B1.	Energiahatékony utca és ház			
	B1.1.	A középületek energetikai fejlesztése		
		A Hőerőművel megkötött HTM felülvizsgálata Önkormányzati tulajdonú ingatlanok energetikai korszerűsítése A városi távhőszolgáltatás korszerűsítése A városi-városkörnyéki megújuló energia-potenciál hasznosítása	TOP 3. KEHOP 5.	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken Energiahatékonyág növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása
	B1.2.	Lakóépületek energetikai korszerűsítése		
		Lakóépületek energetikai korszerűsítése, különösen elavult lakóközvetek felszámolása, fejleszthető közvetek rehabilitációja	KEHOP 5.2	Épületek energiahatékonyági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával

B1.3.	Intelligens LED-es közvilágítási rendszer bevezetése Pécssett		
	A közvilágítás korszerűsítésénél az üzemeltetés költségeinek jelentős csökkentése érhető el a fejlett LED technológiák alkalmazásával. A hagyományos rendszerek fénytechnikai értékei 20-50%-os teljesítményfelvétellel biztosíthatóak az élettani hatások jelentős javulása mellett. Része még az integrált lencserendszer, a szabályozható elektronika és a távoli irányíthatóságot biztosító szoftveres menedzsment.	KEHOP 5.5	Intelligens hálózati rendszerek támogatása a villamosenergia-rendszer rugalmasságnak biztosítására
B2	Pécsi-víz zónájának rendezése és fejlesztése - K-NY-i tengely		
B2.1	Kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése		
	Közlekedési kapcsolatok fejlesztése: új kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése az Üszögi út és a Mohácsi út, a Siklósi út és a Mohácsi út, a Siklósi út és a Nyugat ipari út között, különszintű csomópont kialakítása a Megyeri úton; "SMART" vasúti átjáró	TOP 2. IKOP 3.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Fenntartható városi közlekedés fejlesztése, elővárosi vasúti elérhetőség javítása
B2.2.	A Pécsi-víz medrének megújítása, revitalizálása		
	A Pécsi-víz medrének revitalizálása, a meder és a kísérő zöldfelületek rendezése, a város vízgazdálkodási rendszerébe illesztése	TOP 2. KEHOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés- és tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése
B2.3.	Pécsi-víz mentén parkterület kialakítása		
	Pécsi-víz mentén kelet-nyugati irányú zöldfelületi kapcsolat, vízlépcsős csapadéktározó rendszer létrehozása, csatlakozó területek vegyes felhasználása	TOP 2.3	Család- és klímabarát városi környezet kialakítása
B2.4.	A város sportcélú intézményterületének fejlesztése		
	Sportközpontok területének fejlesztése a Tüzér utca - Megyeri út tengelyen (sportcsarnok, uszoda, jégpálya, teniszkлуб, Szivárvány Gyermekeház, Kosárákadémia stb.) Uszoda, élményfürdő építése.	TOP 2. TOP 4.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés A helyiközösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése

B3	A város akcióterületen kívüli zöldfelületi rendszerének komplex megújítása		
	A városi közterületek rekreációs célú fejlesztését célozza ez a projekt. Közösségfejlesztésre alkalmas funkcionális zöldterületek létrehozása pl. tematikus, korosztályos kertek építése, új szabadidős és sportlétesítmények kialakítása a cél.	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
B4	A város akcióterületeken kívüli kékfelületi rendszerének minőségi, komplex megújítása		
	Városi kékfelületek (pl. források patakok, tavak) revitalizálása, medrek és a kísérő zöldfelületek rendezése, záportározók létesítése és a város vízgazdálkodási rendszerébe való szerves illesztése.	TOP 2. KEHOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés- és tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése
B5	Szociális téren felhasználható lakásállomány növelése		
	A szociálpolitikai és foglalkoztatáspolitikai célokat szolgáló lakásállomány társadalmi, műszaki és pénzügyi fenntarthatóságának megteremtése (rászoruló és pályakezdők részére).	KEHOP 5.2	Épületek energiahatékonysági korszerűsítése megújuló energiaforrások alkalmazásának kombinálásával
B6.	A városi infrastruktúra/ közszolgáltatások hallgatóközpontú fejlesztése a PTE-vel együttműködésben		
	Hallgatóbarát közszolgáltatások (közlekedés, kerékpáros infrastruktúra stb.)	EFOP 4. GINOP 2.3 TOP 3.1	Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében K+I infrastruktúra és kapacitás megerősítése a nemzetközi kiválóság érdekében Fenntartható települési közlekedésfejlesztés
B7.	Észak-déli zöldfelületi folyosó kialakítása		
	Zöldfelületi folyosó kialakítása rekreációs, közcélú, humán aktivitást kiszolgáló funkcionalitással a Pécsbánya, Névtelen utca, Gyárvárosi tengelyben	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés

B.8		„M60 – Pécs” intermodális logisztikai-ipari központ		
		Logisztikai-ipari központ kialakítása a déli gazdasági területhez kapcsolódóan, az autópálya, a vasút és a pogányi repülőtér integrált fejlesztésével	GINOP 1. TOP 1. IKOP 3.	KKV - Vállalkozói szellem előmozdítása, vállalkozóvá válás elősegítése Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében Fenntartható városi közlekedés fejlesztése, elővárosi vasúti elérhetőség javítása
B.9		Az önkormányzati fenntartású másodlagos szocializációs intézmények infrastruktúrájának és szakmai tevékenységének integrált, minőségi fejlesztése		
		Az önkormányzati intézmények (bölcsőde, óvoda) minőségivé tétele, szakmai tevékenységeik fejlesztése, a szülők csoportjainak a tevékenységekbe való bevonása a társadalmi integráció, a kulturális tőke fejlesztése érdekében	TOP 4. EFOP 3.	A helyiközösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése Gyapardó tudástőke

2.4. Akcióterületi projektek bemutatása

Jelen dokumentum 7 db akcióterület jellegű fejlesztési zónát határol le.

Észak-déli tengely - a városközpont déli irányú komplex kiterjesztése

Megvalósítását már számos fejlesztési dokumentum tartalmazta. Célja a városközpont területének kiterjesztése, elsősorban funkcióbővítő akciók megvalósításával úgymint intermodális csomópont megvalósítása, Vásárcsarnok fejlesztése, Siklósi út menti területek funkcióváltásának elősegítése. Az akcióterület fejlesztésének városépítészeti hozadéka lehet egy új tengely „záró” reprezentatív térfal, illetve megújuló közterületek, zöldterületek hálózatának megjelenése.

A városközpont kelet-nyugati irányú kiterjesztése

Az EKF beruházások elmaradt fejlesztéseinek – Breuer Marcell sétány, Királyház Zsolnay gyár kapcsolat - valamint egy új városi park kialakításának (Kisbalokány, Balokány) célterülete. A területen a befejezetlen beruházásokkal (pl. Corso), és az infrastrukturális fejlesztéseket kiegészítő, kisléptékű (soft) tevékenységekkel is számolni kell.

Nyugati irányban a belváros Magasház környékéig való kiterjesztése az épület bontása révén lehetőségként merül fel. A fejlesztés tartalma a Szigeti külváros alközponti funkcióinak komplex fejlesztése, a Magasház környékének revitalizálása.

A belváros környezeti, kulturális fenntarthatóságának komplex fejlesztése

Az akcióterület a történet belváros határához kötődik, alapvetően a funkcióját veszített épületek hasznosítását megújítását célozza.

Városliget – komplex tájrehabilitációs, környezetfejlesztési és környezetgazdálkodási projekt

A célterület – a városfejlesztés egyik leghangsúlyosabb területe a Balokányliget és a Tüskésrét – mely az erdőműi zagyelhelyezés miatt gyakorlatilag kimaradt az elmúlt 50 év fejlesztéseiből. Közlekedési struktúra, a rekreációs, szabadidős, illetve energetikai célú fejlesztés színhelye, a városi klíma alakításának kiemelt területe.

Tudásliget – átalakuló és fejlődő területek az innovatív iparágak számára a Pécsi-víz mentén

Funkcióját veszített ipari, kereskedelmi, szolgáltató övezet területhasználatának újragondolása a Pécsi-víz, illetve a Füzes árok vonalán. Térszerkezeti szempontból kiemelt terület. Célja az innovatív, kis- és középvállalkozások, a lakó és szabadidős, természetközeli funkciók ideális „házasítása”, a kettéosztott város újraintegrálása. A tudás alapú gazdaság megteremtésének tervezett magterülete.

2.4.1. Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

A tervezés jelenlegi fázisa, utcahatáros akcióterület kijelölését nem, de azok jellegét és elhelyezkedését valamint a fejlesztési zónán belüli összefüggéseit feltárja.

A térképen ábrázolt illetve a táblázatban felsorolt akció illetve projekt területek részletes, teljeskörű bemutatására a majdani fejlesztési programok – konkrét városfejlesztési projektek – részét képező akcióterületi tervek keretében kerül/kerülhet sor.

2.4.2. Az egyes akcióterületeken a megvalósításra kerülő fejlesztések összefoglaló bemutatása (projektelemek bemutatása)

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
C. AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK				
C1	Észak-déli tengely - a városközpont déli irányú komplex kiterjesztése			
C1.1.	Intermodális csomópont I. ütemének kialakítása			
	Intermodális csomópont I. ütemének kialakítása a távolsági buszpályaudvar és a vasútállomás közötti zónában, a szükséges infrastrukturális fejlesztések tervezése, ütemezése, tulajdonviszonyok rendezése.	IKOP 3.	Fenntartható városi közlekedés fejlesztése, elővárosi vasúti elérhetőség javítása	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
	C1.2. Vásárcsarnok a helyi termékeknek			
	Az intermodális csomópontokhoz kapcsolódó kereskedelmi funkciók kialakítása, különös tekintettel a regionális termékek piacra jutását elősegítő korszerű vásárcsarnok kialakítására	TOP 1. TOP 2. GINOP 1.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés KKV - Vállalkozói szellem előmozdítása, vállalkozóvá válás elősegítése	
	C1.3. A vasúti átjárók biztonságos és korszerű átépítése a gyalogos forgalomra való kiemelt tekintettel			
	A közlekedési (közúti, vasúti) területek újraértelmezése a vasút által elvágtott városrészek összekapcsolására a Főpályaudvar és a Siklósi úti felüljáró térségében. Kiemelten kell kezelni a gyalogutak, gyalogjárdák és zöldfelületi elemek kialakítását!	IKOP 3.	Fenntartható városi közlekedés fejlesztése, elővárosi vasúti elérhetőség javítása	
	C1.4. Siklósi út és csatlakozó területek átfogó rehabilitációja			
	Siklósi út és csatlakozó gazdasági területek átfogó rekonstrukciójának és rehabilitációjának előkészítése, a településrész alközponti szerepének erősítése, új, jelentős kiterjedésű (min 3 ha) városi zöldfelület kialakítása.	TOP 2.2	Vállalkozások és befektetők számára vonzó, környezeti szempontból fenntartható városszerkezet kialakítása	
	C1.5. Tüke Busz telephely-kialakítása			
	Tüke Busz telephely kialakítása és alacsony emissziójú buszok beszerzése	TOP 1. GINOP 1.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében KKV - Vállalkozói szellem előmozdítása, vállalkozóvá válás elősegítése	
C2	A városközpont kelet-nyugati irányú kiterjesztése			
	C2.1. Breuer Marcell sétány befejezése			
	48-as tér és Zsolnay Kulturális Negyed közötti közpark és sétány befejezése (benzinkút, kereskedelem megszüntetése)	TOP 1. TOP 2.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	
	C2.2. Kisbalokány fejlesztése és déli irányú kapcsolatainak kialakítása			
	A Kisbalokány városi parkjának és volt strandterületének fejlesztése és zöldfelületi kapcsolatainak kialakítása a déli Nagybalokánnyal (parkrekonstrukció, wellness szálló, közösségi terek)	TOP 1. TOP 2.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	
	C2.3. A Belváros és a Zsolnay Negyed kapcsolatának fejlesztése			
	Király utca – Búza tér – Zsolnay Negyed közötti terület komplex kereskedelmi, szolgáltatási és közterületi fejlesztése, turisztikai attrakció elemekkel való gazdagítása	TOP 2. GINOP 4.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Energia - A környezet fenntartható és erőforrás-hatékony gazdasági fejlesztése	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok
C2.4.	Budai városrész rehabilitációja		
	Budai városrész lakóterületi rehabilitációja, közterületeinek rekonstrukciója, idegenforgalmat szolgáló szolgáltatási lehetőségeinek fejlesztése. A Zsolnay út melletti területsáv rekonstrukciója	TOP 1. TOP 2. GINOP 4.	1. Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Energia - A környezet fenntartható és erőforrás-hatékony gazdasági fejlesztése
C2.5.	A belváros nyugati irányú kiterjesztése - a Szigeti külváros integrációja		
	A Szigeti külváros alközponti funkcióinak komplex fejlesztése, a Magasház környékének revitalizálása	TOP 1. TOP 2.	1. Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
C3	A belváros környezeti, kulturális fenntarthatóságának komplex fejlesztése		
C3.1.	Régészeti Múzeum rekonstrukciója		
	Régészeti múzeum funkcióbővítő fejlesztése (integrált régészeti, néprajzi, helytörténeti kiállítás)	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
C3.2.	Nick udvar üzleti alapú fejlesztése		
	Nick udvar üzleti alapú fejlesztése, a műemlék épülettömb teljes felújítása, kereskedelmi, kulturális és közösségi célú hasznosítása, az idegenforgalom számára hozzáférhető módon	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
C3.3.	Volt Fegyveres Erők Klubja újrahazsnosítása		
	FEK fejlesztése: „Kreatív Pláza” helyi kreatív kézművesipari bemutatóterem és belvárosi szolgáltató központ, továbbá közösségi terek kialakítása a volt FEK épületben, belvárosi parkolóhely fejlesztéssel	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés
C3.4.	Belváros megközelítésének javítása		
	A belvárosi területek közlekedési viszonyainak javítása forgalomtechnikai, infrastruktúra-fejlesztési beavatkozásokkal (buszsávok kialakítása, csomópontok átépítése, forgalomcsillapítás, stb.) és környezetkímélő, attraktív közforgalmú közlekedéssel.	TOP 3.	Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken
C4.	Városliget - komplex táj rehabilitációs, környezetfejlesztési és környezetgazdálkodási projekt		
C4.1.	Tüskésréti tájrehabilitáció		
	Tájrehabilitáció, parkerdő és szabadidős tőfejlesztés a Tüskésréti volt zagyarázóók környezetében	TOP KEHOP	
C4.2.	Naperómű létesítése Tüskésréten		
	Naperómű létesítése Tüskésrét keleti térségében (ütemezett 500 kWA egységekből)	KEHOP 5.	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat - 2014-2020-as operatív programok	
C4.3.	Iparfejlesztés a Tüskésrét területén			
	Iparfejlesztés: ipari terület kijelölése a hőerőmű melletti területen városi üvegház, fermentáló, illetve hőfogyasztó ipari létesítmény számára	VP 5.	Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdészeti ágazatban területen jelentkező fejlesztési igények	
C4.4.	A Balokányliget fejlesztése			
	Városi park kialakítása a Balokány területén, rekreációs és turisztikai létesítmények fejlesztése (lovarda, vizes élménypark, szálloda, sportpályák, stb.)	TOP 1. TOP 2.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	
C5.	Tudásliget - átalakuló és fejlődő területek az innovatív iparágak számára a Pécsi-víz mentén			
C5.1.	INNOZÓNA			
	Északmegyer és Füzes korszerű technológiákra, az egyetemmel együtt kialakított K+F tevékenységre alapozott gazdasági célú fejlesztése	GINOP 2. GINOP 3. EFOP 4. EFOP 3.	K+I - Tudásgazdaság fejlesztése IKT - Infokommunikációs fejlesztések Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében Gyarapodó tudástőke	
C5.2.	Hauni Hungária üzemerületének fejlesztése			
	Iparterületi kialakítása a Hauni Hungária és beszállítói részére a Móra Ferenc utca, Megyeri út, Északmegyer dűlő térségében	TOP 1. GINOP 1.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében KKV - Vállalkozói szellem előmozdítása, vállalkozóvá válás elősegítése	
C5.3.	Vásártér kialakítása, az Expo Center hasznosítása			
	Vásártér áttelepítése az Expo Center mellé, az Expo épületének fejlesztése állandó kereskedelmi funkcióra	TOP 1. GINOP 1.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében KKV - Vállalkozói szellem előmozdítása, vállalkozóvá válás elősegítése	

2.5. Szociális városrehabilitációs projektek bemutatása

Kertek városa - Pécs-Dél városrehabilitációs akcióterület

Pécs legnépesebb városrésze elérte a 30-40 évet, így a szociális problémákon túl - mind a lakóépületek, mind a közterületek felújítása is folyamatos városfejlesztési feladat. Cél az épített környezet rehabilitációjára a társadalom integrálása, illetve a funkciók ideális eloszlásának elősegítése, egy déli decentrum, illetve a városrészi alközpontok fejlesztése.

Meszes - Pécs-Kelet szociális célú városrehabilitációs akcióterület

Társadalmi, illetve infrastrukturális szempontból is kiemelten kezelendő terület. Célzott beavatkozások – az értékes telepszerű beépítések megőrzése mellett –, teljes építettkörnyezet-rehabilitáció, funkciók városrészi alközpontok kijelölése, fejlesztése, egy keleti decentrum kialakulásának elősegítése.

2.5.1. Szociális városrehabilitációs projektek indoklása

A szociális város-rehabilitációval érintett területek – Kertváros, Meszes - közös jellemzője, hogy a társadalmi kirekesztődés mértéke és a fizikai infrastruktúra leromlottsága erőteljes, városszöveti elhelyezkedésük perifériális. Célzott szociális városrehabilitációs jellegű beavatkozásokkal a lakóterületek középtávon visszaintegrálhatóak a város társadalmába.

2.5.2. Szociális városrehabilitációs projektek elemeinek bemutatása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
C6.	Kertek városa - a Déli városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete			
C6.1.	Megyerváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése			
	A Déli városrészek heterogén központjainak újraértelmezése, komplex szemléletű funkcióbővítő fejlesztése, a közterületek felújítása.	TOP 2. TOP 5.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	
C6.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése			
	Lakóterületek komplex fejlesztése, a közlekedési, gyalogos és parkterületek felújítása és fenntartása a közösségek aktív bevonásával.	TOP 2. TOP 5.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)	
C7.	Meszes - a Keleti városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete			
C7.1.	Meszes központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése			
	Városrész központ funkcióbővítő fejlesztése, közterületeinek rehabilitációja és fenntartása (Szeptember 6-a tér környezete, Szabolcsfalu központja) a közösségek aktív bevonásával.	TOP 2. TOP 4.4	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Leromlott városi területek rehabilitációja	
C7.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése			
	Lakóterületek komplex fejlesztése, a közlekedési, gyalogos és parkterületek felújítása és fenntartása a közösségek aktív bevonásával és közmunkások alkalmazásával	TOP 2. TOP 5. TOP 4.4	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD) Leromlott városi területek rehabilitációja	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
C8.		Uránváros - a Nyugat városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete		
	C8.1.	Uránváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése		
		Városrész nyugati központjának funkcióbővítő fejlesztése, közterület rehabilitációja. Az Uránbányász tér - Olympia - Harmadik Színház tengely revitalizációja	TOP 2. TOP 4.4	Települési környezet fenntartható fejlesztése Leromlott városi területek rehabilitációja
	C8.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése		
		Lakóterületek komplex fejlesztése mintaprojekt formájában, a közlekedési, gyalogos és parkterületek felújítása és fenntartása a közösségek aktív bevonásával. A "Folytassa Uránváros" (ESZA, 2012) ajánlásainak felhasználása.	TOP 2. TOP 5. TOP 4.4	Települési környezet fenntartható fejlesztése Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD) Leromlott városi területek rehabilitációja

2.6. Az akcióterületeken kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések és ezek illeszkedése a stratégia céljaihoz (egyéb projektek)

2.6.1. Az akcióterületen kívül végrehajtandó, jelentős projektek indoklása

A kiemelt (A), a hálózatos (B) és az akcióterületek (C) fejlesztésébe nem tartozó projekteket négy kategóriába soroltuk:

- D) a város fejlődése szempontjából jelentős fejlesztések
- E) az egyéb fejlesztések
- F) Intézkedés típusú projektek
- G) az innovatív és hatékony Pécs – SMART CITY projektek csoportjába.

A jelentős fejlesztések (D):

- az épített környezethez tartozó ingatlan-állomány fejlesztése,
- a gazdaságfejlesztés elemei,
- a környezetfejlesztés, valamint
- a közszolgáltatások

körébe tartoznak, és megvalósulásuk jelentősen befolyásolja a stratégiai célok elérését. A város hatékony üzemeltetése és fejlődőképessége szempontjából igen jelentős vagyonszempontok és fejlesztési elemek tartoznak ebbe a csoportba, mint az épített örökség körébe tartozó épületek, a szociális bérlakások vagy a közszolgáltatások széles területe.

A fejlesztések a célokból kerültek levezetésre, ez a fejlesztési kategória a városműködés gerincét alkotó vagyontárgyakra és tevékenységekre vonatkozik.

2.6.2. Egyéb projektek elemeinek bemutatása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
D. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI, JELENTŐS FEJLESZTÉSEK				
D1.	Az ingatlanállomány fejlesztése			
D1.1.	Helyi értékvédelmi program			
	Műemlékileg és helyileg védett épületek megóvásának és megújításának célzott programja	TOP 2.6 TOP 4.	Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés A helyiközösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	
D1.2.	Üzleti célú bérlakásállomány fejlesztése			
	Üzleti célú lakásállomány fejlesztése a lakáspiac mobilizálására (bérlakás, apartmanház idősöknek, diákoknak, városi ingatlan alap létrehozása)	KEHOP 5.	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása	
D2.	Gazdaságfejlesztő programok			
D2.1.	Iparterületek fejlesztése a helyben lévő és potenciálisan betelepülő vállalkozások számára, a város barnamezős iparterületeinek újrahasznosítása révén			
	Meglevő ipari parkok elérhetőségének javítása Barnamezős területek üzleti célú rehabilitációja Az ipari területek olcsó energiával-, hővel való ellátása Potenciális ipari parki területek kijelölése	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	
D2.2.	SSC-k elhelyezésére alkalmas A és B kategóriás irodaházak kialakítása			
	A Pécs Holding Zrt. felméri az SSC-k elhelyezésére potenciálisan alkalmas ingatlanok körét és kataszterbe rendezi A fejlesztendő ingatlanokat SSC-k elhelyezésére alkalmas állapotba hozza	GINOP 1.	KKV - Vállalkozói szellem előmozdítása, vállalkozóvá válás elősegítése	
D3.	Környezetfejlesztés			
D3.1.	A mecseki erdők természeti állapotának helyreállítása, megőrzése			
	A város klímaváltozáshoz való alkalmazkodásának javítása, szén-dioxid-kibocsátás csökkentése, Parkerdő megújítása, fekete fenyő kiváltása őshonos fajokkal, inváziós növényfajok visszaszorítása, komplex élőhelymegőrzés	VP 4.	A mezőgazdasággal és az erdőszettel kapcsolatos ökoszisztémák állapotának helyreállítása, megőrzése és javítása területen jelentkező fejlesztési szükségletek	
D3.2.	Akcióterülettel nem érintett külfejtések, zagytározók, tájsebek rekultivációja			
	A rekultiválandó területek tájba illesztése, a tájsebek megszüntetése, a telepített növényzet hálózatba való kapcsolása, a területek vízelvezetésének megoldása	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok
D3.3.	Klímaadaptációt elősegítő projektek		
	A klímaadaptációs irányelvgyűjtemény összeállítása és alkalmazása Csapadék helyben tartása, a gyűjtött csapadékvizek és hulladékvizek komplex hasznosítása A város átszellőzésének javítása Kondicionáló zöldfelületek intenzitásának növelése Egyéb, klímaadaptációt segítő projektek	TOP 2. KEHOP 1. KEHOP 5.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása
D4.	A városi közszolgáltatások optimalizálása, költséghatékonyságának javítása, és a hosszú távú fenntarthatóság megteremtése		
D4.1.	A közösségi közlekedés üzemeltetésének költséghatékonyságát szolgáló fejlesztések		
	Korszerű javítóbázis kialakítása, alacsony emissziójú járműpark beszerzése	TOP 2. IKOP 3.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Fenntartható városi közlekedés fejlesztése, elővárosi vasúti elérhetőség javítása
D4.2.	A hulladékgazdálkodás fenntarthatóságot célzó fejlesztése (szelektív gyűjtés penetrációjának emelése, begyűjtött hulladék (energetikai) hasznosítása)		
	Kereskedelem motiválása a kevesebb és a lebomló csomagoló-anyagok használatára A lebomló hulladék komposztálással történő nagyobb arányú hasznosítása (Komposztálás intézményi kertekben; Kedvezményes komposztládák biztosítása; BÍOKOM-komposzt kedvezményes lakossági értékesítése; Komposztfelhasználás a zöldfelületek minőségének javításában; Lakossági tudatosság formálása)	KEHOP 3.	Hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos tevékenységek
D4.3.	A víziközmű-vagyon rekonstrukciója		
	A városon belüli víziközmű hálózat elhasználdott részeinek rekonstrukciója, az ellátásbiztonság és költséghatékonyság érdekében.	KEHOP 2.	Települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés- és tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése
D4.4.	A távhőellátás fejlesztése és korszerűsítése		
	A Pécsi távhőellátási rendszer korszerűsítése, az ellátásba újabb lakossági szereplők bevonása, a Hőerőmű és az Önkormányzat közötti ellátási szerződés felülvizsgálata.	KEHOP 5.3	Távhő és hőellátó rendszerek energetikai fejlesztése, illetve megújuló alapra helyezése
D4.5.	Pécs-kökényi hulladéklerakó területén a szerves hulladék energetikai felhasználásának fejlesztése		
	A szerves hulladékból még a lerakást megelőzően fermentációval biogázt állítanak elő, melyet gázmotorra kötve, a telep saját energiaellátását fedezi.	KEHOP 3.	Hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos tevékenységek

2.7. Akcióterületen kívüli, egyéb fejlesztések bemutatása

2.7.1. Akcióterületen kívüli, nem jelentős fejlesztések indoklása

Az E) kategóriába sorolt projektek azon projektcsoporthoz jelölik, melyek a fejlesztés nagyságrendjét tekintve nem tartoznak a legsúlyosabbak közé, jelentőségük azonban több szempontból is meghatározó.

A város kompaktsága szempontjából lényeges, hogy a városrészek önálló városrészi funkciókkal is rendelkezzenek, a decentrumok a városrészek helyi központjaiként működjenek. Ez részben a helyi társadalom városrészi identitása és integrációja szempontjából fontos, részben azért, hogy a szolgáltatások eloszlása a társadalom szempontjából is optimálisabb legyen. Az elmúlt évtizedekben a városrészi szolgáltatások egy része az intézményi optimalizáció áldozatául esett, miután a csökkenő lakosság, különösen a gyermekek számának visszaesése kevesebb intézmény gazdaságos fenntartását biztosította. A lakosság fizetőképességének csökkenése ugyancsak szolgáltatások körének gyengülését eredményezte. Ezen intézményi optimumok kialakítása éppen a peremterületen élő, átlag alatti jövedelmű lakosság számára okoznak többletráfordításokat (utazás, drágább szolgáltatások, kiesés a munkából az ügyintézés miatt, stb.), tehát az intézményi és a társadalmi optimumok különbözősége az intézmények javára dőlt el. A decentrumok funkció-ellátásának javítása ezt kívánja ellensúlyozni.

A projektek egy része azon egyenként kisebb jelentőségű, de összességében a városkép és a lakossági közérzet szempontjából igen nagy hatású hibák kijavítását célozza, amelyek a területen élők számára rendszeres esztétikai vagy területhasználati bosszúságokat okoznak. (Pl.: az akadálymentesítés hiányosságai, hibás, töredezett járdafelületek, hiányos szegélyek, törött lépcsők, sérült autóbusszmegállók, egyes épületek elhanyagolt környezete, stb.). E beruházási szempontból nem releváns problémák megoldhatók olyan vegyes munkacapatok felállításával és rendszeres működtetésével, melyek részben épít a munkaerőpiacról kiszorult munkavégző képességére úgy, hogy a közmunkában alkalmazottak egy továbbfoglalkoztatásra alkalmassá tehető részének gyakorlati és elméleti képzésére és tranzit jellegű foglalkoztatására is lehetőséget nyújt.

2.7.2. Akcióterületen kívüli, egyéb fejlesztések elemeinek bemutatása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
E. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI EGYÉB FEJLESZTÉSEK				
E1.		Gyárvárosi, somogyi, vasasi, hirdi lakóterületek rehabilitációja közmunka bevonásával		
	A lakóterületek szociális célú rehabilitációja, közterület és közösség fejlesztés	GINOP 5. TOP 6.	Foglalkoztatás és képzés Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	
E2.		Gyárvárosi központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése		
	Puskin tér és Budai vám közötti területek kereskedelmi központi szerepének fejlesztése	TOP 2.	Vállalkozásbarát, népességmentartó településfejlesztés	
E3.		A lakóterületek közterületeinek rehabilitációja álláskereső, közmunkások bevonásával		
	A szakmai szervezetek részvétele mellett a munkaerőpiacról kiszorultak tranzitfoglalkoztatás jellegű alkalmazása, képzési háttérrel, betanítással s atartós foglalkoztatás lehetőségének megteremtésével	GINOP 5. TOP 6.	Foglalkoztatás és képzés Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	

2.8. Intézkedés típusú projektek (koormányzás) bemutatása

2.8.1. Intézkedés típusú projektek indoklása

A Településfejlesztési koncepció és a Településfejlesztési stratégia céljai, projektjei a várost irányító önkormányzat és az általa közvetlenül felügyelt és befolyásolható intézményrendszer és vállalkozási rendszer tevékenysége révén valósul meg. A Koncepció és a stratégia egyaránt úgy épül fel, hogy az intézkedések egy része ezen a körön túl további intézmények, vállalkozások és a lakossági- civil szféra közreműködését, egyes esetekben tevékeny részvételét kívánja meg. A Koncepcióban ez a felfogás a „ko(o)rmányzás” kifejezés formájában jelenik meg.

Jelen stratégiának nem címettküldetése a városkormányzati feladatok teljes körű megfogalmazása, azonban a Koncepció és a Stratégia korábbi fejezeteiben foglalt célok, projektek jellege megkívánja, hogy azon intézkedési jellegű projektek is megvalósításra kerüljenek, amelyek

- a) kiegészítik a fejlesztési projektek körét, ez által kedvező körülményeket teremtenek azok megvalósulására, valamint önállóan segítik a célok megvalósulását
- b) olyan integrált, komplex, szabályozott folyamatokon alapuló városműködést biztosítanak, amelyek
 - o önmagukban is garantálják a város egyes fontos célok érdekében történő működését,

- olyan további fejlesztéseket, innovatív megoldásokat generálnak, amelyek folyamatba építetten javítják a városműködés eredményességét és hatékonyságát
 - képesek a legújabb innovációs eredmények azonosítására és a folyamatokba való integrálására
- c) biztosítják, hogy a város működését és fejlődését alapvetően meghatározó partneri kör intézményesítetten és hatékonyan, kölcsönös előnyök alapján együttműködjön, egyeztesse stratégiáit és tevékenységét.

Az intézkedési és a partnerségi projektek egy részét az **Intézkedés típusú projektek**, az intelligens, komplex és szabályozott városműködtetés projektjeit és az ezekhez kapcsolódó partnerségi feladatokat az **„Innovatív és hatékony Pécs – SMART CITY projektek”** projektcsoport tartalmazza.

Az Intézkedés típusú projektek köre a városüzemeltetésen kívüli intézkedések körét, így a helyi gazdaság erősítését, a város és a városkörnyék együttműködését, a hatékony vagyongazdálkodást, a helyi társadalommal való együttműködés hatékonnyá tételét szolgálja.

2.8.2. Intézkedés típusú projektek elemeinek bemutatása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok
F. INTÉZKEDÉS TÍPUSÚ PROJEKTEK (KOORMÁNYZÁS)			
F1.		Az önkormányzati adópolitika átalakítása gazdaságfejlesztési szempontú, vállalkozásbarát adópolitikává	
	Vállalkozás-barát adminisztráció irányába történő elmozdulás Foglalkoztatási szempontú, patrióta helyi adópolitika kidolgozása és megvalósítása Zöld megoldások gazdasági ösztönzése	TOP 1.	Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében
F2.		A város gazdaságának meghatározó szereplőivel való önkormányzati együttműködés intézményesítése	
	Rendszeres egyeztető fórum a pécsi gazdaság meghatározó szereplőivel (virilisták) Rendszeres egyeztető fórum a Kamarával, a PTE-vel városfejlesztési, városüzemeltetési, kutatás-fejlesztési, vállalkozás-fejlesztési, foglalkoztatási, városképviselési stb. ügyekben	TOP 6.	Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés
F3.		Rövid ellátási lánc kialakításának intézkedései	
	F3.1.	A helyi termékek felhasználási arányának a növelése a városi közszolgáltatásokban	
	A helyi termékek előnyben részesítése az önkormányzati és a városi közszolgáltatók beszerzéseiben (pl. közétkeztetés)	TOP 6.	Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
F3.2.	Patrióta beszerzési gyakorlat meghonosítása			
	A Kbt. által meghatározott keretek közt a helyi vállalkozások preferálása az önkormányzati beszerzésekben Helyi vállalkozások ajánlati konzorciumokba szervezésének támogatása A város nagyobb értékű beszerzéseivel való ajánlattétel lehetőségének megteremtése érdekében (építőipar)	VP 5.	Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdészeti ágazatban területen jelentkező fejlesztési igények	
F3.3.	Város-városkörnyék termelési célú együttműködésének kialakítása, erősítése			
	A várostérség termelői kapacitásainak a felmérése A várostérség energetikai kapacitásainak felmérése (agrárbázisú megújuló energiaforrások) CLLD-típusú együttműködések kialakításának támogatása	VP 5.	Az erőforrás-hatékonyság előmozdítása, valamint a karbonszegény és az éghajlatváltozás hatásaival szemben ellenállóképes gazdaság irányába történő elmozdulás támogatása a mezőgazdasági, az élelmiszeripari és az erdészeti ágazatban területen jelentkező fejlesztési igények	
F3.4.	A helyi termékek piacra jutásának elősegítése, piacszervezési tevékenység			
	A város- és városkörnyék termelői kínálatának felmérése Helyi piacok szervezése, a szükséges infrastruktúra és promóciós tevékenység biztosítása Mentorálás, facilitálás, tanácsadói programok	TOP 6.	Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	
F4.	Az önkormányzati vagyonnal való aktív vagyongazdálkodás rendszerének kialakítása (SZIT)			
	Ingatlan-kataszter elkészítése megfelelő tér-informatikai bázison Az elkészült kataszter összevetése a város meghatározó ingatlan tulajdonosainak adatbázisával (Magyar Állam, PTE), integrált ingatlanhasznosítási stratégia készítése Az integrált ingatlan-hasznosítási stratégia alapján a saját erőforrásból fejlesztendő ingatlanok körének meghatározása -SZIT létrehozása, a fejlesztéshez szükséges források biztosítása Önkormányzati bérlakások felmérése, a műszaki üzemeltetés átadása a Polgármesteri Hivataltól a Biokom Nonprofit Kft-nek	KÖFOP 2.	A szolgáltató közigazgatás infrastruktúra feltételeinek fejlesztése	

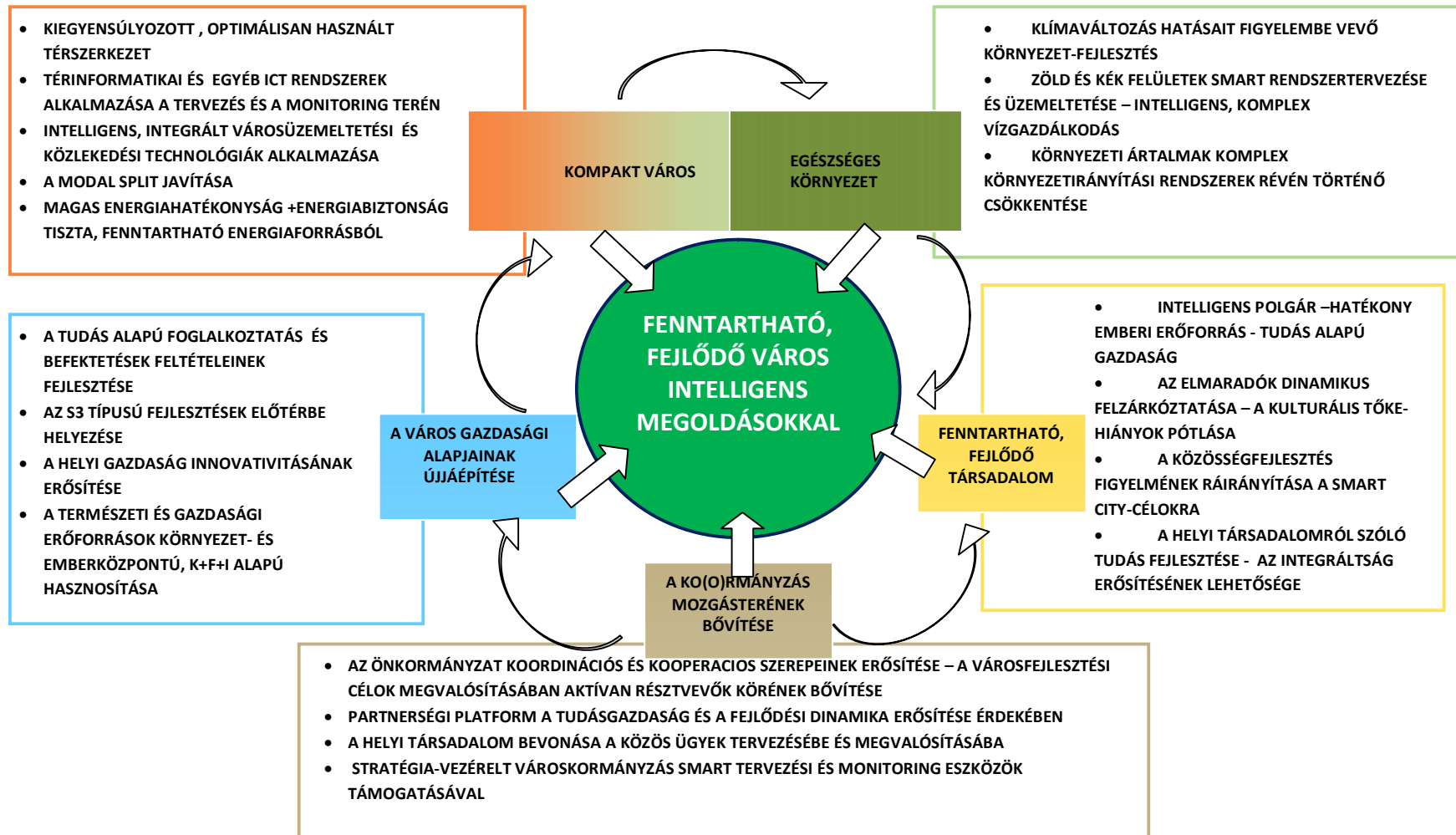
PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
F5.		A társadalmi részvétel fokozása a város fejlesztését szolgáló tervek készítése és megvalósítása terén - Közösségi tervezés		
		A stratégia megvalósításának egyes elemei igénylik a lakosság tájékoztatását, a városfejlesztési célok megismerését és a megvalósításban való részvételt. A stratégiai projektek megvalósítását szolgáló helyszíni tervezés során az ott lakók véleményének, szükségleteinek megismerése, valamint a tervek és azok hatásainak megismertetése, a megfelelő kommunikáció vezet a fejlesztések lakossági támogatásához. Az intelligens város célok eléréséhez szükséges a helyi közösségek, civil szervezetek figyelmének az ezzel kapcsolatos témákra való ráirányítása.	TOP 2.5	Szemléletformáló akciók, képzések

2.9. Innovatív és hatékony Pécs - Smart City projektek bemutatása

2.9.1. Smart City projektek indoklása

2.9.1.1. SMART CITY MODELL (SCM)

A Smart City (okos, intelligens város) program nem képez külön városstratégiát, hanem az elkészült Településfejlesztési Konceptió és az Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) kereteibe illesztve kerül megvalósításra, mint szemlélet, a horizontális célokkal összefüggésben álló szempont, valamint m int módszer, amely megjelenik projektek formájában is. A stratégiában a Smart City modell főként az intelligens városműködés rendszerét tartalmazza, ezért a hatékony és fejlődő város kialakítását célzó projektek kerültek ebbe a kategóriába.

28. ábra: A SMART CITY modellben működtethető tevékenységek

2.9.1.2. A SMART CITY modell egy lehetséges szervezeti megoldása

Figyelembe véve a SCMösszetettségét, célszerűen egy SC menedzsment szervezet biztosíthatja a SCM feladatok átláthatóságát, koordinálását, összehangolt ellátását és a városmonitoring tevékenységet. A városmonitoring a városról gyűjtött és képzett adatok, információtekintetében minden lényeges területet felölel, s ezen halmazok elemzése, értékelése alapján juttatja elegendő mennyiségű és minőségű információhoz az önkormányzatot. Kulcsfontosságú, hogy e szervezet tisztában legyen a városi K+F tevékenységekkel és képes legyen meghatározni, hogy a K+F tevékenységekből mi az, amit a SC üzemeltetéséhez hasznosítani tud. A SC menedzsment szervezet eredményességéhez létfontosságú, hogy a szervezet rendelkezésére álljon a SC üzemeltetéséhez szükséges információ-technológiai háttér, amely lehetővé teszi az adatok összegyűjtését, feldolgozását és a kapott információ megfelelő hasznosítását. A SC menedzsment szervezet kis létszámmal működne annak érdekében, hogy képes legyen a gyors és célzott cselekvésre, lehetővé téve a reaktív és proaktív városirányítást.⁵

Az alábbi ábra bemutatja a SC menedzsment szervezet helyét a városirányításban és a városüzemeltetésben, valamint kapcsolatát a stakeholderekkel, az innovációs szervezetekkel, valamint egyes, a SC-hez kapcsolódó tevékenységeket külön szervezetben végzőkkel való kapcsolatrendszerét.

A kapcsolatok tartalmát illetően szükséges kiemelni, hogy formalizált, rendszeres, meghatározott adatforgalmakat bonyolító kapcsolatok szükségesek ahhoz, hogy a város fejlődése és működési rendszere minél integráltabb, sokoldalúbb és fejlődő információbázisra alapozva történjen, mivel ez biztosítja a magas és javuló hatékonyságot, végső soron a város fenntartható fejlődési feltételrendszerének kialakítását. Az öntanuló partnerségi rendszer egyúttal a partnerségben résztvevő egyéb stakeholderek fejlődését is erősen támogatja, mivel a szinergiák sokoldalúan jutnak érvényre.

A Smart City menedzsment szervezeti elhelyezése tevékenységeinek jellege szerint határozható meg.

Stratégiai menedzsment

A stratégiai feladatok tekintetében tevékenysége a városirányítás stratégiai tevékenységeihez kötődik, ezért az ezzel foglalkozó szervezetet is annak részeként célszerű elhelyezni. A SCM tevékenységet felfoghatjuk úgy, mint a stratégiai irányítás motorját, mivel az adatgyűjtés, feldolgozás, a vezetés magas minőségű információval való ellátása tekintetében nagyságrendi előrelépés lehetőségét hordozza. Továbbá tevékenységének tárgyánál és jellegénél fogva –és remélhetően az erre alkalmas személyek kiválasztása révén– intézményesíti a vezetés közvetlen közelében az innovatív, mindig egyre jobb megoldásokra törekvő, integratív gondolkodást. További előnye, hogy a tevékenység jellege megköveteli a legfontosabb partneri körrel való rendszeres és intézményesített kapcsolattartás megszervezését és folyamatos fenntartását, s elősegíti a szervezetek tevékenységének összehangolását, a szinergiákban rejlő fejlődési potenciál kiaknázását.

⁵ (Letöltés dátuma: 2014.06.23.) IBM Smart City kezdeményezés – Intelligens megoldások városoknak. http://www.ibm.com/smarterplanet/global/files/hu_hu_hu_IBM_Smart_City_prospektus.pdf

A stakeholderek adatot szolgáltatnak, továbbá az intézkedésekre való visszajelzéssel (feedback) is szolgálnak a menedzsment szervezet számára. Jelen tanulmány kiemelten fontosnak tartja, hogy a SCM eredményes működéséhez a smart city rendszert szükséges integrálni minden stakeholder gondolkodásmódjába.

Potenciális hosszú távú cél lehet, hogy a város - mint smart city – kapcsolatot épít ki más európai smart cityvel. Léteznek intelligens városokat összegyűjtő platformok (pl: Smart CitiesNetwork⁶), ahol azoknak lehetőségük van együtt dolgozni, kezdeményezéseket közösen kidolgozni és a jó gyakorlatokat megosztani. A smart city hálózathoz való csatlakozásnak külső üzenete is van, hiszen azt jelezné, hogy a város üzleti potenciállal rendelkezik.

Mint bármely tevékenység esetén, az SCM konkrét szervezeti megoldása terén is több lehetőség kínálkozik.

Pécs esetében a tanulmány készítése időpontjában éppen a szervezet felülvizsgálata, átalakításának előkészítése van folyamatban egy pályázat keretében, így konkrét szervezeti egységek azonosítását tartalmazó javaslatnak nincs relevanciája, azonban a helyismeret és az általános SCM megoldások alapján a gyakorlatban jól adaptálható javaslat felvázolására van lehetőség.

Pécs nagyságrendjében a város stratégiai és operatív menedzsment feladatai elkülönült szervezeti megoldások keretében jelennek meg. A konkrét megoldási mód megnevezése nélkül is eldönthető, hogy az SCM stratégiai feladatait a jelenlegi vagy a szervezet-átalakítást követően azonosítandó, a szervezeti hierarchiában magasan álló stratégiai szervezethez szükséges delegálni, annak különálló alrészlegeként, mivel a hozzá sorolandó tevékenységek volumenüket, és fontosságukat tekintve is jelentős súlyúak és összetettek.

Az SC stratégiai menedzsmentjéhez a következő tevékenységi köröket célszerű szervezni:

- smart city városmonitoring
 - informatikai üzemeltetés
 - adatfogadás, adatbázis kezelés
 - térinformatika
 - modellezés, elemzés
 - indikátorok követése, értékelése, jelentések, megoldási és fejlesztési javaslatok
- smart stratégiai tervezés
- beszámolók, előterjesztések (politikai szint részére).

A városmonitoring az SCM kiemelten fontos része, mivel feladata városról szóló tudás, a városban zajló folyamatok megismerése és az arról szóló vezetői tájékoztatás. Jelenleg a város „önismerete” rendkívül hiányos még azokon a területeken is, amelyekre rendszeres adatgyűjtési és jelentési kötelezettségek vonatkoznak, mivel a gyűjtött adatok többnyire vezetői információvá való feldolgozás nélkül, alapadatok formában kerülnek továbbításra az elrendelő vagy jogszabályban megjelölt szervezet részére. Rendelkezésre áll viszont egy, a minőségi információ-ellátás megvalósítására nagyrészt alkalmas keretet nyújtó informatikai rendszer, így a helyzet megváltoztatására viszonylag rövid idő alatt lehetőség van.

⁶ A Smart Cities Network honlapja: <http://connectedsmartcities.eu/>

Amennyiben az informatika az SCM részleghez tartozik, akkor a jelenleg főként hatósági igényeket kielégítő, a város szempontjából technikai jelentőségű informatika az egyik legfontosabb vezetéstámogató alrendszerre fejleszhető. Az SCM magas szintű működéséhez szükséges információbázis kialakítása részben a meglévő adatok vezetői információvá való feldolgozására, másrészt az ehhez szükséges, de jelenleg nem gyűjtött adatok körének meghatározására és az adatgyűjtés rendszerére való javaslatlételre terjed ki.

Az informatikai input az előzőeken túlmenően kiterjed minden olyan területre, amelyek az intelligens városműködést érintik, így az önkormányzati intézményi és vállalati szférára, valamint a város működésében részt vevő külső szervezetekre.

Nem szükséges, hogy minden, a város működését jelentősen érintő terület alapadatokat szolgáltatson (ez a magáncégektől az üzleti titok figyelembe vételével nem is várható el), azonban az indikátorok követése, az anomáliák vagy negatív hatású szinergiák feltárása mindenképpen igényli az alrendszerek összehangolását és legalább a szintetizált adatok, indikátorok folyamatos monitorozását.

A város működésében kiemelt fontosságú a térbeliség, mely a hagyományos módszerekkel körülményesen és erős kompromisszumokkal követhető és jeleníthető meg. Ebben lényeges előrelépést jelent a térinformatikai rendszerek alkalmazása. A legnagyobb potenciál feltételezhetően a jelenleg szeparáltan működő alrendszerek közti kapcsolatok, az integrált rendszerek kifejlesztésében rejlik.

A bonyolult adatrendszerek, nagy tömegben előálló adatok teremtik meg a városi működés „finomhangolásának” lehetőségét, az adatfelvétel és a feldolgozás azonban magas költségekkel jár, ezért egyes területeken viszonylag kevés adatfelvételi hely (pl. levegő mintavevő) áll rendelkezésre. A munkát jelentősen segítik a szimulációs, tervezési, szabályozási modellek, amelyek viszonylag mérsékelt költségek mellett lehetővé teszik a minőségi információ-ellátást.

A modellezés, elemzés, értékelés eredményeként készülő jelentések, a levont következtetések, a tervezést támogató vezetői információk azok, melyek megalapozzák az intelligens tervezés alkalmazását. E kifejezés alatt nemcsak korszerű informatikai módszereket és modelleket értünk, hanem olyan innovatív, a város működését magasabb minőségi szintre emelő tervezési és döntéshozatali folyamatot, amely az SCM nélkül nem lenne elérhető.

A gyors fejlődés lehetősége a K+F+I szférával való szoros együttműködésben rejlik, ezért a „legkézenfekvőbb” innovációs partnerekkel rendszerezett, intézményesített kapcsolatot szükséges tartani. Ez egyik oldalról az új megoldások adaptációjának, a másik oldalról a gyakorlatban felhalmozódó tapasztalatoknak és felmerülő ötleteknek az innovációs szféra felé való továbbításának lehetőségét biztosítja, kölcsönös előnyt biztosítva a partnerek számára. A pontos helyzetismeret, a folyamatok tendenciáinak időben történő felismerését, a gyors és érdemi reagálás lehetőségét kínáló SCM a politikai vezetés számára is biztosítja az intuitív döntések kockázataitól való mentesség, az elégséges és megalapozott információval való rendelkezés, az előrejelzés alapjait.

Operatív menedzsment

A stratégiai menedzsment mellett nagy jelentősége van az operatív menedzsmentnek is, hisz a stratégiai menedzsment tényleges értéke a gyakorlati megvalósítás révén jut érvényre. A működést támogató informatikai eszközök a rövid időtávú, esetenként akár percekben kifejezhető adatfelvételeken alapuló azonnali beavatkozási és előrejelzési lehetőségeket kínálnak, amelyek megalapozzák a magas színvonalú folyamatszabályozást.

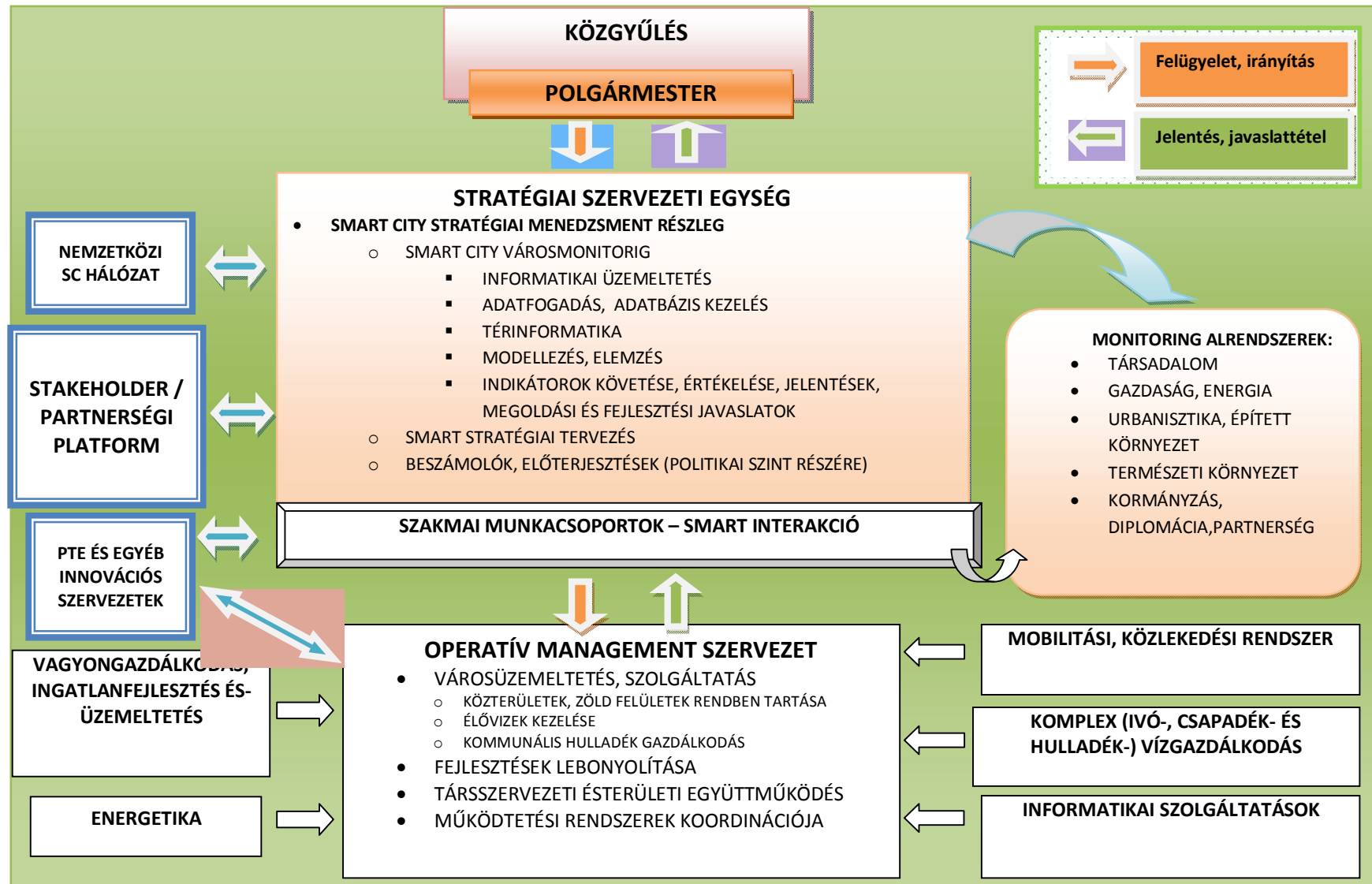
A hatékony és olcsó városműködés az operatív menedzsment berkeiben valósítható meg. E tekintetben is az integrált rendszerszabályozás, az alrendszerek koordinált működésének előnyeit érdemes kiemelni, függetlenül attól, hogy az egyes alrendszerek közvetlenül a „Stadtwerke” jellegű szervezet keretében vannak-e szervezve. Természetesen minél integráltabb a rendszer szervezeti szempontból is, annál hatékonyabban aknázhatók ki az okos megoldások előnyei.

A folyamatok üzemeltetése és szabályozása mellett ebben a körben valósul meg a rendszer fejlesztésének megvalósítása is, bár az ezekről szóló döntéseket a stratégiai részleg készíti elő, s a felhatalmazott testületek hozzák meg.

Stakeholderek platformja

A SCM lényege az információ és a város működtetésével kapcsolatos tevékenységek integrált, összehangolt működése. Figyelembe véve, hogy a város önkormányzata több, a város életét alapvetően meghatározó területen (pl. gazdaságfejlesztés, oktatási rendszer, a közlekedés egy része, energiaellátás, területi turizmusfejlesztés, a lakosság részvétele a város életében, stb.) nem rendelkezik közvetlen irányítási kompetenciákkal, az integráció feltétele az önkormányzat részéről indított partnerség: koordináció és kooperáció. Ez biztosítja a város vezetése számára, hogy közvetlen irányítási tevékenységét kiegészítse, s összességében együttműködő típusú kormányzást – „ko(o)rmanyszást”- alkalmazva kiaknázza a lehetséges szinergiákat.

A legfontosabb szereplők együttműködésének intézményesített rendszere az a megoldás, amely mellett egy formalizált és szabályozott működési és városfejlesztési folyamat fenntartható. Az összehangoltsághoz szükséges, hogy a legnagyobb felelősséget viselő szervezetek vezetői egy intézményesített platform működtetésével közösen állapotodjanak meg a jövő kérdéseiben, az célokban, az azok eléréséhez vezető utakban és amegoldásokban, valamint az egymást erősítő lépésekben. (Stakeholderek platformja.) Jelen stratégia széles körű egyeztetése, a legfontosabb stratégiai célokban való egyetértés megvetette az együttműködés alapjait.

2.9.1.3. SCM feladatok és kompetenciák

A SC szemlélet megvalósítása módszertani előnyei mellett a vezetési kultúra új aspektusát is jelenti, ezért bevezetése a városvezetési kultúrába való integrálását igényli. Szükséggé teszi az információ rendszerezett gyűjtését, elemzését és vezetői felhasználását. A városvezetés és szervezetei részéről interaktivitást, széles körű kommunikációt igényel. Mindehhez meg kell teremteni a szükséges szervezeti és informatikai hátteret, a jelenleginél magasabb követelményekkel járó személyi feltételeket.

A nagyobb erőfeszítések hozadéka a problémák gyorsabb felismerése, a gyorsabb reagáló-képesség, az innovativitás képessége, és mindezek eredőjeként a gyors fejlődőképesség, amely a város jövőjének kulcskérdése.

2.9.2. Smart City projektek elemeinek bemutatása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
G. INNOVATÍV ÉS HATÉKONY PÉCS: SMART CITY PROJEKTEK				
G1.	A SMART CITY célú városmenedzsment szervezeti és technikai feltételeinek kialakítása			
	A stratégiai és operatív tevékenységek közti munkamegosztás kialakítása. Munkaszervezet és munkakörök kialakítása A főépítési, főkertési és infrastruktúrát felügyelő főmérnöki munkakörök fejlesztése, a városfejlesztés és tervezés hátterének kialakítása az önkormányzat keretein belül. Mobilitásközpont kialakítása A tervezés és a vezetés összhangjának biztosítása - Koordináció - A városko(o)rmányzás és a tervezés összhangjának megteremtése	KÖFOP 1.	A szolgáltató közigazgatás szervezési feltételeinek fejlesztése	
G2.	Vezető stakeholderek platformja			
	Azon partnerek rendszeres és szabályozott (intézményesített) együttműködése, akik meghatározó szerepet játszanak a város céljainak elérésében, s együttműködésük ebből a szempontból kulcskérdés. Célja a kölcsönös együttműködési érdekek megfogalmazása, ezek konkrét projektek, intézkedések terén való érvényesítése, a stratégiák, a külső partnerségi viszonyok, az egyedi intézkedések és az információs-kommunikációs-működési területeken végzett tevékenységek összehangolása, optimális erőforrás-gazdálkodáson alapuló dinamikus fejlődés elérése. A kölcsönös érdekek alapja, hogy a város stratégiai dokumentumai az egész városműködésre vonatkozóan határoznak meg célokat és feladatokat, nem húzzák meg azok határát az Önkormányzat közvetlen kompetencia-határai mentén, ezért széles stakeholderi kört érintenek.	TOP 6.3	A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
G3.	Egy közös városi adatbázis létrehozása			
		A közös városi adatbázis a stakeholderi platform eredményes működéséhez, a tevékenysége összehangolásához szükséges információs háttér kialakítása. Az adatbázis a közvetlen városüzemeltetési adatokon kívül a fejlődéshez, az innovációhoz, K+F+I tevékenységhez szükséges adatbázisokat is integrálja (tudományos művek, eredmények, tanulmányok, szabadalmak, szellemi termékek, szakdolgozatok, fejlesztési tervek., város által finanszírozott dokumentumok, stb.)	KÖFOP 1.	A szolgáltató közigazgatás szervezési feltételeinek fejlesztése
G4	KOMPLEX MONITORING RENDSZER KIFEJLESZTÉSE			
	G4.1.	Társadalom-monitoring és a társadalom-fejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása		
		<p>Rendszerfelépítés:</p> <p>A kulturális tőke fejlesztése</p> <ul style="list-style-type: none"> o Bölcsőde, o Óvoda, o Alapfokú oktatás, o Középfokú oktatás, o Felsőfokú oktatás o Szakképzés: <ul style="list-style-type: none"> - szakiskola, - szakközépiskola - felsőfokú szakképzés, - egyetemi szakképzés, - posztgraduális képzés, - duális képzés feltételrendszere <p>o Kultúra, rekreáció, sport</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közösségi élet, közösségfejlesztés, civil szféra • Szociális gondoskodás • A társadalom egészségi állapota <p>Folyamatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adatbázis létrehozása • Az adatgyűjtés, adatfelvétel, rendszeres és eseti kutatások, modellezések rendjének kidolgozása • Az indikátorok azonosítása, induló és cél-állapotuk meghatározása és követésük • Az elemzés, értékelés, jelentéskészítés, tervezés, döntés-előkészítési javaslatkészítés rendje • A tervek, jelentések, tervek, döntés-előkészítési javaslatok kidolgozása 	KÖFOP 1. GINOP 3.	A szolgáltató közigazgatás szervezési feltételeinek fejlesztése IKT - Infokommunikációs fejlesztések

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
G4.2.	Környezeti monitoring rendszer és a környezet fejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása			
	<p>Rendszerfelépítés: Monitoring rendszer Környezeti rendszer Természeti környezeti rendszer: Időjárás, csapadék, katasztrófa; Zöld és kék infrastruktúra: Zöld felületi rendszer Vízrendszer (Ivóvíz rendszer, Felszíni vizek, Felszín alatti vizek, Csapadékvíz és vízkezelés rendszere, Kommunális szennyvíz, Egyéb szennyvizek, hulladékvizek) Talaj Levegő Zajszennyezés Tájvédelmi program kidolgozása Tájgazdálkodási módszertan kidolgozása Természetes, természetközeli állapotú tájrészletek művi befolyástól, terheléstől való lehetséges maximális mentesítése Közvilágítási rendszer, fényszennyezés Közlekedési és úthálózati rendszer Közlekedésfejlesztési terv kidolgozása Közterületi rendszer (Utak, Terek, közparkok, játszóterek, Erdők, parkerdők, rekreációs területek) Épületek, építmények, területhasználat; Középületek; Lakóterületek, lakóépületek; Épített örökség; Kereskedelmi létesítmények; Ipari, szolgáltató létesítmények] Közszolgáltatási rendszer [Közösségi közlekedési szolgáltatás; Kommunális hulladék-gazdálkodás; Energiaszolgáltatás (Távfűtés, Villamos energia, Gáz, Szilárd tüzelőanyag); IKT szolgáltatások; Kereskedelem]</p> <p>Folyamatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adatbázis létrehozása • Az adatgyűjtés, adatfelvétel, rendszeres és eseti kutatások, modellezések rendjének kidolgozása • Az indikátorok azonosítása, induló és cél-állapotuk meghatározása és követésük • Az elemzés, értékelés, jelentéskészítés, tervezés, döntés-előkészítési javaslatkészítés rendje • A tervek, jelentések, tervek, döntés-előkészítési javaslatok kidolgozása 	KÖFOP 1. GINOP 3.	A szolgáltató közigazgatás szervezési feltételeinek fejlesztése IKT - Infokommunikációs fejlesztések	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok	
G4.3.	Gazdasági monitoring rendszer és a gazdaságfejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása			
	<p>Rendszerfelépítés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vállalkozások ágazati összetétele • Munkaerő-piaci információk, foglalkoztatás, összetétel, hiányszakmák • Tendenciavizsgálatok, összehasonlítások • Beruházások • Innováció, K+F+I, PTE-vel, innovációs szervezetekkel, PBKIK-val való együttműködés projektjei • Befektetés-akvizíció, gazdaságdiplomácia • Üzleti kapcsolatok rendszere hálózatok • Üzleti szolgáltatások • Vállalkozás-támogatás, befektetés-ösztönzés, pályázati tevékenység <p>Folyamatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adatbázis létrehozása • Az adatgyűjtés, adatfelvétel, rendszeres és eseti kutatások, modellezések rendjének kidolgozása • Az indikátorok azonosítása, induló és cél-állapotuk meghatározása és követésük • Az elemzés, értékelés, jelentéskészítés, tervezés, döntés-előkészítési javaslatkészítés rendje • A tervek, jelentések, tervek, döntés-előkészítési javaslatok kidolgozása 	KÖFOP 1. GINOP 3.	A szolgáltató közigazgatás szervezési feltételeinek fejlesztése IKT - Infokommunikációs fejlesztések	
G5.	SZAKTERÜLETI ELEMZÉSEK ÉS TERVEZÉSEK (ÖNÁLLÓAN MEGVALÓSÍTHATÓ)			
G5.1	Térinformatikai rendszer létrehozása és működtetése			
	Komplex informatikai rendszer kiépítése, műszaki, üzemeltetési, pénzügyi, tulajdoni, és beavatkozási (tervezési) adatokkal való feltöltése	GINOP 3. KÖFOP 2.	IKT - Infokommunikációs fejlesztések A szolgáltató közigazgatás infrastruktúra feltételeinek fejlesztése	
G5.2.	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése a város egész területén			
	A térfigyelő kamerarendszer több célú adatfelvételi rendszerként funkcionálhat. Elsősorban hagyományos közbiztonsági funkciókat teljesít, de felhasználható lenne pl. a térhasználati, közlekedési, társadalmi jellemzők megfigyelésére is.	GINOP 3. KÖFOP 2.	IKT - Infokommunikációs fejlesztések A szolgáltató közigazgatás infrastruktúra feltételeinek fejlesztése	
G5.3.	A PTE tudásbázisának, innovációs kapacitásainak reálgazdaságba való tudatos integrálása			
	A PTE bázisán létrejött spin-off és start-up vállalkozások támogatása, Üzlet- és Vállalkozásfejlesztési Központ létrehozása A reálgazdaság fejlesztéséhez igazodó kutatási és képzési profilok kialakítása és megerősítése a PTE-n	GINOP 2. EFOP 3.4	K+I - Tudásgazdaság fejlesztése Intelligens szakosodás növelése a felfedező kutatásokban	

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok
G5.4.	A városkörnyék ásványvagyonának hasznosíthatósági értékelése a város fenntartható fejlődés szempontjából (különös tekintettel a szén- és uránvagyonra), és a bennük rejlő innovációs potenciál K+F+I programjának kidolgozása		
	<ul style="list-style-type: none"> • A ásványvagyon mennyiségének, minőségének, kitermelési lehetőségeinek megismerése • Az ásványvagyon Pécs és Baranya szempontjából optimális hasznosítási lehetőségei környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálata és a fenntartható fejlődés kritériumainak való megfeleltetése • A hasznosítást elősegítő K+F+I programok elindítása 	GINOP 2. KEHOP 5.	K+I - Tudásgazdaság fejlesztése Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása
G5.5.	A város klímaváltozással szembeni sebezhetőségének vizsgálata		
	Pécs városklíma-modelljének elkészítése, majd a város klímaváltozással szembeni sebezhetőségének vizsgálata az egyes városrészek épített környezeti valamint, természeti adottságainak figyelembevételével.	TOP 2. KEHOP 1.	Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés Klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás
G5.6.	Közös energiatervezési rendszer kialakítása		
	Városi szinten létrejön az a koordináló szervezet, amely az energiastratégiának megfelelő operatív célokat, akcióterveket egységes egészként kezeli, a városban folyó projektekkel tisztában van, mindegyiknek ismeri a helyét és szerepét. Egyesíti az energiaszektor stakeholdereit, számukra információt szolgáltat azért, hogy elkerülje a város a párhuzamos beruházásokat, fejlesztéseket, és minden egyes újabb projekt a nagy egész rendszer hasznos elemeként kerüljön megvalósításra. A város a hozzájárulását az ilyen módon tervezett projektekhez adja, biztosítva ezzel a rendszerszintű építkezést. Előnyként azt kínálja fel, hogy az ilyen módon előállt tudásbázisból részesedhetnek azok, akik a stratégia mentén kívánnak dolgozni és ezt megkönnyíti számukra a koordináló szervezet. A koordináló szervezet szoros együttműködésben van a megye hasonló típusú, hasonló szerepet betöltő szervezetével, és így a város és a közvetlen vonzáskörzete összehangoltan képes fejleszteni az együttes energiastratégiáját. A koordináló szervezet törekszik arra, hogy a decentralizált rendszerek kiépítése érdekében, a stratégiának megfelelően alakítsa ki a szabályozórendszert, még akkor is, ha az nem illeszkedik az országos rendszerhez.	KEHOP 5.	Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok
G5.7.	Levegőtisztaság monitorozása és javítását szolgáló intézkedési terv kidolgozása		
	Monitoring rendszer fenntartása, forgalomtechnikai változások bevezetése, gyalogos és kerékpáros forgalom arányának a növelése, a városkörnyéki mezőgazdasági területeken az erdők és gyepek arányának növelése	GINOP 3. KÖFOP 2.	IKT - Infokommunikációs fejlesztések A szolgáltató közigazgatás infrastruktúra feltételeinek fejlesztése
G5.8.	A zajszennyezés monitorozása és csökkentésének intézkedési terve		
	Zajszennyezés monitorozása, a kapott adatok feldolgozása, egységes szerkezetbe foglalása, az adatok széles körű hozzáférhetőségének biztosítása	GINOP 3. KÖFOP 2.	IKT - Infokommunikációs fejlesztések A szolgáltató közigazgatás infrastruktúra feltételeinek fejlesztése
G5.9.	A város zöld- és kékfelületi rendszerének megújítását szolgáló komplex rendszerterv elkészítése		
	A zöld-és kékfelületi rendszer átalakítása, fejlesztése méreteinél és költségvonzatánál fogva több részletben valósítható meg, részben az akcióterületekhez kötötten, részben azokon kívüli egységekként. A rendszer összehangolt, integrált hatása és az egyenletes hozzáférés érdekében a terveket városi szinten, egy rendszerként kell megtervezni és megvalósításának ütemezését a városrész-fejlesztési akciók ütemezéséhez igazítani.	GINOP 3. KÖFOP 2.	IKT - Infokommunikációs fejlesztések A szolgáltató közigazgatás infrastruktúra feltételeinek fejlesztése
G5.10.	Városi fényszennyezési térkép elkészítése		
	Fényszennyezés térkép készítése	GINOP 3. KÖFOP 2.	IKT - Infokommunikációs fejlesztések A szolgáltató közigazgatás infrastruktúra feltételeinek fejlesztése
G5.11.	Egészségvédelmi program		
	Az egészségfejlesztési tervezés célja, hogy a helyi szakpolitikai koncepciók, stratégiák, és középtávú tervek készítése és megvalósítása során az egészségvédelmi szempontok prioritásként érvényesülhessenek, és így már a döntés-előkészítés szakaszában ráirányuljon a döntéshozói figyelem a tervezett döntések potenciális egészséghatásaira. Az egészségfejlesztési terv kidolgozása az egészségképre alapozódik. Az egészségkép adatainak és információinak felhasználása megteremti a lehetőséget egyrészt a feltárt problématerületeken történő cselekvés kezdeményezéséhez, másrészt a hatékony beavatkozásokhoz szükséges további kutatásokat generálhat.	EFOP 1.9	Népegészségügyi mozgósítás, az egészségtudatosságot erősítő programok és szolgáltatások fejlesztése

PROJEKT SZÁMA	PROJEKT TÁRGYA	TARTALOM	Indikatív javaslat – 2014-2020-as operatív programok
G5.12.	Komplex fenntarthatósági kritériumrendszer kidolgozása		
	<p>Az építési engedélyek, fejlesztések támogathatóságának elbírálásához szükség van egy kritériumrendszer kidolgozására, amely alapján objektív városi álláspontot lehet kialakítani. A szempontrendszer elősegíti a potenciális befektetői kör kiválasztását, a fejlesztési szándékokról való előzetes állásfoglalást, mivel a rendszer révén a fejlesztés sokoldalú hatásának (épített és természeti környezetre, foglalkoztatásra, közlekedésre, kultúrára, jövedelmekre gyakorolt hatás, preferált ágazathoz tartozás, stb.) mérlegelése előzetesen elvégezhető úgy a befektetni szándékozó, mint a város által. A kritériumrendszer alapját képezheti olyan helyi ösztönző rendszer kialakítása is, amely elősegíti a stratégiának megfelelő gazdasági szerkezet kialakítását.</p>	KÖFOP 1.	A szolgáltató közigazgatás szervezési feltételeinek fejlesztése
G6	Változásmenedzsment		
	<p>A Településfejlesztési koncepció és az ITS a város jelenlegi működéséhez képest szellemében és a gyakorlatában paradigmaváltás értékű fordulatokat tartalmaz. A hanyatló folyamatok megfordítása, új vezetési és működési szellemiség és módszertan nem vezethető be sikeresen, ha nem kerül kidolgozásra és megvalósításra egy professzionális átvezetési és váltási program. A változásmenedzsment elméletének s professzionális alkalmazásának relevanciáját megalapozza, hogy a változások időkeretét a negatív folyamatok intenzitása és a változások hatékony finanszírozásához rendelkezésre álló középtávú EU-tervezési ciklus erősen behatárolja.</p>	KÖFOP 1.	A szolgáltató közigazgatás szervezési feltételeinek fejlesztése

2.10. A fejlesztések ütemezése

PROJEKT, PROJEKTCSOPORT TÁRGYA	TARTALOM	Időtáv %		
		R	K	H
		2014- 2017	2018- 2020	2021-
A. KULCSPROJEKTEK	A foglalkoztathatóságot rövid- közép - és hosszútávon javító társadalomfejlesztési projektek, köztük a társadalmi felemelkedés hosszútávú kísérleti nagyprojektje, a közösségfejlesztés programjai, komplex erőforrás-hasznosítási terv és komplex környezet-rehabilitációs, természeti erőforrás-hasznosítási, foglalkoztatási és innovációs mintaprojekt	56%	38%	6%
B. HÁLÓZATIOS PROJEKTEK	Épületenergetikai fejlesztések, a Pécsi víz zónájának rendezése és fejlesztése, akcióterületeken kívüli zöld- és kékfelületi rendszer, szociális célú lakásállomány fejlesztése, a városi infrastruktúra és szolgáltatások hallgatóközpontú fejlesztése, É-D-i zöldfolyosó, M-60 logisztikai terület fejlesztése, másodlagos szocializációs intézmények fejlesztése.	24%	43%	34%
C. AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK	A városközpont déli és K-NY irányú kiterjesztése, környezeti kulturális fejlesztése, Tüskésrét fejlesztése, Kertváros és Meszes, Uránváros szociális város-rehabilitációja	27%	66%	7%
D. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI, JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	Az ingatlanállomány fejlesztése, gazdaságfejlesztő programok, környezetfejlesztés és közszolgáltatás-fejlesztés	39%	46%	15%
E. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI EGYÉB FEJLESZTÉSEK	A keleti városrész akcióterületen kívüli fejlesztései, közterületek színvonaljavítása közmunkások bevonásával	40%	30%	30%
F. INTÉZKEDÉS TÍPUSÚ PROJEKTEK (KOORMÁNYZÁS)	Adópolitikai, együttműködési intézkedések, a helyi termék-termelés és értékesítés feltételeinek fejlesztése.	100%	0%	0%
G. INNOVATÍV ÉS HATÉKONY PÉCS: SMART CITY PROJEKTEK	Az SMART CITY alrendszer szervezeti, technikai, partnerségi, informatikai, monitoring, K+F és adatbázis-feltételeinek megteremtése	71%	29%	0%
Projektek mindösszesen		35%	50%	15%

A fejlesztések ütemezése az alábbi elveket követi:

- A magas innováció-tartalmú, hatékonyságnövelő és foglalkoztathatóságot javító projektek időben történő előresorolása, különös tekintettel a jelentős forrást ne igénylő, intézkedés típusú projektekre
- A beruházási projektek körében a megvalósítás időszükségletének figyelembe vétele, tekintettel a tervezési- pályázati szakaszra is
- A nagy összegű, szakaszolható fejlesztések esetén (pl. zöld-kék hálózat) időben elnyújtott, állandó intenzitású fejlesztési folyamat kialakítása

2.11. A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A fejlesztések ütemezése kapcsán érvényesített szempontok értelemszerűen a pénzügyi tervre is érvényesek.

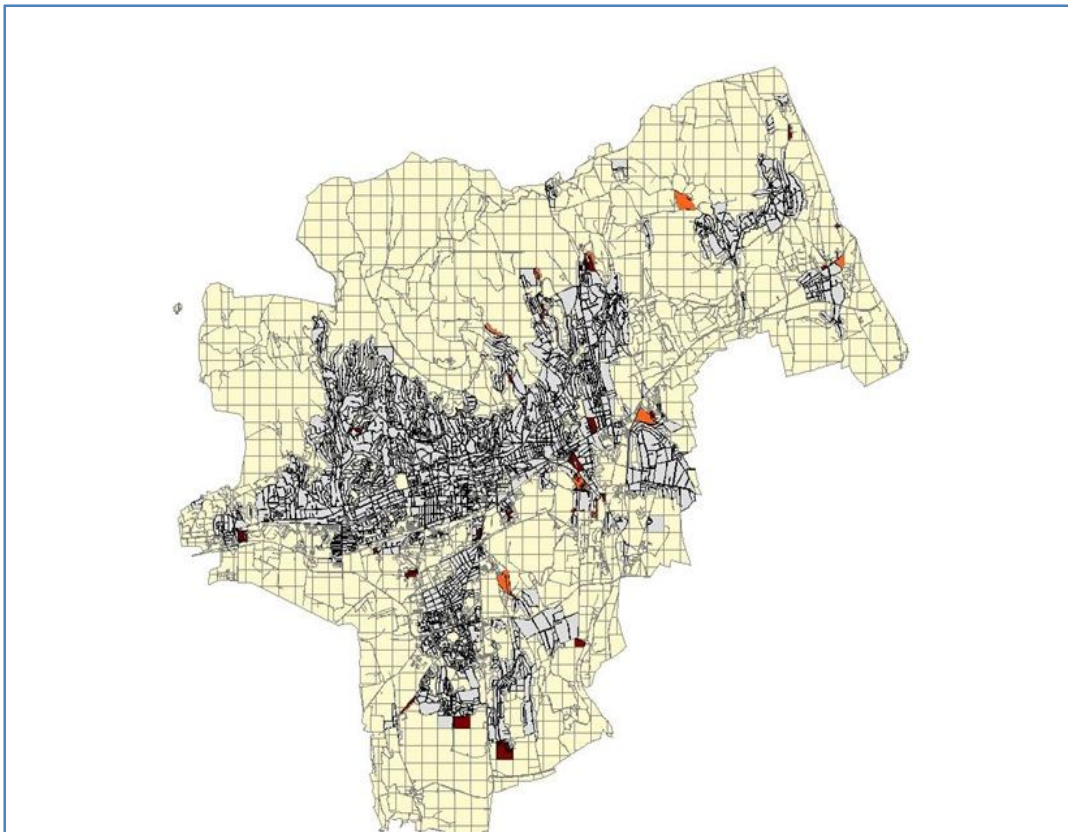
A projekttervezés a Stratégia készítésének időszakában még nem rendelkezik részletes számítási háttérrel illetve műszaki terv-megalapozottsággal, ezért a pénzügyi terv-adatok nagyságrendi tájékozódásra alkalmasak.

PROJEKT, PROJEKTCSOPORT TÁRGYA	TARTALOM	Önkormányzatot terhelő pénzügyi kiadás MFt				
		2014- 2017	2018- 2020	2014- 2020 össz	2021-	Mindős sz.
A. KULCSPROJEKTEK	A foglalkoztathatóságot rövid- közép- és hosszútávon javító társadalomfejlesztési projektek, köztük a társadalmi felemelkedés hosszútávú kísérleti nagyprojektje, a közösségfejlesztés programjai, komplex erőforrás-hasznosítási terv és komplex környezet-rehabilitációs, természeti erőforrás-hasznosítási, foglalkoztatási és innovációs mintaprojekt	5120	3510	8 630	570	9 200
B. HÁLÓZATIOS PROJEKTEK	Épületenergetikai fejlesztések, a Pécsi víz zónájának rendezése és fejlesztése, akcióterületeken kívüli zöld- és kékfelületi rendszer, szociális célú lakásállomány fejlesztése, a városi infrastruktúra és szolgáltatások hallgatóközpontú fejlesztése, É-D-i zöldfolyosó, M-60 logisztikai terület fejlesztése, másodlagos szocializációs intézmények fejlesztése.	6300	11250	17 550	8850	26 400
C. AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK	A városközpont déli és K-NY irányú kiterjesztése, környezeti kulturális fejlesztése, Tüskésrét fejlesztése, Kertváros és Meszes , Uránváros szociális város-rehabilitációja	12330	29700	42 030	3000	45 030
D. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI, JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	Az ingatlanállomány fejlesztése, gazdaságfejlesztő programok, környezet-fejlesztés és közszolgáltatás-fejlesztés	13150	15600	28 750	5000	33 750
E. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI EGYÉB FEJLESZTÉSEK	A keleti városrész akcióterületen kívüli fejlesztései, közterületek színvonaljavítása közmunkások bevonásával	2700	2000	4 700	2000	6 700
F. INTÉZKEDÉS TÍPUSÚ PROJEKTEK (KOORMÁNYZÁS)	Adópolitikai, együttműködési intézkedések, a helyi termék-termelés és értékesítés feltételeinek fejlesztése.	1070	0	1 070	0	1 070

PROJEKT, PROJEKTCSOPORT TÁRGYA	TARTALOM	Önkormányzatot terhelő pénzügyi kiadás MFt				
		2014- 2017	2018- 2020	2014- 2020 össz	2021-	Mindös sz.
G. INNOVATÍV ÉS HATÉKONY PÉCS: SMART CITY PROJEKTEK	Az SMART CITY alrendszer szervezeti, technikai, partnerségi, informatikai, monitoring, K+F és adatbázis- feltételeinek megteremtése	3180	1300	4 480	0	4 480
Projektek mindösszesen		43850	63360	107 210	19420	126 630

3. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM (AMENNYIBEN A TELEPÜLÉSEN TALÁLHATÓ SZEGREGÁLT VAGY SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT TERÜLET)

A KSH Népesedésszisztkai Főosztálya a 2011. évi népszámlálás adataira támaszkodva, a Városfejlesztési Kézikönyv szabályait⁷ alapul véve Pécs város esetében a következő térképen látható ún. szegregátumokat jelölte meg.

29. ábra: Pécs szegregátumainak áttekintő térképe a 2011-es népszámlálás alapján⁸

Megjegyzés: a KSH a térképen bordó színnel jelölte a szegregátum kritériumainak megfelelő területeket, narancssárga színnel azokat, amelyek e kritériumokhoz nagyon közel esnek. Adatvédelmi okok miatt – a szegregátumban élők száma nagyon alacsony – a Népesedésszisztkai Főosztály mindössze négy szegregátumra adott meg konkrét adatokat. Ezek a következők: Györgytelep, Pipacs utca, Magtár utca és környéke, Báthory utca.

A Városfejlesztési Kézikönyv erősen leszűkítő értelmezésével szemben a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyeit vizsgálva szegregáció alatt azt a jelenséget

⁷A Városfejlesztési Kézikönyvben foglaltak szerint szegregátum az a terület, amelynek aktív korú lakosságán belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 50% vagy annál magasabb.

Forrás: Városfejlesztési Kézikönyv, második, javított kiadás

Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium területfejlesztésért és építésügyért felelős szakállamtitkárság

⁸A KSH a térképen bordó színnel jelölte a szegregátum kritériumainak megfelelő területeket, narancssárga színnel azokat, amelyek e kritériumokhoz nagyon közel esnek. Adatvédelmi okok miatt – a szegregátumban élők száma nagyon alacsony – a Népesedésszisztkai Főosztály mindössze négy szegregátumra adott meg konkrét adatokat. Ezek a következők: Györgytelep, Pipacs utca, Magtár utca és környéke, Báthory utca.

értjük, amikor egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

Pécs, amint azt a Területleírás című fejezetben, illetve mellékletben bemutattuk, erősen szegregált város. (A szegregáció önmagában sem nem jó, sem nem rossz jelenség. A helyi társadalom szempontjából a szegregáció akkor minősül problémának, ha a különböző társadalmi rétegek térbeli elkülönülése, és az ehhez társuló, az életminőséget alakító infrastrukturális tényezők eloszlásában mutatkozó különbségek fenntarthatatlan folyamatok forrásává válnak.)

Pécs esetében a szegregáció számos dimenzióban megragadható. Nagyon erőteljes a demográfiai értelemben vett szegregáció, ami az egyes városrészekben élők életkori sajátosságainak markáns eltérésében nyilvánul meg – lásd pl. az öregedési index térbeli eltéréseit. Ugyanezt az erőteljes szegregációt tapasztalhatjuk abban az esetben is, ha a társadalmi státust jellemző ismérveket, pl. a lakosság iskolai végzettségét tekintjük. (A hivatkozott térképeket lásd a Területleírás című fejezetben, illetve mellékletben.)

Az ITS készítése során lefektetett alapelveknek megfelelő fejlesztési stratégia, illetve a konkrét projektek többsége is tudatosan tervezett közvetlen, vagy közvetett hatásai révén a tág értelemben vett szegregációs tendenciák mérséklését, a szegregációs folyamat megfordítását is célozza. Ebben az értelemben, a helyi társadalom fenntartható fejlődésének érdekében az ITS önmagában is „antiszegregációs terv”.

A Városfejlesztési Kézikönyv kritériumainak megfelelő szegregátumok léte azonban a helyi társadalom fenntartható fejlődésére önmagában is olyan kedvezőtlenül hat, hogy kiemelt kezelésük abban az esetben is indokolt, ha e szegregátumok létéből adódó problémák kezelése a fenntarthatóság szempontjaira különös figyelemmel város-léptékű keretrendszerben értelmezhető.

A városi szegregáció⁹ kezelésének jelenlegi gyakorlata Pécsen

Előzmények

Az elmúlt 25 év során a közbeszéd általánosan ismert tartalmává formálódott az a tény, hogy Pécs város fejlődésének kulcsa a korábbi mecseki bányaiipar leáldozásának következményeiben, pontosabban azok feldolgozásában keresendők. Az ország feketekőszén ellátásának jelentős részét előállító nagyvárosban minden szektor a bányaiipar domináns jelenléte köré szerveződött. A gépipar, a feldolgozó ipar, az oktatási rendszer, az állami intézmények, az épített és természeti környezet, de még a civil szféra esetében is befolyással volt, és mind a mai napig érezhető a 150 éves szénbányászat múltjának hatása.

A területi szegregáció megjelenési formái tekintetében a korábbi mechanizmusok még mindig éreztetik hatásukat, azonban a társadalmi problémák koncentrált megjelenésében már nem jelölhetően meg okként.

A szegregált vagy leszakadó városrészek főként a korábbi szénkitermelések helyszínei környékén jelentkeznek ugyan, de önmagában az a tény, hogy ezek a területek

⁹ A fejezetcímbe említett „szegregáció kezelésének gyakorlata” értelemszerűen a Városfejlesztési Kézikönyv kritériumai szerint minősülő szegregátumokra vonatkoznak.

elszigetelten jelennek meg egy városi tér szövetéhez viszonyítva, még nem lenne szegregáló hatású. A pécsi szegregátumokat tudatos emberi döntések, és első sorban a lakáspolitikai tevékenysége hozta létre és tartja életben.

Ma már elismert tény, hogy hiba volt szociális alapon biztosított lakófunkció telepítése elszigetelt vagy periférikus városi bel-, esetenként külterületeken is. A szociális bérlakásra való jogosultság hátterében ugyanis már önmagában is ott áll a társadalmi kirekesztés bizonyos formája, melyet tetézik a területi kirekesztés és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés korlátozottsága, továbbá az alacsony minőségű életkörülmények.

A városi szegregáció további elmélyülésének megelőzéséhez és hosszabb távú felszámolásához a fizikai környezet problémáinak kezelése, valamint a hátrányos helyzetű társadalom koncentrációját kiváltó döntések okainak megértése, ezen okok számára alternatívák felkínálása együttesen lehet a kulcs.

Az elmúlt két évtizedben több rehabilitációs célú munka indult el egyes elszigetelt lakóterületeken, szegregátumokban. Legismertebb ezek közül az István-aknán indított Borbála I. és Borbála II. program 2005 és 2007 között, valamint a rendkívül negatív visszhangot kiváltó LAKMUSZ program, melyet ugyanezen területen bonyolítottak le. Ugyancsak ismert a Györgytelepen 2010-ben elindított „Lakhatási Tanácsadó Program”, ami az első olyan program volt, mely kifejezetten a lakhatás feltételeinek társadalmi vonatkozásairakoncentrált, és dolgozott ki megoldásokat a nagyszámú önkényes lakásfoglaló lakhatási jogviszonyának rendezése érdekében. Ugyancsak ismert program a Magyar Máltai Szeretetszolgálat „Jelenlét” programja György-telepen, a settlement típusú telepi szociális foglalkoztatás módszerén alapuló karitatív közösségfejlesztést és helyi szociális támogatást biztosító modell példája 2006-tól.

A Borbála programok kivételével ezekben a programokban az volt közös, hogy a szegregációs problémáknak csupán egy szegmensét ragadták meg, és arra próbáltak megoldásokat kidolgozni. A LAKMUSZ program kizárólag a fizikai infrastruktúra megújítására fókuszált egy szegregátumban. A Lakhatási Tanácsadó Program a szociális bérlakások önkormányzati hasznosításának következményeit kívánta kezelni, nem a hasznosításból adódó szegregáció visszavezethető okait. A Jelenlét program a szegregációt szükségszerű tényként fogadja el, és a helyi társadalom minden nemű problémájában való segítségnyújtást helyezi előtérbe éppen a szükségszerűsége alapozva létjogosultságát.

A Borbála I. és Borbála II. program az első modellje volt annak a kezdeményezésnek, mely a szegregációt Pécssett komplex okok következményeként kezelte, és ebből a megközelítésből adódóan komplex megoldásokat próbált kidolgozni. Ezekben a programokban a fizikai környezet megújítása és a helyi társadalom státuszának állapotjavítása párhuzamosan jelent meg célként. Ez a program minta értékű kezdeményezést generált egy szélesebb körű összefogás létrehozásával is, mely első sorban civil szervezetek bevonásában, és rajtuk keresztül munkahelyek teremtésében nyilvánult meg. E programok az Európai Unió támogatási rendszerének tipikus problémáját és az erre épített fejlesztések jellemző hátrányát mutatják: abban nyilvánult meg, hogy a fejlesztési programok projektfinanszírozáshoz kötődnek. Így e projektek befejezését követően nem volt érdemi folytatásuk.

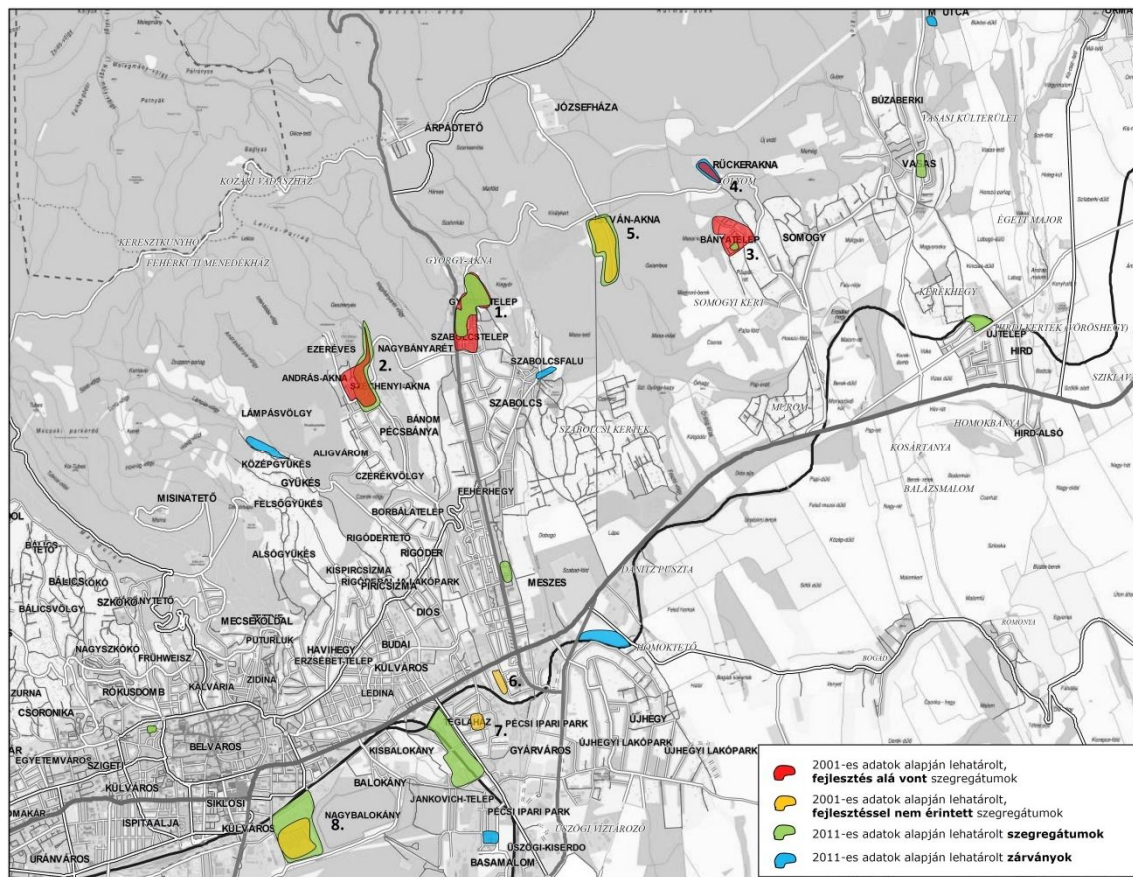
Szükséges még megemlíteni a 2008-ban kidolgozott, mintegy 1,5 milliárdos forrásigényű szociális városrehabilitáció programját. Ez a program kísérletet tett arra,

hogy a Pécsset jellemző területi tagoltság ellenére egy akcióterületként határolja le a keleti városrész legkritikusabb lakóterületeit, és egységes módszertani elvek szerint, leginkább az épített környezeten és a közterületeken elvégzett beruházásokkal valósítson meg szociális városrehabilitációt. A projekt végül nem nyert támogatást és fiókdokumentum maradt, de átértékelésre készítette mind az irányító hatóság illetékeseit, mind a későbbi rehabilitációs városfejlesztések tervezőit a tekintetben, hogy jól megfogható, körülhatárolt, kisebb kiterjedésű területi egységek kezelésére dolgozzanak ki támogatási konstrukciókat és pályázatokat.

Minden itt bemutatott kezdeményezés, mely a szegregáció valamely hatását vagy okát kívánta kezelni az elmúlt évek során nagyban hozzájárult ahhoz, hogy 2011-től kezdve Pécs hathatós megoldásokat dolgozzon ki a városi szegregátumok megszüntetésére.

Teleprehabilitáció a pécsi szegregátumokban

A 2011. évtől kezdve a pécsi önkormányzat a korábbiakhoz mérten nagyfokú nyitottságot mutatott azon kezdeményezések vonatkozásában, melyek sok esetben a civil szférából indulva tettek javaslatot városfejlesztési ügyek vonatkozásában. Ez a viszonylagos nyitottság tudott életre hívni olyan együttműködések, melyekben adott probléma megoldása több szféra közös munkáját kívánta meg. Említhető a Balokány-liget leromlott környezetének megújítása civil közreműködéssel, az új Településfejlesztési Koncepció megalkotásának kezdeti folyamata és a Város-kooperáció civil kezdeményezésének létrejötte, vagy épp a szegregáció felszámolása érdekében elindított programokban jelentkező szoros kooperáció a civil, az önkormányzati és az államigazgatás szektorai között.

30. ábra: A statisztikai adatok alapján lehatárolt és a fejlesztés alá bevont további szegregátumok elhelyezkedése

Utóbbi épp a Györgytelepre kidolgozott uniós pályázat elkészítésével vette kezdetét 2012 évtől kezdődően. A „Benned a Létra” elnevezésű projekt 150 millió forintos támogatásának elnyerésével Pécs elindult azon az úton, mely érdemi megoldásokat tud egy-egy városi szegregátum vonatkozásában nyújtani. 2012 óta 4 db, a 2001-es népszámlálási adatok alapján lehatárolt szegregátumban indult el felzárkóztató program megközelítőleg 1,5 milliárd forint támogatással. Ezek a projektek 2015 végéig lebonyolításra kerülnek. A projektek a Társadalmi Megújulás, a Társadalmi Infrastruktúra, a Dél-Dunántúli Operatív Programok, valamint a Nyílt Társadalomért Alapítvány finanszírozásában álltak lábra és valósulnak meg.

Ezek a programok komplex szemléletet képviselnek, ami abban ölt testet, hogy a lakhatási feltételek javítása mellett a közösségfejlesztésre, az egészségi állapot javítására, a képzettségi szint emelésére, a foglalkoztatottsági mutatók javítására és a generációk közötti mobilitás esélyeinek javítására is hangsúlyt fektetnek. Mindemellett a területeken érintett összes stakeholder társadalmilag felelős szerepvállalását is megcélazzák, őket mobilizálják. Minden program konzorciumi együttműködésben megvalósuló pályázati projekt, melyben helyi civil partner, és telep-rehabilitációban szerzett gyakorlati szakmai háttérrel rendelkező partner is részt vesz. A programok irányítója minden esetben a települési önkormányzat, illetve az önkormányzat hivatalán belül működő szakmai stáb, a Természeti és Emberi Erőforrás Referatúra.

Ezen elvek mentén tehát 2014 nyaráig 4 területen indult el felzárkóztató célú rehabilitáció vagy fizikai felszámolást célzó beavatkozás.

A négy terület a következő:

1. Hősök terei szegregátum, és ezen belül György-telep
2. Pécsbánya-telepi szegregátum
3. Pécs-Somogy Bányatelepi szegregátum
4. Rucker-akna

Négy területen nem történt beavatkozás:

1. István-akna
2. Gyárváros – északi szegregátum
3. Gyárváros-déli szegregátum
4. Vágóhíd környéki szegregátum

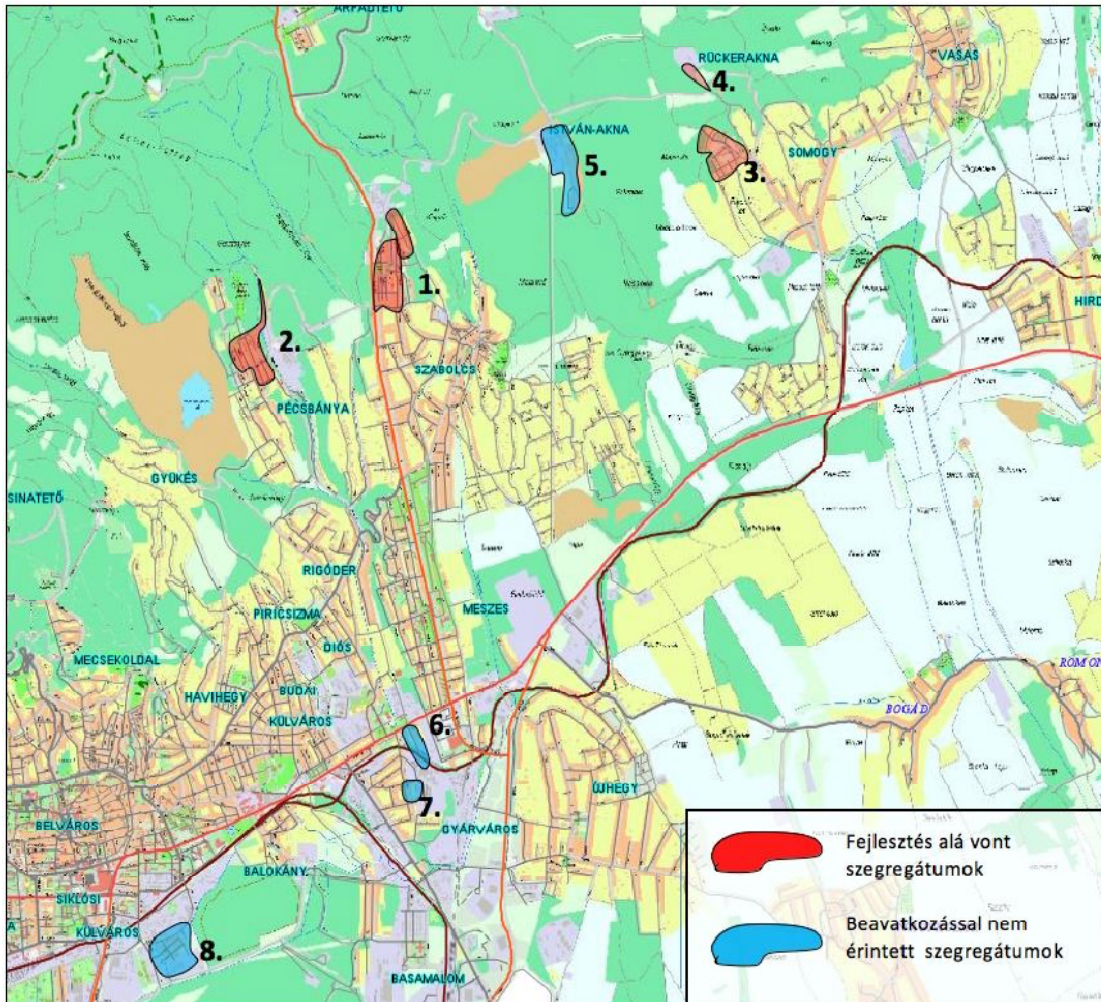
Az említett programok mellett az Önkormányzat ugyancsak egy széles körű konzorciumi partnerségben a Norvég Alap finanszírozási rendszeréhez is pályázott 2013-ban, mely pályázatnak e dokumentum írásakor még nem ismert az eredménye.

A fenti telep programokkal és kísérleti lakhatási integrációs projektekkel ellentétben ez a program egy olyan területen készített elő városfejlesztési akciót, mely tágabb értelemben érinti a szegregátumokat jellemző problémákat.

Ez a projekt célterülete az Európa Kulturális Fővárosa projekt egyik nagy beruházásának, a Zsolnay Negyednek közvetlen lakókörnyezetét célozza meg. Ez a terület olyan adottságokkal rendelkezik, mely inkább revitalizálást, semmint rehabilitációt igényel, azaz a célterületen élő társadalom demográfiai, foglalkoztatottsági, közbiztonsági, közösségi, állampolgári részvételt érintő problémáira ad választ, és a társadalmi kirekesztés kevésbé tipikus formáinak mechanizmusaira hat. Így például a kulcskompetenciák fejlesztésével az információhoz való hozzáférés és használat eredményességére, a helyi gazdaságot fejleszteni képes humán kapacitások és környezeti erőforrások használatára, a fiatalok szabadidejének hasznos eltöltésére, vagy épp a közelben elérhető kulturális javak fogyasztásának elősegítésére.

Ez a projekt fontos jelzése annak, hogy egy beruházásnak a kivitelezés szakszerűségén kívül milyen szempontokat érdemes még szem előtt tartania ahhoz, hogy fenntartható legyen későbbi működése, valamint ne generáljon olyan következményeket, melyek a területi szegregáció kialakulását segítik elő. Preventív jelleggel foglalkozni kell a helyi társadalom kérdéseivel olyan esetekben is, ahol nincs látható jele szegregációs problémának, de egy-egy nem kellő körültekintéssel tervezett fejlesztés kedvezőtlen társadalmi folyamatokat indíthat be.

3.1. A szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedések (a település egészét érintő és az egyes szegregátumokra vonatkozó fejlesztések, programok meghatározása)

31. ábra: Rehabilitációs célú fejlesztések a pécsi szegregátumokban 2011-2015.

Forrás: Pécs Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala, Természeti és Emberi Erőforrás Referatúra, 2014. *Antiszegregációs programok pécsi gyakorlata*

Az említett telep-rehabilitációt célzó fejlesztési programok számos, előzőekben bemutatott korábbi kezdeményezés eredményét ötvözik, azok hiányosságait kezelik. Ezek a programok egy-egy leszakadó városi területet egyedileg vonnak vizsgálat alá, területi alapon terveznek, a jellemző problémákra dolgoznak ki egyedi megoldásokat, és minden esetben bevonják a helyi civil szervezeteket. Ennél is lényegesebb azonban, hogy magukat a helyi lakókat mobilizálják és teszik érdekelté abban, hogy a fejlesztési program aktív részeseként jelenjenek meg, problémáikat és érdekeiket képviselni tudják, és ne csupán passzív szemlélőként várják a folyamat végét.

A szegregátumok kezelésére kidolgozott pécsi programok leglényegesebb mozgatórugója mégis az, hogy elkötelezetté tesznek minden érintettet – legfőképpen a döntéshozó, az integrációs törekvések eredményességében felelős önkormányzatot – abban, hogy aktívan vegyen részt a fejlesztési folyamatban és jól felfogott érdekének tekintse a hatékony megoldások alkalmazását. Annál is inkább fontos e szempont, mivel a szegregáció korábban bemutatott okaira csak olyan kezdeményezések képesek hathatós választ adni, melyek a szakmapolitikai reformok szükségességét is átlátják, és azokat alkalmazni és támogatni is hajlandóak. Ezen túlmenően a fejlesztés az érintett közszolgáltatók bevonását is megteremti, és a célcsoport valamint a közüzemi cégek közötti kommunikáció hatékonyságát elősegíti.

Az említett elköteleződés és széles körű összefogás alátámasztásaként álljon itt egy rövid felsorolás a teljesség igénye nélkül azon szervezetekről, melyek ebben a folyamatban aktívan vettek részt az elmúlt 3 évben:

- Baranya Megyei Kormányhivatal, és Munkaügyi Központja
- BLOKOM Nonprofit Kft.
- Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség
- E-On Hungária Zrt.
- Khetanipe Egyesület
- Magyar Máltai Szeretetszolgálat
- Open Society Foundation
- Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata
- Pécs Holding Zrt.
- Pécsbányai Kulturális Egyesület
- Tegyük Egymásért Egyesület
- Tettye Forrásház Zrt.
- Türr István Képző és Kutató Intézet
- United Nations Development Programme

Fontos előnye Pécs városának, hogy a település rehabilitációs programok kidolgozásával, valamint megvalósításával az önkormányzaton belül de a programok konzorciumi partnereivel együtt kialakult egy olyan szakértői csapat, amely képes forrásokat mobilizálni, rehabilitációs fejlesztéseket generálni és irányítani, a terepmunkát megfelelő hozzáértéssel végezni és a városrészek leszakadást eredményező fejlesztésekben ésszerű megoldásokat javasolni. Ez a humán erőforrás kulcsa lehet a jövőben folytatandó önkormányzati társadalomfejlesztési programoknak.

Modellek és eredmények

Az elmúlt négy év telep Rehabilitációs munkái során Pécs olyan tapasztalatok birtokába jutott, melyeket standardizálni tud, és a szükségszerűen helyspecifikus programelemek kidolgozása mellett ezek segítségével megkönnyíti az újonnan fejlesztés alá vonandó, szegregációval érintett lakóterületek programjainak tervezését.

Ezek a modellek mind a fizikai felszámolás, mind a rehabilitációs célú beavatkozás eseteire példát szolgáltatnak. Rucker-akna az egyetlen lakóterület, ahol a szanálás lehetett az kizárólagos releváns cél, és amely hasonló területek - pl. István-akna, gyárvárosi szegregátumok - kezelésénél is alkalmazandó eszközöket jelent.

A lassú, de folyamatos romlással jellemezhető városrészek revitalizációja során is alkalmazhatóak bizonyos modellek. A Hősök terei rehabilitációs munka során igen komoly tapasztalatra tett szert a megvalósító konzorcium. Itt első sorban az alulról szerveződő közösségfejlesztés eszközeiről, a társadalmi tőke gyarapításához szükséges kompetenciák fejlesztéséről, a civil mentalitás kialakításáról/kialakulásáról beszélhetünk, de meg kell említeni a gyermekek és fiatal generációk intézményi jelenlétének megerősítésében betöltött szerepeket, az iskolai lemorzsolódás megakadályozását, az intergenerációs mobilitás feltételeinek támogatását is.

Pécs városa a szegregáció felszámolásában országos és nemzetközi viszonylatban is élen jár. Az antiszegregációs tevékenység eredményei modellvárossá tették Pécsot, és immár több nemzetközi szervezet használja mintaként a jelenleg is folyó felzárkóztató munka módszereit. Pécs az elmúlt időszakban tagja lett egy olyan körnek, melyben négy település foglal helyet Kelet-közép, és Nyugat Európában, és a nagyvárosi szegregátumok gondjainak megoldására kidolgozott modelljét közvetíti az OSF (Open Society Foundation) szervezetének közreműködésével szerte Európában.

3.2. A fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések

A városfejlesztési koncepciója és az azon alapuló stratégia komplex megközelítésben készült. A kidolgozásban részt vevő szakértői csapat komplex összetétele biztosította, hogy az építési és a gazdasági szempontok mellett a társadalom és a természeti környezet szempontjai is kellő súllyal figyelembe vételre kerüljenek. Ez e módszer megoldást jelent az akcióterületi tervek kidolgozása során is, amikor a fejlesztések eredményeként fellépő változások mérlegelése keretében figyelni kell az esetlegesen hátrányba kerülő lakosság szempontjaira.

Egyes projektek kapcsán felmerülhet néhány család elköltöztetésének szükségessége. A városban évtizede folyó szociológiai kutatások és antiszegregációs programok tapasztalatai alapján kerül sor a lakók sorsának optimális rendezésére azzal a céllal, hogy ne csak fizikai életkörülményeik, hanem életük teljessége tekintetében jelentsen előrelépést a kényyszerű változás. A megoldások előkészítésére ilyen esetekben kellő helyzetfelmérés, szomszédság-elemzés és az érintettekkel való közös megoldáskeresés keretében kerül sor. A már folyamatban lévő programok jelentenek garanciát a fentiek érdemi megvalósulására.

A helyben maradó lakossággal való foglalkozás példája a Zsolnay projekt. A Zsolnay negyed és a belváros közé ékelődött, revitalizációt igénylő területen élők felzárkóztatása, a fejlesztésekhez való kapcsolódási lehetőségek kiaknázása a fejlődő környezethez való alkalmazkodás egyik legfontosabb feladata. Az ingatlanpiacon is várható mozgás a területen, a lakókkal való foglalkozás egyik témája lehet a lakók igényeinek és lehetőségeinek megfelelő váltás előkészítésében való támogatás.

Nagyobb léptékben a városnak éppen az a célja és ennek érdekében kiemelt projekt keretében kíván hosszú távú kísérletet indítani, hogy a társadalmi felemelkedés feltételeinek javítása révén hosszú távú megoldásokat találjon a társadalmi kirekesztődés megelőzése, a megvalósult hátrányos helyzetek mielőbbi kiküszöbölése érdekében. Ez nemcsak az érintettek érdeke, hanem a város érdeke is, hogy minél jobban összhangba kerüljön a tudásgazdaság követelménye és a helyi társadalom.

3.3. A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

Jövőbeni fejlesztési célok

A 2011-es népszámlálás adatai a szegregátum fogalmának alapos átgondolására készítenek. A korábban lehatárolt és fejlesztésbe vont vagy azzal még el nem ért területek foglalkoztatottsági és iskolázottsági mutatói javulást mutatnak. Az elmúlt 10 évben a magyar társadalomban bekövetkezett demográfiai változások, és a népességcsökkenés más okai miatt azonban ez a javulás relatív.

A pécsi telep-rehabilitációs tereptapasztalatok ezt a trendet egyértelműen cáfolják. Ennek okán a szegregátumok lehatárolására kidolgozott módszertan felülvizsgálatára van szükség. Olyan indikátorok kidolgozása szükséges, mely szenzitívebb adatokat is vizsgálat tárgyává tesz, minőségi információkat is mérni képes, vagy olyan mutatókra, melyek a leszakadó városrészi folyamatokat épp indikatív módon jelzi, felhívja a figyelmet egy területre, a kialakulóban lévő problémákra azzal a céllal, hogy azt alaposabb elemzés tárgyává tegye.

Amíg erre vonatkozóan nincs elfogadható megoldás, addig Pécs városának érdemes azon az úton haladni előre, amelyet megkezdett. Az eddig elindított település-rehabilitációs munkát szükséges középtávon folytatni a végérvényes megoldások elérése érdekében. Ezeket a megoldásokat a helyi közösségek megerősítésével, a fizikai infrastruktúra és a lakhatási feltételek kielégítő színvonalra emelésével, és a foglalkoztatottság javításához megkerülhetetlen gazdaságfejlesztéssel lehet megalapozni.

A fent bemutatott 8 szegregátum közül az eddig el nem ért területeket is szükséges fejlesztés tárgyává tenni. Azonban ezekben az esetekben a fejlesztés legcélravezetőbb iránya a fizikai felszámolás, de legalább funkcióváltással a lakófunkció végleges megszüntetése lehet csupán. E célok eléréséhez határidőt 2018-2020-ra lehet rendelni reálisan.

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1. A célok és projektek illeszkedése az EU 11 tematikus célkitűzéseikhez

A következő táblázatok a stratégiai és operatív célok, valamint a stratégiában meghatározott projektek EU 11 tematikus célkitűzéshez¹⁰ való illeszkedését mutatják be. A nagy pipa erősebb, közvetlenebb; a kis pipa gyengébb, közvetettebb kapcsolatot jelent.

EU 11 célkitűzés – Stratégiai célok	EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET	A FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	KOMPAKT VÁROS Kiegyensúlyozott városszerkezet	KO(O)RMÁNYZÁS MOZGÁSTERÉNEK A BŐVÍTÉSE
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése	√	√	√	√	√
2. Az IKT-hoz való hozzáférésnek, azok használatának és minőségének a javítása	√	√	√	√	√
3. A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése		√	√		√
4. Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	√		√	√	√
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása	√	√			√
6. A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	√		√	√	√
7. A fenntartható közlekedés előmozdítása és szűk keresztmetszetek megszüntetése a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrákban	√			√	√
8. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	√	√	√	√	√

¹⁰ Az Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU rendelete alapján (Forrás: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1303&from=HU>)

EU 11 célkitűzés – Stratégiai célok	EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET	A FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÚJJÁÉPÍTÉSE	KOMPAKT VÁROS Kiegyensúlyozott városszerkezet	KO(O)RMÁNYZÁS MOZGÁSTERÉNEK A BŐVÍTÉSE
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem		√	√		√
10. Az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében		√	√		√
11. A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulás		√	√	√	√

10. táblázat: Az EU 11 célkitűzése és a stratégiai célok közötti kapcsolat

EU 11 célkitűzés – Operatív célok	1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás	√	√			√	√					
Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása	√	√		√	√	√	√	√			
A környezeti ártalmak csökkentése	√	√		√	√	√	√				
Integrált helyi társadalom		√									√
Fenntartható módon javuló életminőség		√	√		√			√	√	√	√
A helyi társadalom kulturális tőkéjének gyarapítása	√	√						√	√	√	
Közösségek fejlesztése		√							√		
„Társadalom-monitoring”		√						√	√	√	√
A foglalkoztatási szint növelése	√	√	√			√		√			
A Helyi Gazdaság megerősítése	√		√					√	√	√	

EU 11 célkitűzés – Operatív célok	1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása	√			√		√					√
Kiegyensúlyozott térszerkezet						√	√				
Mobilitás, az elérhetőség növelése							√				
Optimális területhasználat		√		√			√				
Építmények állapotának javítása	√	√		√				√			
Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból	√			√			√				√
Egy új városko(o)rmanáyzási modell kialakítása	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
A városkormányzás és tervezés összhangjának megteremtése	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√

11. táblázat: Az EU 11 célkitűzése és az operatív célok közötti kapcsolat

EU 11 célkitűzés – Projektek			1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
		A. KULCSPROJEKTEK	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
A1.		A felsőoktatás és a szakképzés gazdaságfejlesztési szempontú struktúraváltásának kezdeményezése és támogatása, valamint a képzési szintek összhangjának megteremtése	√	√	√			√		√	√	√	
	A1.1.	A pályaorientáció hatékonyságának növelése			√					√	√	√	
	A1.2.	A felsőfokú műszaki képzés stratégia- és piacközpontú fejlesztése	√	√	√			√		√	√	√	
	A1.3.	A középfokú szakképzés stratégia- és piacközpontú fejlesztése	√	√	√			√		√	√	√	
	A1.4.	Komplex, több képzési szint és forma kiszolgálására képes központi gyakorlati képzőhely megtervezése és megvalósítása		√	√			√		√	√	√	

EU 11 célkitűzés – Projektek		1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
A1.5.	A PTE intenzív támogatása a hallgatói létszámok szinten tartásában, bővítésében			√					√		√	
A1.6.	Nemzetközi Egyetemi Szolgáltatóközpont létrehozása			√					√	√	√	
A2.	A foglalkoztathatóság javítására irányuló intézkedések rendszerbe szervezése és fejlesztése		√	√					√	√	√	√
A2.1.	A foglalkoztathatóságot rövid távon javító, a munkaerőkínálat és a kereslet összhangját javító képzések szervezése		√	√					√	√	√	
A2.2.	Másodlagos foglalkoztatási formák (közmunka, szociális foglalkoztatás, nonprofit szféra, családi foglalkoztatás, atipikus foglalkoztatási formák) körének bővítése			√					√			
A2.3.	A társadalmi felemelkedés segítését és a munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztését szolgáló <i>(kiemeltkísérleti nagyprojekt)</i>		√	√					√	√	√	√
A3.	Térségi gazdaságfejlesztést szolgáló, foglalkoztatást segítő intézkedések	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√
A3.1.	A város és vonzáskörzete erőforrásainak felmérése és a bennük rejlő innovációs potenciál K+F+I alapú, innovációs és hatékonyságnövelési célú hasznosítási programjának kidolgozása	√	√	√	√		√		√			
A3.2.	Karolina Zöld Energia Park nagyprojekt	√	√	√	√	√	√	√	√	√		√
A3.3.	Vállalkozások támogatása/koordinálása az uniós források elnyerésében és felhasználásában (ITB)	√	√	√					√			
A3.4.	Vállalkozások számára fejlesztési forrásokat biztosító pénzügyi alap létrehozása			√			√		√			
A3.5.	A fejlesztéspolitikai intézményrendszerben működő városi és térségi szereplők feladatainak összehangolása, az együttműködés intézményesítése											√
A3.6.	Befektetés-akvizíciós szervezet létrehozása, gazdasági marketing, lobby- tevékenység erősítése	√		√					√			
A3.7.	Megyei szintű turisztikai desztináció összeszervezése és pozícionálása közös TDM szervezet kialakításával, elsősorban a meglévő attrakciók fejlesztésével			√					√			√
A4.	A közösségek fejlődését és működését támogató "inkubációs" jellegű tevékenységek rendszerszerű megvalósítása		√							√		√

EU 11 célkitűzés – Projektek			1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
A5.		A szervező és informáló társadalmi nyilvánosság fejlesztése erre alkalmas médiamix fejlesztése, működtetése		√							√		√
		B. HÁLÓZATIOS PROJEKTEK	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
B1.		Energiahatékony utca és ház	√	√		√		√					
	B1.1.	A középületek energetikai fejlesztése	√			√		√					
	B1.2.	Lakóépületek energetikai korszerűsítése				√		√					
	B1.3.	Intelligens LED-es közvilágítási rendszer bevezetése Pécssett		√		√		√					
B2.		Pécsi-víz zónájának rendezése és fejlesztése - K-NY-i tengely	√			√	√	√	√			√	
	B2.1.	Kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése				√		√	√				
	B2.2.	A Pécsi-víz medrének megújítása, revitalizálása	√			√	√	√	√				
	B2.3.	Pécsi-víz mentén parkterület kialakítása				√	√	√	√				
	B2.4.	A város sportcélú intézményterületének fejlesztése				√						√	
B3		A város akcióterületen kívüli zöldfelületi rendszerének komplex megújítása	√				√	√					
B4.		A város akcióterületeken kívüli kékfelületi rendszerének minőségi, komplex megújítása	√				√	√					
B5.		Szociális téren felhasználható lakásállomány növelése				√				√	√		
B6.		A városi infrastruktúra/ közszolgáltatások hallgatóközpontú fejlesztése a PTE-vel együttműködésben		√					√			√	
B7.		Észak-déli zöldfelületi folyosó kialakítása				√	√	√					
B8.		„M60 – Pécs” intermodális logisztikai-ipari központ	√	√	√	√		√	√	√			√
B9.		Az önkormányzati fenntartású másodlagos szocializációs intézmények infrastruktúrájának és szakmai tevékenységének integrált, minőségi fejlesztése	√	√		√		√		√		√	

EU 11 célkitűzés – Projektek			1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
		C. AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK	√	√	√	√	√	√	√	√			
C1		Észak-déli tengely - a városközpont déli irányú komplex kiterjesztése			√		√	√	√				
	C1.1.	Intermodális csomópont I. ütemének kialakítása						√	√				
	C1.2.	Vásárcsarnok a helyi termékeknek			√								
	C1.3.	A vasúti átjárók biztonságos és korszerű átépítése a gyalogos forgalomra való kiemelt tekintettel					√	√	√				
	C1.4.	Siklósi út és csatlakozó területek átfogó rehabilitációja					√		√				
	C1.5	Tüke Busz telephely-kialakítása							√				
C2		A városközpont kelet-nyugati irányú kiterjesztése					√		√				
	C2.1.	Breuer Marcell sétány befejezése					√		√				
	C2.2.	Kisbalokány fejlesztése és déli irányú kapcsolatainak kialakítása					√		√				
	C2.3.	A Belváros és a Zsolnay Negyed kapcsolatának fejlesztése					√		√				
	C2.4.	Budai városrész rehabilitációja					√		√				
	C2.5.	A belváros nyugati irányú kiterjesztése - a Szigeti külváros integrációja					√		√				
C3		A belváros környezeti, kulturális fenntarthatóságának komplex fejlesztése	√		√	√		√	√	√			
	C3.1.	Régészeti Múzeum rekonstrukciója											
	C3.2.	Nick udvar üzleti alapú fejlesztése			√					√			
	C3.3.	Volt Fegyveres Erők Klubja újrahaznosítása	√		√	√				√			
	C3.4.	Belváros megközelítésének javítása			√			√	√				
C4.		Városliget - komplex táj rehabilitációs, környezetfejlesztési és környezetgazdálkodási projekt	√		√	√	√	√		√			
	C4.1.	Tüskésréti tájrehabilitáció				√	√	√					

EU 11 célkitűzés – Projektek		1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
C4.2.	Naperómű létesítése Tüskésréten	√			√		√					
C4.3.	Iparfejlesztés a Tüskésrét területén	√		√	√		√		√			
C4.4.	A Balokányliget fejlesztése					√						
C5.	Tudásliget - átalakuló és fejlődő területek az innovatív iparágak számára a Pécsi-víz mentén	√	√	√	√				√			
C5.1.	INNOZÓNA	√	√	√	√				√			
C5.2.	Hauni Hungária üzemterületének fejlesztése			√					√			
C5.3.	Vásártér kialakítása, az Expo Center hasznosítása			√					√			
C6.	Kertek városa - a Déli városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete				√	√	√	√				
C6.1.	Megyerváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése				√	√	√					
C6.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése				√	√	√	√				
C7.	Meszés - a Keleti városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete				√	√	√	√				
C7.1.	Meszés központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése				√	√	√					
C7.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése				√	√	√	√				
C8.	Uránváros - a Nyugat városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete				√	√	√	√				
C8.1.	Uránváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése				√	√	√					
C8.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése				√	√	√	√				
	D. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI, JELENTŐS FEJLESZTÉSEK	√	√	√	√	√	√	√	√			√
D1.	Az ingatlanállomány fejlesztése				√		√					√
D1.1.	Helyi értékvédelmi program				√		√					√

EU 11 célkitűzés – Projektek			1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
D1.2.	Üzleti célú bérlakásállomány fejlesztése				√		√						√
D2.	Gazdaságfejlesztő programok		√	√	√		√		√				
D2.1.	Iparterületek fejlesztése a helyben lévő és potenciálisan betelepülő vállalkozások számára, a város barnamezős iparterületeinek újrahasznosítása révén			√	√		√		√				
D2.2.	SSC-k elhelyezésére alkalmas A és B kategóriás irodaházak kialakítása		√	√	√		√		√				
D3.	Környezetfejlesztés				√	√	√						√
D3.1.	A mecseki erdők természeti állapotának helyreállítása, megőrzése				√	√	√						
D3.2.	Akcióterülettel nem érintett külfejtések, zagyártározók, tájsebek rekultivációja				√	√	√						
D3.3.	Klímaadaptációt elősegítő projektek	√			√	√	√						√
D4.	A városi közszolgáltatások optimalizálása, költséghatékonyságának javítása, és a hosszú távú fenntarthatóság megteremtése	√			√	√	√	√					
D4.1.	A közösségi közlekedés üzemeltetésének költséghatékonyságát szolgáló fejlesztések	√			√	√	√	√					
D4.2.	A hulladékgazdálkodás fenntarthatóságot célzó fejlesztése (szelektív gyűjtés penetrációjának emelése, begyűjtött hulladék (energetikai) hasznosítása)	√			√	√	√						
D4.3.	A víziközmű-vagyon rekonstrukciója					√	√						
D4.4.	A távhőellátás fejlesztése és korszerűsítése				√	√	√						
D4.5.	Pécs-kökényi hulladéklerakó területén a szerves hulladék energetikai felhasználásának fejlesztése	√				√	√						
	E. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI EGYÉB FEJLESZTÉSEK				√	√	√		√	√	√		
E1.	Gyárvárosi, somogyi, vasasi, hirdi lakóterületek rehabilitációja közmunka bevonásával				√	√	√		√	√			
E2.	Gyárvárosi alközponti területeinek funkcióbővítő fejlesztése				√	√	√		√				

EU 11 célkitűzés – Projektek		1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
E3.	A lakóterületek közterületeinek rehabilitációja álláskeresők, közmunkások bevonásával				√	√	√		√	√	√	
	F. INTÉZKEDÉS TÍPUSÚ PROJEKTEK (KOORMÁNYZÁS)			√	√	√			√	√		√
F1.	Az önkormányzati adópolitika átalakítása gazdaságfejlesztési szempontú, vállalkozásbarát adópolitikává			√	√				√			√
F2.	A város gazdaságának meghatározó szereplőivel való önkormányzati együttműködés intézményesítése			√					√			√
F3.	Rövid ellátási lánc kialakításának intézkedései			√					√			√
	F3.1. A helyi termékek felhasználási arányának a növelése a városi közszolgáltatásokban			√					√			√
	F3.2. Patrióta beszerzési gyakorlat meghonosítása			√					√			√
	F3.3. Város-városkörnyék termelési célú együttműködésének kialakítása, erősítése			√					√			√
	F3.4. A helyi termékek piacra jutásának elősegítése, piacszervezési tevékenység			√					√			√
F4.	Az önkormányzati vagyonnal való aktív vagyongazdálkodás rendszerének kialakítása (SZIT)			√	√	√				√		√
F5.	A társadalmi részvétel fokozása a város fejlesztését szolgáló tervek készítése és megvalósítása terén - Közösségi tervezés											√
	G. INNOVATÍV ÉS HATÉKONY PÉCS: SMART CITY PROJEKTEK	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
G1.	A SMART CITY célú városmenedzsment szervezeti és technikai feltételeinek kialakítása		√				√					√
G2.	Vezető stakeholderek platformja					√						√
G3.	Egy közös városi adatbázis létrehozása		√			√						√
G4.	KOMPLEX MONITORING RENDSZER KIFEJLESZTÉSE	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
	G4.1. Társadalom-monitoring és a társadalom-fejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása	√	√		√		√		√	√	√	√

EU 11 célkitűzés – Projektek		1.cél	2.cél	3.cél	4.cél	5.cél	6.cél	7.cél	8.cél	9.cél	10.cél	11.cél
G4.2.	Környezeti monitoring rendszer és a környezet fejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása	✓	✓		✓	✓	✓	✓				✓
G4.3.	Gazdasági monitoring rendszer és a gazdaságfejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása	✓	✓	✓	✓		✓		✓			✓
G5.	SZAKTERÜLETI ELEMZÉSEK ÉS TERVEZÉSEK (ÖNÁLLÓAN MEGVALÓSÍTHATÓ)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
G5.1.	Térinformatikai rendszer létrehozása és működtetése	✓	✓		✓		✓	✓				✓
G5.2.	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése a város egész területén		✓					✓				✓
G5.3.	A PTE tudásbázisának, innovációs kapacitásainak reálgazdaságba való tudatos integrálása	✓	✓	✓	✓	✓			✓		✓	✓
G5.4.	A városkörnyék ásványvagyonának hasznosíthatósági értékelése a város fenntartható fejlődés szempontjából (különös tekintettel a szén- és uránvagyonra), és a bennük rejlő innovációs potenciál K+F+I programjának kidolgozása	✓	✓		✓	✓						✓
G5.5.	A város klímaváltozással szembeni sebezhetőségének vizsgálata	✓	✓		✓	✓	✓					✓
G5.6.	Közös energiatervezési rendszer kialakítása	✓	✓		✓	✓						✓
G5.7.	Levegőtisztaság monitorozása és javítását szolgáló intézkedési terv kidolgozása	✓	✓		✓	✓	✓					✓
G5.8.	A zajszennyezés monitorozása és csökkentésének intézkedési terve	✓	✓				✓					✓
G5.9.	A város zöld- és kékfelületi rendszerének megújítását szolgáló komplex rendszerterv elkészítése	✓	✓		✓	✓	✓					✓
G5.10.	Városi fényszennyezési térkép elkészítése	✓	✓				✓					✓
G5.11.	Egészségvédelmi program	✓	✓		✓				✓	✓	✓	✓
G5.12.	Komplex fenntarthatósági kritériumrendszer kidolgozása	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
G6	Változásmenedzsment	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

12. táblázat: Az EU 11 célkitűzése és a projektek közötti kapcsolat

4.2. Külső összefüggések - A célrendszer hazai illeszkedése

A stratégia illeszkedése a településrendezési eszközökhöz, az ágazati stratégiákkal, az önkormányzat gazdasági programjával, a települési környezetvédelmi programmal és más környezetvédelmi tervekkel, a területfejlesztési tervdokumentumokkal, védettségekkel való összhang bemutatása

A célrendszer kapcsolata az OFTK-val

Az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával még 2013 decemberében elfogadta a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót (OFTK). A jelen dokumentum már az abban foglaltakra tekintettel készült.

Az OFTK közép- és hosszú távon fogalmazza meg a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározva azok területi dimenzióit. Középtávon a dokumentum arra törekszik, hogy a 2014-2020-as időszak fejlesztési dokumentumait (a Partnerségi Megállapodást és az operatív programokat) megalapozza. Hosszú távon (2030-ig) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségletei alapján teljes tervezéssel Magyarország minden ágazatára, térségére és köz-, piaci, valamint civilszférájára jövőképet és célokat definiál a fejlesztéspolitika és a területfejlesztés vonatkozásában. Az OFTK a 1254/2012. (VII. 19.) számú kormányhatározat alapján készült. A dokumentum Országgyűlés általi elfogadásakor hatályát veszítette az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat, az Országos Területfejlesztési Konceptióval egyetemben.

Az átfogó célok¹¹ tekintetében Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégiájában megfogalmazott ötstratégiai cél kapcsolódik a négy OFTK átfogó célhoz. Az átfogó célok összefüggéseit az alábbi táblázat mutatja be.

¹¹ Az IVS-ben a stratégiai célok szintje feleltethető meg, az OFTK-ban az átfogó célok szintjének (a célok száma, összetettsége alapján), így célszerű a továbbiakban is az IVS célok egyfelől alacsonyabb szintjét hasonlítani az adott OFTK célokhoz.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégia	Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés	Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom	Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme	Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet
EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET			√	√
A FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM	√	√		
A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése	√	√		
KOMPAKT VÁROS Kiegyensúlyozott városszerkezet			√	√
KO(O)RMÁNYZÁS MOZGÁSTERÉNEK A BŐVÍTÉSE	√	√	√	√

13. táblázat: IVS – OFTK célmátrix: a stratégiai célok – átfogó célok kapcsolatrendszere

Jól látható, hogy Pécsstratégiai célkitűzései közül négy gyakorlatilag megfeleltethető a négy átfogó OFTK célnak azzal, hogy a társadalmi-gazdasági és természeti-épített környezeti elemek nagyon szorosan összefüggnek, a célok egymásra is jelentős hatással vannak. Az ötödik pécsi stratégiai cél a kormányzással kapcsolatos, amely így a többi cél elérését támogatja.

Az OFTK hét stratégiai célkitűzést tartalmaz, míg Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégiájában tizenhét operatív cél szerepel. A stratégiai célok összefüggését az alábbi táblázat szemlélteti.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégia	Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Életképes vidék, egészséges és élelmiszer-termelés és ellátás	Kreatív tudásalapú társadalom, piacépítő készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma integráció	Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme
Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás		√	√				√
Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása		√	√				√
A környezeti ártalmak csökkentése		√	√				√
Integrált helyi társadalom		√			√		
Fenntartható módon javuló életminőség		√		√	√		
A helyi társadalom kulturális tőkájének gyarapítása				√	√		

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégia	Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás	Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, roma integráció	Jó állam: szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme
Közösségek fejlesztése		√			√		
„Társadalom-monitoring”					√	√	
A foglalkoztatási szint növelése	√			√			
A Helyi Gazdaság megerősítése (a jövedelem-egyenleg javítása)	√		√	√			
Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása	√		√	√			√
Kiegyensúlyozott térszerkezet	√					√	√
Mobilitás, az elérhetőség növelése	√					√	√
Optimális területhasználat	√					√	√
Építmények állapotának javítása	√				√		√
Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból	√				√		√
Egy új városko(o)rmanáyzási modell kialakítása					√	√	
A városkormányzás és tervezés összhangjának megteremtése						√	

14. táblázat: IVS – OFTK célmátrix: az operatív – stratégiai célok kapcsolatrendszere

Az országos stratégiai és pécsioperatív célok összevetéséből jól látszik, hogy minden OFTK célhoz legalább 5 IVS cél rendelhető hozzá, amely annak elérését támogatja, az összhang a célrendszerek között tehát egyértelmű.

Az OFTK hat területi célt jelöl meg, amelyek kapcsolódását a szintén az IVS operatív céljainak viszonylatában érdemes vizsgálni, ezt mutatja be az alábbi táblázat.

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégia	Az ország makro-regionális szerepének erősítése	Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	Vidéki térségek népesség-megtartó képességének növelése	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaság-ösztönzés	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása
Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás				√		
Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása				√		
A környezeti ártalmak csökkentése				√		
Integrált helyi társadalom			√			
Fenntartható módon javuló életminőség		√	√		√	
A helyi társadalom kulturális tőkájének gyarapítása			√			
Közösségek fejlesztése			√			
„Társadalom-monitoring”			√			
A foglalkoztatási szint növelése	√	√			√	
A Helyi Gazdaság megerősítése (a jövedelem-egyenleg javítása)		√	√		√	
Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása	√	√			√	
Kiegyensúlyozott térszerkezet		√			√	√
Mobilitás, az elérhetőség növelése	√	√			√	√
Optimális területhasználat		√			√	√
Építmények állapotának javítása					√	
Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból			√			
Egy új városko(o)rmanázyási modell kialakítása		√				
A városkormánzyás és tervezés összhangjának megteremtése		√				

15. táblázat: IVS – OFTK célmatryix: az operatívy – területi célok kapcsolatrendszerere

Az országos területi és pécsi operatív célok összevetéséből jól látszik, hogy minden OFTK célhoz legalább 3 IVS cél rendelhető hozzá, amely annak elérését támogatja, az összhang a célrendszerek között tehát egyértelmű.

A célrendszer kapcsolata az OTrT-vel

A **2003. évi XXVI. törvény** keretében elfogadott, majd 2008-ban módosított **Országos Területrendezési Terv (OTrT)** során következő felülvizsgálata, vitaanyagának társadalmasítása, a kapott észrevételek beépítése, valamint a törvényjavaslat véglegesítése 2013-ban zajlott. Az OTrT Országgyűlés általi módosítására a **2013. évi CCXXIX. törvény** keretében került sor, mely 2014. január 2-től hatályos. Az elfogadott dokumentum lehetőséget nyújt Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégiában szereplő célrendszer illeszkedésvizsgálatára, bár a két dokumentum csak kis részben tartalmaz közös elemeket, ami nem az illeszkedés hiányából, hanem a radikálisan eltérő területi és tematikus fókuszából adódik.

Az új tartalommal körvonalazott OTrT megalkotásakor a jogalkotó arra törekedett, hogy az egyszerűség szem előtt tartásával egy az ágazati elképzeléseket is tartalmazó **„kerettörvényt”** alkosson, **nagyobb szabadságot adva ezáltal a megyei és városi tervek készítéséhez.**

Az OTrT 2. mellékletében rögzített szerkezeti terv és az abban ábrázolt fő térszerkezeti elemek várost érintő szakaszai a következők:

- vonalas infrastruktúrák:
 - o M6, M60 autópályák meghosszabbítása az országhatárig;
- Pécs-Pogány: Egyéb kereskedelmi repülőtér és kereskedelmi repülőtérre fejleszthető repülőtér;
- országos törzshálózati vasúti pálya:
 - o Budapest (XI. kerület, Kelenföld) - Pécs vasútvonal;
 - o Pécs - Villány és Villány - Magyarbóly - Horvátország vasútvonalak.
- Országos kerékpárút-törzshálózati elemek

Az IVS-ben foglalt célok és projektek szervesen illeszkednek a fenti országos térszerkezeti elemekhez: megjelenik a pécsi Déli ipari park tekintetében az M60-as autópálya levezető szakaszának rendezése, a Pécs-Pogány reptér fejlesztése és esetlegesen a vasútvonal hálózat Pécs belterületi fejlesztése is. A viszonylag szűk közös felületen tehát a két dokumentum maximálisan egybehangzó.

A célrendszer kapcsolata a fontosabb ágazati koncepciókkal, tervekkel

A célrendszer kapcsolata a Magyar Növekedési Tervvel

A Magyar Növekedési Terv 2011-ben készült el a Nemzetgazdasági Minisztérium megbízásából. „A hazánkkal szembeni befektetői bizalom megerősítése, és a gazdasági környezet kiszámíthatóságának érdekében kiemelt fontosságot kap, hogy jövőképünk, és céljaink eléréséhez szükséges eszköztár megismerhető legyen. Ezt a szerepet tölti be a Magyar Növekedési Terv”.

A terv átfogó célja: „A hazai gazdaság nettó exportjának (külkereskedelmi kivitel és a behozatal különbsége) maximalizálása.”

Az átfogó cél elérésének módjai a Magyar Növekedési Tervben: Importkiváltó gazdaságpolitika a termelésben; Importkiváltó gazdaságpolitika a felhasználásban.

Pécs Integrált Településfejlesztési stratégiájának célrendszere szintén épít az importfüggetlenségre, az operatív célok között több helyen megjelenik: „A foglalkoztatási szint növelése”, „A Helyi Gazdaság megerősítése (a jövedelem-egyenleg javítása)”, „Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása”, „Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból”. Mind a négy felsorolt operatív cél abba az irányba (is) hat, hogy a kívülről (jellemzően importként) érkező termékek és szolgáltatások egy részét a város és környéke képes legyen előállítani, ami hosszú távon import kiváltását jelenti.

Az exportpiacokon jelenlévő magyar tulajdonú vállalkozások további terjeszkedésének elősegítése.

Pécs Integrált Településfejlesztési stratégiájának célrendszere szintén épít az export ösztönzésére, az operatív célok között több helyen megjelenik: „A foglalkoztatási szint növelése”, „A Helyi Gazdaság megerősítése (a jövedelem-egyenleg javítása)”, „Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása. Mind a három felsorolt operatív cél abba az irányba (is) hat, hogy a belső erőforrások jobb kihasználásával a város és környéke képes legyen új termékeket és szolgáltatásokat (elsősorban turisztikai szolgáltatásokat) előállítani, amelyek megjelenhetnek az exportpiacokon is.

A Magyar Növekedési Terv Baranya megye területére nem definiál külön növekedési tengelyeket, csomópontokat, melyek kiemelt, országos jelentőségű stratégiai szerephez jutnának. Ugyanakkor a Pécs-Pogányi repülőtér fejlesztése és jelenlegi adottságai hosszú távon ilyen pólussá fejleszthetik Pécsset.

A célrendszer kapcsolata a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024 dokumentummal

„A dokumentum keretet ad, célokat, prioritásokat vázol más döntések előkészítéséhez, hogy a szakpolitikai stratégiákban vagy tervekben olyan cél - eszköz - határidő - pénzügyi forrás rendszert tudjanak megalkotni, ami más szakpolitikai stratégiákkal vagy tervekkel együtt, azokkal összhangban, érdemben tudja szolgálni a fenntarthatósági átmenetet. A Keretstratégia célja egyszersmind, hogy hozzájáruljon egy nemzeti egyetértés kialakulásához a fenntarthatóságról.”

Átfogó célja: „A folytonosan változó társadalmi - humán - gazdasági - természeti külső környezethez való alkalmazkodóképesség feltételeinek biztosítása, az ahhoz szükséges kulturális adaptáció minőségi javítása”

A Keretstratégia célrendszere négy tényező köré csoportosítva vizsgálja a fenntarthatóság kérdését:

- Emberi erőforrás: demográfia, egészség, tudás, társadalmi kohézió
- Társadalmi erőforrások: bizalom, munka, család, a múlt öröksége
- Természeti erőforrások: biodiverzitás, megújuló természeti erőforrások; az embert érő környezeti terhelések csökkentése; nem megújuló természeti erőforrások
- Gazdasági (fizikai) erőforrások: a vállalkozói tőke és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése; költségvetési politika; életpálya-finanszírozás

A fenntarthatóság a pécsi célrendszerben kiemelt figyelmet kap, a fenntarthatósági területeket a Keretstratégiától annyiban kezeli eltérően, hogy az emberierőforrás- és társadalmierőforrás-kérdéseket közösen, míg az épített környezetet külön fenntarthatósági területként értelmezi. Ezzel együtt is a fenntarthatóság olyan központi kérdése az IVS-nek, amely kiemelten biztosítja az illeszkedést a Keretstratégiához.

A célrendszer kapcsolata az Új Széchenyi Tervvel

Az Új Széchenyi Terv (ÚSZT) középpontjában a foglalkoztatás dinamikus bővítése, a pénzügyi stabilitás fenntartása, a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtése, valamint hazánk versenyképességének javítása áll. A tízéves gazdaságstratégia kijelöli azokat a kitörési pontokat és a hozzájuk kapcsolódó programokat, amelyek biztosítják Magyarország hosszú távú fejlődését. A Pécsi Integrált Településfejlesztési Stratégia célrendszere értékrendjében, tervezési szemléletében felöleli az Új Széchenyi Terv mind a hat fő programjának célkitűzéseit.

Az Új Széchenyi Terv programjai:

- Gyógyító Magyarország – Egészségipari Program
- Zöldgazdaság-fejlesztési Program
- Vállalkozásfejlesztési Program
- Közlekedésfejlesztési Program
- Tudomány – Innováció Program
- Foglalkoztatási Program

Új Széchenyi Terv programjai Pécs Integrált Településfejlesztési Stratégia	Gyógyító Magyarország – Egészségipari Program	Zöldgazdaság-fejlesztési Program	Vállalkozásfejlesztési Program	Közlekedésfejlesztési Program	Tudomány – Innováció Program	Foglalkoztatási Program
Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás		√				
Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása		√				
A környezeti ártalmak csökkentése		√				
Integrált helyi társadalom	√					√
Fenntartható módon javuló életminőség	√					√
A helyi társadalom kulturális tőkéjének gyarapítása	√				√	√
Közösségek fejlesztése	√					√
„Társadalom-monitoring”						√
A foglalkoztatási szint növelése			√		√	√
A Helyi Gazdaság megerősítése (a jövedelem-egyenleg javítása)		√	√		√	√
Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása	√	√	√		√	
Kiegyensúlyozott térszerkezet				√		
Mobilitás, az elérhetőség növelése				√		
Optimális területhasználat				√		
Építmények állapotának javítása			√			
Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból		√			√	
Egy új városko(o)rmanáyzási modell kialakítása					√	
A városkormányzás és tervezés összhangjának megteremtése					√	

16. táblázat: IVS – ÚSZT célmátrix: az operatív célok – ÚSZT programok kapcsolatrendszere

Az ÚSZT mindenprogramjához legalább 3 IVS-cél rendelhető, amely annak elérését támogatja, az összhang a célrendszerek között tehát egyértelmű.

A célrendszer kapcsolata a területi és helyi programokkal

A célrendszer kapcsolatát a területi és helyi programokkal a következő táblázat szemlélteti.

1. STRATÉGIAI CÉL: Az EGÉSZSÉGES KÖRNYEZET biztosítása			OPERATÍV CÉLOK: 1. Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás 2. Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása 3. Környezeti ártalmak csökkentése		
Dél-Dunántúl Stratégiája	Intelligens	Szakosodási	<ul style="list-style-type: none"> • Környezeti fenntarthatóság, erőforrás-és energiahatékonyság elősegítése 		
Pécs környezetvédelmi program 2011-2016			<ul style="list-style-type: none"> • A település környezeti állapotának ismeretében a levegőminőség, a vízminőség, az infrastrukturális fejlesztések, a természeti és épített környezeti értékek, valamint az emberi egészség megóvása érdekében Pécs Város környezeti állapotának további javítása. • Város környéki erdők területének növelése, fenntartható erdőgazdálkodás feltételeinek biztosítása • Lakossági hulladék veszélyes hulladék tartalmának csökkentése • Lerakásra kerülő lakossági hulladék szervesanyag tartalmának csökkentése • Folyékony hulladék mennyiségének csökkentése • Helyi védettségű természeti területek növelése • Zöldterületek arányának növelése • Tettye-vízbázis védelmének megoldása • Hulladékgazdálkodási rendszer fejlesztése, illegális hulladéklerakás felszámolása • Zaj- és légszennyezőanyag terhelés csökkentése • Lokális levegőminőség javítása • Települési energiastratégia kidolgozása • Védendő értékek, területek felmérése, kataszterének elkészítése • Természet-megőrzési stratégia fejlesztése • Zöldfelületek állapotfenntartása 		
PTE + Város + Megye + Kamara egyeztetett stratégiai munkaanyaga			<ul style="list-style-type: none"> • PTE: energetikai, fenntarthatósági és erőforrás-gazdálkodással kapcsolatos kutatások, smart city projektekkel • PTE: Minőségi egészségügyi termék/műszergyártás és szolgáltatások fejlesztése. 		
Smart Cities kezdeményezés			<ul style="list-style-type: none"> • „Zöldebb” és hatékonyabb közműmenedzsment. (A technológia lehetővé teszi a folyamat minden pontjának monitorozását. Különösen hasznos a vízgazdálkodás– pl. intelligens vízmérő órák segítenek a lakosságnak a pazarlási pontok feltárásában –, a hulladékgazdálkodás, illetve a középületek hatékonyabb működtetése terén stb.) 		
PMMIK –Smart City Technologies Kutatócsoport bemutatkozása			<ul style="list-style-type: none"> • PMMIK Smart City Technologies Kutatócsoport fenntarthatóságra irányuló céljai: energiahatékonyság, infokommunikációs technológiák, életciklus elemzés, erőforrás-hatékony alkalmazkodás, Building Information Modeling alkalmazása 		

2. STRATÉGIAI CÉL: FENNTARTHATÓ, FEJLŐDŐ TÁRSADALOM		OPERATÍV CÉLOK: 1. Integrált helyi társadalom 2. Fenntartható módon javuló életminőség 3. A helyi társadalom kulturális tőkájének gyarapítása 4. Közösségek fejlesztése 5. „Társadalom-monitoring”
Baranya Megyei Területfejlesztési Koncepció	<ul style="list-style-type: none"> Társadalmi felzárkózás elősegítése Piaci igényekre reagálni képes emberi erőforrás fejlesztés 	
Smart Cities kezdeményezés	<ul style="list-style-type: none"> Jobb közbiztonság (korábbi adatok feldolgozásán keresztül előrejelző modellek kidolgozása és felhasználása; speciális kamerák használata, melyekkel az esetleges incidensek előre jelezhetők) Költséghatékony szociális és egészségügyi ellátórendszer (az adatok integrálása, az egy paciensre vonatkozó információk könnyebb hozzáférhetősége) 	
PTE Fenntartható Fejlődési Stratégia	<ul style="list-style-type: none"> Fenntarthatósági szempontú értékrend közvetítése 	
Pécs környezetvédelmi program 2011-2016	<ul style="list-style-type: none"> Lakosság közegészségi állapotának vizsgálata Környezeti és egészségügyi állapotra vonatkozó adatok megismerése és megismertetése (Környezetvédelmi Fórum) Helyi értékek megismertetése Ökováros-Ökorégió Program folytatása 	
Pécs MJV Energiastratégiája	<ul style="list-style-type: none"> Tudati nevelés – rendszerszemléletben való gondolkodás és energiatudatosság (Vezetői-intézményi-lakossági szintű rendszerszemléleti, energiatudatossági oktatás; A szabályozó rendszer olyan átalakítása, hogy a végfogyasztók közvetlenül érdekeltek legyenek a fogyasztásuk mérséklésében.) 	
3. STRATÉGIAI CÉL: A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése		OPERATÍV CÉLOK 1. A foglalkoztatási szint növelése 2. A Helyi Gazdaság megerősítése 3. Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása
PMMIK –SmartCityTechnologies Kutatócsoport bemutatkozása	<ul style="list-style-type: none"> PMMIK Smart City Technologies Kutatócsoport fenntarthatóságra irányuló céljai: energia hatékonyság, infokommunikációs technológiák, életciklus elemzés, erőforrás hatékony alkalmazkodás, Building Information Modeling alkalmazása 	
Smart Cities kezdeményezés	<ul style="list-style-type: none"> Minőségi oktatás (egyetemi számítógépes kapacitás felhőalapú megosztása más oktatási intézményekkel, dinamikus igazodva a változó igényekhez; távoktatás és e-learning a felsőfokú és felnőttképzésben; intelligens táblák) Kényelmesebb és vonzóbb turisztikai szolgáltatások (pl. megfelelő információs és navigációs rendszerek online foglalási lehetőségekkel kombinálva) 	

Dél-Dunántúl intelligens szakosodási stratégiája	<ul style="list-style-type: none"> • A régió innovációs teljesítményéhez kapcsolódó foglalkoztatottság növelése – a regionális K+F+I kapacitás erősítése • A régió gazdasági növekedésének biztosítása – a vállalkozói aktivitás erősítése: versenyképes, exportorientált és innovatív gazdaság
PTE Fenntartható Fejlődési Stratégia	<ul style="list-style-type: none"> • Fenntarthatóságra törekvő Campusok • Fenntarthatósági Hálózatok
PTE K+F+I Stratégia	<ul style="list-style-type: none"> • K+F+I eredményesség fejlesztése • K+F+I külső kapcsolatrendszer fejlesztése • K+F+I emberi erőforrás fejlesztése • K+F+I működés fejlesztése
PTE + Város + Megye + Kamara közös javaslata	<ul style="list-style-type: none"> • PTE: Új képzési irányok • Gazdaság igényei kapcsán fejlesztendő területek, oktatási struktúraváltozások: Gyógyszerészeti Kar, Fogorvosi kar, Informatikai Kar, Művészeti Kar • PTE: Oktatás gyakorlati fejlesztése, duális képzés erősítése Pollack szakközépiskolában gyakorlati képzőhely kialakítása • PTE PMMIK: Műszaki felsőfokú szakképzés (villamosmérnöki, gépészmérnöki, mechatronikai képzések) erősítése • Új mérnökképzések pl. élelmiszeripari mérnök • PTE: PAKS II: program: részvétel a fejlesztésben és az üzemeltetésben • PTE: Hallgatói munkahelyteremtés, fiatalok Péccsett tartása • PTE: Külföldi hallgatói létszám emelése: infrastrukturális+személyi fejlesztéssel, Nemzetközi Képző Központ című projekt elindítása külföldi hallgatókkal kapcsolatos támogató szolgáltatások biztosítása végett • PTE: Egészségügyi, biotechnológiai kutatások • Egészségturizmus fejlesztése a régióban, fizetős betegellátás erősítése • PTE: Közös K+F projektek indításával vállalati szereplőkkel • PTE: gépipari, termelőipari projektek GINOP keretben • PTE: Ős Dráva Program: Ormánság bekapcsolása agrártermékek termesztésébe, agrárfeldolgozó-ipari kapacitások kiépítésébe, falusi turisztikai programokba • PTE: Európai Gazdasági EGTC: magyar-horvát-szerb közös együttműködések
PMMIKstratégiája	<ul style="list-style-type: none"> • Ipari képzéseknél duális képzés erősítése (gépész-villamos-informatikus mérnök, környezetmérnök és formatervező szakterületen) • Rövid ciklusú képzések és felsőfokú szakképzések fejlesztése (egyes kamarák által akkreditált továbbképzések is.) Városüzemeltetés, hatósági feladatok ellátása területén kiemelten fontos műszaki menedzser, létesítménymérnök képzés elindítása • Idegen nyelvű, kettős diplomát nyújtó képzések bevezetése: építész szakon, továbbiakban mérnök informatikus,

	<p>programozó képzés</p> <ul style="list-style-type: none"> • PTE karok közötti együttműködés erősítése az egészséges város fejlődéséhez szükséges multidiszciplináris megoldások érdekében • Műszaki felsőoktatás szoros együttműködése a helyi iparral, önkormányzati szférával • Alkalmazásorientált kutatás-fejlesztési tevékenység erősítése: Smart City Oktató és Kutatóbázis kialakítása • Kiemelten fontos a műszaki értelmiség helyben tartása
Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi gazdaságok fejlesztése • Tartós növekedésre képes gazdaság megteremtése • Stratégiai erőforrások fenntartható használata
<p>4. STRATÉGIAI CÉL: KOMPAKT VÁROS Kiegyensúlyozott városszerkezet</p>	<p>OPERATÍV CÉLOK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kiegyensúlyozott térszerkezet 2. Mobilitás, az elérhetőség növelése 3. Optimális területhasználat 4. Építmények állapotának javítása 5. Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból
Baranya Megyei Területfejlesztési Konceptió	<ul style="list-style-type: none"> • Elérhetőség és mobilitás javítása • Nagytérségi csomóponttá válás
PTE + Város + Megye + Kamara közös javaslata	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastrukturális fejlesztés: Pogányi Reptér
Pécs környezetvédelmi program 2011-2016	<ul style="list-style-type: none"> • Épületenergetikai fejlesztések megvalósítása, energiafelhasználás racionalizálása (megújuló energiaforrások alkalmazásával) önkormányzati intézményeknél • Hulladékgazdálkodási rendszer teljes körűvé tétele • Szennyvízelvezető és –tisztító rendszer korszerűsítése • Helyi és regionális közlekedési kapcsolatok javítása • Ivóvíz hálózat folyamatos korszerűsítése • Fő közlekedési utak tehermentesítése • Közlekedési légszennyezőanyag-kibocsátás csökkentése • Megújuló energiaforrások használatának elterjesztése • Felhagyott ipari- és bányaterületek hasznosítása, tájba illesztése • Önkormányzat kezelésében álló intézmények karbantartása, felújítása, energiahatékonyság javítása • Csapadékvíz elvezető csatornarendszer fejlesztése és korszerűsítése • Helyi értékek megőrzése • Település tisztaságának biztosítása
Smart Cities kezdeményezés	<ul style="list-style-type: none"> • Környezetbarát és biztonságosabb közlekedés (intelligens közlekedési rendszerek)

PTE K+F+I Stratégia	<ul style="list-style-type: none"> K+F+I infrastruktúra biztosítása
PMMIK –Smart City Technologies Kutatócsoport bemutatkozása	<ul style="list-style-type: none"> PMMIK Smart City Technologies Kutatócsoport fenntarthatóságra irányuló céljai: energia hatékonyság, infokommunikációs technológiák, életciklus elemzés, erőforrás hatékony alkalmazkodás, Building Information Modeling alkalmazása
Pécs MJV Energiastratégiája	<ul style="list-style-type: none"> Az energiaellátás rugalmas, stabil energiamixen alapuló energiakörök általi megvalósítása.
5.STRATÉGIAI CÉL: A KORMÁNYZÁS MOZGÁSTERÉNEK BŐVÍTÉSE	OPERATÍV CÉLOK: <ol style="list-style-type: none"> Új városko(o)rmanynási modell - közügyek helyett közös ügyek A városkormányzás és a tervezés összhangjának megteremtése – a kiegyensúlyozott fejlődés feltételeinek megteremtése
Smart Cities kezdeményezés	<ul style="list-style-type: none"> Olyan városi vezetés, amely a városlakókat helyezi a középpontba, nem pedig a szolgáltatásokat (kisebb bürokrácia, több elektronikus adat és információ, jobb kommunikáció más intézményekkel, nagyobb átláthatóság)
PMMIK –SmartCityTechnologies Kutatócsoport bemutatkozása	<ul style="list-style-type: none"> PMMIK Smart City Technologies Kutatócsoport fenntarthatóságra irányuló céljai: energia hatékonyság, infokommunikációs technológiák, életciklus elemzés, erőforrás hatékony alkalmazkodás, Building Information Modeling alkalmazás
Pécs környezetvédelmi program 2011-2016	<ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzat környezetvédelmi feladatait ellátó szervezeti egység létrehozása Lakosság tájékoztatásának biztosítása Pályázati lehetőségek nyomon követése, pályázathoz szükséges előfeltételek koordinálása Helyi környezeti állapot összehangolt, folyamatos szabályozása A környezetvédelmi szabályozások előírásainak kikényszerítése Helyi környezetvédelmi jogszabályok megalkotása, aktualizálása
Pécs MJV Energiastratégiája	<ul style="list-style-type: none"> Szervezetfejlesztés – a rendszerszemlélet érvényesítése (Koordináló szervezet létrehozása, ahol az energiastratégiának megfelelően, a párhuzamosságokat kiküszöbölve a város energetikai fejlesztése történik.; A város felügyelete alá tartozó egységes integrált energia- és vízellátó önkormányzati szervlétrehozása (Pécsi Közüzemi Zrt).)

17. táblázat: A célrendszer kapcsolata a területi és helyi programokkal

4.3. Belső összefüggések

A célok logikai összefüggései, a helyzetértékelésben beazonosított problémákra ad-e megoldást, a stratégia megvalósíthatósága, a célok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek egymásra gyakorolt hatása

A célrendszer alapját a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtésére irányuló szándék jelenti. A fenntarthatóság általában horizontális szempontként jelenik a célrendszerekben, ami feltételezi, hogy a fenntarthatóság feltételei alapvetően fennállnak, de fontos, hogy minden területen továbbra is érvényesüljenek, megszilárduljanak.

Pécs esetében a fenntarthatóság kritériumai nem teljesülnek. Levezetésre került, hogy a város folyamatban lévő méretbeli csökkenése a minőségi, szerkezeti tényezőkben is radikális romlást eredményező negatív spirált indíthat el, ezért a város elsőrangú feladata jelen időszakban a fenntarthatósági tényezők megszilárdítása és a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése. A célrendszer mindazonáltal tartalmaz horizontális szempontokat is, amelyek a fenntarthatóság általános alkotóelemeiként kerültek definiálásra.

A Megalapozó tanulmány a részletes SWOT mellett hasonló részletezettségben tartalmazza az abból levezethető, követendő stratégiai irányokat is, melyek a célrendszer tervezése keretében figyelembe vételre kerültek, így állítható, hogy a célrendszer a helyzetelemzésben feltárt összefüggéseken nyugszik, a belső összefüggései megjelenítik a város életének teljességét.

A célrendszer a négy fenntarthatósági szegmens (természeti és épített környezet, társadalom, gazdaság) fenntarthatósági tényezőinek meghatározására és azok fejlesztésére irányul. A fenntarthatóság biztosítása érdekében a Konceptió és a Stratégia kitért azokra a kormányzás terén szükséges feltételekre is, amelyek révén biztosítható a célokat teljesítő projektek érdemi megvalósulása. A célok meghatározása a fenntarthatósági területek és a célok közti kereszthatások következetes számításba vételén alapult a Megalapozó tanulmányban és a Településfejlesztési koncepcióban egyaránt. A teljesség érdekében a projektek elsődlegesen a célrendszerből kerültek levezetésre, a kereszthatások figyelembe vétele alapján pedig lehetőség nyílt arra, hogy ez a struktúra úgy kerüljön átcsoportosításra kulcsprojektek, hálózati projektek, akcióterületi projektek stb. keretében, hogy a kereszthatások figyelembe vételével ismert szinergiák érvényre jussanak. Ennek révén koncentráltabb és a megvalósíthatóság szempontjából gyakorlatiasabb rendszer alakult ki, mely világosabban összefüggésbe hozható az operatív programok rendszerével. Az összefüggések megtartása érdekében több esetben a nagy formátumú projektek alprojektekre bontva jelennek meg a rendszerben.

A célrendszer teljességre törekvő kibontása következtében a projektek számos nem beruházási jellegű elemet tartalmaznak, amelyek a társadalom, a partnerség és a kormányzás keretében valósítandók meg.

Az elemzések rávilágítottak, s az anyagok társadalmi egyeztetése is egyértelműen visszaigazolta, hogy a város legégetőbb problémája jelenleg a foglalkoztatás alacsony

szintje, amely a megtartó képességet, a vonzerőt, az egyetemre való jelentkezések számát és a befektetési kedvet egyaránt negatívan érinti. Ebből következően a gazdaságfejlesztési tényezők jelentős súlyt kapnak, emellett a közvetlenül a foglalkoztatást érintő akciók is helyet kapnak. Mindez nem jelenti a gazdaságfejlesztés kizárólagosságát.

A fenntartható fejlődés belső összefüggései miatt rendkívül fontos, hogy a kijelölt célok döntő része megvalósuljon, s a folyamat a forrásoknyújtotta lehetőségek kiaknázása mellett megtartsa stratégia-vezéreltségét.

A társadalom rossz kilátásai miatt az egészséges és vonzó környezetre kiemelt hangsúlyt kell fektetni, mivel egyrészt a kevés és csökkenő számú munkaképes korú egészsége egyre fontosabb, másrészt erősíti a város megtartó képességét és vonzerejét. Ez a tényező elsősorban az egészség- és minőség tudatos társadalmi rétegre hat, ők pedig egyúttal az a réteg, akikre a tudásigényes gazdaságot építeni lehet. A viszonylag lassú fejlődési eredményekkel járó követő ipartelepítés mellett, amit a gyors munkahelyteremtés igénye indokol, a város problémáinak megoldása főként az innováció-orientált, kreatív tevékenységektől és emberektől várható, ezért erre a társadalmi és gazdasági szegmensre külön figyelmet szükséges fordítani.

A célok és az azok alapján megfogalmazott projektek, köztük a számos nem beruházási típusú beavatkozás egymást támogató rendszert alkot. A projektek egy része program jellegű, ami a város jövőjének gyökeres átalakítási szándékából adódik. Ezek egy része nem valósítható meg a stratégia 2020-ig tartó időhorizontján belül, azonban az eredményesség szempontjából fontos a stratégiai folyamatok elindítása és következetes végigvitele.

5. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia megvalósításának kockázatait a következő pontokban foglaljuk össze.

1. A stratégia megvalósulásának egyik kockázata a demográfiai tényezők alakulása és az általuk kiváltott hatások. A város lakosságának látványosnak mondható csökkenése részben származik a születés és halálozás negatív egyenlegéből, részben pedig az elvándorlás következménye. A KSH előreszámításai szerint a város lakossága 25000 fővel (!) csökken a következő tíz évben optimista-realista megközelítésben. A számszerű csökkenés egyúttal előnytelen összetétel-változást is jelent a GDP-termelő képesség szempontjából. Az intézkedések több oldalról támogatják a lakosságmegtartó képesség erősítését, azonban amennyiben hatásuk jelentős kiséssel történő jelentkezése miatt a negatív tendenciák erősödnek fel, a város erősen hanyatló ágba kerülhet, ami a Dél-dunántúli Régió fejlődését is visszavetné, sőt, a Dunántúl nagyobb részén éreztetné hatását. Ezért szerepelnek a programban rövid távú intézkedések is, valamint ezért hangsúlyosak a partnerségi szerepek és a nem beruházási jellegű projektek a stratégiában, azt hangsúlyozandó, hogy a helyzet megváltoztatásához alapvető jelentőségű a szereplők koordinált tevékenysége, a paradigmaváltó gondolkodás és a szemléletváltással szinkronban lévő módszertan és gyakorlat.
2. A város leszálló ágban lévő tendenciáinak a megállítása akkor sem lehetséges egyik napról a másikra, ha azonnal meghoznak minden olyan intézkedést, amely a tendencia megfordítását célozza, mivel a rendszer tehetetlensége még egy ideig mindenképpen a romlás irányában hat. Ezért a bevezetett intézkedéseket követően az első időszak rossz eredményeiből nem szabad azt a következtetést levonni, hogy a stratégia nem megfelelő. A stratégia tartalma, de különösen szemléletmódja mellett ebben az esetben is ki kell tartani, mivel a sikertelenség főként a megkésettiséget vagy a nem megfelelő megvalósítást, és nem a rossz irányt tükrözi.
3. A városvezetés eddigi döntéshozatali eljárásai különböznek attól, mint amit a stratégia bevezetése megkíván, így a megvalósításhoz szükséges önkormányzati döntéshozatali folyamat bevezetését megfelelően elő kell készíteni az új stratégia bevezetése érdekében, és formalizálni kell az új döntéshozatali eljárást. Ezt a problémát hivatott kezelni a Változásmenedzsment tárgyú projekt, valamint a SMART CITY alrendszer.
4. Nagy a veszélye annak, hogy a város vezetése egy hasonló változtatást akart már előbb is végrehajtani, és ezért nem pontosan visz végig olyan változtatásokat, amelyek pedig lényegesek lennének.
5. A Stratégia végigvezeti részletesen az ismert funkcionális területek szerinti elemzéseket (gazdaság, társadalom, épített- és természeti környezet), a kormányzati részekre vonatkozóan azonban csak a stratégia megvalósítása szempontjából lényegi változtatási pontokra ad javaslatot. A kormányzati terület jelentős változtatása nélkül azonban nem lehetséges a megfelelő javulás elérése. Az újszerű megoldásra nyújt keretet a SMART CITY menedzsment és szervezet bevezetése.

6. A természeti környezettel kapcsolatos feladatrendszer megfelelően felvázolja a kiemelt feladatokat. A hagyományos eljárásrend azonban lehetővé teszi, hogy ennek ellenére a szükséges infrastrukturális beruházásoknál figyelmen kívül hagyják azokat. Szükséges ezért az eljárásoknak a Stratégia szellemében történő formalizálása.
7. A társadalmi – kormányzási – természeti területekkel kapcsolatos feladatok rövidek, célra törőek, azonban szükséges az alapos megtervezésük a kivitelezésükhöz. Ennek fő oka az, hogy a Stratégia nem nyújthatott teljes körű és pontos megfogalmazást az adott feladatokra vonatkozóan, csak egy értelmezési keretet adhatott. Így továbbra is szükség van azokra a szakemberekre, akik a folyamatot végig tudják kíséni a Stratégia szellemiségét képviselve.
8. A szinergiára a Stratégia készítése során a Tervezők nagy figyelmet fordítottak. Ez a terület azonban annyira új és sok energiát – munkát igényel, hogy ennek megvalósítása nem lehetett teljes. Ezért a projektek közötti összefüggésrendszerre nagy figyelmet kell mindvégig fordítani a tervezés és a kivitelezés során.
9. A pénzügyi kockázat hangsúlyozottan sokkal kisebb, mint általában ezt jelzik. A Stratégia céljai szempontjából leglényegesebb elemek (kormányzás – társadalom – szellemi munkabefektetést igénylő nagyszámú projekt) nem igényelnek kiemelten jelentős pénzügyi ráfordítást. Így a pénzügyi kockázat abban az esetben nő meg, ha nem a Stratégiának megfelelően, nem elsősorban a kulcsterületekre fordítják a pénzügyi eszközöket. Fontos, hogy a fejlesztési szemléletmód középpontjába a szellemi típusú befektetések kerüljenek az építési helyett – nem kisebbítve azok szükségességét. Ez a szemléletváltás önmagában jelentősen növeli a fejlesztésekre fordított források hatékonyságát, csökkenti hibás felhasználásuk kockázatát.
10. A gazdasági terület operatív céljai érdekében megfogalmazott feladatok újak és újszerűek a város vezetése számára, így fennáll a veszély, hogy továbbra is elsősorban a nagyvállalatok ide hozatalára koncentrálnak – ami egyébként szükséges elem –, é nem fordítanak kellő figyelmet a helyi erőforrások mobilizálására, fejlesztésére.
11. A már folyamatban lévő, fizikai jellegű (épített környezet, infrastrukturális beruházások) a pénzügyi kapacitások olyan jellegű lekötésével járhatnak, hogy nem marad megfelelő mennyiségű tőke (Stratégiai költségvetés) a Stratégia megvalósítására. Kerülni kell a potenciális forráskeretek beruházási túlterhelését és a beruházások költségigényének alulbecslését.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

6.1. A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A stratégia a nem beruházási jellegű fejlesztéseket és a célok elérését szolgáló tevékenységeket a többi projekttel egyenrangúan, egyenszilárdságúan kezeli, ezért ezek a projektek részben önálló kategóriaként, de a többi projekttel integrált rendszerben kerültek kialakításra. A projektek bemutatása a 2.8. és 2.9. fejezetekben található, de számos nem beruházási jellegű projekt található a többi kategóriában is, különösen a kulcsprojektek között. Ez abból a szándékból fakad, hogy a stratégia szakít a döntően beruházás-centrikus szemlélettel. Bár a projektek a várost érintő fizikai beavatkozások körében is jelentős szerkezeti változtatásokat tartalmaznak, melyek a tervezési cikluson túlterjedő feladatokat is tartalmaznak, s kiadási vonzatuk jelentős, ezek célja nem növekedés típusú (legalább is fizikai értelemben), hanem a város kompaktságát, optimálisabb, olcsóbb, a lakossági igényekhez jobban alkalmazkodó működését – minőségfejlesztési céljait – szolgálják.

6.2. Az integrált településfejlesztési stratégia megvalósítását szolgáló szervezeti keretek meghatározása

6.2.1. A projektmegvalósítás menedzsmentje

A stratégia elfogadásáról a Közgyűlés dönt a polgármester előterjesztése alapján.

A stratégiai célok a projektek megvalósítása révén teljesülnek. A projektek döntéselőkészítéséért, a támogatási források elnyerését biztosító pályázati tevékenységért és a projektek megvalósítása során szükséges projektmenedzsment tevékenységért a Pécsi Városfejlesztési Nonprofit ZRt. felel. A szervezet az Európa Kulturális Fővárosa (EKF) cím programjának megvalósítása óta rendelkezik a fenti feladatokkal, vezetője és meghatározó személyiségei szervezték meg és vitték sikerre a 2010. évi, nemzetközi jelentőségű és kiemelt pénzügyi nagyságrendű, önmagukban is kiemelkedő értékű és bonyolultságú beruházási blokkokból álló programot. Az EKF év lezárását követő években a város projektjeinek előkészítését lebonyolítását teljes egészében ez a szervezet végezte. A személyi állomány mind elméleti felkészültségét, mind a projektszervezésben való jártasságát tekintve kiemelkedő képességekkel rendelkezik, a stratégiában foglalt projektek megvalósítására való alkalmasságát hosszú idő alatt bizonyította.

A szervezet a polgármesteri hivatal egységeivel és a közgyűlés tagjaival is gördülékeny, problémamegoldásra törekvő együttműködést végez. A személyi állomány tagjainak többsége már több önkormányzati cikluson keresztül végzi tevékenységét, így a közeli önkormányzati választások során bekövetkező képviselőtestületi személyi változások követése sem jelent problémát.

A szervezet a polgármesteri hivatal szervezeti egységei közül a polgármesteri kabinettel és annak vezetőjével működik együtt a leggyakrabban, de a projektek szerteágazó tematikája következtében minden szervezeti egységgel, s a városi tulajdonú cégek vezetőivel is gördülékeny munkakapcsolatban áll. Hasonlóképpen közvetlen munkakapcsolat jellemzi a ZRt. és a partnerszervezetek viszonyát, így különösen a Baranya megyei közgyűlés, a Pécs-baranyai Kereskedelmi és Iparkamara, a jelentős városi cégek, a PTE vezetőivel, szervezeti egységeivel, és a civil szervezetekkel való kapcsolatot.

A jelenlegi szervezeti modellben a stratégiai feladatok követése és előkészítése elsősorban a polgármesteri kabinet feladata. A Kabinet információ-ellátását a szakmai részleg (városfejlesztési tekintetben főként a Városfejlesztési és Kommunális Referatúra, valamint a Természeti és Emberi Erőforrás Referatúra) segítik. Az informatikai részleg tevékenységi körében jelenleg nem szerepel a városfejlesztéssel és a stratégiai célok elérésével kapcsolatos adatbázis, monitoring rendszer működtetése, ezért szükséges olyan szervezeti egység létrehozása, amely a kulcsfontosságú információk rendszerét felépíti és működteti.

6.2.2. A stratégiai célok elérésének menedzsmentje– a monitoring szervezeti keretei

A város polgármesteri hivatalának funkciói megváltoztak annak révén, hogy a hatósági feladatokat döntően a Baranya Megyei Kormányhivatal vette át, s lehetőség és felelősség is jelentkezik a város településfejlesztési funkcióinak megerősítése terén. Ennek érdekében szervezetfejlesztési folyamat zajlik, melynek eredményei a stratégia készítésének időszakában csak elvi egyeztetés szintjén voltak lehetségesek. A SMART CITY rendszer létrehozása illeszkedik ahhoz a szervezetfejlesztési célhoz, amelyet a városfejlesztési funkciók megerősítése támaszt, s jelentős hiányokat pótol az adatgyűjtés és –feldolgozás, a célkövetés (indikátorok tervezése, nyilvántartása és a folyamatkövetés), a tervezés, döntés-előkészítés és a városüzemeltetés terén. Jól kiegészíti a projektnyilvántartás terén már kialakult rendszert, melyet a PVF ZRt. működtet. Ez által biztosítható, hogy a projektek és a stratégia konzisztenciájának megőrzése a teljesítési folyamat során is megőrizhető, az esetleges eltérések ténye felfedezhető és korrigálható legyen, összességében a stratégia ne csupán formálisan, hanem lényegét tekintve is teljesüljön a középtávú tervezési ciklusban.

A SMART CITY modell szervezeti részletei a tanulmánykészítés időszakában nem alakultak ki. Tanulmánykészítés és különálló ÁROP projekt keretében zajlik a kidolgozás, ezért részletesebb bemutatásra később nyílik lehetőség. Ebből adódóan a Stratégia arra szorítkozik, hogy bemutassa a megvalósításához elengedhetetlenül szükségesnek tartott szervezeti feltételeket. Ezt a célt a SMART CITY alrendszer felállítása szolgálja, mely integrált keretet képez a következőkhöz:

- a stratégia megvalósításának stratégiai menedzsmentje
- a stratégia megvalósításának operatív menedzsmentje
- a megvalósítás lényegéhez tartozó partnerségi kapcsolatok intézményesítése (stakeholder platform)
- fő stratégiai célonként felépülő, azokat integráló monitoring rendszer működtetése a szükséges info-kommunikációs apparátus segítségével, mely az

adatbázis-építéstől az indikátorkövetésen keresztül a jelentés-készítésig és a tervezésig felöleli a teljes információs folyamatot

- integrált városi adatbázis felállítása, mely a városműködés „külső” szereplőinek adatbázisát is bekapcsolja a szükséges és lehetséges szintig.

A szervezeti megoldást a 2.9. fejezet tartalmazza.

A SMART CITY alrendszeren túlmenően a Stratégia több szervezeti vagy szervezési jellegű intézkedést tartalmaz az egyéb projektcsoportokban is, különösen a 2.8. fejezetben.

A projektek kidolgozása során adódhatnak további szervezési, szervezetmódosítási igények, melyek a projektek megvalósításához szükségesek. Általános feltételként főleg a következő kritériumok megléte szükséges:

- Az üzleti, a városüzemeltetéshez szükséges és az intézményi vagyoni tiszta viszonyai, a vagyonnak stratégiát szolgáló működtetése
- A városi cégek egységesített ügyviteli és számviteli, tiszta érdekeltségi, vagyoni viszonyai, a stratégiai és az operatív jogkörök és feladatok megfelelő szintekre való delegálása
- A város üzemeltetésének integrált megoldása (az észszerűség határain belül), a városi cégek összehangolt, egymás által is átlátható működése.

A stratégia műfajának nem tárgya a bemutatottnál részletesebb szervezeti és működési megoldások kidolgozása, azonban hangsúlyozni szükséges ennek sürgősségét és fontosságát a mielőbbi megvalósulás érdekében.

6.3. Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

A Stratégia számos, a városkörnyékkel és a Megyével együtt megvalósítandó projektet tartalmaz. Különösen a következők igénylik a településközi koordinációt:

- humán közszolgáltatások rendszere
- közlekedési rendszer fejlesztése és működtetése
- gazdaságfejlesztési, jelentős turisztikai célú beruházások telepítési helyének kiválasztása, azok munkaerő-ellátásának megszervezése
- a helyi gazdaság fejlesztését szolgáló intézkedések
- a helyi termékek termelésének felfuttatása és piaci elhelyezése
- az integrált Baranya megyei turisztikai desztináció és komplex turisztikai termékek körének kifejlesztése, marketingje, értékesítési rendszere és a termékek működési rendszere
- az integrált adatbázishoz való kapcsolódás
- közép- és hosszú távú tervezésben való együttműködés.

Az együttműködés egyik tervezett kerete a Stakeholder platform, amely a város működtetésével és a területi partnerekkel való együttműködés intézményesített kerete. A Platform rendszerét a Stratégia elfogadását követő intézkedések keretében szükséges kidolgozni. A partnerek viszonylag nagy száma miatt (gazdasági szereplők, városüzemeltetők, oktatás, egészségügy, társadalmi partnerek, területi partnerek,

hatósági partnerek, stb.) valószínűsíthetően kétszintű rendszert szükséges működtetni, melynek felső szintje az integrált vezetői szint, második szintjén az egyes szegmensek foglalnak helyet. Az integrált szint a hosszú távú, általános, stratégiai jellegű kérdésekkel foglalkozna, míg a második szinten főként a partnerek egymás közti viszonyai és operatív ügyek szerepelhetnek. Településközi koordináció vonatkozásában a stratégiai szinten a területi partnerek képviselője (pl. megye, kistérség, járás), míg az operatív szinten az érintett partnertelepülések polgármesterei vennének részt.

Az együttműködés másik intézményesített keretül kifejezetten foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési témakörben a Stratégia a „**A város gazdaságának meghatározó szereplőivel való önkormányzati együttműködés intézményesítése**” című projektet szánja. A projekt tartalmában rendszeres egyeztető fórumot jelent a pécsi gazdaság meghatározó szereplőivel („virilisták”), így a Kamarával, a kiemelkedő foglalkoztatási és gazdasági szerepet játszó vállalatok vezetőivel, a PTE-vel városfejlesztési, városüzemeltetési, kutatás-fejlesztési, vállalkozás-fejlesztési, foglalkoztatási, városképviseleti (gazdaságdiplomáciai) stb. ügyekben.

6.4. Monitoring rendszer kialakítása

Output és eredményindikátorok meghatározása az egyes akcióterületi beavatkozásokra és az integrált településfejlesztési stratégia intézkedéseire, azok mérési módjának, gyakoriságának rögzítése; a monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

6.4.1. A SMART CITY rendszer monitoring funkciója

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia során a cél a fenntartható város kialakítása. A feladat öt funkcionális terület feltárása – elemzése – kidolgozása által került megvalósításra: Gazdaság, Társadalom, Épített- és természeti környezet, valamint a Kormányzás. Ezekre a területekre vonatkozóan állított fel a Stratégia stratégiai és operatív célokat, amelyekre vonatkozóan meghatározásra kerültek a megfelelő feladatok, projektek. Ezek a feladatok azonban az új szemlélet, a fenntarthatósági szemlélet következtében olyan új elemek feltárásával, vizsgálatával járnak együtt, amelyek az eddigiekben nem jelentkeztek, így sok esetben nincsenek meg a megfelelő eszközök arra, hogy a feladatok nyomonkövetése megvalósítható legyen. Ennek megfelelően az ITS monitoring-tevékenységét a következőképpen tervezzük:

1. A monitoring rendszer működését a SMART CITY stratégiai menedzsment keretében tervezzük megvalósítani. Az indikátorok követéséhez szükséges adatbázis felépítése és karbantartása, az adatfeldolgozás, a mutatók számítása, a vezetéstámogató folyamatok kialakítása, ezek keretében a folyamatba épített jelentéskészítés biztosítja az indikátor előrehaladásának rendszeres értékelését és a megfelelő vezetési szinthez való eljutását, valamint a tervezési, célképző folyamatok generálását és az innovatív megoldások beépülését a városműködésbe. (ld. 2.9. fejezet)
2. Az indikátorrendszer megtervezése. Az indikátorokra a következőkben teszünk javaslatokat, azonban ezeknek a mutatóknak sok számszerű eleme nem ismert, mivel a város jelenleg nem rendelkezik rendszeresen gyűjtött és elemzett

adatbázissal. Ez a probléma megjelenik mindegyik funkcionális területen. Éppen ezért a városnak ki kell alakítania az indikátorrendszer mögött lévő mutatókat, azok figyelését, mérését.

3. Az indikátorrendszer adatokkal való feltöltése esetén biztosítani kell azok folyamatos karbantartását, rendelkezésre állását.
4. A város vezetésének ezekre a feladatokra el kell különítenie a megfelelő pénzügyi fedezetet, hogy az adatok a megfelelő felülvizsgálati időpontokban rendelkezésre álljanak.
5. A monitorozást minden funkcionális területre először külön-külön el kell végezni, és ebből számítandók a komplex indikátorok, amelyek a város előrehaladását mérik – a stratégia céljai megvalósításának megfelelően.
6. Az indikátorrendszer és a monitoringrendszer folyamatos aktualizálása is fontos, mivel a stratégiai célok állandóan bővíthetnek, finomodhatnak, és ezeket le kell követnie a városnak a mutatószámrendszerének állandó aktualizálásával, azonban a változások nem mehetnek a rendszer stabilitása, követhetősége rovására.

Mindezek a feltételek rendszerszerűen teljesülnek a SMART CITY alrendszer felállítása révén.

Az indikátorok konkrét kiindulási és célértékének meghatározására a Stratégia elfogadását követően haladéktalanul kidolgozandó megvalósítási dokumentum (pl. Cselekvési terv, Akcióterv, stb.) elkészítése keretében lesz megbízható alátámasztottsággal bíró lehetőség.

6.4.2. A horizontális célokhoz kapcsolódó indikátorok rendszere

Cselekvőképesség

- Megvalósíthatósági tanulmányok száma
- Hatástanulmányok száma
- Elnyert pályázatok száma
- Megvalósított EU-projektek száma
- Megvalósított saját projektek száma
- Megvalósított/tervezett intézkedések aránya

A sokféleség növelése

- Működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági áganként
- Foglalkoztatottak megoszlása nemzetgazdasági áganként
- KKV-ban foglalkoztatottak aránya az összes foglalkoztatotthoz
- Energiaforrások megoszlása
- Kulturális-, szabadidő-programok sokszínűsége
- K+F projektek száma
- Benyújtott szabadalomkérvények száma
- Találmányok, know-how-k száma
- Országos-nemzetközi versenyeken elért helyezések száma
- Kiegyensúlyozott városszerkezet mutatói

Rendszer-hatékonyság

- Klaszterekhez kapcsolódó vállalkozások száma és aránya
- Erőforrás-felhasználás hatékonysági mutatói
- Újrafeldolgozott hulladék mértéke, aránya
- Utazási idők
- Ügyintézési átfutási idők

Esélyteremtő hozzájárás

- Munkanélküliek száma, aránya
- Munkahelyek száma nemzetgazdasági áganként
- Alsó-közép-felsőfokú iskolát elvégzők száma, aránya
- Képzéseken résztvevők száma nemzetgazdasági áganként

Felelősségvállalás

- A SMART CITY rendszer Partnerségi Platformja keretében létrejött, intézményesített együttműködések száma
- A stratégiai célok érdekében hozott intézkedések száma
- Fórumok, rendezvények, események száma
- Bevont vállalkozások, intézmények, civil szervezetek száma
- Bevont lakosok száma
- A betelepült vállalkozások száma
- A betelepült vállalkozások által foglalkoztatottak száma
- A vándorlási egyenleg javulása
- A pécsi állandó lakhelyű, nem pécsi munkahellyel és ideiglenes lakcímmel rendelkezők számának csökkenése

6.4.3. A stratégiai, operatív és részcélok rendszerének indikátorai

A következő két táblázat a stratégiai-, operatív- és részcélok komplex indikátorrendszerét, valamint a 2.2-2.9 fejezetekben felsorolt projektek indikatív Operatív Programhoz sorolt, kapcsolódó indikátorait mutatja be.¹²

¹² A zöld betűszínnel jegyzett indikátorok az Európa Zöld Fővárosa cím pályázatához elvárt mutatók.

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TER	Egészséges környezet			
TER.1	Klímaadaptáció			
TER.1	Klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás	A városklíma-modell megléte A város napi, nyár közepén mért minimum felszíni átlaghőmérséklete városrészenként	Javul a város lokális klímaszabályozó és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodási képessége A komplex beavatkozás hatására mérséklődik a nappali felmelegedés és erőteljesebb lesz az éjszakai lehűlés, ami a város mindennapi életét humánegészségügyi szempontból elviselhetőbbé teszi.	Javul a város élhetősége, a lakosság egészségi állapota, lakosság-megtartó képessége
TER.1.1.	Csapadék helyben tartása, a gyűjtött csapadékvizek és hulladékvizek komplex hasznosítása	Csapadékvíz mennyiségi adatai, vízhozam-adatok Gyűjtött csapadékvíz aránya a város közüzemi, zöldfelületi, rekreációs, háztartási és gazdasági célú vízhasznosításában (%). A városi költségvetésből a köz- és magánintézmények által a környezetvédelmi kutatásra és fejlesztésre (különösen az ökoinnovációra) szánt részesedés (%) Víz-újrahasznosítási kezdeményezések (db)	Fejlődik a kék infrastruktúra hálózata, javul a város vízgazdálkodásának hatékonysága	Kedvezőbben alakul a város vízháztartási mérlege. Egyrészt olcsóbbá válik a város vízfelhasználása, másrészt a csapadékvisszatartás miatt mérséklődnek a csapadékelvezetési problémák (villámárvizek).
TER.1.2.	A város átszellőzésének javítása, tájépítészeti, építészeti, városépítészeti megoldásokkal	A levegőáramlás átlagos sebessége a városra reprezentatív területi vonatkozásban	Javul a levegőtisztaság, csökken a hőingadozás, javul a nyári hőérzet	Javul a város élhetősége, a lakosság egészségi állapota, lakosság-megtartó képessége

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TER.1.3.	A klímaadaptációs képesség irányelvgyűjteményének kidolgozása és alkalmazása	Irányelvgyűjtemény megléte zöldfelület nagysága (m2 /lomb m3) terület/kerület arány (fragmentáltság) talajfelszín jellege (beépített, szilárd burkolatú területek aránya) zöldfelületi ellátás (m2/fő) fák egyedszáma egységnyi utcahosszon fák egészségi állapota (egészséges/beteg ha/db) levélfelületi index	Javul a város lokális klímaszabályozó és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodási képessége, a levegő tisztasága. Bővül a rekreáció lehetősége, javul a természeti környezet állapota, nő a biodiverzitás. A zöldfelületek többek számára elérhetővé válnak.	A város élhetőbb környezetet biztosít a lakosoknak, ezáltal nő teljesítőképességük, javul egészségi állapotuk.
TER.2	Zöld és kék felületek összefüggő rendszerének kialakítása	Zöldfelületek lombköbméter értéke	Kedvező klimatikus viszonyok biztosítása.	Élhetőbb város.
TER.2.1.	A város zöldfelületi rendszerének komplex megújítása	zöldfelület m2 /lomb m3 zöldfelület/burkolat m2 fasorok db/ha párologtatás mértéke, ha/m3 várostűró fajok aránya, ha/db fák egészségi állapota, egészséges /beteg ha/ db invazív fajok aránya, ha/db allergén fajok aránya, ha/db Zöld területek minősége (felújított m2)	Javul a város klímaszabályozó rendszere, párologtatás és átszellőzés kedvező hatásai megmutatkoznak.	Mind esztétikai, mind klimatikus értelemben pozitív változás áll be a város életében.
TER.2.2	Kondicionáló vízfelületek növelése	vízfelületek nagysága, m2 vízfelületek aránya, m2vízminőség mesterséges városi vízfelületek (csobogó, medence, szökőkút) nagysága, m2 helybentartott csapadékvíz mennyiségeKék területek minősége (felújított m2)A teljes vízfogyasztás (köbméter/év és liter/fő/év) a különböző ágazatokra lebontva (háztartások, ipar, energia, mezőgazdaság, kisvállalatok, turizmus, állami szektor)Mind a hazai, mind a nem hazai vízmérővel ellenőrzött városi vízellátás aránya (%)A víz forrása (felszíni víz, talajvíz - víztározók és a vízgyűjtő-gazdálkodás) (%)Az ivóvíz minőségeVízvesztés a vezetékekben, szivárgás kezelése és a hálózat felújítása (m3, Ft)	Javul a város klímaszabályozó rendszere, párologtatás és átszellőzés kedvező hatásai megmutatkoznak. A csapadékvíz megtartása és felhasználása a város vízgazdálkodásában jelent segítséget.	Mind esztétikai, mind klimatikus értelemben pozitív változás áll be a város életében.

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TER.2.3	Közcélú, humán aktivitást kiszolgáló zöldterületi funkciók biztosítása	többfunkciósság (állandó+ideiglenes) látogatottság, fő/nap, fő/m ² rekreáció (mire, mennyi ideig, mely napszakban használják) sport és/vagy játék lehetőségek biztonság (körülkerített, bűncselekmények száma) elérhetőség közösségi események, rendezvények száma/év esztétikai megjelenés (lakosság véleménye) zöldterületi humán aktivitást kiszolgáló funkciók száma m ² /db ismertség	Minden korosztály számára biztosított a zöldfelületek használata, mindenki elérhető távolságban megtalálja a számára fontos zöldterületi funkciókat. Ezáltal nő a zöldterületek kihasználtsága, közösségformáló ereje megmutatkozik.	Élhetőbbé, vonzóbbá válik a város, a zöldfelület hozzájárul a pozitív hatások beindításához.
TER.2.4.	Közcélú, zöldterületi ellátottság minőségének és elérhetőségének javítása	esztétikai megfelelés, kérdés elérhetőség időben, perc biztonságosság (pl. gyerekeknek) közbiztonság őrzés őrzött/nem őrzött területek, m ² terheltség kiszolgáló zöldterület, m ² /fő A város határában lévő, erdősítésre alkalmas területek közül hány hektár erdősítésre kerül sor.	Javul a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodóképesség, megindulhat a nagyobb zöldterületek közötti légáramlás.	Nagyobb erdőterületek esetén beindulhat az egyéb haszonvételi lehetőségek kihasználása is, közösségi összefogást eredményezhet az erdő karbantartása, és valamilyen foglalkoztatási hatással is jár.
TER.2.5.	A természetes, természetközeli és kultúrtáj tájrészletek ökológiai és képi tájpotenciáljának, valamint a tájkarakter megőrzése, lehetséges növelése, védelme	Tájkép-terv megléte Tájvédelmi program megléte Természeti és biológiai sokféleség védelmét szolgáló területek (m ²) Városi és városkörnyéki Natura 2000 terület (db, m ²), és gazdálkodási terv (élőlények, fajok, területek védettségére kitérve)	Fejlődik a város és környezete élővilága, nő a természetes körülmények közt élő fajok és egyedek száma	Javul a lakosság közérzete és egészségi állapota Javul t érség lakóhelyi és turisztikai vonzereje, lakosság-megtartó képessége
TER.3	Környezeti ártalmak csökkentése		Az ózon, nitrogén-dioxid és a szállópor (PM10) esetén a határérték-túllépések száma	

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TER.3.1	A levegőtisztaság javítása	Ózon-célértéket a tényleges érték meghaladta (8 órás átlagérték, nap/év) A PM10-határértéket a tényleges érték meghaladta (napi átlagérték, nap/év) Egy órára jutó NO ₂ határértéket a mért érték meghaladta (óránkénti átlagérték, nap/év) A NO ₂ , PM10 és PM2.5 éves átlagkoncentrációja, és ehhez milyen arányban járultak hozzá a helyi források, a távolsági szállítás. Az évi egy főre jutó CO ₂ kibocsátás (tonna)	Javul a levegő minősége.	A város élhetőbb környezetet biztosít a lakosoknak, ezáltal nő teljesítőképességük, javul egészségi állapotuk.
TER.3.2	A városi felszíni vizek tisztaságának biztosítása	A tiszta vízű felszíni vízfolyások hosszának aránya a város teljes felszíni vízfolyás-hosszához képest (%). Az inváziós gyomok által elfoglalt terület nagysága (m ²).	Javul a víztisztaság	A város élhetőbb környezetet biztosít a lakosoknak, ezáltal nő teljesítőképességük, javul egészségi állapotuk.
TER.3.3	A felszín alatti vízbázis védelme	A felszín alatti vizek szennyezettségének területi kiterjedése.	Szennyezettség csökkenése	A város élhetőbb környezetet biztosít a lakosoknak, ezáltal nő teljesítőképességük, javul egészségi állapotuk.
TER.3.4	A zajszennyezés mérséklése	ÉM (érintettségi mutató) ÉM= küszöbérték feletti terheléssel érin-tett lakosok száma (fő) x a küszöbérték feletti terhelés mértéke (dBA) Az 55 dB(A) és a 65 dB(A) feletti Lden zajértékeknek (nappali–esti–éjjeli zaj mutató) kitett lakosság részaránya A 45 dB(A) és az 55 dB(A) feletti Ln zajértékeknek (éjjeli zaj mutató) kitett lakosság részaránya A csendes helyektől 300 m-en belül élő polgárok %-os aránya	Kedvezőbbé válnak zajkibocsátási szempontból a város korábban erőteljes zajterheléssel érintett területei.	A város élhetőbb környezetet biztosít a lakosoknak, ezáltal nő teljesítőképességük, javul egészségi állapotuk.

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TER.3.5	A szelektív hulladékgyűjtés részarányának további növelése	<p>Az újrahasznosított és komposztált hulladékok aránya a keletkező összes városi hulladék %-ában</p> <p>Egy főre jutó keletkező háztartási és kommunális hulladék (t)</p> <p>A hulladéklerakóba szállított összes hulladék aránya (%)</p> <p>A hulladéklerakóba szállított biológiailag lebomló hulladék aránya (%)</p> <p><i>A város éves összes keletkező szennyvíz-terhelése (P.E-ben megadva), lakosságtól és az iparból (iparágból) származó arány (%)</i></p> <p><i>Az évi összes keletkezett szennyvízterhelés aránya (%) szennyvízgyűjtő rendszerekben, valamint szennyvízgyűjtő rendszer + városi szennyvízkezelő berendezések (UWWTP); legfejlettebb kezelésszintek (elsődleges, másodlagos, harmadlagos kezelés)</i></p> <p><i>A szennyvízgyűjtő rendszerekbe be nem kapcsolt, a létrejövő éves teljes szennyvízterhelés aránya (%), és szennyvízkezelési típusai</i></p> <p><i>A szennyvízgyűjtő rendszerek fő típusai (egyesített/elválasztott) és a csapadékvíz-túlfolyókon keresztül elvezetett KOI-terhelések éves aránya (%)</i></p> <p><i>UWWTP-k: Organikus tervezési kapacitás (PE), a legfejlettebb kezelési szint, a BOD5, KOI, Ntot és Ptot éves bejövő és kibocsátott terhelései (t/év), valamint a várost kiszolgáló összes UWWTP által kezelt szennyvíz mennyisége (m³/év).</i></p> <p><i>A keletkező szennyvíziszap éves mennyisége (t/év) és a kezelési/ártalmatlanítási útvonalak leírása (a teljes mennyiség %-ában)</i></p>	Nő az újrahasznosított és komposztált hulladék aránya, ezáltal csökken a lerakásra kerülő hulladék mennyisége	A teljes hulladékmennyiség csökkenése Az erőforrásokkal való gazdálkodás hatékonyságának növekedése

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TER.3.6	A fényszennyezés mérséklése	A nem otthoni világításra vonatkozóan: A lecserélt, fényszennyezést okozó világítások aránya az összes világításra vonatkozóan LED-lámpák aránya a közvilágításban (%)	Mérséklődik a városi világítás okozta környezetszennyezés, javul a világítás hatékonysága, csökken költsége. LED-lámpák aránya növekszik (%)	Javulnak az élővilág életfeltételei
TER.1.1.	A város klímaváltozással szembeni sebezhetőségének vizsgálata - városklíma-modell elkészítése	A városklíma-modell megléte	Javul a város lokális klímaszabályozó és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodási képessége	Javul a város élhetősége, a lakosság egészségi állapota, lakosság-megtartó képessége
TÁRS	Fenntartható, fejlődő társadalom			
TÁRS.1	Integrált helyi társadalom			
TÁRS.1.1	A közbizalom erősítése az állami és önkormányzati intézményekkel, a helyi kormányzás, a közélet és a gazdaság szereplőivel szemben	Mérhetően nő a közbizalom (bizalmi index) az állami és önkormányzati intézményekkel, a helyi kormányzás, a közélet és a gazdaság szereplőivel szemben, A kiinduló érték meghatározása, a közbizalom változásait tükröző mért értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során	A közbizalom növekedése révén javul a lakosság egymással és a közintézményekkel való együttműködési hajlama., Erősödik a köz ügyeinek intézésébe (döntés-előkészítés, a döntések támogatása) való bekapcsolódásra való hajlam	Nőnek a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei. Javul a társadalmi integráció.. Nő a közbizalom szintje. Erősödhet a civil szféra. Javulás várható az életminőség egyes dimenzióiban. A közbizalom javulása áttételesen pozitív irányba befolyásolja az identitás alakulását.
TÁRS.1.2	A bizalom erősödésének elősegítése a magán-viszonyok alakításában releváns programok megismertetése, illetve elterjedésük támogatása révén	A magánviszonyokat jellemző bizalom erősödését szolgáló programok száma emelkedik, új programok indulnak. Mért, illetve regisztrált értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően.	A városmonitoring kutatási eszközei által is mérhető mértékben erősödik a társadalmi integráció a magánviszonyokat jellemző bizalom javul az életminőség, különösen a mentális aspektusokat tekintve javul a biztonságérzet	Nőnek a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Erősödik a társadalmi integráció. Erősödhet a civil szféra Javulás várható az életminőség egyes dimenzióiban. A magánviszonyokat jellemző bizalom erősödése áttételesen pozitív irányba befolyásolja az identitás alakulását

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.1.3	A közéleti aktivitás növelése, a különböző szintű döntések előkészítésébe, megvalósításába való bekapcsolódás lehetőségeinek szélesítése, az együttműködés kultúrájának fejlesztése	Mért, illetve regisztrált értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során, a közéleti aktivitás számára teret biztosító rendezvények számának növekedése, a vélemények kifejezését szolgáló lehetőségek növelése (pl. online, stb.)	Nő az aktivitás, a részvétel azokon az eseményeken, rendezvényeken (köz meghallgatások, társadalmi viták, online véleményezés stb.). A közéleti aktivitás számára teret biztosító rendezvények számának növekedése, a vélemények kifejezését szolgáló lehetőségek növelése (pl. online, stb.)	Nőnek a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a társadalmi integráció Erősödik a köz ügyeinek intézésébe (döntés-előkészítés, a döntések támogatása) való bekapcsolódásra való hajlam Nő a közbizalom szintje Erősödhet a civil szféra Javulás várható az életminőség egyes dimenzióiban (mentális egészség) A közbizalom javulása áttételesen pozitív irányba befolyásolja az identitás alakulását

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.1.4	A civil aktivitás növekedésének támogatása, a közösségek fejlesztése, a szükséges infrastrukturális és dologi háttér biztosításának támogatása révén	A civil közösségek tevékenységére irányuló anyagi támogatás (pályázatok) mértékének regisztrálható emelkedése, a civil tevékenységek támogatására kiírt és odaítélt pályázatok számának növekedése, a civil szervezetek számára szervezett capacity building-programok illetve inkubációs jellegű programok számának emelkedése, e programokban részt vevő civil szervezetek számának emelkedése a civil szervezetekkel kötött feladat-ellátási szerződések száma a városfejlesztési célok megvalósítása érdekében a civil szervezetek által végzett feladatok, akciók száma a civil szervezetek ismertségi indexének alakulása a civil szervezetek működési feltételeit javító tárgyi feltételek bővülése - igénybe vehető infrastruktúra (helyiségek, depók, rendezvény-terek stb.) számának emelkedése a civil aktivitások lakossági észlelésének változása	A civil aktivitás növekedése, a bekapcsolódásra irányuló motivációk városmonitoring által mérhető növekedése, a civil aktivitások ismertségének és elismertségének pozitív irányú mérhető változása.	Nőnek a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a társadalmi integráció Erősödik a köz ügyeinek intézésébe való bekapcsolódásra való hajlam Nő a közbizalom szintje Erősödhet a civil szféra Javulás várható az életminőség egyes dimenzióiban (mentális egészség) A közbizalom javulása áttételesen pozitív irányba befolyásolja az identitás alakulását
TÁRS.1.5	A közbiztonság érzetének javítása a nyilvánosság eszközeinek használatára támaszkodva	Nő a lakosság szubjektív biztonságérzete. Mért értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően.	Javul az életminőség, különösen a mentális egészség dimenziójában Javul a szubjektív biztonságérzet Erősödik a társadalmi integráció	Nőnek a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a társadalmi integráció Nő a közbizalom szintje Javulás várható az életminőség egyes dimenzióiban (mentális egészség) A közbizalom javulása áttételesen pozitív irányba befolyásolja a városhoz kötő identitás alakulását

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.1.6	A lét- és magán-biztonság érzetének javítása	Nő a lakosság szubjektív biztonságérzete. (Mért értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során.) A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) városmonitoring által történő felmérését követően.	Javul az életminőség, különösen a mentális egészség dimenziójában Javul a szubjektív biztonságérzet Erősödik a társadalmi integráció	Nőnek a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a társadalmi integráció Javulás várható az életminőség egyes dimenzióiban (mentális egészség) A biztonságérzet javulása áttételesen pozitív irányba befolyásolja a városhoz kötő identitás alakulását
TÁRS.1.7	A városhoz kapcsoló pécsi identitás alakítása, erősítése	Nő a lakosság pécsi identitástudata. Mért értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően.	A városmonitoring eszközei által is mérhetően erősödik a pécsi identitástudat Javul a város megtartóképessége	Nőnek a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a társadalmi integráció Javulás várható az életminőség egyes dimenzióiban (mentális egészség)
TÁRS.2	Fenntartható módon javuló életminőség			
TÁRS.2.1	Az életminőségre hatást gyakorló - természeti és épített - környezeti tényezők alakítása, a hozzáférés esélyeinek növelése	Javul a környezet szomatikus egészség szempontjából releváns dimenziókban mérhető állapota (környezetszennyezettség, zajterhelés, hőterhelés stb.) Javulnak a természeti és épített környezet mentális egészség szempontjából fontos elemei (pl. leromlottság, elhanyagoltság). Javul az életminőségre hatást gyakorló környezeti tényezők szubjektív megítélése. Mért értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően.	A városmonitoring eszközei által is mérhetően erősödik a természeti és épített környezet minőségének a megítélése Mérséklődnek a természeti és épített környezet „közjavainak” elérhetőségében (elérési idő, költségek stb.) mutatók különbségek Regisztrált, illetve a városmonitoring által mért értékek (A kiinduló állapot mérést igényel)	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Növekszik a civil szervezetek aktivitása Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.2.2	A materiális jól-lét fejlesztése, e jól-létre hatással lévő közjavak gyarapítása, a hozzáférésükben mutatkozó esélyegyenlőtlenség mérséklése, kiküszöbölése	A köz-javak (közterületek, közintézmények, közszolgáltatások) minőségének növelése A köz-javak elérésében mutatkozó (idő, költségek, információk) mérséklése Mért, illetve regisztrált értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően	A városmonitoring eszközei által is mérhetően erősödik a természeti és épített környezet minőségének a megítélése Mérséklődnek a természeti és épített környezet „közjavainak” elérhetőségében (elérési idő, költségek stb.) mutatkozó különbségek Regisztrált, illetve a városmonitoring által mért értékek (A kiinduló állapot mérést igényel)	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje Javul a helyi kormányzás minősége
TÁRS.2.3	A mentális jól-lét fejlesztése, e jól-létre hatást gyakorló közjavak gyarapítása, a hozzáférésükben mutatkozó esélyegyenlőtlenség mérséklése, kiküszöbölése	Javulnak a természeti és épített környezet mentális egészség szempontjából fontos elemei (pl. leromlottság, elhanyagoltság, illetve ezek lakossági észlelése) Mért, illetve regisztrált értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően	A városmonitoring eszközei által is mérhetően erősödik a természeti és épített környezet minőségének a megítélése Mérséklődnek a természeti és épített környezet „közjavainak” elérhetőségében (elérési idő, költségek stb.) mutatkozó különbségek Regisztrált, illetve a városmonitoring által mért értékek (A kiinduló állapot mérést igényel)	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje Javul a helyi kormányzás minősége

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.2.4	Az egészség megőrzését szolgáló ismeretek, magatartásmodellek bővítése, az adekvát intézményrendszer meglévő feltételeinek optimalizálása, fejlesztése	Bővül az egészségfejlesztés szolgáló civil és nem civil (egészségügyi, iskolai, munkahelyi) programok száma Javul az egészségügyi ellátásban az egészségfejlesztést szolgáló tevékenységek intenzitása Javul a helyi társadalom egészségi állapota Mért, illetve regisztrált értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően	Javul a helyi társadalom szomatikus és mentális egészségi állapota	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje
TÁRS.2.5	A helyi társadalom életminőségét alakító tényezők folyamatos monitorozása, a korrekciós beavatkozások megalapozása	Kiépül a város monitoringrendszere (regisztratív adatbázisok, a helyi társadalomra irányuló, rendszeresen ismétlődő kutatások)	A monitoring-rendszer felállítása, majd működtetése	A monitoring-rendszer által regisztrált, illetve mért adatok javítják a helyi társadalom önismeretét A kormányzás minőségét Jelentős mértékben növelik a város fenntartható fejlődésének esélyeit
TÁRS.2.6	A humán közszolgáltatások rendszerének összehangolt működtetése hatékonyságuk javítása érdekében	A közszolgáltatások komplex elégedettségi indexének változása A közszolgáltatások szolgáltatásonkénti elégedettségi indexének alakulása A közszolgáltatások elérhetőségi indexének alakulása szolgáltatásonként, városi szinten A közszolgáltatások elérhetőségi indexének különbségei (szórása) városrészenként A közszolgáltatások árindexének alakulása A közszolgáltatások jövedelmezőségének alakulása A közszolgáltatások humán erőforrás-hatékonyságának alakulása (személyi jövedelem/összes költség)	Javul a közszolgáltatások elismertsége és elfogadottsága Javul a városüzemeltetés hatékonysága Javul a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátottsága	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Erősödik a társadalmi integráció Jobban érvényre juttatja a társadalmi igazságosság Javul a helyi kormányzás minősége Több forrás jut a fejlesztésekre
TÁRS.3	A helyi társadalom kulturális tőkéjének gyarapítása			

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.3.1	A családok támogatására irányuló intézményesített vagy közösségi alapú programok annak érdekében, hogy a kulturális tőkegyarapító képességük fejlődjön	A családok támogatására irányuló intézményesített vagy közösségi alapú programok száma, gyakorisága, a rendelkezésre álló erőforrások (db. illetve Ft.) A családok támogatása érdekében szervezett programokba bekapcsolódó személyek/családok száma A programok tartalmi sokfélesége Mért illetve regisztrált értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően	Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje, javul e tőke minősége Mérséklődnek az egyes társadalmi csoportok között mutatkozó különbségek	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje
TÁRS.3.2	A formális és nem formális civil szerveződések támogatása annak érdekében, hogy a kulturális tőkegyarapító tevékenységeik hatékonyak legyenek	A civil szervezetek/szerveződések támogatását szolgáló pályázatok számának emelkedése (db. illetve Ft.) A helyi társadalom különböző csoportjainak kulturális tőkéjét fejlesztő programok számának növekedése (db)	Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje, javul e tőke minősége Mérséklődnek az egyes társadalmi csoportok között mutatkozó különbségek	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Növekszik a civil szervezetek aktivitása Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje
TÁRS.3.3	A kulturális tőke tartalmának és minőségének a foglalkoztathatóságot javító fejlesztése intézményi, illetve közösségi támogatás révén	A civil szervezetek/szerveződések támogatását szolgáló pályázatok számának emelkedése (db. illetve Ft.) Munkáltatói programok támogatása (db. illetve Ft.) A foglalkoztathatóságot javító egyéb programok (gazdasági kamara) számának növekedése (db. illetve Ft.) Az élethosszig tartó tanulás tartalmi és intézményi feltételeink kialakulása	A kulturális tőke tartalmának gyarapodása egyes társadalmi csoportok esetében a foglalkoztathatóság esélyeinek növekedését eredményezi	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.3.4	A másodlagos szocializációs intézmények működésének befolyásolása annak érdekében, hogy a kulturális tőke-gyarpító képességük fejlődjön	<p>A másodlagos szocializációs intézmények (bölcsődék, óvodák) infrastruktúrájának minőségivé fejlesztésére indított programok, illetve költségvetés (db. illetve Ft.)</p> <p>Ezekben az intézményekben dolgozó szakemberek képzésére, továbbképzésére indított programok száma, költségvetése (db. illetve Ft.)</p> <p>Az intézmények szakmai kapacitásainak fejlesztése, kiegészítése</p> <p>Az intézményekben indított, a gyermekek és szülei kulturális tőkéjét gyarpító programok száma, gyakorisága (db. illetve Ft.)</p> <p>A hátrányos helyzetű (deprivált, munkanélküli, nagycsaládos stb.) szülők bevonása az intézményi munkába a szülők e csoportjainak integrálása céljából</p> <p>A fejlesztések, programok folyamatos hatásvizsgálata</p>	<p>Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje</p> <p>Egyes társadalmi csoportok esetében javul a foglalkoztathatóság</p> <p>Kialakul és erősödik a helyi társadalom erejében vetett hit</p>	<p>Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei</p> <p>Javul az életminőség</p> <p>Növekszik a civil szervezetek aktivitása</p> <p>Erősödik a társadalmi integráció</p> <p>Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje</p>
TÁRS.3.5	A megfelelő intenzitású és minőségű társadalmi nyilvánosság kialakulását szolgáló kommunikációs eszközrendszer kialakítása és működtetése	<p>A helyi társadalom informálódását, szerveződését támogató médiamix létrejötte (eszközök száma, alkalmak gyakorisága, az elért célcsoportok becsült száma)</p>	<p>Javul a helyi társadalom önismerete</p> <p>A társadalmi nyilvánosság szervezőereje nyomán nő a civil aktivitás</p> <p>Emelkedik a közéleti aktivitás mértéke és minősége</p>	<p>Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei</p> <p>Erősödik a közbizalom</p> <p>Javul az életminőség</p> <p>Növekszik a civil szervezetek aktivitása</p> <p>Erősödik a társadalmi integráció</p> <p>Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje</p> <p>Javul a helyi kormányzás minősége</p> <p>Erősödik a pécsi identitástudat</p> <p>Erősödik a város megtartóképessége</p>

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.3.6	A helyi társadalom kulturális tőkéjének tervezett gyarapítását feladatként elismerő szemlélet kialakítása a helyi kormányzás intézményrendszerében	A helyi kormányzásban bekövetkező szemléletváltás A helyi kormányzás struktúrájának a feladathoz történő igazítása (szervezeti átalakítás, mátrix-szervezet létrehozása)	Nő a helyi kormányzás hatékonysága, egyúttal elfogadottsága is	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje Javul a helyi kormányzás minősége Erősödik a pécsi identitástudat Erősödik a város megtartóképessége
TÁRS.4	Közösségek fejlesztése		A közösségek (pl. utcaközösségek, szakmai közösségek) száma	
TÁRS.4.1	A területi alapokon keletkező kezdeményezések elősegítése közösségfejlesztési eszközökkel	A civil szervezetek programjainak gyarapodása (db.) A közösségi tervezésre támaszkodva megvalósuló projektek száma és értéke (db. Illetve Ft.) A közösségi tervezéssel megvalósult projektek száma és értéke (db. Illetve Ft.) A részvételi kormányzás számára teret nyitó szabályzatok, intézkedések száma (db) A konkrét alkalmazhatóságra vonatkozó pozitív tapasztalatok szubjektív megítélése a folyamat résztvevői, illetve a helyi társadalom részéről Regisztrált, illetve mért értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően	A civil aktivitásra alkalmas, azt támogató, elérhető terek bővülése A városban aktívan működő közösségfejlesztők számának növekedése A térségi alapon szerveződött közösségek számának növekedése A szabadon elérhető közösségi terek (sportpályák, parkok, közösségi házak) száma és eloszlása a városban A szervezetek közötti kapcsolati hálózat A közösségek tagságának száma A közösségi kezdeményezések száma és minősége	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Erősödik a köz- és magánbizalom Javul az életminőség Növekszik a civil szervezetek aktivitása Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje Erősödik a pécsi identitástudat Erősödik a város megtartóképessége

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.4.2	A közös értékrend alapján szerveződő közösségek erősítése	A civil szervezetek programjainak gyarapodása (db.) A közösségi tervezésre támaszkodva megvalósuló projektek száma és értéke (db. illetve Ft.) A közösségi tervezéssel megvalósult projektek száma és értéke (db. illetve Ft.) A részvételi kormányzás számára teret nyitó szabályzatok, intézkedések száma (db) A konkrét alkalmazhatóságra vonatkozó pozitív tapasztalatok szubjektív megítélése a folyamat résztvevői, illetve a helyi társadalom részéről Regisztrált, illetve mért értékek a városmonitoring lakosságra irányuló megkérdezése során. A célértékek meghatározása a kiinduló állapot (a jelen helyzet) felmérését követően	A találkozásra alkalmas, elérhető terek bővülése A városban aktívan működő közösségfejlesztők száma A szerveződött közösségek száma A szabadon elérhető közösségi terek (sportpályák, parkok, közösségi házak) száma és eloszlása a városban A közösségek tagságának száma A közösségi kezdeményezések száma és minősége	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul az életminőség Növekszik a civil szervezetek aktivitása Erősödik a társadalmi integráció Gyarapodik a helyi társadalom kulturális tőkéje Erősödik a pécsi identitástudat Erősödik a város megtartóképessége
TÁRS.5	„Társadalom-monitoring”			
TÁRS.5.1	A „társadalom-monitoring” rendszerének megtervezése, illetve következetes, folyamatos és hosszú távú működtetése	A városmonitoring méréseinek száma Az egyes mérések között eltelt ciklusidő hossza A különböző célcsoportokhoz illeszkedő kutatási eszközök sokfélesége	A városmonitoring-rendszere (struktúra, munkamódszerek stb.) kialakul	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a helyi társadalom önismerete Erősödik a társadalmi integráció Javul az életminőség Javul a helyi kormányzás minősége, hatékonysága
TÁRS.5.2	A helyi társadalom (lakosság) állapotának ciklikusan ismétlődő, rendszeres szondázása	A városmonitoring méréseinek száma Az egyes mérések között eltelt ciklusidő hossza A különböző célcsoportokhoz illeszkedő kutatási eszközök sokfélesége	A városmonitoring-rendszere (struktúra, munkamódszerek stb.) kialakul	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a helyi társadalom önismerete Erősödik a társadalmi integráció Javul az életminőség Javul a helyi kormányzás minősége, hatékonysága

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
TÁRS.5.3	A helyi gazdaság állapotának a gazdaság szereplői, illetve az adekvát szakértői csoportok által (online módszerek alkalmazásával) történő értékelése	Szakértői csoport/csoportok létrehozása A szakértői csoportok működésének intenzitása (ülések száma, a keletkezett output-ok száma) A szakértői csoportok létének, tevékenységének ismertsége, elfogadottsága Regisztrált, illetve a városmonitoring eszközeivel mért értékek	A városmonitoring-rendszere (struktúra, munkamódszerek stb.) kialakul	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a helyi társadalom önismerete Erősödik a társadalmi integráció Javul az életminőség Javul a helyi kormányzás minősége, hatékonysága
TÁRS.5.4	A város általános állapotának interdiszciplináris megközelítésű értékeltetése szakértői csoportok által	Szakértői csoport/csoportok létrehozása A szakértői csoportok működésének intenzitása (ülések száma, a keletkezett output-ok száma) A szakértői csoportok létének, tevékenységének ismertsége, elfogadottsága Regisztrált, illetve a városmonitoring eszközeivel mért értékek	A városmonitoring-rendszere (struktúra, munkamódszerek stb.) kialakul	Javulnak a helyi társadalom fenntartható fejlődésének esélyei Javul a helyi társadalom önismerete Erősödik a társadalmi integráció Javul az életminőség Javul a helyi kormányzás minősége, hatékonysága
G	A VÁROS GAZDASÁGI ALAPJAINAK újjáépítése			Jövedelem-indikátor (%)
G.1	A foglalkoztatási szint növelése			Foglalkoztatottsági ráta: (aktív népesség - nyilvántartott álláskereső) / munkavállalási korú népesség száma (%)

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
G.1.1	Pécs tudásintenzív (újra)iparosítása egészség-, környezet-, kulturális-kreatív és szélesebb értelemben vett gépipari fókusz-szal	<p>A közúti elérhetőség szempontjából javított ipari parkok száma (db)</p> <p>Légi elérhetőség szempontjából javított ipari parkok száma (db)</p> <p>Vasúti elérhetőség szempontjából javított ipari területek száma (db)</p> <p>Üzleti céllal rehabilitált barnamezős területek mérete (m2)</p> <p>Olcsó energiával-, hővel ellátott ipari területek mérete (m2)</p> <p>Kijelölt potenciális ipari parki területek területe (m2)</p> <p>Visszterhes támogatásba vont vállalkozások száma (db)</p> <p>Nem visszterhes támogatásba vont vállalkozások száma (db)</p> <p>Az önkormányzati adópolitikát leíró jogszabályok a vállalkozások számára kedvező irányba történő módosításainak száma (db)</p> <p>Összegyűjtött KKV projektelképzések száma (db)</p> <p>Támogatott spin-off és start-up vállalkozások száma (db)</p> <p>A környezetbarát készségek vagy zöld munkahelyek előmozdítására tett erőfeszítések (db)</p> <p>Innováció célú intézmények, inkubátorházak, non-profit szervezetek száma</p> <p>Nemzetközi K+F+I együttműködések száma</p> <p>A város szempontjából innovatívnak minősülő befektetések, fejlesztések száma</p>	<p>Ipari termelés részaránya Pécs bruttó hozzáadott értékén belül (%)</p> <p>A pécsi iparban működő vállalatok száma (db)</p> <p>Ipari parkban működő vállalatok száma (db)</p> <p>Induló start-up vállalkozások száma (db)</p> <p>Barnamezős területek százalékos aránya a város belterületén (%)</p> <p>A zöld ágazatban létrehozott összes munkahelyek száma és aránya a városban lévő összes munkahelyhez és az egy év alatt létrehozott összes munkahelyhez viszonyítva (%)</p>	<p>Javulnak a lakossági jövedelmek</p> <p>Csökken a munkanélküliség</p> <p>Nő a minőségi munkahelyek aránya</p> <p>Javul a város lakosságmegtartó képessége, különösen a fiatalok és a versenyképes kompetenciákkal rendelkező munkaerő vonatkozásában</p> <p>Javulnak a PTE fejlődési lehetőségei</p> <p>Javul a város területi vonzereje és nemzetközi ismertsége, imázsa</p>

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
G.1.2	Pécs közszolgáltatás alapú gazdasági fejlesztése, a fejlesztéspolitikai rezsim átalakítása	<p>Kialakított saját javítóbázis kapacitása a közösségi közlekedés számára (jármű/év)</p> <p>Alacsony károsanyag-kibocsátású beszerzett buszok száma (db)</p> <p>Kihelyezett szelektív hulladékgyűjtő edények száma (db)</p> <p>A szelektív hulladékgyűjtésbe vont háztartások száma (db)</p> <p>A közszolgáltatások minőségi fejlesztésére fordított pénzeszközök nagysága (Ft)</p> <p>A város-megye-PTE viszonylatban intézményi keretek között lezajlott egyeztetések/találkozók száma (db)</p> <p>A város-gazdasági szervezetek viszonylatban intézményi keretek között lezajlott egyeztetések/találkozók száma (db)</p>	<p>A szelektíven begyűjtött hulladék típusai, és a keletkezés helyén szétválogatott begyűjtési rendszerek kiépítésének mértéke (lefedettség %-ban)</p> <p>A Csomagolási hulladék újrahasznosítási és/vagy visszanyerési aránya (%)</p> <p>Az újrahasznosított kommunális hulladék aránya (%)</p> <p>A város-megye-PTE-kamaravizonylatban legalább két szereplő által közösen megvalósított fejlesztési projektek száma (db)</p> <p>Alacsony kibocsátásúként besorolt tömegközlekedési járművek aránya (%)</p>	<p>Javul a város önfenntartó képessége, cselekvőképessége, csökken a kiszolgáltatottsága</p> <p>Javul a tartósan foglalkoztatott helyi munkaerő aránya, a foglalkoztatottság biztonsága</p> <p>Stabil hosszú távú árviszonyok alakíthatók ki</p>

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
G.1.3	Nagyfoglalkoztatók Pécsre vonzása és integrálása a megye-régió gazdaságába, klasztereibe	<p>A városi intézményrendszerben számbavett és a PTE felé közvetített szakirányú továbbképzési igények száma (db)</p> <p>Gazdaságfejlesztési szempontú struktúraváltás során átalakított képzési programok/kurzustematikák száma (db)</p> <p>A munkaerőpiacról kiszorultak közül továbbképzési/átképzési programokba bevontak száma (fő)</p> <p>A munkaerőpiacról kiszorultak közül továbbképzési/átképzési programokba bevontak aránya (%)</p> <p>Befektetés-akvizíciós szervezet léte (igen/nem)</p> <p>SSC elhelyezésére alkalmasnak jelölt ingatlanok száma (db)</p>	<p>A Pécssett megjelenő nagyfoglalkoztatók (100 fő fölött) száma (db)</p> <p>A Pécssett letelepedett SSC-k száma (db)</p> <p>A pécsi nagyfoglalkoztatók munkaerő-állományában a pécsi foglalkoztatottak aránya (%)</p> <p>A pécsi nagyfoglalkoztatók pécsi beszállítóinak aránya (%)</p>	<p>Rövid idő alatt csökkenthető a munkanélküliségi ráta</p> <p>Csökken az elvándoroltak száma</p> <p>Nőnek a lakossági jövedelmek</p> <p>Nőnek a városi adóbevételei</p> <p>Nő a városi közszolgáltatások és a kiskereskedelem piaca (árbevétele)</p>
G.2	A Helyi Gazdaság megerősítése			A Pécssett székhellyel rendelkező vállalatok Pécsre osztott iparűzési adó alapjának összessége viszonyítva a Pécssett székhellyel vagy telephellyel rendelkező vállalatok Pécsre osztott iparűzési adó alapjának összességéhez (%)
G.2.1	Az egyetem és a turizmus fejlődésének támogatása a város jövedelemgyenlegének javítása érdekében	<p>Szolgáltatásfejlesztéssel érintett múzeumok száma (db)</p> <p>Közös turisztikai termékcsomagként kínált/menedzselt attrakciók száma (Baranya megyei szinten) (db/csomag)</p> <p>Közös turisztikai desztinációként menedzselt települések száma Baranya megyében (db)</p> <p>A PTE keretei között Pécssett elindított turisztika képzési programok száma (db)</p>	<p>Pécssett eltöltött vendégéjszakák száma (vendégéjszaka)</p> <p>Pécssett eltöltött külföldi vendégéjszakák száma (vendégéjszaka)</p> <p>A Pécsi vendégek átlagos tartózkodási ideje (nap)</p> <p>A Pécssett tanuló egyetemisták száma (fő)</p> <p>A Pécssett tanuló külföldi egyetemisták száma (fő)</p>	<p>Nőnek a lakossági jövedelmek</p> <p>Nőnek a városi adóbevételei</p> <p>Nő a városi közszolgáltatások és a kiskereskedelem, valamint a vendéglátás piaca (árbevétele)</p> <p>Javul a város ismertsége, imázsa</p> <p>Javul a szolgáltatások minősége</p>

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
G.2.2	Helyi termékek és termelők megerősítése	A helyi termékek piacra jutását támogató infrastruktúra fejlesztésére fordított összeg (Ft) A helyi termékek előállítói érintő mentorálási, facilitálási, tanácsadói programokba bevontak száma (fő) Helyi vállalkozások ajánlati konzorciumba szervezésével kapcsolatos egyeztetések száma (db) Zöld közbeszerzés előmozdítására tett erőfeszítések (db)	A helyi termékek aránya a város kiskereskedelmi forgalmában (%) A helyi termékek aránya a városi közszolgáltatásokban (%) A pécsi vállalatok részvételének aránya a városi beszerzésekben (%)	Javul a város egészséges ételmiszerrel való ellátása Javul a helyi vállalkozások munkaellátottsága, stabilitása, eredményessége Javul a város gazdasági potenciálja Javul a lakosság-megtartó képesség, csökken az elvándorlási ráta Csökken a pályakezdő fiatalok munkanélküliségi rátája,
G.2.3	A szociális-, illetve közfoglalkoztatás rendszerének továbbfejlesztése	A közmunka során használt eszközpark értékének egy közmunkásra jutó összege (Ft/fő) A közmunka során a munkaszervezéssel foglalkozó személyzet egy közmunkásra jutó személyi állománya (Fő/Fő) A közmunkások közül a versenypiacon vagy civil szférában foglalkoztatottak aránya (pl.: munkaerő-kölcsönzés mellett) (%)	A pécsi közfoglalkoztatottak és a szociális munkások száma (fő) A pécsi közfoglalkoztatásból és szociális foglalkoztatottakból a versenyszférában történő foglalkoztatásba lépők száma (fő)	Javul a gyermekek, fiatalok munkához való viszonya, életesélyei Javul a családok stabilitása, önfenntartó képessége Csökken a bűnözés és a szenvedélybetegség száma Javul a versenypiacon is megfelelni képes munkaerő aránya Csökkennek a szociális és egészségügyi kiadások
G.3	Hasznosítható gazdasági erőforrások feltárása, fejlesztése és gazdasági hasznosítása			A feltárt, vagy gazdaságosabban hasznosított erőforrások Önkormányzati bevételekre gyakorolt hatása (Ft)

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
G.3.1	A város és a térség természeti erőforrásaiban (szén, urán, megújuló energiaforrások) rejlő potenciál és a hasznosítási lehetőségek feltárása	Ásványvagyon kitermelési lehetőségeit feltáró tanulmány léte (igen/nem) Ásványvagyon kitermelésének hatásait, hasznosíthatóságát feltáró tanulmány léte (igen/nem) Az ásványvagyon hatékony hasznosítási módjainak feltárására irányuló K+F tevékenységek elindítása (energetika mellett szénvegyészeti irányok, vertikális gazdaságfejlesztés lehetőségeinek vizsgálata A szén és más anyagok (biomassza, szennyvíz, szennyvíziszap, biológiailag lebomló kommunális és egyéb hulladékok, stb.) együttes vegyipari és/vagy energetikai hasznosításának vizsgálata	Az önkormányzat álláspontjának tisztázása a K+F tevékenységek eredményei alapján az ásványvagyon hasznosítását illetően Befektetői érdeklődés felkeltésére alkalmas megvalósíthatósági tanulmányok A PTE potenciáljának növekedése energetikai, megújuló energetikai, vegyészeti területeken	Javul a térség önfejlődő képessége Javul a PTE K+F potenciálja
G.3.2	A város-városkörnyék együttműködésében rejlő lehetőségek feltárása	Várostérség termelőkapacitásait feltáró tanulmány léte (igen/nem) A várostérség energetikai kapacitásait feltáró tanulmány léte (igen/nem)	Térségi hatású CLLD projektek száma (db) A város vállalatainak beszállítói között fellelhető térségi beszállítók aránya (%)	Javul a térség önfenntartó és lakosság-megtartó képessége Mérséklődik agy megáll a térség leszakadása
G.3.3	A városi vagyongazdálkodás fejlesztése	Ingtatlankataszter léte (igen/nem) Energetikailag korszerűsített ingatlanok száma (db) Zöld infrastruktúrákba történő befektetések (db, Ft)	A város ingatlanállományához kapcsolódó bevételek alakulása (Ft) A város ingatlanállományához kapcsolódó egységnyi kiadásra jutó bevételek aránya (%) Az önkormányzati épületek energia teljesítménye (KWh/m ² -ben) Megújítható energiatechnológiák teljesítménye az önkormányzati épületekben és lakásokban, összehasonlítva a teljes energiafelhasználással (KWh/m ² -ben)	Tervezhetővé válik a város gazdálkodása Javul az önkormányzat önfinanszírozó képessége Csökkennek a város működési költségei Javul a gazdálkodás átláthatósága

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
É	KOMPAKT VÁROS Kiegyensúlyozott városszerkezet			
É.1	Kiegyensúlyozott térszerkezet			
É.1.1	Policentrikus városszerkezet erősítése	Működő városi alközpontok száma. Az évi teljes CO ₂ -kibocsátás egyenértéke (tonnában) Új beruházások: a zöldövezetek, természetes és természetközeli területek és barnamezős területek aránya, ahol az új épületek és/vagy ipari és kereskedelmi területek építése az elmúlt 10 évben ment végbe (%)	Policentrikus városszerkezet erősítése - az elvárt és meglévő városrészi, alközponti funkciók jelenléte, forgalomvonzó létesítmények száma, városrészszerkezet mérve, városi szinten összesítve. Gazdaságosabb, egészségesebb és emberibb város.	Csökkenő közlekedési igény, jelentősen csökkenő károsanyagok (CO ₂) kibocsátás.
É.1.2	A közlekedési hálózat szolgáltatási szintjének javítása	Mértékadó óraforgalom vizsgálata a K-Ny-i és az É-D-i városi főtengelem kiemelt keresztmetszetén. Az évi egy főre jutó CO ₂ -kibocsátás egyenértéke (tonna), A közlekedésben használt üzemanyagból származó egy főre jutó CO ₂ -kibocsátás egyenértéke (tonna) Az eladott hibrid vagy teljes mértékben elektromos autók részaránya a város tulajdonában lévő teljes járműállományban (db) A magántulajdonban levő autók rendelkezésére álló töltőhelyek száma (db)	A hálózati infrastruktúra (közlekedési) szolgáltatási szintjének javulásával csökken az gépjármű használók száma, javul a levegőminőség.	Jelentősen csökkenő károsanyagok (CO ₂) kibocsátás. Javul a lakosság időgazdálkodása és egészségi állapota Javul a városi közérzet
É.2	Mobilitás, az elérhetőség növelése			
É.2.1	Az átlagos eljutási idő csökkentése	A városi lakosság helyváltoztatási időszükséglete (a tartózkodási helytől a célig vezető teljes eljutási folyamat időtartama [óra/nap]) A modalsplit arányainak javulása a közforgalmú és a nem motorizált közlekedés javára [%] A saját autóval megtett 5 km-nél rövidebb minden utazás aránya (%)	A városi lakosság helyváltoztatási időszükséglete csökken, ezáltal a kikapcsolódásra, szociális kapcsolatok építésére szánt idő növekszik.	Jelentősen csökkenő károsanyagok kibocsátás, javuló életminőség.

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
É.2.2	A modalsplit arányainak javulása a közforgalmú és a nem motorizált közlekedés javára	A modalsplit arányainak javulása a közforgalmú és a nem motorizált közlekedés javára (%) Kerékpársávok hosszúsága a város összlakosságához viszonyítva (sávok méterben, egy főre) Az óránként (vagy gyakrabban) járó tömegközlekedési szolgáltatástól 300 méteren belül élő lakosság aránya (%-ban)	Javuló közforgalmú és egyéni (kerékpáros, gyalogos) közlekedés . Nem motorizált közlekedés túlsúlyának hatására csökkeő az energiafelhasználás. A felszabaduló közlekedési felületek, közterületi (közkert, közpark) használatra fordítódnak, javuló városi zöldfelületi arány.	Lényegesen csökkenő károsanyag kibocsátás, csökkenő burkolt felületek, növekvő zöldfelületek, javuló levegőminőség, javuló életminőség.
É.3	Optimális területhasználat			
É.3.1	Funkcionális tömörség – szintterület-sűrűség teljesülése az adott területfelhasználási egységben	A megvalósításra kerülő építés mértéke, m2 Nyilvános városi zöldövezetek 300 m-es körzetén belül élő polgárok (%) Zöld-, kék-, lakó-, ipari-gazdasági-, vegyes területek, barnamezők aránya a város területén (%) Népsűrűség (lakosok száma hektáronként) a beépített területeken (városterület mínusz zöld és kék területek) Népsűrűség (lakosok száma hektáronként) az új beruházások vonatkozásában Áteresztő vagy félig áteresztő anyagok és az azok által lefedett területek (m2)	A területfelhasználási egységeken belül, sűrűsödik a beépítés, nincs újabb területi igénybevétel. Az alulhasznált területek arányánya csökken. A koncentrált beépítés jó adottságokat kínál a környezetbarát közlekedési hálózatok és egyéb infrastruktúra kialakítására.	Alacsony energiafogyasztású városi környezet.
É.3.2	Funkcionális változatosság növelése	Funkciók jelenléte és aránya – városrész szinten az egyes funkciók, százalékos megoszlása.	Esélyegyenlőség, csökkenő közlekedési igény. A zsúfoltság kiértékelése a belvárosban vagy a városmagokban	Javuló életminőség.
É.4	Építmények állapotának javítása			
É.4.1	Az épületek energetikai állapotának javulása	Az épületenergetikai korszerűsítésre kerülő épületek mennyisége, m2 A lakások, intézmények teljes energiafelhasználása (KWh/m ² -ben) A CO ₂ -kibocsátás mennyisége (tonnában) elfogyasztott MWH-ként	Az épületek energetikai állapotának javulása. Az épületek villamos, gáz, távfűtési és szilárd tüzelőanyag energiaforrás felhasználásának alakulása.	Javuló életminőség. Csökkenő energiafelhasználás.

		Output indikátor	Eredmény indikátor	Hatás indikátor
É.4.2	Üresen, kihasználatlanul álló épületek arányának csökkentése, az ingatlan-mobilitás növelése	Üresen, kihasználatlanul álló épületek száma	Kihasznált épületállomány	Üresen, kihasználatlanul álló épületek arányának csökkenése, az ingatlan-mobilitás növekedése.
É.5	Energiabiztonság tiszta, fenntartható energiaforrásból		CO2-mérleg (Egyenérték alapján számítva)	
É.5.1	Tiszta, fenntartható energiaforrások fokozatos beépítése a város energetikai rendszerébe	A folytonos erdőborítású erdőterületek aránya az összes erdőterülethez viszonyítva - a város energetikai vonzáskörzetéhez viszonyítva (%) A közlekedésben felhasznált üzemanyagok tiszta forrásból történő biztosításának aránya az összes felhasznált üzemanyaghoz viszonyítva - városi szinten Megújuló energiaforrások aránya (%)	Tiszta, fenntartható energiaforrások használati aránya növekszik.	Jelentősen csökkenő károsanyagok (CO ₂) kibocsátása.
É.5.2	Egységes, tervszerű városi energiagazdálkodási rendszer bevezetése	A város teljes és fogyasztói csoportonként mért villamos energia felhasználása. A város teljes és fogyasztói csoportonként mért földgáz felhasználása. A város teljes és fogyasztói csoportonként mért távhő szolgáltatás felhasználása. A város szilárd tüzelőanyag felhasználása. Azon intézmények aránya, ahol az intézmény dolgozóinak közvetlen érdekeltségük van az energiaköltségük alakulásában (az összes intézményhez viszonyítva), városi szinten.		Javul az életminőség

18. táblázat: A célok komplex indikátortáblázata

6.4.4. A projektek rendszerének indikátorai

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
A. KULCSPROJEKTEK			
A1	A felsőoktatás és a szakképzés gazdaságfejlesztési szempontú struktúraváltásának kezdeményezése és támogatása, valamint a képzési szintek összehangjának megteremtése		
	A1.1.	A pályorientáció hatékonyságának növelése	EFOP 3.1 EFOP 3.2 EFOP 3.3 EFOP 3.4. Az egész életen át tartó tanulásban részt vett felnőtt tanulók aránya
	A1.2.	A felsőfokú műszaki képzés stratégia- és piacközpontú fejlesztése	EFOP 3.3 EFOP 3.2. A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya
	A1.3.	A középfokú szakképzés stratégia- és piacközpontú fejlesztése	EFOP 3.1 EFOP 3.2 EFOP 3.3 EFOP 3.1. Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évisméltők arányának csökkenése
	A1.4.	Komplex, több képzési szint és forma kiszolgálására képes központi gyakorlati képzőhely megtervezése és megvalósítása	EFOP 3.1 EFOP 3.2 EFOP 3.3 EFOP 3.1. Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évisméltők arányának csökkenése
	A1.5.	A PTE intenzív támogatása a hallgatói létszámok szinten tartásában, bővítésében	EFOP 3.2 EFOP 3.3 EFOP 3.2. A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya EFOP 3.4. Az egész életen át tartó tanulásban részt vett felnőtt tanulók aránya
	A1.6.	Nemzetközi Egyetemi Szolgáltatóközpont létrehozása	EFOP 3.3 A PTE nem magyar állampolgárságú hallgatóinak száma
A2	A foglalkoztathatóság javítására irányuló intézkedések rendszerbe szervezése és fejlesztése		
	A2.1.	A foglalkoztathatóságot rövid távon javító, a munkaerő-kínálat és a kereslet összehangját javító képzések szervezése	TOP 6. TOP 6.A - Munkanélküli résztvevők száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is (nő/férfi/összesen megbontásban)
	A2.2.	Másodlagos foglalkoztatási formák (közmunka, szociális foglalkoztatás, nonprofit szféra, családi foglalkoztatás, atipikus foglalkoztatási formák) körének bővítése	GINOP 5. TOP 6. GINOP 5.1 Munkanélküli résztvevők száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is TOP 6.B - A programokba bevont személyek száma TOP 6.A - Munkanélküli résztvevők száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is (nő/férfi/összesen megbontásban)
	A2.3.	A társadalmi felemelkedés segítését és a munkaerő-piaci kompetenciák fejlesztését szolgáló <i>kiemeltkísérleti nagyprojekt</i>	EFOP EFOP 3.1. Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évisméltők arányának csökkenése EFOP 3.2. A támogatási időn belül diplomát szerzők aránya EFOP 3.4. Az egész életen át tartó tanulásban részt vett felnőtt tanulók aránya Bűnelkövetési esetek számának csökkenése

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
			<p>Az átlagos iskolázottság növekedése</p> <p>Egészségi állapot jellemzőinek javulása</p> <p>A PISA-felmérések eredményeinek alakulása</p> <p>A szakképzettséggel nem rendelkező felnőtt korúak aránya</p> <p>A középiskolába felvett tanulók aránya</p> <p>A felsőfokú képzésbe felvett tanulók aránya</p> <p>Az országos versenyeken helyezést elért tanulók aránya</p> <p>A felnőttképzésben részt vevők aránya</p> <p>A szakképzettséget szerzettek száma</p> <p>A válások számának alakulása</p> <p>A halálozási arány alakulása</p> <p>A gyermekhalandóság alakulása</p> <p>A termékenység alakulása</p> <p>A dohányzók arányának alakulása</p> <p>A szenvedélybeteg arányának alakulása</p> <p>Az alultápláltak és a túlsúlyosak arányának alakulása</p> <p>A rendszeres sporttevékenységet végző fiatalok aránya</p> <p>A városvándorlási egyenlege</p>
A3.	Térségi gazdaságfejlesztést szolgáló, foglalkoztatást segítő intézkedések		
A3.1.	A város és vonzáskörzete erőforrásainak felmérése és a bennük rejlő innovációs potenciál K+F+I alapú, innovációs és hatékonyságnövelési célú hasznosítási programjának kidolgozása	GINOP 2.2	<p>GINOP 2.2 A jobb kutatási infrastruktúrával ellátott létesítményekben dolgozó kutatók száma</p> <p>GINOP 2.6 Kutatóintézetekkel együttműködő vállalkozások száma</p> <p>A helyerőforrások hasznosítására irányuló K+F projektek száma</p>
A3.2.	Karolina Zöld Energia Park nagyprojekt	TOP GINOP KEHOP VP EFOP	<p>TOP 1.A - A foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál</p> <p>TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése</p> <p>TOP 5.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek</p> <p>TOP 6.A - Munkanélküli résztvevők száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is (nő/férfi/összesen megbontásban)</p> <p>GINOP 1.1 Támogatásban részesülő vállalkozások száma</p> <p>GINOP 4.2 További kapacitás megújuló energia előállítására</p> <p>GINOP 5.2 Alapfokú (ISCED 1), vagy alsó középfokú (ISCED 2) végzettséggel rendelkező résztvevők száma</p>

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
			GINOP 6.1 A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése KEHOP 2.1 Jobb vízellátásban részesülő további népesség KEHOP 5.1 További kapacitás megújuló energia előállítására VP 4.1 Terület (ha) agrár-környezetvédelmi és éghajlat-változással kapcsolatos műveletek VP 4.2 Terület (ha) áttérés ökológiai termelésre VP 5.8 Projektek száma technológiai beruházások támogatása VP 6.9 Projektek száma - rekreációs és turisztikai infrastruktúra beruházások támogatása VP 6.11 Projektek száma - tevékenységek áthelyezésére irányuló beruházások támogatása az életminőség javítása / környezetvédelem céljából EFOP 1.5. Periférikus élethelyzetből pozitív eredménnyel kikerült személyek száma
A3.3.	Vállalkozások támogatása/koordinálása az uniós források elnyerésében és felhasználásában (ITB)	TOP 1.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma
A3.4.	Vállalkozások számára fejlesztési forrásokat biztosító pénzügyi alap létrehozása	TOP 1.	TOP 1.A - Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma
A3.5.	A fejlesztéspolitikai intézményrendszerben működő városi és térségi szereplők feladatainak összehangolása, az együttműködés intézményesítése	TOP 1.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma
A3.6.	Befektetés-akvizíciós szervezet létrehozása, gazdasági marketing, lobby- tevékenység erősítése	TOP 1.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma
A3.7.	Megyei szintű turisztikai desztináció összeszervezése és pozicionálása közös TDM szervezet kialakításával, elsősorban a meglévő attrakciók fejlesztésével	GINOP 6.	GINOP 6.1 A természeti és kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
A4.	A közösségek fejlődését és működését támogató "inkubációs" jellegű tevékenységek rendszerszerű megvalósítása	TOP 6.	TOP 6.B - Támogatott civil szervezetek száma
A5.	A szervező és informáló társadalmi nyilvánosság fejlesztése erre alkalmas médiamix fejlesztése, működtetése	TOP 2.5	TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
B. HÁLÓZATOS PROJEKTEK			
B1.	Energiahatékony utca és ház		
	B1.1.	A középületek energetikai fejlesztése	TOP 3. KEHOP 5. TOP 3.B - A középületek éves elsődleges energia-fogyasztásának csökkenése KEHOP 5.4 A középületek éves elsődleges energiafogyasztásának csökkenése
	B1.2.	Lakóépületek energetikai korszerűsítése	KEHOP 5.2 KEHOP 5.3 A jobb energia-fogyasztási besorolással rendelkező háztartások száma
	B1.3.	Intelligens LED-es közvilágítási rendszer bevezetése Pécssett	KEHOP 5.5 KEHOP 5.6 Az intelligens hálózatokhoz csatlakozott további energiafogyasztók
B2.	Pécsi-víz zónájának rendezése és fejlesztése - K-NY-i tengely		
	B2.1.	Kelet-nyugati közlekedési tengely kiépítése	TOP 2. IKOP 3. TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság IKOP 3.1 Új kötőpályás közösségi közlekedési járművek kapacitása
	B2.2.	A Pécsi-víz medrének megújítása, revitalizálása	TOP 2. KEHOP 2. TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek KEHOP 2.1 Jobb vízellátásban részesülő további népesség
	B2.3.	Pécsi-víz mentén parkterület kialakítása	TOP 2.3 TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek
	B2.4.	A város sportcélú intézményterületének fejlesztése	TOP 2. TOP 4. TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése TOP 4.A - A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma
B3	A város akcióterületen kívüli zöldfelületi rendszerének komplex megújítása		TOP 2. TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek
B4.	A város akcióterületeken kívüli kétfelületi rendszerének minőségi, komplex megújítása		TOP 2. KEHOP 2. TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek KEHOP 2.1 Jobb vízellátásban részesülő további népesség
B5.	Szociális téren felhasználható lakásállomány növelése		KEHOP 5.2 KEHOP 5.3 A jobb energia-fogyasztási besorolással rendelkező háztartások száma
B6.	A városi infrastruktúra/ közszolgáltatások hallgatóközpontú fejlesztése a PTE-vel együttműködésben		EFOP 4. GINOP 2.3 TOP 3.1 EFOP 4.2. A fejlesztés és modernizálás által érintett felsőoktatási és informális, nem formális tanulást szolgáló infrastruktúra kiszolgáló kapacitása GINOP 2.5 Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma TOP 3.A - Kialakított kerékpárforgalmi létesítmények hossza (OP kondíciós lista alapján)
B7.	Észak-déli zöldfelületi folyosó kialakítása		TOP 2. TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek
B.8.	„M60 – Pécs” intermodális logisztikai-ipari központ		GINOP 1. TOP 1. IKOP 3. GINOP 1.1 Támogatásban részesülő vállalkozások száma GINOP 1.4 A támogatott új vállalkozások száma GINOP 1.5 A vállalkozásoknak közpénzből nyújtott támogatáshoz illeszkedő magánberuházás (vissza nem térítendő támogatás) TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma TOP 1.A - Az újrépített vagy felújított közutak teljes hossza

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
			IKOP 3.2 Új intermodális személyforgalmi kapcsolatok száma
B.9.	Az önkormányzati fenntartású másodlagos szocializációs intézmények infrastruktúrájának és szakmai tevékenységének integrált, minőségi fejlesztése	TOP 4. EFOP 3.	TOP 4.A - A fejlesztés révén létrejövő, megújuló szociális alapszolgáltatások száma EFOP 3.1. Az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évisméltók arányának csökkenése
C. AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK			
C1	Észak-déli tengely - a városközpont déli irányú komplex kiterjesztése		
	C1.1. Intermodális csomópont I. ütemének kialakítása	IKOP 3.	IKOP 3.2 Új intermodális személyforgalmi kapcsolatok száma
	C1.2. Vásárcsarnok a helyi termékeknek	TOP 1. TOP 2. GINOP 1.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság GINOP 1.1 Támogatásban részesülő vállalkozások száma
	C1.3. A vasúti átjárók biztonságos és korszerű átépítése a gyalogos forgalomra való kiemelt tekintettel	IKOP 3.	IKOP 3.1 Új kötőpályás közösségi közlekedési járművek kapacitása IKOP 3.2 Új intermodális személyforgalmi kapcsolatok száma
	C1.4. Siklói út és csatlakozó területek átfogó rehabilitációja	TOP 2.2	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek
	C1.5. Tüke Busz telephely-kialakítása	TOP 1. GINOP 1.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma GINOP 1.1 Támogatásban részesülő vállalkozások száma
C2	A városközpont kelet-nyugati irányú kiterjesztése		
	C2.1. Breuer Marcell sétány befejezése	TOP 1. TOP 2.	TOP 1.A - Az újrabeépített vagy felújított közutak teljes hossza TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
	C2.2. Kisbalkány fejlesztése és déli irányú kapcsolatainak kialakítása	TOP 1. TOP 2.	TOP 1.A - Az újrabeépített vagy felújított közutak teljes hossza TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságoknak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
	C2.3. A Belváros és a Zsolnay Negyed kapcsolatának fejlesztése	TOP 2. GINOP 4.	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek GINOP 4.3 Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma
	C2.4. Budai városrész rehabilitációja	TOP 1. TOP 2. GINOP 4.	TOP 1.A - Az újrabeépített vagy felújított közutak teljes hossza TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek GINOP 4.3 Vissza nem térítendő támogatásban részesülő vállalkozások száma
	C2.5. A belváros nyugati irányú kiterjesztése - a Szigeti külváros integrációja	TOP 1. TOP 2.	TOP 1.A - Az újrabeépített vagy felújított közutak teljes hossza TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
C3	A belváros környezeti, kulturális fenntarthatóságának komplex fejlesztése		
C3.1.	Régészeti Múzeum rekonstrukciója	TOP 2.	TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
C3.2.	Nick udvar üzleti alapú fejlesztése	TOP 2.	TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
C3.3.	Volt Fegyveres Erők Klubja újrahaznosítása	TOP 2.	TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
C3.4.	Belváros megközelítésének javítása	TOP 3.	TOP 3.A - Közlekedésbiztonsági fejlesztést megvalósított települések száma
C4.	Városliget - komplex táj rehabilitációs, környezetfejlesztési és környezetgazdálkodási projekt		
C4.1.	Tüskésréti tájrehabilitáció	TOP KEHOP	TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése KEHOP 5.5 Energia- és klímatudatossági kampányokban aktívan résztvevő lakosság száma
C4.2.	Naperómű létesítése Tüskésréten	KEHOP 5.	KEHOP 5.1 További kapacitás megújuló energia előállítására
C4.3.	Iparfejlesztés a Tüskésrét területén	VP 5.	VP 5.5 Mezőgazdasági üzemek beruházási támogatásában részesült üzemek száma
C4.4.	A Balokányliget fejlesztése	TOP 1. TOP 2.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságnak minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése
C5.	Tudásliget - átalakuló és fejlődő területek az innovatív iparágak számára a Pécsi-víz mentén		
C5.1.	INNOZÓNA	GINOP 2. GINOP 3. EFOP 4. EFOP 3.	GINOP 2.3 Az innovációs és K+F projekteknek közpénzből nyújtott támogatáshoz illeszkedő magánberuházás GINOP 2.4 Új termékek forgalomba hozatala céljából támogatott vállalkozások száma GINOP 3.1 Támogatott IKT mikro- és KKV-k száma EFOP 3.4. Az egész életen át tartó tanulásban részt vett felnőtt tanulók aránya EFOP 4.2. A fejlesztés és modernizálás által érintett felsőoktatási és informális, nem formális tanulást szolgáló infrastruktúra kiszolgáló kapacitása
C5.2.	Hauni Hungária üzemterületének fejlesztése	TOP 1. GINOP 1.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma GINOP 1.1 Támogatásban részesülő vállalkozások száma
C5.3.	Vásártér kialakítása, az Expo Center hasznosítása	TOP 1. GINOP 1.	TOP 1.A - Támogatásban részesülő vállalkozások száma GINOP 1.1 Támogatásban részesülő vállalkozások száma
C6.	Kertek városa - a Déli városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete		
C6.1.	Megyerváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése	TOP 2. TOP 5.	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
			TOP 5.A - Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek
C6.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése	TOP 2. TOP 5.	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság TOP 5.A - Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek
C7.	Meszes - a Keleti városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete		
C7.1.	Meszes központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése	TOP 2. TOP 4.4	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság TOP 4.B - Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek
C7.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése	TOP 2. TOP 5. TOP 4.4	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság TOP 5.A - Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek TOP 4.B - Helyreállított lakóegységek városi területeken
C8.	Úránváros - a Nyugat városrészek szociális célú városrehabilitációs akcióterülete		
C8.1.	Úránváros központi területeinek funkcióbővítő fejlesztése	TOP 2. TOP 4.4	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság TOP 4.B - Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek
C8.2.	Lakóterületek komplex fejlesztése	TOP 2. TOP 5. TOP 4.4	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság TOP 5.A - Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek TOP 4.B - Helyreállított lakóegységek városi területeken
D. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI, JELENTŐS FEJLESZTÉSEK			
D1.	Az ingatlanállomány fejlesztése		
D1.1.	Helyi értékvédelmi program	TOP 2.6 TOP 4.	TOP 2.B - A természeti és a kulturális örökségnek, illetve látványosságának minősülő támogatott helyszíneken tett látogatások várható számának növekedése TOP 4.B - Városi környezetben épített vagy helyreállított köz- vagy kereskedelmi épületek
D1.2.	Üzleti célú bérlakásállomány fejlesztése	KEHOP 5.	KEHOP 5.3 A jobb energia-fogyasztási besorolással rendelkező háztartások száma
D2.	Gazdaságfejlesztő programok		

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
D2.1.	Iparterületek fejlesztése a helyben lévő és potenciálisan betelepülő vállalkozások számára, a város barnamezős iparterületeinek újrahasznosítása révén	TOP 2.	TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság
D2.2.	SSC-k elhelyezésére alkalmas A és B kategóriás irodaházak kialakítása	GINOP 1.	GINOP 1.1 Támogatásban részesülő vállalkozások száma
D3.	Környezetfejlesztés		
D3.1.	A mecseki erdők természeti állapotának helyreállítása, megőrzése	VP 4.	VP 4.16 Erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások száma
D3.2.	Akcióterülettel nem érintett külfejtések, zagytározók, tájsebek rekultivációja	TOP 2.	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek
D3.3.	Klímaadaptációt elősegítő projektek	TOP 2. KEHOP 1. KEHOP 5.	TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság KEHOP 1.2 Kiépített, vagy továbbfejlesztett adat- és tudásbázisok száma KEHOP 5.2 Az üvegház-hatást okozó gázok éves csökkenése
D4.	A városi közszolgáltatások optimalizálása, költséghatékonyságának javítása, és a hosszú távú fenntarthatóság megteremtése		
D4.1.	A közösségi közlekedés üzemeltetésének költséghatékonyságát szolgáló fejlesztések	TOP 2. IKOP 3.	TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság IKOP 3.1 Új kötőpályás közösségi közlekedési járművek kapacitása
D4.2.	A hulladékgazdálkodás fenntarthatóságot célzó fejlesztése (szelektív gyűjtés penetrációjának emelése, begyűjtött hulladék (energetikai) hasznosítása)	KEHOP 3.	KEHOP 3.2 Az elkülönített gyűjtési rendszerrel elért lakosság száma
D4.3.	A víziközmű-vagyon rekonstrukciója	KEHOP 2.	KEHOP 2.1 Jobb vízellátásban részesülő további népesség
D4.4.	A távhőellátás fejlesztése és korszerűsítése	KEHOP 5.3	KEHOP 5.2 Az üvegház-hatást okozó gázok éves csökkenése
D4.5.	Pécs-kökényi hulladéklerakó területén a szerves hulladék energetikai felhasználásának fejlesztése	KEHOP 3.	KEHOP 3.1 Hulladék újrafeldolgozására további kapacitás
E. AKCIÓTERÜLETEN KÍVÜLI EGYÉB FEJLESZTÉSEK			
E1.	Gyárvárosi, somogyi, vasasi, hirdi lakóterületek rehabilitációja közmunka bevonásával	GINOP 5. TOP 6.	GINOP 5.2 Alapfokú (ISCED 1), vagy alsó középfokú (ISCED 2) végzettséggel rendelkező résztvevők száma TOP 6.B - A programokba bevont személyek száma
E2.	Gyárvárosi alközponti területeinek funkcióbővítő fejlesztése	TOP 2.	TOP 2.A - Városi környezetben létrehozott vagy helyreállított nyitott terek
E3.	A lakóterületek közterületeinek rehabilitációja	GINOP 5.	GINOP 5.2 Alapfokú (ISCED 1), vagy alsó középfokú (ISCED 2) végzettséggel

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
	álláskeresők, közmunkások bevonásával	TOP 6.	rendelkező résztvevők száma TOP 6.B - A programokba bevont személyek száma
F. INTÉZKEDÉS TÍPUSÚ PROJEKTEK (KOORMÁNYZÁS)			
F1.	Az önkormányzati adópolitika átalakítása gazdaságfejlesztési szempontú, vállalkozásbarát adópolitikává	TOP 1.	TOP 1.A - A foglalkoztatás növekedése a támogatott vállalkozásoknál
F2.	A város gazdaságának meghatározó szereplőivel való önkormányzati együttműködés intézményesítése	TOP 6.	TOP 6.B - A programokba bevont személyek száma
F3.	Rövid ellátási lánc kialakításának intézkedései		
F3.1.	A helyi termékek felhasználási arányának a növelése a városi közszolgáltatásokban	TOP 6.	TOP 6.B - A programokba bevont személyek száma
F3.2.	Patrióta beszerzési gyakorlat meghonosítása	VP 5.	VP 5.5 Mezőgazdasági üzemek beruházási támogatásában részesült üzemek száma
F3.3.	Város-városkörnyék termelési célú együttműködésének kialakítása, erősítése	VP 5.	VP 5.5 Mezőgazdasági üzemek beruházási támogatásában részesült üzemek száma
F3.4.	A helyi termékek piacra jutásának elősegítése, piacszervezési tevékenység	TOP 6.	TOP 6.B - A programokba bevont személyek száma
F4.	Az önkormányzati vagyonnal való aktív vagyongazdálkodás rendszerének kialakítása (SZIT)	KÖFOP 2.	KÖFOP 2.1 A korszerűsített munkaállomások száma
F5.	A társadalmi részvétel fokozása a város fejlesztését szolgáló tervek készítése és megvalósítása terén - Közösségi tervezés	TOP 2.5	TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság
G. INNOVATÍV ÉS HATÉKONY PÉCS: SMART CITY PROJEKTEK			
G1.	A SMART CITY célú városmenedzsment szervezeti és technikai feltételeinek kialakítása	KÖFOP 1.	KÖFOP 1.2 A közigazgatási szervekre vagy köz-szolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális vagy helyi szinten
G2.	Vezető stakeholderek platformja	TOP 6.3	TOP 6.B - A programokba bevont személyek száma
G3.	Egy közös városi adatbázis létrehozása	KÖFOP 1.	KÖFOP 1.2 A közigazgatási szervekre vagy köz-szolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális vagy helyi szinten
G4.	KOMPLEX MONITORING RENDSZER KIFEJLESZTÉSE		
G4.1.	Társadalom-monitoring és a társadalomfejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása	KÖFOP 1. GINOP 3.	KÖFOP 1.2 A közigazgatási szervekre vagy köz-szolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális vagy helyi szinten GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
			száma
G4.2.	Környezeti monitoring rendszer és a környezet fejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása	KÖFOP 1. GINOP 3.	KÖFOP 1.2 A közigazgatási szervekre vagy köz-szolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális vagy helyi szinten GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma
G4.3.	Gazdasági monitoring rendszer és a gazdaságfejlesztést támogató tervezési rendszer kidolgozása	KÖFOP 1. GINOP 3.	KÖFOP 1.2 A közigazgatási szervekre vagy köz-szolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális vagy helyi szinten GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma
G5.	SZAKTERÜLETI ELEMZÉSEK ÉS TERVEZÉSEK (ÖNÁLLÓAN MEGVALÓSÍTHATÓ)		
G5.1.	Térinformatikai rendszer létrehozása és működtetése	GINOP 3. KÖFOP 2.	GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma KÖFOP 2.1 A korszerűsített munkaállomások száma
G5.2.	Térfigyelő kamerarendszer fejlesztése a város egész területén	GINOP 3. KÖFOP 2.	GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma KÖFOP 2.1 A korszerűsített munkaállomások száma
G5.3.	A PTE tudásbázisának, innovációs kapacitásainak reálgazdaságba való tudatos integrálása	GINOP 2. EFOP 3.4	GINOP 2.3 Az innovációs és K+F projekteknek közpénzből nyújtott támogatáshoz illeszkedő magánberuházás EFOP 3.3. Idegen nyelvű publikációk száma
G5.4.	A városkörnyék ásványvagyonának hasznosíthatósági értékelése a város fenntartható fejlődés szempontjából (különös tekintettel a szén- és uránvagyonra), és a bennük rejlő innovációs potenciál K+F+I programjának kidolgozása	GINOP 2. KEHOP 5.	GINOP 2.1 Új kutatók száma a támogatott szervezeteknél GINOP 2.3 Az innovációs és K+F projekteknek közpénzből nyújtott támogatáshoz illeszkedő magánberuházás KEHOP 5.1 További kapacitás megújuló energia előállítására
G5.5.	A város klímaváltozással szembeni sebezhetőségének vizsgálata	TOP 2. KEHOP 1.	TOP 2.A - Integrált városfejlesztési stratégiákat alkalmazó területeken élő lakosság KEHOP 1.2 Kiépített, vagy továbbfejlesztett adat- és tudásbázisok száma
G5.6.	Közös energiatervezési rendszer kialakítása	KEHOP 5.	KEHOP 5.2 Az üvegház-hatást okozó gázok éves csökkenése
G5.7.	Levegőtisztaság monitorozása és javítását szolgáló intézkedési terv kidolgozása	GINOP 3. KÖFOP 2.	GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma KÖFOP 2.1 A korszerűsített munkaállomások száma
G5.8.	A zajszennyezés monitorozása és csökkentésének intézkedési terve	GINOP 3. KÖFOP 2.	GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma

Projektek		Operatív Program	Indikátorok
			KÖFOP 2.1 A korszerűsített munkaállomások száma
G5.9.	A város zöld- és kétfelületi rendszerének megújítását szolgáló komplex rendszerterv elkészítése	GINOP 3. KÖFOP 2.	GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma KÖFOP 2.1 A korszerűsített munkaállomások száma
G5.10.	Városi fényszennyezési térkép elkészítése	GINOP 3. KÖFOP 2.	GINOP 3.2 Digitális gazdaság fejlesztési programokkal támogatott vállalkozások száma KÖFOP 2.1 A korszerűsített munkaállomások száma
G5.11.	Egészségvédelmi program	EFOP 1.9	EFOP 1.7. Korszerűsített szűrővizsgálatokon résztvevők száma
G5.12.	Komplex fenntarthatósági kritériumrendszer kidolgozása	KÖFOP 1.	KÖFOP 1.2 A közigazgatási szervekre vagy köz-szolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális vagy helyi szinten
G6	Változásmenedzsment	KÖFOP 1.	KÖFOP 1.2 A közigazgatási szervekre vagy köz-szolgáltatásokra irányuló projektek száma nemzeti, regionális vagy helyi szinten

19. táblázat: A projektekhez kapcsolódó indikatív indikátorok

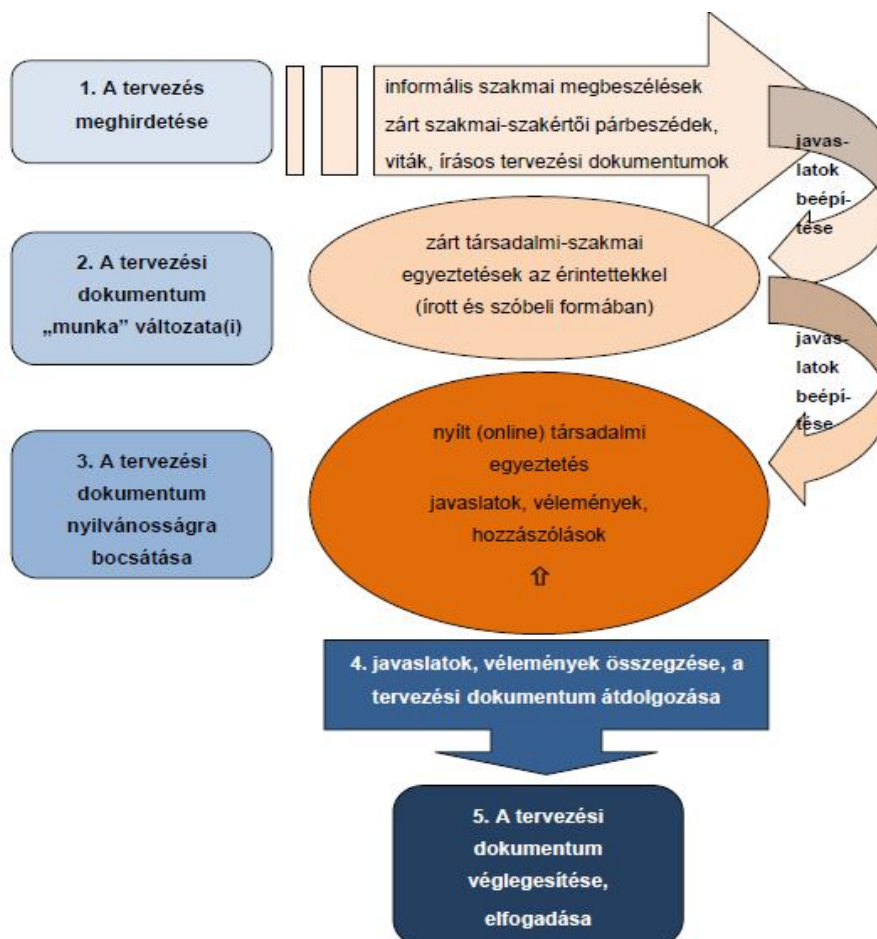
7. A STRATÉGIAI PROGRAMOZÁS SORÁN MEGVALÓSÍTOTT PARTNERSÉGI FOLYAMATOK

A városfejlesztési dokumentumok készítésének partnerségi folyamata változó formában, de végigkövette a munka fázisait. A Megalapozó tanulmány készítése során a tervezők egy civil városfejlesztési szervezettel, a Konceptió és az IVS készítése alatt pedig egy párhuzamos megbízással rendelkező partnerség-szervezővel működtek együtt, valamint önállóan is szerveztek partnerségi tevékenységet.

7.1. Partnerségi terv

A partnerségi a Partnerségi terv keretében zajlott, mely a Konceptió-készítés indításakor került elfogadásra a város közgyűlése által.

E feladatokat az NTH módszertani anyagában (Bartal, Bodor, Boros, 2012) közölt modell alapján terveztük.

32. ábra: A partnerségi folyamat elvi vázlata

Ennek megfelelően a főbb munkaformák zárt szakmai és szakértői előkészítő megbeszéléseket és nyílt, személyes és online zajló társadalmi egyeztetést jelentenek. Az információk összegyűjtését, értékelését szakértők végzik el, az eredmények visszacsatolása és ennek a visszacsatolásnak a kommunikációja a projektben résztvevő döntéshozók feladata.

A partnerségi folyamat minden fázisát illetően a modellnek megfelelően zajlott.

7.2. A partnerségi folyamat bemutatása

A partnerségbe bevonásra kerülő társadalmi csoportok, szereplők körének meghatározása a következők szerint történt:

- Az NTH módszertani anyagában (Bartal, Bodor, Boros, 2012) közölt elvart modell alapján nyílt társadalmi egyeztetés, a stakeholderek és a lakosság széles körű bevonása
- A tervező szakértők szakmai egyeztetési igényei alapján a szakmai stakeholderek széles körének bevonása
- A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet által előírt partnerek körével való egyeztetés.

A három partnerségi módszer a gyakorlatban is elkülönült szervezési keretek közt zajlott.

7.2.1. Nyílt társadalmi partnerség

Partnerségi kör:

A. Önkormányzati és állami szervek:

- Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának vezetői, képviselői;
- Pécs kisebbségi és nemzetiségi önkormányzatai, részönkormányzati képviselők
- Baranya Megyei Közgyűlés;
- A területileg érintett országgyűlési képviselők
- Központi Statisztikai Hivatal
- Pécs Holding Zrt.;
- Pécs Rendőrkapitányság
- A pécsi járáshoz tartozó települések önkormányzati képviselői
- Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Pécsi Tankerület
- Baranya Megyei Munkaügyi Központ
- Türr István Kutató- és Képző Intézet, Pécs
- Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség

Pécsi polgárok csoportjai: bevonásuk főként a meglévő civil hálózatok segítségével lehetséges, mind a valós, mind pedig a virtuális térben. Felkészítésük ráhangoló rendezvények segítségével történik

B. Közszolgáltatást nyújtó vállalatok

- E-On Energiaszolgáltató Kft.
- MÁV-start Zrt.
- Pannon Volán Zrt.
- a Tüke Zrt., a Tettye Forrásház Zrt. és a Biokom Nonprofit Kft. a Pécs Holding Zrt.-n keresztül
- Pécs-Pogányi Repülőtér Működtető Kft.

C. A gazdasági élet meghatározó képviselői

- Pécs-Baranyai Kereskedelmi- és Iparkamara
- Mecsekérc Zrt.
- Pécsi ipari parkok vezetői
- Fontosabb helyi munkáltatók (pl. Huawei, BAT Dohánygyár)

D. Felsőoktatás, kutatás (a „think tank” szerep, és a közösségi alapú tanulás /Community Based Learning/ bevezetése céljával)

- A Pécsi Tudományegyetem karait képviselő személyek (vezetők, tudományos szakértők)
- Hallgatói Önkormányzat
- Doktorandusz Önkormányzat
- MTA Regionális Kutatóközpont

E. Meghatározó jelentőségű nonprofit és civil/társadalmi szervezetek, munkacsoportok

- Pécsi Városfejlesztési Nonprofit Zrt.
- Városkooperáció
- Ököváros – Ökorégió
- Dél-Dunántúli Regionális Forrásközpont
- Nevelők Háza Egyesület
- Baranya Megyei Önkéntes Centrum
- A fejlesztési terv szempontjából releváns tudással rendelkező kisebb, lokális civil szervezetek elsősorban a létrejövő Civil Kapukon keresztül

A történelmi egyházak képviselői és egyházi karitatív szervezetek vezetői (utóbbiak közül pl. Magyar Máltai Szeretetszolgálat pécsi csoportja, Baptista Szeretetszolgálat pécsi csoportja stb.)

F. A helyi és az országos média

Ebben a folyamatban a következő módszertani megoldásokat terveztük: és valósítottuk meg:

a. Terv: Partnerségi tevékenységek a virtuális térben:

- weboldal: a www.pecs.hu városi oldal
- „Pécs, ahol jó élni...” Facebook csoport
- egyeztető megbeszélések, tervezés karbantartás, folyamatos adatkezelés és moderálás;
- virtuális ötletláda létrehozása és működtetése, adatok folyamatos gyűjtése és továbbítása a tervezők felé

Megvalósulás:

- minden elem megvalósult, a Facebook-csoport sikeres, sűrűn látogatott oldallá vált
- 2014. 05.06. Interjú a nyílt társadalmi partnerség szakmai vezetőjével a Lánchíd rádióban

b. Terv: „Jövőműhely” típusú ráhangoló strukturált csoportos beszélgetések

(wokshopok) 3 helyszínen azonos időben, 6 moderátor településrészenként (nem sajtónyelvű esemény)

Megvalósulás:

- 2014. 02. 19. Három helyszínen ráhangoló rendezvények.
- 2014. 03. 26. Zsolnay negyedben folyamatközi bemutató a készülő Konceptióról
- 2014. 04. 10. Nyugati városrész (Uránváros): „A kompakt város” – tervezői bemutató a városfejlesztési koncepció urbanisztikai vonatkozásairól
- 2014. 04. 16. Keleti városrész, Hősök tere (szegregáció által érintett környék): Komplex és társadalmi vonatkozású programismertető a tervezők és területen aktív Máltai Szeretetszolgálat részvételével. A Máltai Szeretetszolgálat által indított közösségépítési folyamat itt tervezői közösség létrejöttét eredményezte. A résztvevők egy városi szintű társadalomfejlesztési modellprogram kialakítását javasolták, melyet a tervezők megfogalmaztak és beemelték a kulcsprojekt javaslatok közé, mint a város egyik legkritikusabb komplex problémájára reagáló intézkedést.
- 2014. 04. 29. Workshop jellegű összejövétel
- Flashmob: a PTE részéről bekapcsolódó hallgatók kezdeményezésére a társadalmi felelősségvállalást előtérbe helyező közösségi alapú tanulás jegyében – pozitív üzenetek átadása a járókelőknek
- 2014. 05. 31. Szabadtéri rendezvény, Égervölgy (Ny-i városrész) (Témák: közösségi kezdeményezések, intergenerációs alkotmány, családbarát munkahely, projektötletek gyűjtése)

- 2014. 06. 27. Partnerségi rendezvény: konklúzió: a helyi kezdeményezések táplálják a nagyobb városfejlesztési projekteket segítő szinergiákat.

c. Terv: Konferencia „Pécs, ahol jó élni...”.

Tervezők, stakeholderek és a lakóközösségek véleményvezéreinek részvételével, a PTE szakembereinek, előadóinak közreműködésével. Sajtónyilvános esemény.

Megvalósulás: 2014. 07. 08. Zárókonferencia

A bemutatott és megbeszélte témakörök:

- Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célrendszere
- A természeti környezet fejlesztését szolgáló beavatkozások
- A gazdaság fejlesztésének eszközei
- A város szerkezetének és épített környezetének fejlesztése
- Az egyes beavatkozások közötti szinergiák modellálása
- Az Integrált Városfejlesztési Stratégia társadalmi kérdései és partnerségi szövetsége – a partnerségi folyamat eltérő szektorait és szereplőit képviselő előadások és az előadások közös megvitatása
- A közösségek által
- Baranya megye és Pécs MJV együttműködésének távlatairól
- A külföldi hallgatók szerepe a helyi gazdaságélénkítésben
- Hogyan lehet Pécs fenntartható város? avagy Miképp vehetnek részt a pécsiek a városfejlesztési folyamatban?
- Helyi társadalmak, helyi közösségek
- Az Integrált Városfejlesztési Stratégia antiszegregációs terve: egy működőképes modell felé
- Az önkéntesség helye és szerepe a városfejlesztésben
- A partnerségi folyamat áttekintése

d. Terv: Stakeholder tematikus kiscsoportos workshopok

(párhuzamosan 2 csoportban)

Megvalósulás:

- 2014. 03. 26 Zsolnay Kulturális Negyed
- 2014. 04. 10. Baptista Szeretetszolgálat Életminőség-fejlesztő intézménye (2 db párhuzamosan)
- 2014. 04.16. „Jószerecsét Ház” (2 db párhuzamosan)
- 2014. 04. 29. Zsolnay Kulturális Negyed

e. Terv: Értékelés, összegzés, webes disszemináció, a tervezőktől kapott információk visszacsatolása

Megvalósulás: az értékelés, az összegzés és az egyedi események jelentései elkészültek és a Pécsi Városfejlesztési Nonprofit ZRt részére leadásra kerültek.

7.2.2. Tervező szakértők által szervezett szakmai workshopok

Amellett, hogy a szakmai stakeholderek a nyílt társadalmi egyeztetésekre is meghívást kaptak, és számosan részt vettek ezeken a rendezvényeken, a tervező szakértők önálló egyeztetési sorozatot szerveztek a Polgármesteri Hivatallal való együttműködésben, a tervezési folyamat minél szélesebb szakértői alpra való helyezése érdekében.

Az egyeztetések a Településfejlesztési Koncepció megalapozó tanulmányának készítési fázisától a célrendszer elkészítésének utolsó fázisáig tartottak.

A Megalapozó tanulmány készítése keretében kérdőíves szakértői megkérdezésre került sor, 50 fő részvételével (a tervező szakértők mellett a Városkooperáció civil szervezet szakemberei, valamint önkormányzati képviselők töltötték ki az elektronikus kérdőíveket. A kicsi szórást mutató válaszok alátámasztották a legfontosabb kérdések azonosítását, és megerősítették a fenntarthatósági kritériumokról alkotott tervezői álláspontokat, ezzel megalapozták a tervezés további fázisait.

A célrendszer felállítása már a Koncepció keretében megvalósult, így a szakmai egyeztetések is ebben a fázisban történtek. A célrendszer részcélok mélységéig történő lebontást tartalmaz, s bemutatja a célok eléréséhez rendelkezésre álló eszközök és a szükséges beavatkozások listáját, ez által a célrendszerből levezethető projektek alapjait is megteremti. Így a szakmai munkának ebben a fázisban való partnerségi kiterjesztése jelentősen hozzájárult a stratégiai célok kitűzéséhez és a projektervezéshez is.

Az egyeztetések három ütemben, egy önálló várostárségi workshop és két szakértői workshop-sorozat keretében történtek. A várostárség önkormányzatai minden workshopra meghívást kaptak, azonban egy alkalommal a Péccsel közvetlenül határos települések önkormányzatainak és a várostárséget képviselő szervezetek vezetőivel külön egyeztetés volt.

A workshopok meghívotti köre

- Várostárségi önkormányzatok polgármesterei
- A kiválasztásnak nincs egyértelmű kritériuma, az érintet települések körét az alábbi szervezetek működési területe alapján határoztuk meg:
 - o Pécsi Agglomerációs Társulás területe
 - o Mecsekvidék Helyi Akciócsoport területe
 - o Pécsi Járás területe
 - o Péccsel érintkező egyéb települések
- Belső szakértők (tervezők)
- Pécs város önkormányzata (főépítész és bizottságvezetők)
- Városkooperáció szakmai civil szervezet vezetője
- Pécsi Tudományegyetem
- A város életében jelentős szerepet játszó hatóságok, intézmények vezetői.
- A szakmai érintettségtől függően egy-egy szervezet több workshopon is képviseltette magát

A workshopok szekciói

A koncepció és a stratégia gondolati vezérfonalát képező, fenntarthatósági területeknek megfelelő szakmai workshopok:

- Természeti környezet
- Épített környezet
- Gazdaság
- Társadalom

A workshopok két ütemben kerültek lebonyolításra:

1. ütem: 2014. január 13.
2. ütem: 2014. március 17-18.

Az első ütem tapasztalatai alapján, melyek szerint egy-egy személy több workshopon is érintettnek tekintette magát, a 2. ütem során elkerültük a párhuzamos rendezést.

A fentiekén túl vitanap megtartására került sor a Pécsi Akadémiai Bizottság (PAB) székházában, ahol a tervező csoport vezetőjének prezentációját vitatták meg.

A Városkooperáció szervezésében a várostervezésben érintett szakemberek részvételével tájékoztatóra és vitára került sor.

A Rotary Club pécsi csoportjának felkérésére a tervezőcsoport vezetője két alkalommal tartott tájékoztatót.

7.2.3. A 314/2012. (XI.8.) Kormányrendelet által meghatározott szervezetek által történt véleményezés

A programozási dokumentumok Rendelet szerinti véleményezési eljárása megtörtént, a vélemények, javaslatok beérkezése után a releváns javaslatok átvezetésére sor került.

Az alábbi táblázat mutatja be a visszaérkezett reakciókat és az azokkal kapcsolatos intézkedéseket.

Dokumentum dátuma	Véleményező szerv	Állapot	Intézkedés
2014.06.02	Dél-Dunántúli Vízügyi Hatóság	Nem kértek javítást	
2014.06.03	Rendőrkapitányság Pécs	Nem kértek javítást	
2014.06.05	Dr. Pátri László (házi gyermekorvos)	personalwell-being; munkahely; előregedés; vonzásokörzetben;	A javaslatok vagy effektíve szerepelnek valamely cél vagy projekt tartalmában, vagy azok részként

Dokumentum dátuma	Véleményező szerv	Állapot	Intézkedés
		kerékpárúthiány; pécsi családi kikapcsolódás; Pécs-Szigetvár veszélyes szakasz; manufakturális ipar; "nem történelmi" egyházak említése, minden egyházzal együttműködés	értelmezhető
2014.06.10	Pannon Hőerőmű Zrt.	Tüskésrét, Karolina hangsúlyosabban; Tüskésrét nem 30, hanem 6 hektár; hasznosítástanulmányok; szénkészlet hangsúlyosabban; bányatelkek;	A javaslatok szerepelnek a Konceptióban és/vagy a Stratégiában
2014.06.11	Honvédelmi Minisztérium Hatósági Hivatal	pontosítani az ingatlanokat; szövegrészek pontosítása	Megtörtént
2014.06.17	MÁV Zrt. Pályavasúti Üzemeltetési Főigazgatóság	3 oldal felsorolás	Nem igényelt a dokumentumok műfajához illeszkedő módosítást
2014.06.18	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség	belváros-funkcióváltás - hangsúlyozni; ötlet- bűzatér-zöldfelület; demográfia-agglomeráció; kerékpáros közlekedés hangsúlyosabban; friss adatok	A javaslatok figyelembe vételre kerültek a Konceptió és Stratégia keretében, melyekhez nem igényelték módosítást
2014.06.18	Baranya Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve	Nem kértek javítást	
2014.06.19	Baranya Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	Nevet javítani; ötletek	A Tanulmány elfogadását követően érkezett, nem javítható. A javaslatok közvetlenül nem voltak beépíthetőek
2014.06.23	Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala	6 oldal felsorolás	Nem igényelt a dokumentumok műfajához illeszkedő módosítást
2014.06.24	Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvéd. Felügyelőség	tájékoztatók, tájképi potenciál; barlang felszíni védőövezet földrészletek külön szerepeltetése	Figyelembe vételre került az indikátorok közt
2014.06.24	E.ON Gázhálózati Zrt.	Nem kértek javítást	
2014.06.24	Nevelők Háza Egyesület	59. oldal II/5. alfejezet hiányos és téves	A Megalapozó tan. elfogadása után érkezett
2014.08.06	Nemzeti Közlekedési Hatóság Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal	KKK határidőn túli válasza - 4 oldal	
2014.06.02	Pannon Volán Zrt.	Nem kértek javítást	
2014.06.03	Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal	akadálykorlátozási felületeit figyelembe kell venni	Későbbi fejlesztésekre vonatkozó szempont, nem igényelt javítást
2014.06.03	Baranya M. Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi	talajvédelmi szempontok figyelembe vétele, termőföld minőségvédelme, humuszos termőréteg mentése; bel-	A programozási dokumentumok műfajának konkrétságát

Dokumen- tum dátuma	Véleményező szerv	Állapot	Intézkedés
	Ig., Talajvédelmi és Agrárkörnyezet-gazdálkodási Osztály	és külterületi vízrendezés összhangja; területi vízgazdálkodás, a táj- és területhasználat felülvizsgálata; nitrát-érzékenység	meghaladó szempontok, melyek általánosabb célok, projektek részeként szerepelnek vagy értelmezhetőek
2014.06.03	Nemzeti Közlekedési Hatóság Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal	Nem kértek javítást	
2014.06.04	Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar	kapjanak nagyobb teret: üzlet- és vállalkozásfejlesztési inkubációs központ, diaszpóra program, nemzetközi szolgáltató központ, nemzeti ügyek intézete	Részen szerepelnek a projektek közt, részben más projektek részeként, PTE-Pécs város együttműködési keretben megvalósíthatók
2014.06.04	Steidler Angéla	javaslatok	Lakóhelyi szintet érint, a stratégiai keretekbe beleillik, javítást nem igényel
2014.06.05	Baranya Megyei Kormányhivatal Földhivatal	Nem kértek javítást (2012.10.25-re hivatkozik)	
2014.06.06	Baranya Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége	Javaslat: közlekedésfejlesztési terv kidolgozása (közút, csapadékvíz-elvezetés, környezetvédelem figyelembe vétele)	Megtörtént
2014.06.10	Pécs Holding Zrt.	Konkrét fejlesztések, amiket igazgatósági ülésre visznek	Figyelembe vétele megtörtént
2014.06.10	Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Pécsi hatósági iroda	tájékoztatást ad	Nem igényel javítást
2014.06.10	Tettye Forrásház Zrt.	középtávú fejlesztési és felújítási terv készítése folyamatban van (gördülő fejlesztési terv), szept. 15. a határidő; hosszú távon lehetőség: útfelújítási- csapadékvíz-elvezetési program összehangolása	A programozáshoz illeszkedő feladatok szerepelnek a Stratégiában
2014.06.12	Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara	a gazdasági fejezet kevésbé hangsúlyos, realisabb értékelés szükséges	A gazdaságfejlesztés a fenntarthatósági egyensúlyt még nem sértő legnagyobb súllyal szerepel
2014.06.13	Baranya Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész	területrendezési tervek összhangba hozatala; helyi pályázat-hagyományőrzés, értékmegőrzés; értesítésküldés	A szempontok nem igényeltek módosítást
2014.06.16	Pécs Holding Zrt.	Nem kértek javítást	
2014.06.16	Keszű Község Önkormányzata	Nem kértek javítást	
2014.06.16	Kökény Község Önkormányzata	Nem kértek javítást	
2014.06.17	Nemzeti Környezetügyi	6 oldal felsorolást figyelembe venni	Jövőre vonatkozó, javítást

Dokumen- tum dátuma	Véleményező szerv	Állapot	Intézkedés
	Intézet Dél-Dunántúli Kirendeltsége		nem igénylő szempontok
2014.06.17	Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nem kértek javítást, 4 oldalas felsorolás, amit figyelembe kell venni	Jövőre vonatkozó jogszabályi szempontok, nem igényelnek javítást.
2014.06.18	Forster Gyula Nemzeti Örökséggazdálkodási és Szolgáltatási Központ	világörökségi kezelési terv készítése folyamatban van, egyeztetés a készítővel; örökségvédelmi hatástanulmány	Nem igényel javítást.
2014.06.19	E.ON Gázhálózati Zrt.	Nem kértek javítást	
2014.06.25	Baranya Megyei Kormányhivatal	Nem kértek javítást	
2014.08.07	Pécs-Pogányi Repülőtér Működtető Kft.	Nem kértek javítást	
2014.08.08	Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal	Nem kértek javítást	
2014.08.08	Baranya Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	Nem kértek javítást	
2014.08.13	Nemzeti Közlekedési Hatóság Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal	Nem kértek javítást	
2014.08.14	Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Pécsi hatósági iroda	Nem kértek javítást	
2014.08.19	Baranya Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége	Javaslat: Pécs egész területét felölelő közlekedésfejlesztési terv kidolgozása, a térség közötti kapcsolatainak többirányú fejlesztése	Beillesztve; a város rendelkezik közlekedésfejlesztési stratégiával
2014.08.21	Baranya Megyei Kormányhivatal Földhivatal	Nem kértek javítást	
2014.08.22	Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	Kiegészítést kértek, 1,5 oldal	Beillesztve
2014.08.22	MÁV Zrt. Pályavasúti Üzemeltetési Főigazgatóság	3 oldalas felsorolás	Beillesztve
2014.08.26	E.ON Áramhálózati Zrt.	Nem kértek javítást	
2014.08.26	Nemzeti Környezetügyi Intézet Dél-Dunántúli Kirendeltsége	Nem kértek javítást	
2014.08.26	Rendőrkapitányság Pécs	Nem kértek javítást	
2014.08.26	Pannon Hőerőmű Zrt.	Frissen érkezett Tüskésrét, Karolina; rekultivációt javítani; tiszta szén technológia;	Beillesztve

Dokumen- tum dátuma	Véleményező szerv	Állapot	Intézkedés
		bányatelkek említése	
2014.08.26	Baranya Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve	Nem kértek javítást	
2014.08.28	Tettye Forrásház Zrt.	Nem kértek javítást	
2014.08.29	Biokom Nonprofit Kft.	Frissen érkezett 4 oldalas felsorolás	Beillesztve
2014.08.08	Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal	Nem kértek javítást	
2014.08.12	Baranya Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága	Nem kértek javítást	
2014.08.12	Dél-Dunántúli Vízügyi Hatóság	Nem kértek javítást	
2014.08.14	Nemzeti Közlekedési Hatóság Útügyi, Vasúti és Hajózási Hivatal	Nem kértek javítást	
2014.08.19	Mentori értékelés	Folyamatban	Figyelembe vételre került
2014.08.22	Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	Nem kértek javítást	
2014.08.25	Baranya Megyei Kormányhivatal Földhivatal	Nem kértek javítást	
2014.08.25	Baranya Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelősége	dupla körforgalmú csomópont helyett külön szintű csomópont kialakítását javasolják	Beillesztve
2014.08.25	Pécs-Baranyai Kereskedelmi és Iparkamara	Nem kértek javítást, rendhagyó véleményezés	A törvényben meghatározott véleményezési határidőn túl érkezett.
2014.08.26	Baranya Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve	Nem kértek javítást	
2014.08.28	Baranya Megyei Rendőrfőkapitányság	Nem kértek javítást	A törvényben meghatározott véleményezési határidőn túl érkezett.
2014.08.28	Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség	Nem kértek javítást	
2014.08.28	Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Pécsi hatósági iroda	Nem kértek javítást	
2014.09.01	Dél-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	Frissen érkezett Tettye karsztvíz és Tortyogó; villámárvíz - megjegyzések	Beillesztve

20. táblázat: Visszaérkezett reakciók és intézkedések

7.3. A partnerségben résztvevők száma

A programozási dokumentumok készítésének folyamatában személyes vagy írásbeli vélemény-nyilvánításra felkért személyek száma meghaladta az 500 főt. A rendezvényeken való megjelenések száma a nem regisztráltakkal és a flashmobbal, valamint a partnerségi folyamathoz szakmai érdeklődésből csatlakozó egyetemi hallgatókkal együtt meghaladta a 300-at. A Városkooperáció rendezvénye (cca. 50-60 fő), a PAB székházban tartott vitanap (cca. 60 fő) és a Rotary Clubban két alkalommal (2X20 fő) történt tájékoztató és vita révén az összes személyes megjelenés megközelítette az 500-at.

Az elektronikus felületeken mintegy 330 fő követő az elemzett április hónapban mintegy 5600 megtekintést produkált. Figyelembe véve az elektronikus és írott sajtómegjelenéseket (a tervező csoport tagjai 2 televíziós beszélgetés és egy írott sajtóriport révén nyújtottak tájékoztatást a tervezési folyamatról és a célokról) és figyelembe véve a városi vezetők által tartott tájékoztatókat, fórumokat, a polgármesteri hivatal és a városi cégek személyi állományának tájékozottságát, nagy biztonsággal állítható, hogy mintegy 1500 fő, a lakosság 1%-a közvetlenül tájékozódott a tervezési folyamatról. A résztvevők döntő többsége véleményformáló személy, így feltételezhető, hogy közvetetten is számosan tudnak arról, hogy a városban jövőformáló szellemi tevékenység folyik. A folyamat határozottan felkeltette a lakosság figyelmét, és várakozással tekintenek a részletek megismerése és a megvalósulás felé.

MELLÉKLETEK

1. A projektek táblája részletekkel a költségvetés ütemezéséig bezárólag
2. A relevanciatábla részletes verziója
3. A *Fenntartható, fejlődő társadalom* térképei városrészi bontásban (Kidolgozás alatt)
4. Antiszegregációs terv